WILLIAM THACKERAY

BÂLCIUL DEŞERTĂCIUNILOR

VOLUMUL III

UN ROMAN FĂRĂ EROU

* * *

1963

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Traducere de
Constanţa Tudor
Şi
Ion Frunzetti

CAPITOLUL XLVII

GAUNT HOUSE

Aproape nu-i om care să nu ştie că palatul din Londra al lordului Steyne e situat în Gaunt Square, piaţetă în care dă şi strada Great Gaunt, acolo unde am condus-o noi întâi pe Rebecca, pe vremea răposatului *sir* Pitt Crawley. Uitându-te cu băgare de seamă peste grilaj şi printre arborii întunecaţi din grădina scuarului, zăreşti câteva nefericite guvernante cu câţiva copii gălbejiţi, rătăcind pe lângă gard sau dând roată jalnicului rond de iarbă, în mijlocul căruia se înalţă statuia lordului Gaunt – cel care a luat parte la lupta de la Minden[1] – purtând perucă cu coadă iar în rest înveşmântat ca un împărat roman. Gaunt House ocupă aproape o întreagă latură a scuarului. De celelalte trei laturi sunt locuinţe care au intrat de-atunci în văduvie – case înalte şi întunecoase, cu chenare de piatră sau de cărămidă roşie la ferestre. Foarte puţină mişcare pare a mai fi acuma înăuntrul locuinţelor acestora sărăcăcioase şi triste; căci ospitalitatea uşilor lor s-a dus odată cu lacheii îmbrăcaţi în

[1] A avut loc în 1759, în timpul războiului de şapte ani (1756-1763), dus de către Franţa, Austria, Saxa şi Rusia, coalizate împotriva Prusiei, care iese victorioasă, asigurându-şi stăpînirea asupra Sileziei.

fireturi care le străjuiau şi cu purtătorii de făclii de pe vremuri care obişnuiau să-şi înfigă torţele în braţele negre de fier care mai străjuiesc încă şi acuma lămpile de pe scări. Tăbliţele de aramă şi-au făcut apariţia şi în scuar – medici, banca „Diddlesex Western Branch", „English and European Reunion" etc., tristă privelişte, şi nici palatul lordului Steyne nu e mai puţin trist. Singurul lucru pe care l-am văzut din acest palat este zidul cel mare din faţă, cu coloanele lui rustice de la poarta principală, coloane printre care se zăreşte uneori un portar bătrân, cu o faţă buhăită, roşie şi posomorâtă, iar deasupra zidului, mansarda, ferestrele dormitorului şi coşul din care acuma se ridică rareori fumul. Căci actualul lord Steyne trăieşte la Napoli, preferând privelişte a golfului, a insulei Capri şi a Vezuviului înfăţişării întunecate a zidurilor din Gaunt Square.

La câţiva zeci de yarzi mai în jos, pe New Gaunt Street, şi dând în Gaunt Mews, se găseşte o portiţă simplă şi tainică, pe care nici n-ai fi băgat-o-n seamă printre celelalte porţi ale grajdurilor. Dar multe cupeuri închise s-au oprit în faţa portiţei aceleia, după cum mi-a istorisit informatorul meu (micul Tom Ştietot, căruia nu-i scapă nimic, şi care mi-a arătat chiar şi locul). „Prinţul şi cu Perdita[2] au intrat şi au ieşit pe portiţa asta, domnule", mi-a spus el adesea;

[2] E vorba despre prinţul de Wales, viitorul rege George al IV-lea, şi favorita sa, actriţa *Mary Robinson* (1758-1800), care a jucat rolul Perditei în *Poveste de iarnă* de Shakespeare.

„Marianne Clarke a trecut tot pe-aici cu ducele de...[3] Portiţa asta îţi poartă paşii spre faimoasele *petits appartements*[4] ale lordului Steyne – unul, domnule, mobilat numai în fildeş şi mătase albă, altul, în abanos şi catifea neagră; mai era şi o mică încăpere pentru ospeţe, copiată după cea din casa lui Sallustius[5] din Pompei şi pictată de Coswaya[6], bucătărioară neştiută de nimeni, în care fiecare tingire era de argint şi toate frigările de aur. Aici şi-a fript potârnichile Egalité Orleans[7] în noaptea în care a câştigat, împreună cu marchizul de Steyne, o sută de mii de lire de la un înalt personaj la ombră[8]. Jumătate din bani au fost înghiţiţi de Revoluţia Franceză, iar din cealaltă jumătate şi-a cumpărat titlul de marchiz şi Ordinul Jartierei lordul Gaunt, iar cu ce-a mai rămas”... dar nu intră în planul nostru să povestim ce s-a întâmplat cu banii care au mai rămas, despre care micul Tom Ştietot, care cunoaşte combinaţiile fiecăruia, e gata să dea socoteală până la cel din urmă şiling, ba şi mai mult chiar.

---

[3] Ducele de... şi Marianne Clarke – e vorba despre fratele prinţului de Wales, ducele de York, şi iubita lui.

[4] Apartamente secrete (fr.).

[5] *Caius Sallustius Crispus* (86-34 î.e.n.), istoric roman : şi-a construit o vilă minunată din averile adunate pe când era guvernator în Africa.

[6] Richard Cosway (1740-1821), pictor şi portretist al curţii engleze.

[7] *Louis-Philippe-Joseph, duce d’Orleans* (1747-1793), tatăl regelui Louis-Philippe al Franţei ; a luat parte la revoluţia burgheză din Franţa, la sfârşitul secolului al XVIII-lea, fapt pentru care a primit porecla „Egalite”. În 1793, fiind bănuit de trădare, a fost decapitat.

[8] Joc de cărţi.

În afară de palatul lui din Londra, marchizul avea castele şi palate în diferite colţuri ale celor trei regate, şi descrierea lor poate fi găsită în ghiduri – castelul Strongbow, cu pădurile lui, pe ţărmul de la

Shannon; castelul Gaunt, din Carmarthenshire, unde a fost făcut prizonier Richard al II-lea[9]; castelul Gauntly din Yorkshire, unde am aflat că se găsesc două sute de ceşti de ceai din argint pentru micul dejun al musafirilor casei, castelul fiind la fel de opulent şi în celelalte privinţe; şi Stillbroolc în Hampshire, care era ferma lordului, neînsemnată reşedinţă, despre al cărui extraordinar mobilier, vândut la mezat de un vestit portărel, la moartea lordului, ne aducem foarte bine aminte cu toţii.

Marchiza de Steyne se trăgea din faimoasa şi străvechea familie Caierlyon, marchizi de Camelot. Care şi-au păstrat credinţa lor din bătrâni, chiar şi după convertirea venerabilului druid, primul lor strămoş, al cărui arbore genealogic se întindea până dincolo de data descălecării regelui Brutus[10] în insulele acestea. Fiului celui mai mare al casei i se spune Pendragon. Pe ceilalţi feciori i-a chemat – din vremuri imemoriale – Arthur, Uther şi Caradoc. Capetele lor au căzut în nenumărate conspiraţii leale. Elizabeth reteză capul lui Arthur de pe vremea ei, care fusese şambelanul lui Filip şi al Mariei[11] şi purtase scrisorile dintre

[9] *Richard al II-lea* (1377-1399), rege al Angliei.
[10] Cuceritor şi rege legendar al Angliei.
[11] Filip al II-lea (1527-1598), regele Spaniei, unul din susţinătorii reacţiunii catolice feudale din Europa în secolul al XVI-lea. A

regina Scoţiei[12] şi unchii săi, ducii de Guise. Unul din cadeţii casei fusese aghiotantul marelui duce de Guise[13] şi s-a distins în faimoasa conspiraţie din Noaptea Sfântului Bartolomeu. Tot timpul captivităţii Mariei Stuart, ilustra casă Camelot a uneltit pentru salvarea acesteia. Şi a suferit mari pagube de pe urma furniturilor de armament împotriva spaniolilor în timpul Armadei[14], cât şi de pe urma amenzilor şi confiscărilor impuse de Elizabeth pentru vina de a fi dat azil unor preoţi din înverşunata sectă antianglicană, şi unor eretici papistaşi. Un apostat de pe vremea lui Iacob I[15], fu pentru moment abătut de la religia strămoşilor lui de argumentele acestui mare teolog, iar averile familiei se refăcură întrucâtva datorită slăbiciunii aşa de oportune a acestuia. Dar contele de Camelot din timpul domniei lui Carol[16] se reîntoarse la vechea credinţă a

---

fost scurt timp soţul reginei Maria Tudor a Angliei (1516-1558), poreclită „Sângeroasa”, pentru că i-a masacrat fără cruţare pe protestanţi.

[12] E vorba de *Maria Stuart* (1542-1587), de origine franceză, din familia de Guise.

[13] Este vorba de *Henri I de Guise* (1550-1588), unul din cei mai fanatici şi activi participanţi la Noaptea Sfântului Bartolomeu (masacrarea hughenoţilor de către catolici la Paris în noaptea de 23 spre 24 august 1572. Au fost ucişi aproximativ 30.000 de oameni, ceea ce a provocat un război între catolici şi hughenoţi).

[14] Flota spaniolă, cunoscută în istorie sub denumirea de *Invincibile Armada,* a fost trimisă în 1588 de către Filip al II-lea spre ţărmurile Angliei. Înfrângerea acestei *Invincibile Armada* a pus capăt dominaţiei spaniole în Europa şi a întărit puterea Angliei.

[15] Iacob I (1566-1625), rege al Angliei, fiul Mariei Stuart.

[16] Carol I (1600-1649), rege al Angliei, executat în timpul revoluţiei burgheze din Anglia.

familiei, iar el şi urmaşii lui continuară să lupte pentru credinţa aceasta şi să se ruineze pentru ea atâta timp cât se găsea vreun Stuart care să conducă sau să pună la cale vreo răscoală.

Lady Mary Caierlyon fusese crescută într-o mănăstire pariziană. Naşă îi fusese dauphina[17] Marie-Antoinette[18]. În plină strălucire a frumuseţii sale, a fost măritată, vândută – după cum se spunea – lordului Gaunt, pe atunci la Paris şi el, care câştigase nişte sume fabuloase de bani de la fratele numitei *lady* la banchetele lui Philippe d'Orléans. Faimosul duel al contelui de Gaunt cu contele de la Marche din „Corpul muşchetarilor cenuşii" fu atribuit de către opinia publică pretenţiilor acelui ofiţer (fost paj şi actual favorit al reginei la mâna faimoasei *lady* Mary Caierlyon. Ea fu măritată cu lordul Gaunt pe când contele mai zăcea încă din pricina rănilor primite şi veni să locuiască în Gaunt House şi să figureze, pentru scurtă vreme, la strălucita curte a prinţului de Wales. Fox închinase de multe ori paharul în cinstea frumuseţii ei. Morris[19] şi Sheridan[20] scriseseră nenumărate versuri pentru ea. Malmesbury[21] îi făcuse cele mai înflăcărate complimente; Walpole[22] spusese că e o fiinţă încântătoare; chiar şi ducesa de Devonsliire însăşi fusese aproape geloasă pe ea; dar pe *lady* Steyne o înspăimântară plăcerile acelea nebuneşti şi desfătările societăţii în care o aruncase soarta, şi, după ce născu doi

---

[17] Soţia prinţului moştenitor în Franţa.

[18] E vorba de *Marie-Antoinette* (1755-1793), regina franţei, soţia lui Ludovic al XVI-lea.

[19] Guvernatorul Morris (1752-1815), om politic american ; ministru al Statelor Unite în Franţa între 1792-1794 ; a călătorit în Anglia şi Germania.

[20] Richard Brinsley Sheridan (1751-1816), dramaturg englez din secolul al XVIII-lea ; aparţine grupului democrat- radical al iluminiştilor englezi.

[21] James Harris Malmesbury (1746-1820), diplomat englez.

[22] *Horace Walpole* (1717-1797), creatorul romanului gotic în literatura engleză, cunoscut şi sub denumirea de „roman al ororilor şi misterelor".

băieţi, se retrase într-o viaţă de cucernică recluziune. Nu e de mirare că lordul Steyne, care iubea veselia şi plăcerile, nu era prea des văzut, după căsătoria lor, alături de această sfioasă, tăcută, superstiţioasă şi nefericită *lady.*

Tom Ştietot, despre care am amintit mai sus (şi care n-are niciun amestec în istorisirea de faţă, în afară de acela că el cunoaşte toată lumea sus-pusă din Londra şi dedesubturile şi tainele fiecărei familii), mi-a mai dat şi alte informaţii despre lady Steyne, care pot să fie şi să nu fie adevărate. „Umilirile pe care a fost sortită să le îndure *lady* Steyne în propria ei casă au fost îngrozitoare, spunea Tom; lordul Steyne a silit-o să stea la masă cu asemenea femei, încât mai degrabă aş fi văzut-o moartă pe doamna Ştietot decât s-o las să se împrietenească cu ele – cu *lady* Crackenbury, cu doamna Chippenham, cu doamna de la Cruchecassee, nevasta diplomatului francez (doamne cu care Tom Ştietot – deşi şi-ar fi sacrificat mai bine nevasta decât s-o vadă în tovărăşia lor – ar fi fost prea fericit să schimbe un salut sau să prânzească), cu *favorita zilei,* într-un cuvânt. Şi credeţi că femeia asta, care se trage dintr-o spiţă tot atât de aleasă ca şi Bourbonii[23] şi pe lângă care conţii de Steyne nu sunt decât nişte lachei, nişte parveniţi de ieri, de alaltăieri (căci, la urma urmei, ei *nu* se trag din vechea casă Gaunt, ci dintr-o ramură mai mică şi destul de îndoielnică a casei), credeţi, spun (cititorul trebuie să ţină minte că cel care vorbeşte e tot Tom Ştietot), că marchiza

[23] Familie seniorială din care se trăgeau regii Franţei, ai Spaniei şi ai altor ţări europene.

de Steyne, cea mai de viţă femeie din Anglia, ar fi atât de plecată în faţa bărbatului ei dacă n-ar fi la mijloc vreo pricină oarecare? La naiba! Vă spun eu că există anumite *pricini tainice.* Vă spun eu că, în timpul emigraţiei, abatele de la Marche, care a fost prin Anglia şi care era amestecat în atacul de la Quiberon[24] împreună cu Puisaye şi Tinteniac, era unul şi acelaşi om cu colonelul acela din «Corpul muşchetarilor cenuşii» cu care se bătuse Steyne în anul 86... că el şi marchiza s-au întâlnit din nou; şi că, după ce cucernicul colonel fu împuşcat în Bretania, *lady* Steyne căzu în practicile acelea de exagerată devoţiune pe care le continuă şi acuma; căci stă toată ziua închisă cu duhovnicul ei şi ia parte la slujba religioasă din Spanish Place în fiecare dimineaţă – am urmărit-o chiar eu acolo, adică s-a întâmplat să trec o dată pe-acolo – şi, credeţi-mă, viaţa ei ascunde o taină. Oamenii nu se simt niciodată atât de nefericiţi dacă nu au ceva de care să se căiască, adăugă Tom Ştietot, dând din cap cu înţeles; şi asta dovedeşte că femeia respectivă nu ar sta atât de supusă bărbatului ei, cum de fapt stă, dacă marchizul n-ar avea o anumită sabie pe care s-o ţină mereu deasupra capului ei”.

Aşa că, dacă informaţia domnului Ştietot este exactă, e foarte cu putinţă ca numita *lady,* cu tot rangul ei înalt, să fie nevoită să îndure multe lucruri umilitoare în viaţa ei

[24] În timpul revoluţiei Franceze, în 1795, un detaşament de emigranţi francezi contrarevoluţionari a debarcat cu ajutorul flotei engleze în peninsula Quiberon, din Bretania, unde a fost zdrobit de armatele revoluţionare.

particulară şi să ascundă multe şi tainice dureri sub o înfăţişare nespus de liniştită. Şi, fraţilor, noi, care nu avem nume trecute în *Anuarul nobilimii,* să ne mângâiem cu gândul la nenorocirile celor care sunt mult mai presus ca noi şi la faptul că Damocles, care se tolăneşte numai pe perne de mătase şi e servit pe o tavă de aur, ţine atârnată deasupra capului lor o sabie înfricoşătoare, sub forma unui judecător, a unei boli ereditare, sau a unui secret de familie, care îşi scoate din când în când capul de sub tapiţeriile brodate, într-un chip înspăimântător, o sabie care are să cadă într-o zi sau alta acolo unde trebuie.

Şi ducând mai departe comparaţia între situaţia unui muritor de rând şi a unuia sus-pus, descoperi (tot potrivit părerii domnului Ştietot) şi alt izvor de mângâiere pentru cel dintâi. Dumneata, care posezi aşa de puţine lucruri, iar uneori nimica toată de lăsat prin testament sau de moştenit, poţi rămâne în termeni foarte buni cu tatăl sau cu fiul dumitale, în timp ce moştenitorul unui nobil de viţă ca lordu Steyne e cât se poate de firesc să se mânie când e înlăturat de la moştenire şi să se uite chiorâş la ocupantul tronului. „Ia asta ca regulă generală – spunea acest sardonic şi bătrân Ştietot – taţii şi fiii cei mai vârstnici din toate familiile mari se urăsc între ei. Prinţul de coroană e veşnic în opoziţie cu coroana, sau oftează după ea. Shakespeare a cunoscut bine oamenii, bunul meu domn, şi

când îl descrie pe prinţul Hal[25] (din care pretinde a se trage şi familia Gaunt, deşi aceasta nu e mai înrudită cu John de Gaunt decât eşti dumneata), încercând coroana tatălui său, el îţi face o descriere firească a tuturor moştenirilor prezumtive. Dacă dumneata ai fi moştenitorul unui ducat şi a o mie de lire pe zi, vrei să spui că n-ai avea chef să pui mâna pe ele? N-o cred! Şi asta e pricina pentru care fiecare dintre cei mari, după ce a încercat el însuşi simţământul respectiv faţă de propriul lui părinte, trebuie să ştie prea bine că fiul lui simte exact acelaşi lucru faţă de el; aşa că ei nu pot fi decât prepuielnici şi plini de duşmănie.

Şi la fel, în ceea ce priveşte sentimentele fratelui celui mai mare faţă de fraţii mai tineri. Iubitul meu domn, trebuie să ştii că primul născut consideră cadeţii familiei drept duşmanii lui fireşti, care îl deposedează de-o sumă respectabilă de bani pe care-i cheltuiesc şi care ar trebui să-i revină de drept lui. L-am auzit deseori pe George MacTurk, fiul cel mai vârstnic al lordului Bajazed, afirmând că dacă i-ar sta în putere, atunci când şi-ar lua în primire titlul, ar proceda ca sultanii şi ar degreva averea de cheltuieli retezând pe dată capetele tuturor fraţilor lui mai tineri; şi aşa stau lucrurile, mai mult sau mai puţin, cu aceştia toţi. Vă spun eu că în inimile lor ei sunt cu toţii nişte adevăraţi turci. Uf, domnule, aceştia cunosc bine lumea!”

[25] Prinţul Henric, viitorul rege Henric al V-lea al Angliei. Scena în care prinţul încearcă coroana tatălui său se află în tragedia Henric al IV-lea, partea a II-a.

Dar în clipa aceasta, din fericire, apărând un personaj din lumea mare, pălăria lui Tom Ştietot s-ar face numaidecât nevăzută de pe cap, şi el s-ar năpusti înainte trăgând la plecăciuni şi rânjind, ceea ce ar lăsa să se vadă că şi el cunoaşte lumea în felul lui.

Şi depunându-şi şi cel din urmă şiling din averea lui în schimbul unor anuităţi pe tot timpul vieţii, Tom îşi putea îngădui să nu dea naştere nici unui fel de pizmă din partea nepoţilor sau nepoatelor lui şi să nu aibă niciun alt simţământ faţă de cei vârstnici decât o statornică şi generoasă dorinţă de a lua masa cu ei.

Între marchiză şi fireasca şi gingaşa dragoste de mamă pentru copii stătea acea crudă barieră statornicită de deosebirea de credinţă. Până şi dragostea pe care putea s-o simtă faţă de fiii ei nu slujea decât s-o facă şi mai temătoare şi mai nefericită pe sfioasa şi cucernica lady. Prăpastia care-o despărţea de copii era de netrecut şi prevestitoare de moarte. Şi ea nu putea întinde pe deasupra acestei prăpăstii braţele-i slăbite şi nici nu-şi putea trage copiii dincoace, de partea cealaltă a prăpastiei, dincolo de care religia ei o încredinţa că nu există mântuire. În timpul adolescenţei copiilor săi, lordul Steyne, care era un om învăţat şi amator de cazuistică, nu găsea mai plăcută îndeletnicire în serile de după cină, la ţară, decât să-l aţâţe la un pahar de vin pe preceptorul băieţilor, cucernicul Trail (acum lordul episcop de Ealing), împotriva confesorului soţiei sale, părintele Mole, să pună adică

Oxfordul faţă în faţă cu Saint-Acheul[26]. Şi striga: „Bravo, Latimer[27]!” alternând cu: „Bine mai spunea Loyola[28]”, făgăduindu-i lui Moie un episcopat dacă ar trece de partea cealaltă şi jurându-se să facă uz de toată influenţa lui pentru a-i face rost lui Trail de o pălărie de cardinal în cazul că ar face dizidenţă. Dar niciunul din preoţi nu se arăta dornic să se lase convins; şi cu toate că iubitoarea mamă nădăjduia că fiul ei cel mai tânăr şi cel mai drag avea să se împace cu biserica ei – biserica mamei lui – o lugubră şi îngrozitoare dezamăgire o aştepta pe cucernica doamnă, dezamăgire ce părea a fi dreapta pedeapsă pentru păcatul săvârşit cu prilejul căsătoriei ei cu un protestant.

Lordul Gaunt, fiul ei cel mai mare, s-a căsătorit, precum bine ştie orice persoană care frecventează nobilimea, cu lady Blanche Thistlewood, o fiică din nobila casă de Bareacres, mai înainte pomenită în această foarte adevărată istorisire. O aripă din Gaunt House fu dată spre folosinţă acestei perechi, căci capul familiei voia s-o aibă sub ochi cât timp ţinea domnia lui absolută; fiul şi moştenitorul său, cu toate acestea, stând prea puţin pe acasă, neînţelegându-se mai de loc cu nevastă-sa,

---

[26] E vorba despre Facultatea de teologie de la Universitatea din Oxford şi despre şcoala catolică de la Saint-Acheul, întemeiată în Franţa în anii Restauraţiei.

[27] Ungh Latimer (1472-1555), unul dintre primii reformatori ai bisericii din Anglia, ars pe rug în timpul domniei Mariei Tudor, regină a Angliei între 1553-1558.

[28] Ignatius de Loyola (1491-1556), întemeietorul ordinului catolic al iezuiţilor (1534).

contracta datorii, semnând poliţe exigibile după ce avea să intre în drepturile lui de şef al familiei, adică după moartea bătrânului lord, completându-şi în felul acesta sumele foarte modeste pe care tatăl său era dispus să i le acorde. Marchizul avea cunoştinţă de toate datoriile fiului său până la cel din urmă şiling. La regretata sa săvârşire dintre cei vii, se descoperi a fi posesorul mai multor poliţe de ale moştenitorului său, pe care le cumpărase pentru dobânda lor şi pe care înălţimea-sa le lăsase prin testament copiilor fiului său mai mic.

Cum, spre deznădejdea lordului Gaunt şi spre desăvârşita mulţumire a firescului său duşman – tatăl său – *lady* Gaunt nu avea copii, lordul George Gaunt, al doilea fiu al casei, fu poftit să se înapoieze de la Viena, unde se îndeletnicea cu valsul şi cu diplomaţia, şi să se însoare cu onorabila Joan, unica fiică a lui John Johnes, cel dintâi baron Helvellyn, conducătorul firmei „Jones, Brown & Robinson, din Threadneedle Street, bancheri”; din care căsătorie se născură mai mulţi fii şi fiice, ale căror fapte nu ţin de istorisirea aceasta.

A fost o căsătorie fericită şi înfloritoare la început. Lordul George Gaunt ştia nu numai să citească, ci şi să scrie, şi încă destul de corect. Vorbea franţuzeşte cât se poate de curgător şi ştia să valseze ca puţini alţii în Europa. Înzestrat cum era cu asemenea talente şi cu rangul pe care îl avea în ţara sa de baştină, nu exista niciun fel de îndoială că domnia-sa va ajunge în cele mai înalte demnităţi în

profesiunea respectivă. Soţia sa simţea o deosebită atracţie pentru viaţa de curte, şi averea îi dădea posibilitatea să dea strălucitoare recepţii în oraşele acelea de pe continent în care îi trimiteau îndatoririle diplomatice ale soţului său. Se vorbea că avea să fie făcut ministru şi se puneau rămăşaguri la „Clubul călătorilor” că avea să fie numit în curând ambasador, când sosiră dintr-odată anumite zvonuri în legătură cu unele ciudăţenii ale purtării secretarului de legaţie. La un mare dineu diplomatic dat de şeful său, el se ridică de la masă şi declară că acel *pate de foie gras* e otrăvit. La un bal dat de trimisul Bavariei, contele de Springbock-Hohenlaufen, el se prezentă cu capul complet ras şi îmbrăcat ca un călugăr capucin. Nu era bal mascat, cum au vrut să vă convingă unele persoane. Era numai o originalitate, şoptea lumea. Aşa fusese şi bunicul său. Era o trăsătură de familie.

Nevasta şi copii s-au întors în ţară şi şi-au luat reşedinţa în Gaunt House. Lordul George a renunţat la postul său de pe continentul european, şi gazetele anunţară că ar fi fost trimis în Brazilia. Dar lumea era mult mai bine informată; el nu s-a reîntors niciodată din misiunea aceea din Brazilia, şi nicicând nu şi-a găsit acolo moartea; nicicând n-a locuit şi nici n-a pus piciorul acolo. Căci nu fusese trimis nicăieri, ci pur şi simplu dispăruse. „Brazilia, spunea, rânjind, câte-un palavragiu altuia, Brazilia e spitalul «St. John’s Wood», şi Rio de Janeiro e căsuţa împrejmuită de patru ziduri; iar George Gaunt e acreditat pe lângă un gardian, care l-a

investit cu Ordinul «Cămăşii de forţă»!” Cam în felul acesta sună epitafele pe care şi le închină unii altora oamenii din Bâlciul deşertăciunilor.

De două sau de trei ori pe săptămână, dis-de-dimineaţă, nefericita mamă se ducea, pentru ispăşirea păcatelor ei, să-l vadă pe bietul bolnav. Uneori acesta râdea (şi râsul lui era mai sfâşietor decât plânsul); alteori îl găsea pe strălucitorul şi elegantul diplomat, care luase parte la Congresul de la Viena, târând după el cine ştie ce jucărie de copil, sau legănând păpuşa fetiţei gardianului. Uneori o recunoştea atât pe ea, cât şi pe părintele Mole, duhovnicul şi însoţitorul ei; dar mai adesea el o uita, deoarece terminase cu soţia, cu copiii, cu dragostea, cu ambiţia, cu vanitatea. Dar îşi aducea aminte de ora mesei şi obişnuia să facă scandal ori de câte ori vinul său cu apă nu era destul de tare.

Asta era din pricina misterioasei stricăciuni a sângelui; biata mamă-sa o adusese cu ea din neamul ei străvechi. Răul izbucnise o dată sau de două ori în familia tatălui ei, mult mai înainte de-a fi căzut în păcat lady Steyne şi mai înainte de-a fi început să postească, să se tânguie şi să se pocăiască întru izbăvirea greşelilor sale. Trufia familiei fusese lovită asemeni întâiului născut al faraonului. Pecetea întunecată a ursitei şi a destinului fusese pusă deasupra pragului – cutezătorul şi străvechiul prag, împodobit cu nenumărate cununi nobiliare şi cu blazonul săpat în piatră.

Între timp, copiii lordului absent flecăreau şi creşteau, cu totul neştiutori de fatalitatea care plutea deasupra lor.

La început mai vorbeau din când în când despre tatăl lor, făcând fel de fel de planuri în legătură cu întoarcerea lui. Apoi numele mortului acestuia viu se ivi din ce în ce mai rar pe buzele lor, şi nu mai fu pomenit de loc. Dar nefericita şi bătrâna bunică tremura la gândul că aceştia ar putea să moştenească ocara părintelui lor, odată cu titlurile lui nobiliare; şi aştepta cu inima zgârcită de durere ziua în care groaznicul blestem strămoşesc se va abate şi asupra lor.

Presimţirea aceasta sinistră îl chinuia şi pe lordul Steyne. El căuta să alunge îngrozitoarea fantomă, care-l urmărea şi ziua şi noaptea, chefuind şi petrecând. Şi purtat de vârtejul orgiilor izbutea să o uite câtva timp. Dar ea se întorcea din nou când rămânea singur şi părea că devine tot mai ameninţătoare cu trecerea anilor. „Ţi-am luat băiatul – îi spunea ea – de ce nu te-aş lua adică şi pe tine? Iar într-o bună zi te pot închide într-un balamuc ca pe fiu-tău, George. Îţi pot da la cap chiar mâine, şi atunci adio plăceri şi onoruri, ospeţe şi strălucire, prieteni, linguşitori, bucătari francezi, cai de rasă şi case frumoase... în schimbul unui gardian şi a unei saltele de paie ca a lui George Gaunt”. Şi atunci lordul voia să scape de năluca asta ameninţătoare; căci el ştia leacul prin care îşi putea amăgi duşmanul.

Aşa că îndărătul înaltelor portaluri sculptate cu cununi nobiliare şi cifre înnegrite de vreme ale palatului Gaunt domneau strălucirea şi belşugul, dar, întâmplător, niciun fel de fericire. Acolo aveau loc cele mai fastuoase banchete din

Londra, dar cu acestea nu se înveselea nimeni prea din cale-afară, cu excepţia musafirilor care şedeau la masa lordului. Dacă el n-ar fi fost un personaj atât de înalt, poate că foarte puţină lume i-ar fi călcat pragul casei; dar în Bâlciul deşertăciunilor păcatele celor mari sunt privite cu îngăduinţă... *„Nous regardons a deux fois”*[29] (cum spun francezii) înainte de-a arunca cu piatra într-o persoană de rangul, mai presus de orice tăgadă, al lordului. Chiar dacă unii foarte cunoscuţi critici sau unii moralişti năzuroşi îi făceau mutre lordului Steyne, erau cât se poate de încântaţi să-i vină în casă dacă se întâmpla să fie poftiţi.

„Lordul Steyne e într-adevăr un mare desfrânat, spunea *lady* Slingstone, dar toată lumea se duce la recepţiile lui, şi, bineînţeles, voi veghea să nu li se întâmple nimic rău fetelor mele!” „Lordul e un om căruia îi datoresc foarte mult, aproape totul”, grăia preacucernicul Trail. Gândindu-se că arhiepiscopul abia îşi mai ducea zilele, iar doamna Trail şi domnişoarele ar fi lipsit mai curând de la biserică decât de la una din recepţiile înălţimii-sale. „Are nişte moravuri tare păcătoase, îşi dădea cu părerea şi tânărul lord Southdown faţă de sora lui, care îl dojenea cu blândeţe, după ce auzise fel de fel de grozăvii de la maică-sa privitor la ceea ce se petrecea cu prilejul dineurilor de la Gaunt House, dar naiba să-l ia, are cea mai bună şampanie din Europa!” Cât despre *sir* Pitt Crawley, baronetul *sir* Pitt, pilda aceasta de bună-cuviinţă, *sir* Pitt, care prezidase

[29] Cântărind bine lucrurile (fr.).

adunări religioase – nu s-a gândit niciodată, şi nici un singur moment măcar, că nu ar trebui să se ducă acolo. „Într-o casă în care întâlneşti oameni ca episcopul de Ealing şi contesa de Slingstone, poţi fi foarte sigură, Jane, spunea baronetul, că nu greşim nici *noi* dacă mergem. Rangul şi situaţia lordului Steyne îi conferă un rol de frunte în viaţa noastră socială. Magistratul suprem al unui comitat, draga mea, e un om care se bucură de toată consideraţia, şi, în afară de asta, George Gaunt şi cu mine am fost prieteni pe vremuri; era mai tânăr decât mine când furăm trimişi amândoi ca ataşaţi la legaţia din Pumpernickel!”

Într-un cuvânt, toată lumea se îmbulzea să prezinte omagii acestui prea înalt personaj – toţi cei care erau poftiţi: după cum şi dumneata, cititorule (nu spune ba), şi După cum şi eu, scriitorul rândurilor acestora, ne-am fi dus acolo dacă am fi primit vreo invitaţie.

CAPITOLUL XLVIII

ÎN CARE CITITORUL E INTRODUS ÎN LUMEA MARE

Amabilitatea şi atenţiile Rebeccăi faţă de capul familiei soţului său erau menite să-şi aibă până în cele din urmă o

foarte mare răsplată; răsplată care, deşi cu siguranţă cam nesubstanţială, era mai stăruitor râvnită de către micuţa femeie decât orice alte beneficii mai pozitive. Căci dacă nu intra în socotelile ei să ducă o viaţă virtuoasă, ea dorea din tot sufletul să aibă măcar reputaţia unei femei virtuoase, şi noi ştim că nicio doamnă din lumea mare nu-şi poate atinge această dorinţă până nu-şi pune o rochie cu trenă şi o podoabă de pene şi până nu e prezentată suveranului său la curte. Din această augustă întrevedere ele ies marcate cu eticheta de femei fără de prihană. Lordul şambelan le dă un certificat de virtute. Şi precum bunurile şi scrisorile dubioase sunt trecute la carantină prin etuvă, stropite cu oţet aromatic, şi apoi declarate curate, multe doamne, a căror reputaţie ar fi părut altminteri îndoielnică şi aptă de-a împrăştia anumite molime, trecând proba de nevinovăţie în faţa curţii regale, ies din ea purificate de orice pată.

Lady Bareacres, *lady* Tufto şi doamna Bute Crawley din fundul ei de provincie, ca şi alte doamne care veniseră în contact cu doamna Rawdon Crawley, n-aveau decât să se revolte la ideea că îngrozitoarea şi micuţa aventurieră îşi făcuse reverenţa în faţa suveranului şi să susţină sus şi tare că, dacă iubita şi buna regină Charlotte ar mai fi fost în viaţă, *ea* n-ar fi admis niciodată în neprihănitul ei salon o fiinţă atât de compromisă! Dar ţinând seama că doamna Rawdon şi-a trecut examenul acesta în înalta prezenţă a celui dintâi *gentleman* din Europa şi că, oricum ar fi fost ea, şi-a luat diploma de bună-purtare, ar fi însemnat, fără

îndoială, o dovadă de nemărginită rea-credinţă să te îndoieşti cât de cât de virtutea ei. Eu, despre partea mea, cat cu multă dragoste şi respect înapoi la acest înalt şi istoric personaj. Ah, ce semn de nespusă şi măreaţă preţuire a tot ceea ce reprezintă un *gentleman* trebuie să fi fost, în Bâlciul deşertăciunilor, momentul când această slăvită şi augustă făptură fu investită, prin unanima aclamaţie a clasei rafinate şi bine educate din imperiul său, cu titlul de *Premier gentilhomme*[30] al regatului. Îţi mai aduci aminte, scumpul meu M. – oh, prietenul tinereţii mele! – de noaptea aceea fericită de acum douăzeci şi cinci de ani, când s-a jucat *Ipocritul,* în regia lui Elliston, cu Doxvton şi cu Liston, şi când doi anumiţi băieţi au şters-o pur şi simplu de la „Slaughter House School", unde li se făcea educaţia, şi au apărut în incinta teatrului „Drury Lane"[31], printre mulţimea care se înghesuia acolo ca să-l salute pe rege? REGELE? Era acolo! în faţa augustei loji stătea garda regală; marchizul de Steyne (lordul Cabinetului pulberăriei) şi alţi înalţi demnitari ai statului străjuiau în spatele fotoliului pe care şedea el, şedea el, rumen la faţă, impunător la trup, acoperit cu decoraţii şi cu un păr stufos şi cârlionţat. Cum mai cântam noi *God save*[32]! Cum se mai agita şi mai aclama sala, în ritmul acestei melodii măreţe! Cum mai aplaudau, strigau şi-şi fluturau batistele! Doamnele

[30] Primul gentilom (fr.).
[31] Teatru londonez.
[32] Cuvinte cu care începe imnul naţional englez : Dumnezeu să-l aibă în pază pe rege (God save the kmg).

plângeau, mamele îşi strângeau copiii la sân; unele leşinară de emoţie. Lumea se sufoca la parter, strigăte şi ţipete se ridicau din masa aceea de oameni, care se frământau, şi aclamau, şi care erau gata, şi se arătau într-adevăr aproape gata, să-şi dea viaţa pentru el. Da, l-am văzut şi noi. Soarta nu ne mai poate lua *asta* înapoi. Alţii l-au văzut pe Napoleon. Mai trăiesc câţiva oameni care l-au întâlnit pe Frederic cel Mare, pe doctorul Johnson, pe Marie-Antoinette etc., dar pricină de nesmintită fală în faţa copiilor noştri să fie că noi l-am văzut pe George cel Bun[33], cel Magnific, cel Mare!

Ei bine, sosi şi ziua aceea fericită în existenţa doamnei Rawdon Crawley când îngerului acestuia îi fu îngăduit să treacă pragul paradisului, acelei curţi la care ea râvnea de-atâta vreme; cumnata ei îi ţinu loc de naşă. În ziua fixată, *sir* Pitt şi doamna lui, în încăpătorul lor echipaj de casă (nou-nouţ şi gata pentru ceremonia înălţării baronetului la rangul de înalt şerif al comitatului său), se opriră în faţa unei căsuţe din Curzon Street, spre lămurirea lui Raggles, care spiona totul din dugheana de zarzavaturi şi care văzu înăuntrul trăsurii un smoc de pene minunate şi uriaşe buchete de flori pe piepturile lacheilor în livrele îmbrăcate atunci pentru prima oară.

Sir Pitt, într-o uniformă strălucitoare, coborî din trăsură şi intră în căsuţa din Curzon Street, cu sabia încurcându-i-se

[33] Poreclă ironică dată regelui George al IV-lea al Angliei (1762-1830).

printre picioare. Micul Rawdon stătea cu nasul lipit de geamurile salonului, zâmbind şi salutând-o de nenumărate ori pe mătuşa lui, care rămăsese în trăsură; *sir* Pitt ieşi numaidecât din casă, însoţit de o doamnă împodobită cu un smoc de pene enorme, învăluită într-un şal şi ţinându-şi cu gingăşie trena de brocart. Ea se sui în vehicul ca şi cum ar fi fost o prinţesă deprinsă de când lumea să se ducă la curte, zâmbind graţios lacheului care ţinea portiera, ca şi lui *sir* Pitt, care se urcă după aceea şi el în trăsură.

În urma lor venea Rawdon, în vechea lui uniformă de ofiţer din gardă, care era nemaipomenit de uzată şi mult prea strâmtă pentru el. El trebuia să urmeze procesiunea şi să se ducă până la palatul suveranului său într-o birjă; dar binevoitoarea sa cumnată stărui să meargă împreună cu ei. Trăsura era încăpătoare, iar doamnele, nu prea grase, îşi vor ţine trenele pe genunchi, aşa că, în cele din urmă, cei patru porniră frăţeşte laolaltă: trăsura lor se întâlni în curând cu şiragul cortegiului regesc care se scurgea în jos pe Piccadilly şi St. James's Street spre vechiul palat de cărămidă roşie în care steaua din Brunswick[34] aştepta să-şi primească nobilii şi curtenii.

Becky simţea imboldul să facă semnul binecuvântării peste poporul de dincolo de ferestrele trăsurii, într-atâta era de însufleţită şi aşa înaltă semnificaţie acorda ea situaţiei acesteia măreţe pe care o atinsese. Becky avea deci şi ea o slăbiciune, aceea cu care vezi deseori că oamenii se împăunează, şi anume cu merite pe care ceilalţi întârzie să le recunoască. După cum, de pildă, Comus[35] e

[34] George al IV-lea al Angliei făcea parte din dinastia de Hanovra şi era căsătorit cu o principesă din casa de Brunswick.
[35] Celebrul scamator din secolele XVIII-IX (mort în 1820).

ferm încredinţat că în Anglia nu există mai mare actor de tragedie ca el, după cum Brown, faimosul romancier, îşi doreşte din toată inima să fie socotit nu om de geniu, ci bărbat monden, în timp ce lui Robinson, marele avocat, nu-i pasă câtuşi de puţin de reputaţia lui la palatul Westminster, dar se crede fără seamăn în toată ţara în materie de eleganţă, tot aşa şi ţelul vieţii Rebeccăi era să fie mai cu seamă considerată drept femeie respectabilă; şi ea a pătruns în lumea mare cu o surprinzătoare râvnă, îndemânare şi succes. Am spus că avea momente când se socotea ea singură o desăvârşită *lady* şi când uita că n-avea în casă niciun ban, că la poartă o aşteptau creditorii şi că era nevoită să-şi ademenească şi să-şi linguşească furnizorii, într-un cuvânt, că pământul i se clătina sub picioare. Când porni spre curte în echipajul acela strălucitor, ea luă o ţinută atât de falnică şi încântată de sine, atât de impunătoare şi sigură de ea însăşi, încât stârni până şi râsul lui lady Jane. Ea păşi în apartamentele regale ţinându-şi capul asemenea unei împărătese, şi nu mă îndoiesc că, dacă ar fi fost cu adevărat împărătească, şi-ar fi jucat cu mare măiestrie rolul.

Suntem autorizaţi să declarăm că *le costume de cout*[36] pe care doamna Rawdon Crawley l-a purtat cu prilejul prezentării sale în faţa suveranului ar putea face obiectul celei mai strălucitoare şi elegante cronici mondene. Am putut vedea anumite doamne – noi, cei acoperiţi de

[36] Îmbrăcămintea pe care a purtat-o la curte (fr.).

decoraţii şi cordoane şi care frecventăm recepţiile de la St. James, sau noi care, încălţaţi cu ghetele noastre scâlciate, hoinărim în sus şi-n jos pe Pall Mall şi tragem cu ochiul la trăsurile care poartă numai persoane alese, împodobite cu felurite pene – am putut vedea, zic, anumite doamne de lume, în jurul orei 2 după amiază, într-o zi de recepţie, în timp ce fanfara gărzii regale, în vestoane acoperite de fireturi, intona marşuri triumfale, stând pe cai masivi şi albi, ca pe nişte adevărate scaune, doamne care sunt departe de-a arăta ca nişte drăgălaşe şi ispititoare obiecte la ora aceea timpurie a amiezii. O dolofană contesă de vreo 60 de ani, *decolletee,* boită, zbârcită toată de-atâtea sulimanuri, cu pleoapele căzute şi cu diamante scânteindu-i în perucă, e o privelişte din care se pot trage multe învăţăminte folositoare, dar nicidecum desfătătoare. Veştede, ca iluminaţia străzii St. James, aşa cum se prezintă ea în zori de zi, când jumătate din felinare sunt stinse, iar cealaltă jumătate abia mai clipeşte, ca şi cum ar vrea să dispară asemenea nălucirilor din faţa aurorii, frumuseţile acelea pe care le zărim doar în trecere, în timp ce trăsura înălţimilorlor aleargă pe lângă noi, ar trebui să apară numai după căderea nopţii. Dacă până şi Cynthia pare ştearsă în lumina după-amiezii, după cum o putem vedea uneori în anotimpul acesta friguros, când Phoebus[37] se uită la ea ţintă din partea opusă a cerului, cu atât mai puţin îi dă mâna bătrânei *lady* Castlemouldy să-şi ţină fruntea sus

[37] În mitologie : luna ; soarele.

când soarele îşi aruncă razele din plin pe ferestrele trăsurii sale şi îi arată toate şanţurile şi toate zbârciturile cu care timpul i-a însemnat obrazul! Nu. Recepţiile acestea ar trebui să aibă loc în luna noiembrie, sau în prima zi cu ceaţă; sau dacă nu, sultanele în vârstă din acest Bâlci al deşertăciunilor să umble în cupeuri închise, din care să coboare cu vălul pe faţă şi să se încline în faţa suveranului la adăpostul luminii candelabrelor.

Iubita noastră Rebecca nu avea nevoie, însă, de niciun fel de asemenea prielnică aurora pentru a-şi arăta frumuseţea. Deocamdată, chipul ei nu se sfia de lumina soarelui; iar rochia – deşi dacă ar fi văzută în momentul de faţă ar fi socotită de orice doamnă din Bâlciul deşertăciunilor drept cea mai ridicolă şi mai absurdă găteală care s-a purtat vreodată – părea tot atât de frumoasă în ochii ei şi ai publicului, acum vreo douăzeci şi cinci de ani, precum cea mai strălucitoare rochie de gală a celei mai vestite frumuseţi din epoca noastră. Dar peste douăzeci de ani chiar şi o asemenea minune de croială va fi trecut în domeniul absurdului, deopotrivă cu celelalte deşertăciuni. Prea ne îndepărtăm însă de subiect. Rochia doamnei Rawdon fu găsită încântătoare în acea plină de evenimente zi a prezentării. Chiar şi buna şi micuţa *lady* Jane fu silită să recunoască lucrul acesta, în timp ce-şi examina cumnata, mărturisindu-şi plină de mâhnire că, în privinţa gustului, ea era cu mult mai prejos ca Becky.

Ea nu ştia câtă muncă, gândire şi dibăcie cheltuise

doamna Rawdon pentru această toaletă. Rebecca avea un gust la fel de desăvârşit ca şi cea mai bună croitoreasă din Europa, şi tot atâta iscusinţă în a combina lucrurile pe cât de nepricepută era în privinţa asta *lady* Jane, care băgă însă numaidecât de seamă mândreţea brocartului din care era croită trena Rebeccăi şi raritatea dantelei cu care-i era împodobită rochia.

Brocartul era un rest mai vechi, spunea Becky; cât despre dantelă, fusese un adevărat chilipir. O avea de un veac.

— Draga mea doamnă Crawley, asta valorează o mică avere, zise *lady* Jane, uitându-se la propria ei dantelă, care nu era nici pe departe aşa de frumoasă; şi verificând după asta calitatea vechiului brocart din care era făcută rochia de curte a doamnei Rawdon, era gata-gata să-i scape mărturisirea că ei nu-i dădea mâna să-şi comande o îmbrăcăminte atât de costisitoare, dar, făcând oarecare sforţări, se stăpâni, găsind că ar fi prea aspră faţă de rubedenia ei.

Şi, totuşi, dacă *lady* Jane ar fi cunoscut adevărul, cred că n-ar mai fi putut să dea dovadă de nemaipomenita ei bunătate. Realitatea este că, atunci când punea în ordine casa lui *sir* Pitt, doamna Rawdon găsise şi dantela şi brocartul în dulapurile străvechi de-acolo – ele aparţinuseră răposatelor stăpâne ale casei – şi-şi dusese liniştită acasă bunurile respective pentru a-şi împodobi micuţa ei persoană. Briggs văzu totul, dar nu întrebă nimic şi nici nu

povesti cuiva ceva; dar eu cred că ea fu întru totul de acord cu Rebecca în această privinţă, şi tot aşa ar fi procedat şi multe alte femei cinstite.

Iar diamantele: „De unde naiba ai diamantele astea, Becky?” o întrebase soţul ei, cu ochii ţintă la giuvaericalele pe care nu le mai văzuse până atunci şi care-şi aruncau belşugul luminii lor strălucitoare din urechile şi de la gâtul ei.

Becky roşi puţin şi îl privi o clipă cu asprime. Pitt Crawley roşi de asemenea şi el puţin şi se uită afară pe fereastră. Adevărul este că el era cel care îi dăruise o mică parte din briliante, o frumoasă broşă bătută cu nestemate, ce stătea alături de un colan de perle care-i împodobeau gâtul, iar baronetul pierduse din vedere să-i aducă şi doamnei sale la cunoştinţă lucrul acesta.

Becky se uită la soţul ei şi apoi la *sir* Pitt, cu un aer de neruşinată viclenie, ca şi cum i-ar fi spus: „Să te trădez?”

— Ghici! îi spuse ea bărbatului ei. Cum, prostule, continuă ea, de unde crezi că le am, toate, în afară de broşa asta mică, pe care mi-a dat-o de demult **o** bună prietenă de-a mea? Le-am închiriat, bineînţeles. Le-am închiriat de la domnul Polonius, din Coventry Street. Să nu-ţi închipui că toate diamantele care se văd la curte sunt ale celor care le poartă, aşa, ca pietrele astea minunate pe care le are *lady* Jane şi care sunt cu mult mai frumoase decât ale mele, sunt cât se poate de sigură!

— Acestea sunt bijuterii de familie, declară *sir* Pitt,

privind din nou stânjenit.

Şi, în vreme ce între ei avea loc această discuţie, trăsura îşi continuă drumul până ce-şi deşertă în cele din urmă încărcătura la porţile palatului în care aştepta cu mare pompă suveranul.

Diamantele care pricinuiseră admiraţia lui Rawdon nu se întoarseră niciodată în prăvălia domnului Polonius din Coventry Street, şi *gentleman-ul* respectiv nu şi le-a revendicat niciodată, ci ele fură tăinuite într-un mic depozit particular dintr-un vechi pupitru, pe care i-l dăruise cu mulţi ani în urmă Amelia Sedley, şi în care Becky păstra o seamă de lucruri folositoare şi, poate, de preţ, despre care bărbatul ei habar nu avea. A nu avea habar de nimic, sau numai de prea puţine lucruri, stă în firea multor bărbaţi. Şi a se ascunde, în firea câtor femei? O, doamnelor! Câte dintre dumneavoastră nu aveţi conturi secrete la croitoreasă? Câte dintre dumneavoastră nu posedaţi rochii şi brăţări pe care nu îndrăzniţi să le scoateţi la iveală, sau pe care le purtaţi tremurând de frică?... tremurând de frică şi copleşindu-vă cu zâmbete soţul care nu-i în stare să deosebească rochia nouă de catifea de cea veche, sau brăţara cea nouă de cea de-acum un an şi nici să-i treacă prin cap măcar că eşarfa cea galbenă de dantelă, care arată aşa de ponosită, costă patruzeci de guinee, şi că *madame* Bobiijot trimite în fiecare săptămână bileţele supărătoare, cerând bani!

Aşadar, Rawdon nu ştia nimic în legătură cu

scânteietorii cercei de mărgăritar, sau cu minunata şi strălucitoarea podoabă de pe frumosul piept al soţiei sale; dar lordul Steyne, care îşi avea locul său la curte, ca lord al Cabinetului pulberăriei şi ca unul din cei mai înalţi demnitari şi iluştri apărători ai tronului Angliei, şi care se înfăţişă cu toate decoraţiile, Ordinul Jartierei, colanele şi cordoanele sale, şi care dădea o atenţie deosebită micuţei femei, ştia de unde-i vin giuvaericalele şi cunoştea şi pe cel care le plătise.

În timp ce se înclina în faţa ei, el zâmbi şi-i recită banalele şi frumoasele versuri din *Răpirea buclei*[38] în legătură cu diamantele Belindei, „pe care evreii le puteau săruta, dar necredincioşii numai adora!”

— Nădăjduiesc însă că înălţimea-voastră e drept-credincios, răspunse micuţa doamnă, clătinându-şi capul.

Şi multe doamne din jur şopteau şi discutau între ele şi mulţi *gentleman* se mirau şi şopteau văzând ce atenţie nemaipomenită dădea înaltul lord micii aventuriere.

Felul în care a decurs întrevederea dintre Rebecca Crawley, născută Sharp, şi împărătescul ei stăpân nu stă în puterea unei pene atât de slabe şi de lipsite de experienţă ca a mea să încerce a istorisi. Ochii noştri orbiţi de atâta strălucire se închid în faţa măreţiei gândului acestuia. Iar respectul nostru plin de devotament şi bună-cuviinţă spun

[38] Poem eroicomic al poetului englez Alexander Pope (1688-1744). Aici e vorba despre „crucea strălucitoare” de pe pieptul Belindei, eroina poemului.

până şi imaginaţiei să nu cerceteze cu prea multă înflăcărare şi îndrăzneală sacra sală de audienţe şi să facă repede şi în tăcere calea întoarsă, plecându-se cât mai adânc cu putinţă în faţa augustei prezenţe.

Dar că „după această întrevedere, în toată Londra nu găseai inimă mai devotată regelui ca inima Rebeccăi, poate fi spus. Numele suveranului era veşnic pe buzele doamnei Crawley, şi ea îl proclamă drept cel mai fermecător dintre oameni. Se duse apoi la „Colnaghi" şi comandă cel mai frumos portret al regelui pe care-l putuse da la iveală arta şi pe care i-l putea furniza creditul. Ea alese portretul acela faimos în care cel mai bun dintre monarhi e reprezentat într-o redingotă cu guler de blană, cu pantaloni strânşi sub genunchi şi ciorapi de mătase, zâmbind afectat de sub peruca sa brună şi încârlionţată şi stând pe o sofa. Puse să i se picteze o miniatură pe o broşă de care nu se mai despărţea, şi adevărul este că ea îşi amuza, deşi întrucâtva îşi plictisea îngrozitor cunoştinţele cu nesecatul subiect în legătură cu frumuseţea şi curtenia lui. Cine ştie? Poate că micuţa femeie se gândea că ar putea juca rolul unei Maintenon[39] sau al unei Pompadour[40]!

Dar, după prezentarea ei la curte, cea mai reuşită glumă din toate fu limbajul ei virtuos. Rebecca avea puţine cunoştinţe feminine şi, trebuie să mărturisim, nu dintre cele

---

[39] *Doamna de Maintenon* (1635-1719), favorita şi apoi soţia regelui Ludovic al XIV-lea.

[40] *Marchiza de Pompadour* (1721-1764), favorita regelui Ludovic al XV-lea.

care se bucurau de cea mai bună reputaţie în Bâlciul deşertăciunilor. Dar după prezentarea ei la curte, fiind investită, ca să zicem aşa, cu titlul de femeie cinstită, Becky numai voi să se întovărăşească cu femeile acelea de moravuri îndoielnice şi, când *lady* Crackenbury o salută din loja ei de la Operă, întoarse pur şi simplu capul în altă parte; iar pe doamna Washington White se făcu că n**-o** cunoaşte când o întâlni în parc. „Trebuie să-şi ţină fiecare rangul său, draga mea, obişnuia ea să spună. Nu trebuie să te laşi văzută în tovărăşia persoanelor îndoielnice. O compătimesc din toată inima pe *lady* Crackenbury; iar doamna Washington White poate că e o femeie foarte cumsecade. Tu te poţi duce să iei masa cu ele, dacă îţi place aşa de mult *whistul* lor. Dar *eu* nu pot şi nici nu vreau; şi te rog să ai bunătatea să-l anunţi pe Smith să le spună că nu sunt acasă dacă întreabă vreuna de mine”.

În gazete apărură nenumărate amănunte cu privire la rochia de curte a Rebeccăi – penaje, falduri, diamante superbe şi toate celelalte. *Lady* Crackenbury citi paragraful respectiv cu un junghi în inimă şi trăncăni multă vreme cu adoratorii pe socoteala ifoselor pe care şi le dădea Becky. Doamna Bute Crawley şi domnişoarele ei de la ţară puseră şi ele mâna pe un exemplar din ediţia de oraş a ziarului *Morning Post;* şi dădură drumul justificatei lor indignări. „Dacă ai avea şi tu părul ca nisipul, ochii verzi şi ai fi fata unei franţuzoaice, dansatoare pe frânghie, spunea doamna Bute fiicei ei celei mai mari (care era, dimpotrivă, o

domnişoară foarte întunecată la faţă, bondoacă şi cârnă), ai fi avut şi tu, bineînţeles, un colan de strălucitoare diamante şi ai fi fost prezentată la curte de verişoara ta, *lady* Jane. Dar tu nu eşti decât o fată cumsecade, dragul şi bietul meu copil. În vinele tale curge sângele celui mai de viţă neam din Anglia şi ai parte de o educaţie sănătoasă şi de o viaţă plină de cucernicie. Şi ia pildă de la mine: mie, soţia fratelui mai tânăr al unui baronet, nu mi-ar fi trecut niciodată prin gând un lucru ca acesta... să fiu adică prezentată la curte; şi sunt sigură că nici altele n-ar fi fost, dacă ar fi trăit buna regină Charlotte!" Acesta era chipul în care se mângâia merituoasa preoteasă; iar fiicele ei suspinau şi se cufundară toată noaptea aceea în *Anuar-ul nobilimii.*

La câteva zile după vestita prezentare, o altă deosebită şi covârşitoare favoare fu acordată virtuoasei Becky. Echipajul *lady-e*i Steyne se opri la poarta domnului Rawdon Crawley, iar lacheul, în loc să dărâme faţada casei aşa, după cum părea înclinat să facă judecând după felul înspăimântător în care lovi ciocănaşul, se linişti şi înmână numai o pereche de cărţi de vizită, pe care erau gravate numele marchizei de Steyne şi al contesei de Gaunt. Dacă bucăţile acelea de carton ar fi fost nişte tablouri de preţ, sau ar fi avut o sută de yarzi de dantelă de Malines înfăşurate în jurul lor, valorând de două ori atâtea guinee, Becky nu le-ar fi privit cu mai multă plăcere. Şi puteţi fi siguri că ele fură aşezate cât mai la vedere în vasul chinezesc de pe masa din salon în care îşi ţinea Becky

cărţile de vizită ale musafirilor ei. Doamne! Doamne! şi cărţile de vizită ale bietei doamne Washington White şi ale *lui lady* Crackenbury, pe care micuţa noastră prietenă era cât se poate de mulţumită să le primească cu câteva luni în urmă şi de care prostuţa şi micuţa creatură era pe vremea aceea foarte mândră! Doamne! Doamne! zic, în ce viteză, după apariţia acestor înalte şi nobile cărţi de vizită, fură celelalte lăsate să cadă tocmai la fundul teancului, întrucât nu mai prezentau niciun fel de însemnătate. Steyne! Bareacres, Johnes de Helvellyn! şi Caierlyon de Camelot! putem fi siguri că Becky şi Briggs căutară aceste auguste nume în *Anuarul nobilimii* şi le urmăriră nobila spiţă până la cele mai îndepărtate ramuri ale arboreului lor genealogic.

Câteva ceasuri mai târziu, lordul Steyne veni să-i facă o vizită şi, uitându-se cu atenţie împrejur, înregistra absolut totul, după cum îi era obiceiul; descoperind şi cărţile de vizită ale soţiei şi nurorii sale, aşezate la vedere de mâna Rebeccăi, începu să râdă batjocoritor, aşa cum bătrânul acesta cinic făcea întotdeauna în faţa oricărei manifestări a slăbiciunilor omeneşti. Becky coborî în salon numaidecât; ori de câte ori draga de ea îl aştepta pe lordul Steyne, toaleta îi era desăvârşită, părul în perfectă ordine, batistele, gulerele, eşarfele, micii ei papuci de marochin şi celelalte nimicuri femeieşti bine puse la punct, şi se pregătea să-l primească luându-şi un aer de gingaşă nevinovăţie, dar ori de câte ori era luată prin surprindere, fireşte că trebuia să se repeadă în odaia ei şi să se cerceteze repede în oglindă,

şi abia după aceea să coboare din nou la înaltul lord.

Ea îl găsi rânjind sarcastic şi uitându-se la vasul chinezesc. O dăduse de gol, şi ea roşi puţin.

— Mulţumesc, *monseigneur,* zise ea. Precum vezi, doamnele dumitale au trecut pe aici. Câtă bunăvoinţă din partea dumitale! Iartă-mi întârzierea... eram în bucătărie şi făceam o budincă!

— Ştiu că erai la bucătărie, te-am văzut printre gratiile ferestrei când s-a oprit trăsura la poartă, răspunse bătrânul *gentleman.*

— Dumitale nu-ţi scapă nimic, i-o întoarse ea.

— Unele lucruri poate, dar asta nu, drăgălaşa mea doamnă, zise el cu bunătate. Nu eşti decât o mincinoasă micuţă şi prostuţă. Te-am auzit trebăluind în odaia de sus şi sunt sigur că te-ai dat puţin cu roşu; ar trebui să-i oferi puţin dintr-al dumitale şi *lui lady* Gaunt, care arată cât se poate de prost; pe urmă am auzit uşa dormitorului deschizându-se, şi imediat după asta ai coborât.

— E oare o crimă să caut să arăt cât mai bine când vii dumneata aici? rosti doamna Rawdon, tânguindu-se, şi îşi trecu batista pe obraz ca pentru a-i demonstra că nu se fardase de loc şi că îmbujorarea îi era, în cazul ei, cu totul naturală şi datorită modestiei.

Dar cine ar putea pune mâna în foc pentru asta? Eu ştiu că există anumite farduri care nu se şterg cu batista; şi altele aşa de bune că nici chiar lacrimile nu le strică.

— Ei bine, spuse bătrânul *gentleman,* fluturând cartea

de vizită a nevestei sale, văd că eşti hotărâtă să devii o adevărată *lady.* Şi veşnic îmi otrăveşti bătrânele mele zile cu pretenţia de a pătrunde în societatea înaltă. Dar dumneata nu eşti în stare să faci faţă cerinţelor unei asemenea vieţi, caraghioasă mică şi prostuţă ce eşti! Pentru că n-ai para chioară în buzunar.

— Da, dar dumneata ai să ne faci rost de-un post bunicel, răspunse Becky, şi asta cât se poate de repede!

— N-ai para chioară în buzunar şi vrei să te măsori cu cei care au. Biată ulcicuţă de pământ, care vrei să înoţi împotriva şuvoiului de vase de aramă! Toate femeile sunt la fel, şi fiecare se străduieşte pentru lucruri care nu au niciun fel de valoare. La naiba, am luat masa cu regele ieri şi am mâncat muşchi de berbec şi napi. Un prânz de legume e mult mai bun decât să te îndopi toată vremea cu carne bătrână de bou. Ai să fii invitată la Gaunt House. Ai să-i scoţi sufletul bătrânului dumitale prieten până ce ai să fii poftită acolo. Deşi nu-i nici pe jumătate aşa de plăcut ca aicea. Şi ai să te plictiseşti de moarte. Aşa cum mă plictisesc şi eu. Nevasta mea e tot atât de voioasă ca şi *lady* Macbeth, iar nurorile, la fel de drăguţe ca Regan şi ca Goneril[41]. Nici nu cutez să mă culc în ceea ce numesc ele dormitorul meu. Patul are un baldachin asemenea celui de la catedrala Sfântului Petru, iar tablourile mă umplu de groază. Dar am un pătuţ de bronz într-o cameră de toaletă

[41] Fiicele nemiloase ale regelui Lear din tragedia cu acelaşi nume de Shakespeare.

şi o mică saltea de câlţi, ca un schimnic. Căci sunt un adevărat schimnic. Ha! Ha! Ai să fii invitată la masă săptămâna viitoare. Şi, *gare aux femmes!*[42] fii cu ochii în patru şi ţine-te bine! Să vezi numai cum sunt în stare să te împungă femeile!

Acesta fu un discurs foarte lung pentru un bărbat aşa de scump la vorbă ca lordul Steyne; şi nici nu era cel dintâi pe care îl rostea el în ziua aceea în sprijinul Rebeccăi.

Briggs îşi ridică ochii de la masa ei de lucru, la care se aşezase în camera de alături, şi scoase un suspin adânc auzind cu câtă uşurinţă se exprima măritul marchiz despre semenele ei.

— Dacă nu-i faci vânt dulăului ăstuia îngrozitor, zise lordul Steyne aruncându-i o privire sălbatică peste umăr, am să-l otrăvesc!

— Eu dau întotdeauna câinelui meu să mănânce din propria mea farfurie, răspunse Rebecca, râzând cu răutate.

Şi după ce se înveseli un timp de enervarea lordului, care o ura pe biata Briggs pentru că îi tulbura acest *tête-à-tête* cu frumoasa nevastă a colonelului, i se făcu în cele din urmă milă de admiratorul ei şi, chemând-o pe Briggs în salon, îi lăudă vremea nemaipomenit de frumoasă şi o rugă să se ducă la plimbare cu copilul.

— N-o pot concedia, zise deodată Becky, după un răstimp de tăcere, cu o voce plină de întristare, în timp ce vorbea, ochii i se umplură de lacrimi, şi ea îşi întoarse capul

[42] Păzeşte-te de femei ! (Fr.)

într-o parte.

— Îi datorezi leafa, bănuiesc? întrebă marchizul.

— Mai rău decât atât, răspunse Becky, ţinându-şi mereu privirile în pământ, am ruinat-o!

— Ai ruinat-o? Atunci de ce n-o dai afară? se miră *gentleman*-ul.

— Numai bărbaţii pot face lucruri de astea, răspunse Becky cu amărăciune. Femeile nu sunt atât de vitrege ca voi. Acum un an, când rămăsesem fără un ban, ne-a dat tot ce-a avut. Şi nu mă va părăsi niciodată până ce nu vom ajunge la sapă de lemn şi noi, ceea ce nu pare prea îndepărtat, sau până ce nu-i voi putea plăti şi ultima leţcaie!

— Şi la cât se ridică suma asta? întrebă lordul înjurând.

Dar Becky, după ce medită asupra nemăsuratelor lui mijloace băneşti, spuse nu numai suma pe care o luase cu împrumut de la domnişoara Briggs, ci una aproape de două ori mai mare.

Ceea ce pricinui lordului Steyne o nouă explozie de mânie – scurtă şi energică – la care Rebecca îşi plecă şi mai mult capul în jos şi începu să plângă cu amărăciune.

— N-am ce să fac. Împrumutul ăsta era singura soluţie. Nici nu îndrăznesc să-i mărturisesc aşa ceva bărbatului meu. M-ar omorî dacă i-aş spune ce-am făcut. Nimeni nu ştie absolut nimic, în afară de dumneata... pentru că dumneata m-ai silit să-ţi destăinuiesc totul. Ah! ce am să mă fac, lord Steyne? Sunt foarte, foarte nefericită!

Lordul Steyne nu dădu niciun fel de răspuns, numai că bătea o darabană drăcească pe tăblia mesei şi-şi rodea unghiile. În cele din urmă el îşi înfundă pălăria pe cap şi părăsi grăbit încăperea. Rebecca nu-şi schimbă poza ei de icoană a deznădejdii până ce nu se trânti uşa în urma lui şi până ce trăsura nu porni în goana mare. Atunci abia se ridică cu cea mai stranie expresie de victorioasă răutate strălucind în ochii ei verzi. Şi izbucni în râs de una singură de câteva ori la rând; apoi, aşezându-se la pian, făcu să răsune pe clape o improvizaţie din care respira triumful, silindu-i pe trecători să se oprească sub ferestrele ei şi să asculte muzica asta strălucitoare.

În seara aceea sosiră de la Gaunt House două plicuri pentru micuţa femeie, unul conţinând o invitaţie la masă din partea lordului şi a *lady-e*i Steyne, la Gaunt House. Pentru vinerea următoare, în timp ce plicul celălalt ascundea numai o bandă îngustă de hârtie cenuşie, purtând semnătura lordului Steyne şi adresa bancherilor „Jones, Brown § Robinson

Rawdon o auzi pe Becky râzând, o dată sau de două ori, în somn. Numai plăcerea de-a se duce la Gaunt House şi de-a da ochi cu doamnele de-acolo îi pricinuia veselia asta, îi explică ea. Adevărul este însă că era preocupată de o mulţime de alte planuri. S-o plătească pe bătrâna Briggs şi apoi s-o concedieze? Să-l lase pe Raggles cu gura căscată plătindu-i tot ce-i datora? Pe perna ei, Bec ky sucea şi răsucea toate aceste gânduri; iar a doua zi, pe când

Rawdon ieşi să-şi facă vizita de dimineaţă la club, doamna Crawley (într-o rochie simplă şi vu voal pe faţă) porni spre City într-o birjă; şi fiind condusă la banca domnilor Jones şi Robinson, prezentă persoanei de la ghişeu un document, iar persoana, drept răspuns, o întrebă cum voia să ridice suma.

Ea răspunse cu blândeţe că voia să ia o sută cincizeci de lire în bancnote mici, iar restul într-una singură; şi trecând prin curtea bisericii Sf. Paul, se opri şi cumpără pentru Briggs cea mai frumoasă rochie de mătase neagră ce se putea obţine cu bani; şi pe care, cu un sărut şi cu o seamă de cuvinte drăgălaşe, o dărui naivei şi bătrânei domnişoare.

După asta se duse la domnul Raggles, îl întrebă de copii, plină de duioşie, şi-i dădu cincizeci de lire în contul datoriei. Apoi merse la caretaşul de la care îşi închiria trăsurile şi-l gratifică cu o sumă similară. „Şi sper că asta va fi o lecţie pentru dumneata, Spavin, rosti ea, şi că la viitoarea recepţie de la palat cumnatul meu, *sir* Pitt, nu va mai fi stânjenit, fiind silit să ne ia pe toţi patru în trăsura lui, spre a ne prezenta în faţa majestăţii-sale, şi asta pentru că trăsura *mea personală* n-are chef să se arate!” Se pare că avusese loc o serioasă neînţelegere cu prilejul celei din urmă recepţii de la curte. De unde şi umilirea pe care era cât pe-aci s-o îndure colonelul, aceea de a se prezenta la curte într-o birjă.

Toate lucrurile acestea fiind aduse la îndeplinire, Becky mai făcu o vizită şi în camerele de sus, pupitrului pomenit

puţin mai înainte, pe care i-l dăruise Amelia Sedley cu mulţi ani în urmă şi care conţinea un oarecare număr de folositoare şi preţioase flecuşteţe; în muzeul acesta particular îşi aşeză ea bancnota cea mare pe care i-o înmânase casierul domnilor Jones şi Robinson.

CAPITOLUL XLIX

ÎN CARE GUSTĂM TREI FELURI DE MÂNCARE ŞI O PRĂJITURĂ

În timp ce doamnele de la Gaunt House îşi luau gustarea din dimineaţa aceea, lordul Steyne (care îşi bea ciocolata singur şi numai rareori le tulbura pe stăpânele casei, pe care nu le vedea decât în zilele de primire sau când le întâlnea în hol, sau când din loja lui cea mică de la Operă le cerceta de îndată ce se iveau în loja lor măreaţă), înălţimea-sa, zic, îşi făcu apariţia printre doamnele şi copiii care se strânseseră să-şi bea ceaiul şi să-şi mănânce pâinea prăjită şi se încinse o bătălie de toată frumuseţea în legătură cu Rebecca.

— *Lady* Steyne, zise el, aş vrea să văd lista invitaţilor pentru masa de vineri; şi aş mai vrea, te rog, să scrii una şi pentru colonelul şi doamna Crawley.

— Are s-o scrie Blanche, răspunse *lady* Steyne neliniştită. Are s-o scrie *lady* Gaunt!

— Nu vreau să-i scriu persoanei aceleia, rosti *lady* Gaunt, o înaltă şi maiestuoasă doamnă, cătând o clipă în sus dar plecându-şi numaidecât privirea după ce vorbi – nu era bine pentru cei care îl înfruntaseră să i se uite lordului Steyne în ochi.

— Trimite copiii afară din cameră. Hai, căraţi-vă! zise el trăgând de şnurul clopoţelului.

Puştii, tremurând întotdeauna de frică în faţa lui, ieşiră; mama lor voia să-i urmeze şi ea.

— Dumneata nu, porunci el, dumneata rămâi! *Lady* Steyne, zise el, repet, ai să ai bunătatea să te duci la birou şi să scrii invitaţia aceea pentru masa dumitale de vineri!

— *My lord,* în cazul acesta eu n-am să pot fi de faţă, rosti *lady* Gaunt. Am să mă duc acasă!

— Grozav aş mai vrea să te duci şi să nu te mai întorci niciodată! Ai să întâlneşti fel de fel de portărei în foarte plăcuta tovărăşie a familiei Bareacres, iar eu am să fiu scutit de-a mai trimite bani rudelor dumitale şi n-am să-ţi mai văd nici afurisitele dumitale aere de tragedie. Cine eşti ca să porunceşti în casa asta? Dumneata, care n-ai nicio leţcaie?! Dumneata, care eşti lipsită până şi de inteligenţă?! Ai fost adusă aici ca să faci copii, şi n-ai făcut niciunul. Gaunt s-a plictisit de dumneata; şi nevasta lui George e singura persoană din familie care nu-ţi doreşte moartea. Gaunt s-ar însura din nou dacă ai muri.

— Aş vrea să mor, răspunse onorata doamnă cu lacrimi de furie în ochi.

— E de la sine înţeles ca dumneata să-ţi dai aere de virtute; în timp ce soţia mea, care e o sfântă fără prihană, cum toată lumea ştie, şi care n-a făcut în toată viaţa ei un singur pas greşit, n-are nimic împotriva primirii tinerei mele prietene, doamna Crawley. *Lady* Steyne ştie că aparenţele sunt uneori până şi împotriva celor mai virtuoase femei şi că minciuni se spun adesea şi despre cele mai nevinovate dintre ele. Rogu-te, doamnă, să-ţi spun câteva mici anecdote despre *lady* Bareacres, mama dumitale?

— Mă poţi doborî dacă îţi face plăcere, îmi poţi da cele mai crude lovituri, răspunse *lady* Gaunt. Te bucuri întotdeauna când vezi că nevasta şi nora dumitale suferă.

— Dulcea mea Blanche, continuă el, eu sunt un *gentleman* şi nu ridic niciodată mâna asupra unei femei decât pentru dezmierdări. Vreau să-ţi îndrept numai câteva mici cususuri din caracterul dumitale. Voi, femeile, vă arătaţi prea mândre şi văd cu întristare cât de lipsite de smerenie sunteţi, aşa cum sunt sigur că i-ar spune şi părintele Mole lui lady Steyne dacă ar fi şi el de faţă. Nu trebuie să vă daţi aere, ci să fiţi blânde şi umile luminile ochilor mei! Căci l*ady* Steyne ştie că această calomniată, modestă şi binevoitoare doamnă Crawley e cu totul nevinovată... mai nevinovată chiar decât ea. E drept că bărbatul ei nu are o reputaţie grozavă, dar e tot atât de strălucită ca şi a lui Bareacres, care a jucat destul de puţin

în viaţa lui, dar care e plin de datorii şi care te-a despuiat până şi de singura moştenire pe care ai avut-o vreodată şi mi te-a lăsat în spinare săracă lipită. Cât despre doamna Crawley, nu-i de loc de viţă aleasă; dar nu se trage din oameni mai de jos decât iluştrii tăi strămoşi Fanny cei dintâi „de la Jones”!

— Dar banii pe care i-am adus în familie? exclamă *lady* George.

— Ai cumpărat cu ei un drept de moştenire, răspunse întunecat marchizul. Dacă Gaunt moare, soţul dumitale îi poate moşteni toate titlurile; iar băieţaşii dumitale pot moşteni şi ei astea, şi cine ştie mai ce în afară de astea. Şi în timpul acesta, doamnelor, fiţi cât de mândre şi de virtuoase poftiţi, dar *mie* să nu-mi umblaţi cu ifose! Cât despre onorabilitatea doamnei Crawley, n-am să mă înjosesc nici pe mine şi nici pe această nepătată şi desăvârşită *lady* prin a da a se înţelege că numita doamnă are nevoie de protecţia cuiva; şi să faceţi bine s-o primiţi cu cea mai mare prietenie, aşa cum veţi primi toate persoanele pe care le poftesc în casa asta eu. În casa asta? şi izbucni într-un hohot de râs. Cine-i stăpân aici? Şi ce e casa asta? Templul acesta al virtuţii îmi aparţine în întregime. Şi dacă invit toţi pensionarii din „Newgate” sau de la „Bedlam”[43] aici, la dracu’, trebuie să fie primiţi cu toate onorurile!

După această bărbătească alocuţiune, dintr-acelea cu

[43] Azil de alienaţi la Londra.

care lordul Steyne obişnuia să-şi trateze „haremul” ori de câte ori în căminul său apăreau semne de răzmeriţă, femeile, cuprinse de deznădejde, nu mai aveau altceva de făcut decât să se supună. *Lady* Gaunt scrise invitaţia pe care i-o cerea lordul şi se duse în persoană, împreună cu soacră-sa, cu inimile pline de amărăciune şi de umilinţă, să-şi depună cărţile de vizită la locuinţa doamnei Rawdon, cărţi de vizită care pricinuiră aşa de multă plăcere nevinovatei femei.

Erau în Londra familii care şi-ar fi sacrificat venitul pe un an de zile ca să se poată bucura de asemenea cinste din partea celor două doamne. Doamna Frederick Bullock, de pildă, s-ar fi târât în genunchi din Mavfair până în Lombard Street dacă *lady* Steyne şi *lady* Gaunt ar fi aşteptat-o în City ca să-i dea mâna să se ridice şi să-i spună: „Eşti poftită la noi vinerea viitoare”, nu la recepţiile acelea unde se îmbulzeau toţi şi nici la balurile cele mari de la Gaunt House, unde putea merge toată lumea, ci la sacrele, inaccesibilele, misterioasele, desfătătoarele reuniuni la care, în cazul că erai primit, însemna un privilegiu, o cinste nemaipomenită, **o** adevărată binecuvântare.

Severă, pură şi strălucind de frumuseţe, *lady* Gaunt deţinea unul din cele mai înalte ranguri din acest Bâlci al deşertăciunilor. Felul deosebit de curtenitor în care se purta cu ea lordul Steyne în lume îi fermeca pe toţi cei care erau martori la aceste întâmplări şi-i silea până şi pe cei mai aspri critici să recunoască faptul că era un *gentleman*

desăvârşit şi că afecţiunea înălţimii-sale se revărsa, în cazul acesta, asupra cui trebuia.

Pentru a respinge duşmanul comun, doamnele din Gaunt House o chemară în ajutor pe *lady* Bareacreas.

Una din trăsurile lui lady Gaunt se duse în Hill Street după mama înălţimii-sale, ale cărei echipaje încăpuseră toate pe mâna portăreilor şi ale cărei bijuterii şi chiar haine, se şoptea, fuseseră şi ele înhăţate de cămătari. Castelul Bareacres căzuse de asemenea în mâinile acestora, cu toate tablourile lui de mare preţ, cu mobila şi cu obiectele lui de artă – magnificele pânze ale lui Van Dyck[44], vestitele tablouri ale lui Reynolds[45], portretele lui Lawrence[46], pline de farmec şi de frumuseţe, socotite acum vreo treizeci de ani drept autentice capodopere, neasemuita *Nimfă dansând* a lui Canova[47], pentru care pozase însăşi *lady* Bareacres în tinereţea ei, *lady* Bareacres, scânteietoare pe vremea aceea, neîntrecută în bogăţie, rang şi frumuseţe, acum o bătrânică ştirbă şi pleşuvă, o zdreanţă de nimic dintr-o rochie de gală de altă dată. Iar soţul ei – pictat tot pe vremea aceea de Lawrence, purtând uniforma lui de colonel al Corpului scoţian de gardă călare şi agitându-şi sabia în faţa castelului Bareacres – era acum un bătrân sfrijit şi fleşcăit, cu o haină largă pe el şi cu peruca *à la* Brutus,

[44] Philippe Van Dyck (1679-1752), pictor olandez.
[45] Josuah Reynolds (1723-1792), pictor englez.
[46] Thomas Lawrence (1769-1830), pictor portretist englez.
[47] Antonio Canova (1757-1822), sculptor italian.

strecurându-se mai cu seamă dimineţile pe la „Gray’s Inn”[48] şi prânzind singur pe la cluburi. Acuma nu-i mai plăcea să mănânce cu Steyne. Fuseseră nedespărţiţi şi chefuiseră împreună în tinereţea lor, pe vremea când norocul stătea neclintit lângă Bareacres. Dar Steyne era mai înzestrat şi i-o luase înainte. Marchizul era acuma un personaj mult mai însemnat decât tânărul lord Gaunt din 1785; iar Bareacres, cu desăvârşire sleit, un moşneag căzut, învins, doborât. Împrumutase prea mulţi bani de la Steyne pentru a mai simţi vreo plăcere să-l întâlnească pe vechiul lui tovarăş. Iar acesta din urmă, ori de câte ori avea chef să petreacă, obişnuia s-o întrebe, în ironie, pe *lady* Gaunt de ce tatăl ei nu mai venise s-o vadă. „N-a mai fost pe aici de patru luni, spunea lordul Steyne. Pot spune întotdeauna cu cea mai mare exactitate, după carnetul meu de cecuri, când a fost pe aicea Bareacres. Ce mângâiere, doamnele mele, să am ca bancher pe socrul unuia din fiii mei, iar socrul celălalt să mă aibă bancher pe mine!”

Despre celelalte ilustre personaje, pe care Becky avu cinstea să le întâlnească cu prilejul intrării ei în lumea înaltă, istoricul de faţă nu are căderea să spună prea multe. Se găsea acolo excelenţa-sa prinţul de Peterwaradin, cu prinţesa lui; un nobil strâns bine în corset şi cu un piept larg, bombat milităreşte, pe care strălucea cu măreţie preţioasa *plaque*[49] a ordinului său şi purtând în jurul gâtului

[48] Unul dintre cele mai vechi colegii de avocaţi din Londra.
[49] Insigna de métal a unei decoraţii (fr.).

colanul roşu al Lânei de Aur. Era proprietarul a nenumărate turme. „Uită-te la faţa lui, sunt sigură că se trage dintr-un berbec”, şopti Becky lordului Steyne. Într-adevăr, figura excelenţei-sale, lungă, solemnă şi palidă, cu podoaba aceea în jurul gâtului, avea oarecare asemănare cu a unui venerabil berbec cu talangă la gât.

Era şi domnul John Paul Jefferson Jones, ataşat titular la Ambasada americană şi corespondent la ziarul *Demagogul* din New York, care, spre a câştiga simpatia societăţii, o întrebă la masă pe *lady* Steyne, într-un scurt răstimp de tăcere, cum se simte în Brazilia iubitul lui prieten George Gaunt. El şi cu George fuseseră foarte buni prieteni pe vremea când se găseau la Napoli şi urcaseră pe Vezuviu împreună. Domnul Jones scrise o amplă şi amănunţită dare de seamă despre acest dineu, care apăru la loc de cinste în *Demagogul.* Menţiona numele şi titlurile tuturor invitaţilor, dând şi date biografice despre cei mai de seamă dintre aceştia. Descrise cu de-amănuntul înfăţişarea doamnelor, felul în care fu servită masa, statura şi livreaua servitorilor; înşiră bucatele şi vinurile servite, podoabele de pe bufet şi valoarea probabilă a argintăriei. Un asemenea dineu, calculă el, nu putea să fi costat sub cincisprezece sau optsprezece dolari de cap. Şi el obişnuia până nu demult să-şi trimită fel de fel de *proteges*[50] cu scrisori de recomandaţie pentru actualul marchiz de Steyne, îndemnat la asta de dragostea care-l legase de iubitul lui prieten,

[50] Protejaţi (fr.,).

răposatul lord. Domnul Jefferson fu cât se poate de indignat că un tânăr şi neînsemnat aristocrat, contele de Southdown, i-a luat-o înainte în procesiunea către sufragerie. „Tocmai când mă pregăteam să dau braţul preaîncântătoarei şi spiritualei, scânteietoarei şi originalei doamne Rawdon Crawley, scria el, tânărul patrician se interpuse între mine şi numita *lady* şi mi-o răpi pe Elena[51] fără un singur cuvânt de scuză. Iar eu fui silit să rămân la urmă cu colonelul, soţul doamnei, un ostaş voinic cu faţa roşcovană, care s-a distins pe câmpul de bătălie de la Waterloo, unde avu mai mult noroc decât unii din fraţii săi în uniforme roşii[52] la New Orleans[53]”.

Păşind în societatea asta distinsă, obrajii colonelului se îmbujorau la fel de repede ca şi faţa unui băiat de 16 ani pus în situaţia de-a înfrunta prezenţa colegelor de şcoală ale surorii lui. S-a spus mai înainte că bravul Rawdon nu prea fusese deprins în viaţa lui cu tovărăşia doamnelor. Cu bărbaţii, la club sau la popotă, se simţea minunat; şi putea să călărească, să parieze, să fumeze sau să joace biliard cu cei mai cutezători dintre ei. Avusese şi el, la vremea lui, anumite prietenii feminine; dar asta se întâmplase cu douăzeci de ani în urmă, şi doamnele respective nu făceau parte din clasa acelora cu care tânărul Marlow, din

[51] Frumoasa soţie a lui Menenm, regele Spartei, răpită şi dusă la Troia de Paris, fapt care a dezlănţuit războiul cetăţilor greceşti împotriva Troiei.

[52] Soldaţii englezi purtau uniforme de culoare roşie.

[53] Localitatea unde s-au dat lupte în războiul pentru independenţa Statelor Unite (1775-1782).

comedie, se pare că era mai mult decât obişnuit înainte de a-şi pierde cumpătul în faţa domnişoarei Hardcastle[54]. Moravurile sunt de aşa natură că rareori îndrăzneşte cineva să aducă vorba despre cercurile acelea frecventate zilnic de aproape toţi tinerii noştri din Bâlciul deşertăciunilor, care umplu toată noaptea cazinourile şi sălile de dans şi despre care se ştie tot aşa de bine că există întocmai ca ringul din Hyde Park sau congregaţia de la St. James, dar pe care societatea cea mai năzuroasă, dacă nu cea mai morală, e hotărâtă s-o ignore. Într-un cuvânt, deşi colonelul Crawley avea 45 de ani, el nu avusese încă norocul să întâlnească nicio jumătate de duzină de femei cumsecade, în afara neasemuitei lui jumătăţi. Toate femeile acestea, în afară de ea şi de blânda lui cumnată *lady* Jane, a cărei paşnică fire îl îmblânzise şi îl câştigase, îl speriau pe onorabilul colonel; şi cu prilejul celui dintâi dineu luat la Gaunt House, el nu fu auzit făcând nici o singură observaţie în afară de aceea că e mare zăpuşeală afară. Adevărul este că Becky l-ar fi lăsat bucuroasă acasă, dar regulile bunelor maniere porunceau ca soţul să stea alături de ea, pentru a apăra această făptură mică, sfioasă şi înfricoşată la prima ei apariţie în lumea mare.

Când îşi făcu apariţia în salon, lordul Steyne o întâmpină

[54] Tâ*nărul Marlow şi domnişoara Hardcastle* – personaje din comedia *Greşelile unei nopţi* sau Se *umileşte pentru a cuceri* a scriitorului englez *Oliver Goldsmilh* (1728-1774). Tânărul Marlow, foarte timid în prezenţa fetelor din societatea aleasă, este degajat şi îndrăzneţ cu slujnicele. Domnişoara Hardcastle, travestindu-se în servitoare, cucereşte inima tânărului.

cu multă prietenie, luând-o de mână şi salutând-o cu mare curtenie. O prezentă *lui lady* Steyne şi onoratelor ei nurori. Acestea făcură trei trufaşe plecăciuni, iar doamna cea mai în vârstă întinse, bineînţeles, mâna noii-venite, dar o mână rece şi fără de viaţă, ca de marmură.

Becky o luă totuşi, cu multă smerenie, şi, făcând o reverenţă demnă de cel mai bun profesor de dans, se aplecă aproape până la pământ în faţa *lui lady* Steyne, spunând că înălţimea-sa lordul fusese un vechi prieten şi protector al tatălui ei şi că ea, Becky, învăţase încă din frageda copilărie să onoreze şi să respecte familia Steyne. Adevărul este că lordul Steyne cumpărase odată vreo două tablouri de ale răposatului Sharp, şi duioasa orfană nu putea uita niciodată câtă recunoştinţă datorează ea unei atât de mari cinstiri.

Lady Bareacres făcu apoi din nou cunoştinţă cu Becky, şi nevasta colonelului se înclină şi în faţa ei în modul cel mai respectuos cu putinţă. Politeţe pe care onorata doamnă i-o întoarse cu o severă demnitate.

— Am avut plăcerea să fac cunoştinţă cu domnia-voastră la Bruxelles, acum zece ani, zise Becky, cu glasul ei cel mai fermecător. Am avut norocul să o întâlnesc pe *lady* Bareacres la balul ducesei de Richmond, în noaptea dinaintea bătăliei de la Waterloo. Şi îmi aduc aminte de înălţimea-voastră şi de *lady* Blanche, fiica dumneavoastră, cum şedeaţi în trăsură sub poarta hanului aşteptând să vă vină caii. Nădăjduiesc că diamantele înălţimii-voastre au

fost salvate!

Oaspeţii se uitară repede unii la alţii. Faimoasele diamante suferiseră un faimos sechestru, după câte se părea, lucru de care Becky, bineînţeles, nu ştia nimic.

Rawdon Crawley se retrase în nişa unei ferestre cu lordul Southdown, unde acesta din urmă fu auzit hohotind nestăvilit când Rawdon îi povesti istoria cu caii lui lady Bareacres, pe care aceasta nu avea de unde să-i cumpere, şi care „o implora, ţi-o jur, pe doamna Crawley”. „Cred că nu trebuie să-mi pese prea mult de femeia asta”, îşi spuse Becky. Şi, într-adevăr, după ce schimbă câteva priviri îngrozite şi furioase cu fiica ei, *lady* Bareacres se retrase la o masă, unde începu să se uite cu neclintită hotărâre într-un album.

Când îşi făcu apariţia şi potentatul de pe malurile Dunării, conversaţia fu dusă în franţuzeşte, şi *lady* Bareacres, ca şi doamnele mai tinere aflară, spre marea lor deznădejde, că doamna Crawley era mult mai familiarizată cu limba respectivă şi o vorbea cu un accent mult mai bun decât ele. În 1816-1817, Becky întâlnise şi alţi magnaţi unguri în armata austriacă din Franţa. Şi întrebă cu mult interes ce-i mai fac prietenii. Personajele străine crezură că şi ea face parte din înalta aristocraţie; iar prinţul şi prinţesa întrebară, între patru ochi, pe lordul Steyne şi pe marchiză, care-i conducea la masă, cine era această *petite dame*[55] care vorbea aşa de frumos.

[55] Micuţa doamnă (fr.).

În cele din urmă, procesiunea fiind formată în ordinea descrisă de diplomatul american, ei se îndreptară spre încăperea în care avu loc banchetul; pe care, întrucât am făgăduit cititorului că va gusta şi el din bucatele acelea, îi vom da libertatea să şi-l orânduiască potrivit fanteziei sale.

Dar abia când doamnele rămaseră numai între ele, Becky înţelese că aveau să urmeze şi ciocniri războinice. Şi, într-adevăr, abia atunci se găsi micuţa doamnă în situaţia care o făcu să-şi dea seama de exactitatea avertismentului lordului Steyne de a se feri de societatea doamnelor mai presus de rangul ei social. Şi, după cum se spune că cei care-i urăsc mai mult pe irlandezi sunt tocmai irlandezii, tot aşa, fără îndoială că cei mai crunţi tirani ai femeilor sunt femeile. Când biata şi micuţa Becky, singură în faţa doamnelor, porni spre căminul către care se îndreptaseră distinsele doamne, distinsele doamne porniră mai departe şi puseră stăpânire pe o masă cu albume. Când Becky le urmă şi ea la masa cu albume, ele se furişară din nou, una câte una, spre foc. Ea încercă să intre în vorbă cu unul din copii (de care era de obicei foarte pasionată când se găsea în public), dar tânărul George Gaunt fu repede chemat de maică-sa; şi până în cele din urmă doamnele dădură dovadă de atâta cruzime faţă de străină, încât *lui lady* Steyne i se făcu milă de ea, şi se duse să stea de vorbă cu năpăstuita şi micuţa doamnă.

— Lordul Steyne, rosti domnia-sa. În timp ce palizii săi obraji se îmbujorară, spune că ştii să cânţi la pian foarte

frumos şi că ai o voce minunată, doamnă Crawley. Aş dori să ai bunătatea să-mi cânţi ceva şi mie.

— Voi face tot ce poate fi pe placul lordului Steyne sau al dumneavoastră, răspunse Rebecca, sincer recunoscătoare; şi, aşezându-se la pian, începu să cânte.

Execută câteva piese de muzică religioasă din Mozart, la care ţinuse foarte mult pe vremuri *lady* Steyne, cu atâta gingăşie şi duioşie, încât înalta doamnă, zăbovind în jurul pianului, se aşeză lângă ea şi ascultă până ce lacrimile începură să i se rostogolească pe obraz. E adevărat că celelalte doamne, din capătul opus al camerei, continuau să râdă şi să vorbească cu glas tare; dar *lady* Steyne nu auzea nimic din larma aceea. Ea redevenise copil, şi se întorsese înapoi, după patruzeci de ani de pustietate, în grădina mănăstirii. Orga capelei răsunase tot aşa pe vremea aceea, iar sora care cânta la orgă şi pe care o iubea cel mai mult din toată comunitatea o învăţase melodiile acestea în trecutele şi binecuvântatele zile de odinioară. Acuma devenise iarăşi fetiţă, şi scurta perioadă a fericirii ei înflorea din nou pentru o oră; tresări când uşile scârţâiră, fiind date la o parte, şi odată cu râsul puternic al lordului Steyne, năvăliră în salon şi ceilalţi bărbaţi, hohotind de veselie.

Dintr-o singură privire lordul îşi dădu seama ce se întâmplase în lipsa lui, şi de data asta fu cât se poate de recunoscător soţiei sale. Se duse lângă ea şi-i vorbi *şi* o chemă pe numele de botez, încât palida-i faţă se îmbujora din nou.

— Soţia mea spune că ai cântat ca un înger, îi mărturisi el Rebeccăi. Numai că există două feluri de îngeri, şi amândouă felurile acestea sunt, se zice, fermecătoare în felul lor.

Oricum ar fi decurs prima parte a serii, restul nopţii fu un adevărat triumf pentru Becky. Ea cântă cât putu mai frumos şi era atât de încântătoare, încât toţi bărbaţii veniră şi se îngrămădiră în jurul pianului. Femeile, duşmancele ei, fură cu totul lăsate în părăsire. Iar domnul Paul Jefferson Jones crezu că a cucerit-o pe *lady* Gaunt când se apropie de onorata doamnă şi începu să laude talentul acesta neîntrecut al încântătoarei sale prietene.

CAPITOLUL L

CUPRINDE O ÎNTÂMPLARE OBIŞNUITĂ

Muza, oricare ar fi ea, sub a cărei aripă ocrotitoare stă povestirea asta comică, trebuie să pogoare acuma din înălţimile aristocratice în care s-a avântat şi să aibă bunătatea să se lase asupra umilului acoperiş al lui John Sedley din Brompton, pentru a descrie ceea ce se petrece şi în locul acela. Aici, în această modestă şi umilă locuinţă, domnesc de asemenea grija, îndoiala şi descurajarea. Doamna Clapp îşi bombăne pe furiş bărbatul în bucătărie în

privinţa chiriei, îndemnându-l pe omul acesta bun la suflet să se răzvrătească împotriva vechiului lui prieten şi patron, actualul său chiriaş. Doamna Sedley a încetat acum să-şi mai viziteze proprietăreasa în subsol, găsindu-se, într-adevăr, în situaţia de a nu mai putea avea niciun ascendent asupra doamnei Clapp. Cum se mai putea arăta cineva superior faţă de o doamnă căreia îi datorează o sumă de patruzeci de lire şi care îi face veşnic aluzii la asta? Servitoarea irlandeză nu şi-a schimbat câtuşi de puţin purtarea ei blândă şi respectuoasă; dar doamna Sedley îşi închipuie că ea a devenit obraznică şi nerecunoscătoare, şi, asemenea hoţului vinovat, care vede în fiecare tufiş un jandarm, doamna Sedley vede numai insinuări ameninţătoare şi aluzii răutăcioase în toate vorbele şi răspunsurile fetei. Iar pe domnişoara Clapp, devenită acuma domnişoară în toată legea, înăcrita şi bătrâna doamnă o socoteşte drept o nesuferită, fără pic de ruşine şi o mică destrăbălată. Şi doamna Sedley nu poate pricepe cum de-o poate iubi Amelia atât de mult, cum de o opreşte atâta vreme în camera ei şi se plimbă atât de des cu ea. Amarul sărăciei a otrăvit viaţa acestei femei care pe vremuri era atât de veselă şi de binevoitoare. E nerecunoscătoare faţă de Amelia pentru statornica şi duioasa purtare de care aceasta dăduse dovadă; găseşte întotdeauna ceva de cârtit împotriva ei ori de câte ori o vede prevenitoare cu cineva sau gata de-a sări în ajutorul cuiva; o ia peste picior din pricina neghioabei ei mândrii în

privinţa copilului şi-i reproşează că nu are grijă de părinţii săi; căminul Lui George nu-i de loc vesel de când le-a fost tăiat ajutorul unchiului Jos şi de când mica familie e redusă aproape la foamete.

Amelia se gândeşte şi iar se gândeşte şi îşi frământă creierul să găsească şi alte mijloace pentru a-şi spori micul ei tain cu care familia nu poate s-o mai scoată la capăt. Este ea în stare să dea lecţii? Să picteze cartoane pe care se prind cărţi de vizită? Sau să brodeze? Află că femeile muncesc din greu, şi încă mai bine ca ea, pentru doi *penny* pe zi. Cumpără, de la librărie, două cartoane de Bristol cu marginile aurite şi pictă pe unul, cât putu mai bine, un cioban cu jiletcă roşie şi o faţă trandafirie şi zâmbitoare, în mijlocul unui peisaj, iar pe celălalt, o ciobăniţă trecând pe o punte îngustă, cu un căţel după ea, totul nuanţat cu multă delicateţe. Domnul de la magazinul „Brompton” de arte frumoase (de la care cumpărase ea cartoanele, nădăjduind zadarnic că acesta i le va cumpăra, la rândul lui, când vor fi împodobite de mâna ei) cu greu îşi putu ascunde zâmbetul ironic cu care examină aceste slabe opere de artă. El se uită pieziş la doamna care aştepta în prăvălie, vârî din nou cartoanele în plicurile lor de hârtie cafeniu-deschis şi le întinse bietei văd, uve şi domnişoarei Clapp, care niciodată în viaţa ei nu văzuse lucruri atât de frumoase şi care era perfect încredinţată că omul trebuia să ofere cel puţin două guinee pentru cartoanele respective. Încercară la toate celelalte magazine din Londra, din ce în ce mai triste şi mai

descurajate. „N-am nevoie de-aşa ceva”, spunea, unul. „Luaţi-o repejor din loc”, zicea altul, fără milă. Trei şilingi şi şase *pence* se irosiseră în zadar. Cartoanele fură îngropate în dormitorul domnişoarei Clapp, care stăruie în a le socoti fermecătoare.

Apoi, după matură chibzuinţă şi mare efort de compoziţie, Amelia scrise cu cea mai frumoasă caligrafie un bileţel prin care se aduce la cunoştinţă publicului că „o doamnă care are oarecare timp liber la dispoziţie doreşte să se ocupe de educaţia câtorva fetiţe, cărora le-ar putea da lecţii de engleză, franceză, geografie, istorie şi muzică – adresaţi A.O., la domnul Brown”. Şi ea, încredinţă biletul acesta domnului de la Bazar, care îi dădu voie să-l afişeze pe tejghea, unde în curând se umplu de pete şi de murdărie de muşte. Amelia trecu de multe ori, plină de râvnă, prin faţa uşii, în nădejdea că domnul Brown are să-i comunice ceva; dar el nu-i făcu niciodată semn să intre, şi când Amelia intră pentru micile cumpărături de la bazar, nu găsi nicio înştiinţare. Biată naivă, gingaşă şi neajutorată doamnă, cum să te baţi tu cu lumea asta, care se luptă fără milă şi cu atâta înverşunare?

Pe zi ce trece, Amelia e tot mai îngrijorată şi mai mâhnită; şi aruncă asupra copilului priviri pline de teamă, al căror înţeles băieţelul nu-l poate desluşi. Sare noaptea din pat şi se duce pe furiş în camera lui, să vadă dacă doarme şi dacă nu i l-a furat cineva.

Abia dacă mai închide ochii. O chinuie o statornică şi

îngrozitoare idee. Cum plânge şi se mai roagă ea în nopţile acelea nesfârşite şi tăcute, cum mai încearcă să-şi alunge gândul care se va reîntoarce iarăşi, gândul că va trebui să se despartă de băiat, şi că ea e singura barieră între copil şi o viaţă plină de îmbelşugare. Dar nu poate, nu poate. Sau, cel puţin, nu acuma. Mai târziu. Oh! e mult prea greu să se gândească la lucrul acesta, e un gând pe care nici să-l rabde nu poate.

Îi vine apoi o idee care o sileşte să roşească, dar revine mereu... părinţii şi-ar putea păstra pensia numai pentru nevoile lor... preotul s-ar însura cu ea şi i-ar dărui şi ei şi băiatului un cămin adevărat. Dar tabloul lui George şi neuitata lui amintire e aici şi o dojenesc. Pudoarea şi iubirea spun „nu” acestui sacrificiu. Respinge gândul acesta ca pe un sacrilegiu; şi astfel, gândurile acestea nu se pot cuibări niciodată în sufletul ei pur şi plin de nobleţe.

Dar lupta aceasta, pe care noi o redăm în câteva fraze, ţinu multe săptămâni în inima bietei Amelia, în timpul cărora nu avu cui mărturisi ce-o doare; adevărul e că nu putea avea pe nimeni aşa de apropiat; căci nu voia să existe vreo posibilitate de renunţare, deşi ceda zi de zi terenul în faţa inamicului cu care era nevoită să lupte. Fapte evidente, care nu o slăbeau din strânsoarea lor, o copleşeau în tăcere. Sărăcia şi mizeria pentru întreaga familie, lipsuri şi înjosire pentru părinţii ei şi o mare nedreptate faţă de băiat – întăriturile micii cetăţui erau una câte una cucerite, cetăţuie în care biata făptură îşi păstra

cu pasiune singura ei iubire şi comoară.

Către începutul acestei lupte sufleteşti, scrise un răvaş de gingaşă implorare fratelui său din Calcutta, rugându-l să nu retragă sprijinul bănesc pe care îl oferise părinţilor săi, zugrăvind în termeni plini de nemijlocit patos starea lor de oameni părăsiţi şi nenorociţi. Amelia nu cunoştea însă dedesubtul acestei chestiuni. Jos vărsa cu regularitate suma pe care o trimitea părinţilor săi; dar exista în City un anumit cămătar, şi care încasa aceşti bani; bătrânul Sedley vânduse ajutorul trimis de fiul său pentru o oarecare sumă de bani cu care să-şi poată urmări planurile lui himerice. Emmy socoti cu nerăbdare timpul care avea să treacă între sosirea scrisorii ei în India şi primirea răspunsului. Îşi notă într-un carnet data la care o trimisese. Tutorelui lui Georgy, bunului maior din Madras, doamna Osborne nu-i împărtăşise niciunul din necazurile şi încurcăturile prin care trecea. Nu-i mai scrisese de atunci de când îl felicitase cu prilejul apropiatei sale căsătorii. Şi se gândea cu un sentiment de îndurerată deznădejde că acest prieten – singurul, unicul care a avut atâta grijă de ea – o părăsise.

Într-una din zile, când se aflau la mare ananghie – creditorii îi strângeau cu uşa, bătrâna doamnă Sedley era într-o stare nemaipomenită de nervi, tatăl, mai sumbru ca de obicei, iar membrii familiei se evitau cu grijă unul pe celălalt, fiecare din ei fiind apăsat în taină de nenorocirea lui personală şi de sentimentul nedreptăţii – se întâmplă ca tatăl şi fiica să rămână singuri în cameră, şi Amelia se gândi

să-şi mângâie puţin părintele împărtăşindu-i ceea ce făcuse. Îi scrisese Lui Joseph, şi răspunsul trebuia să vină în trei sau patru luni. El fusese totdeauna generos, deşi puţin cam nepăsător. Şi nu-i putea refuza când va afla cât de strâmtoraţi îi erau părinţii.

Atunci bătrânul domn dădu pe faţă tot adevărul şi anume, că fiul lui plătea regulat pensia, pe care numai din propria lui nesocotinţă o pierduse. Dar ei nu îndrăznise să-i mărturisească nimic până atunci şi crezu că privirea aceea fantomatică şi îngrozită a Ameliei, când, cu vocea şovăitoare şi jalnică, îi mărturisi totul, traducea imputările ei pentru faptul că tăcuse atâta vreme.

— Ah, rosti, cu buzele tremurându-i de emoţie şi întorcându-şi capul, îl dispreţuieşti acuma pe bătrânul tău tată!

— Oh, papa! nu-i vorba de asta! exclamă Amelia, agăţându-i-se de gât şi sărutându-l de nenumărate ori. Tu ai fost totdeauna bun şi drăguţ. Ai procedat cât se poate de bine. Nu plâng din pricina banilor, ci pentru că... oh, Dumnezeule! Dumnezeule! ai milă de mine şi dă-mi tăria să îndur şi încercarea asta! şi îl sărută din nou cu căldură şi apoi plecă.

Dar tatăl nu ştia ce vor să însemne cuvintele ei şi nici durerea care o copleşi pe biata fată când îl părăsi. Era din pricină că fusese înfrântă. Sentinţa fusese dată. Copilul trebuia să plece de la ea – la alţii – şi s-o uite. Inima şi comoara ei, bucuria, speranţa, dragostea, mândria ei, idolul

ei aproape! Trebuia să se despartă de el; şi apoi... apoi avea să se ducă şi ea după bărbatu-su după George; şi împreună aveau să vegheze asupra copilului şi să-l aştepte până când va să vină şi el acolo în cer, la ei.

Doamna Osborne îşi puse pălăria, abia mai ştiind ce face, şi porni să se plimbe pe străzile pe care Georgy obişnuia să vină de la şcoală şi pe care luase şi ea deprinderea să-şi întâmpine băiatul la întoarcere. Era în mai, şi Georgy avea o jumătate de zi liberă. Toţi mugurii se deschiseseră. Copacii înfrunziseră şi era o vreme strălucitoare; băiatul veni alergând spre ea, îmbujorat de sănătate, cântând, cu legătura de cărţi atârnându-i de curea. Era lângă ea. Îl cuprinse cu amândouă braţele. Nu era cu putinţă! Nu puteau să se despartă.

— Ce s-a întâmplat, mamă? zise el. Arăţi tare rău!

— Nu-i nimic, copilul meu, răspunse ea şi, aplecându-se, îl sărută.

În seara aceea Amelia îl puse pe băiat săi citească istoria lui Samuel şi felul în care Hannah, mama lui, îndepărtându-l de la ea, îl duse lui Elie, marele preot, pentru a-i sluji lui Dumnezeu. Şi el citi imnul de recunoştinţă pe care îl înălţase Hannah; şi în care se vorbeşte despre cel ce-l face pe om bogat şi despre cel ce-l face pe om sărac; şi despre cel care umileşte şi înalţă, cum cel sărac va fi ridicat din pulbere şi cum fără ajutorul lui nimănui nu-i e dat să fie deasupra celorlalţi. Apoi Georgy citi cum mama lui Samuel îi făcea băiatului câte-o hăinuţă

pe care i-o ducea din an în an, când venea la templu, pentru sacrificiul anual; şi apoi, în felul ei simplu şi duios, mama lui George desluşi băiatului înţelesul acestei mişcătoare istorisiri. Cum Hannah, deşi îşi iubea atât de mult fiul, se despărţi totuşi de el din pricină că îl închinase lui Dumnezeu. Şi cum trebuie să se fi gândit ea tot timpul la Samuel pe când stătea acasă singură şi-i cosea hăinuţa; iar Samuel, ea era sigură de asta, nu-şi uită niciodată măicuţa, şi cât de fericită trebuie să fi fost ea când se împlini sorocul (şi anii trec foarte repede) şi avea să-şi vadă băiatul, şi cât de bun şi de înţelept se făcuse el. Ea rosti predica aceasta modestă cu o voce duioasă, solemnă şi cu ochii uscaţi, până ce ajunse la evocarea revederii dintre mamă şi fiu; atunci vorbirea i se curmă brusc, toată duioşia sufletului ei se revărsă, şi, luându-l pe băiat lângă inimă, îl cuprinse cu amândouă braţele şi plânse asupra lui, în linişte, lacrimi de sfântă durere.

Hotărârea cea mare nemaiputând fi amânată, văduva începu să ia măsurile care i se păreau potrivite spre a atinge ţelul ce şi-l propusese. Într-o bună zi, domnişoara Osborne, din Russell Square (de zece ani nu mai scrisese Amelia numele şi numărul acestei case, iar anii tineri şi vechea ei poveste de dragoste îi înviară din nou în minte în timp ce scria pe plic adresa respectivă, într-o bună zi, domnişoara Osborne primi o scrisoare de la Amelia, scrisoare care o făcu să roşească foarte mult şi să cate lung spre bătrânul ei părinte, care stătea posac pe locul lui

obişnuit de la celălalt capăt al mesei.

În cuvinte simple, Amelia îi destăinuia motivele care o siliseră să-şi schimbe hotărârea cu privire la băiat. Tatăl ei fusese copleşit de noi nenorociri care-l ruinaseră cu desăvârşire. Mijloacele ei erau atât de reduse, încât abia cu mare greutate puteau să ajungă pentru întreţinerea bătrânilor, dar nu erau de loc suficiente pentru a-i da lui George educaţia la care avea dreptul. Şi oricât de mari îi vor fi suferinţele pricinuite de despărţirea de copilul ei, ea le va îndura, cu ajutorul lui Dumnezeu, căci va fi spre binele băiatului. Era sigură că cei cu care George va locui de-acum încolo vor face tot ce le va sta în putinţă ca să-l facă fericit. Descrise apoi firea lui, aşa cum îşi închipuia ea că este: iute şi plecându-se cu greu în faţa autorităţii şi asprimii, dar lesne de stăpânit prin iubire şi blândeţe. Într-un post-scriptum, ea ceru asigurarea, în scris, că îşi va putea vedea copilul ori de câte ori va dori, căci altfel nu se putea despărţi de el.

— Cum? Doamna Mândrie s-a dat plecată, nu-i aşa? zise bătrânul Osborne, când, cu tremur şi cu nerăbdare în glas, domnişoara Osborne îi citi şi lui scrisoarea. Foamete în toată regula, hai? Ha! ha! Ştiam eu că aici are să ajungă!

El încercă să-şi menţină demnitatea şi să-şi citească ziarul ca de obicei, dar nu-l putu urmări până la capăt. Râdea înfundat şi înjura în sinea lui, cu nasul în jurnal.

În cele din urmă îl azvârli cât colo; şi încruntându-se la fiica lui, după cum îi era obiceiul, ieşi din cameră intrând în

biroul de-alături, din care se întoarse numaidecât cu o cheie, pe care i-o aruncă domnişoarei Osborne.

— Pregăteşte odaia de deasupra camerei mele, care a fost a lui, zise el.

— Da, tată! răspunse tremurând Jane.

Era camera lui George. Nu mai umblase acolo nimeni de mai bine de zece ani. Multe din hainele, hârtiile, batistele, cravaşele şi şepcile, undiţele şi îmbrăcămintea lui de sport se găseau încă acolo. Un anuar al armatei din 1814, cu numele său pe copertă; un mic dicţionar pe care obişnuia să-l consulte când scria; şi *Biblia* pe care i-o dăruise maică-sa se afla şi acuma pe marmura căminului, alături de o pereche de pinteni şi de-o călimară cu cerneală uscată, acoperită de praful celor zece ani. Ah! cât timp a trecut şi câte lucruri s-au mai schimbat din vremea când cerneala asta umplea călimara! Caietul de însemnări, încă pe masă, era acoperit cu scrisul Lui.

Domnişoara Osborne se simţi foarte tulburată când intră pentru prima dată în camera asta, însoţită de servitori. Ea se prăbuşi galbenă ca moartea pe micul pat.

— E o veste binecuvântată, domnişoară... fiţi sigură, domnişoară, spunea menajera. Iată că se întorc vremurile bune de altă dată. Scumpul îngeraş... sunt sigură de asta, domnişoară, cât de fericit are să fie! Şi cât are să-l pizmuiască cei din Mayfair, domnişoară; şi ea întoarse zăvorul care ţinea rama cercevelei şi lăsă aerul să năvălească în încăpere.

— Ai face bine să trimiţi ceva bani femeii aceleia, grăi domnul Osborne înainte de-a pleca. Nu trebuie să ducă lipsă de nimic. Trimite-i o sută de lire.

— Pot să trec mâine pe la ea? întrebă domnişoara Osborne.

— E treaba ta. Bagă bine de seamă însă să nu pună cumva piciorul pe-aici! Nu, la dracu'! nu, pentru toţi banii din Londra! Dar nu trebuie să ducă lipsă de nimic acuma. Aşa că ai grijă şi fă cum crezi că e mai bine. Şi cu aceste laconice cuvinte, domnul Osborne se despărţi de fiica lui şi porni, după cum îi era obiceiul, spre City.

— Uite, tată, ceva bani, spuse Amelia în seara aceea, sărutându-l pe bătrân, tatăl ei, şi punându-i în mâini o hârtie de o sută de lire. Şi... şi, mamă, nu fi aspră cu Georgy, căci... căci nu are să mai stea mult cu noi! Nu mai putu însă adăuga nimic şi se retrase tăcută în camera ei.

Să închidem uşa şi s-o lăsăm cu rugăciunile şi amărăciunea. Socot că cel mai bun lucru e să vorbim cât mai puţin despre o dragoste şi o durere atât de adânci.

Potrivit făgăduielii scrise, domnişoara Osborne se duse a doua zi s-o vadă pe Amelia. Întâlnirea dintre cele două femei avu loc într-o atmosferă de prietenie. O singură privire şi câteva cuvinte din partea domnişoarei Osborne fură îndeajuns să-i dovedească bietei văduve că, cel puţin în privinţa acestei femei, n-avea de ce să se teamă că-i va lua locul în inima copilului. Era o fire rece, dar simţitoare şi plină de bunăvoinţă. Poate că mama nu s-ar fi arătat atât

de mulţumită dacă rivala ar fi fost mai frumoasă, mai tânără, mai duioasă, mai prietenoasă. Domnişoara Osborne, pe de altă parte, fu năpădită de amintirea vremurilor de odinioară, şi nu putea fi decât mişcată de jalnica stare a bietei mame. Era o femeie învinsă, care, plecându-şi fruntea la pământ, se supunea cu umilinţă sorţii. În ziua aceea ele puseră împreună la cale preliminariile tratatului de capitulare.

A doua zi, George nu se duse la şcoală şi se întâlni cu mătuşa sa. Amelia îi lăsă singuri şi se retrase în camera ei. Încerca durerea despărţirii, aşa precum acea sărmană şi blândă *lady* Jane Grey[56] încercase tăişul securii care trebuia să cadă şi să-i curme firul fragilei sale vieţi. Şi astfel se scurseră câteva zile în convorbiri, vizite şi pregătiri. Văduva atinse subiectul cu multă grijă şi cu Georgy; ea se aştepta să-l vadă foarte întristat auzind asemenea lucru. Dar el se arătă mai degrabă măgulit, şi biata femeie se întoarse întristată în camera ei. În ziua aceea el se lăudă faţă de toţi băieţii de la şcoală cu cele aflate; le povesti cum are să se ducă să locuiască de-acum încolo cu bunicul, tatăl tatălui lui, nu acela care vine uneori să-l ia de la şcoală; şi are să fie foarte bogat, şi are să aibă o trăsură şi un ponei, şi are să înveţe la o şcoală mult mai bună, şi când are să fie bogat, are să-şi cumpere o cutie de creioane colorate „Leader” şi o mulţime de prăjituri de la vânzătoarea de

[56] Jady Jane Gray (1537-1554), regina Angliei, executată din ordinul Mariei Tudor.

dulciuri. „Băiatul e leit taică-său”. Îşi spunea iubitoarea lui mamă.

Adevărul este că, din consideraţie pentru draga noastră Amelia, nu mă lasă inima să merg până la capăt cu istorisirea ultimelor zile petrecute de George acasă.

În cele din urmă sosi şi ziua sorocită; trăsura se opri la poartă, iar modestele pacheţele pline de mărturii de dragoste şi de amintiri erau de multă vreme gata şi aşteptau rânduite în vestibul. George îşi pusese costumul său nou, pentru care croitorul venise mai înainte să-i ia măsura. El se deşteptase odată cu răsăritul soarelui şi îşi îmbrăcase hainele cele noi, iar mama lui auzise totul din camera vecină, unde zăcea într-o mută şi dureroasă aşteptare. Amelia era gata cu mult înainte pentru ziua aceasta, cumpărând nenumărate lucruşoare pentru băiat, însemnându-i cărţile şi rufăria, vorbind mereu cu el şi pregătindu-l pentru această schimbare din viaţa lui, închipuindu-şi cu drag că băiatul ar avea nevoie de asemenea pregătire.

Dar ce-i păsa lui de schimbarea ce-avea să se petreacă?! El o dorea din toată inima. Printr-o sumedenie de planuri în legătură cu ceea ce avea să facă după ce se va duce la bunicul său, planuri a căror îndeplinire îl umplea de nerăbdare, George îi arătase bietei văduve cât de puţin îl mâhnea gândul despărţirii. Are să vină deseori să-şi vadă mama, cu poneiul lui, îi spunea. Are să vină s-o ia cu trăsura ca să se plimbe în parc şi are să aibă tot ce-i

doreşte inima. Sărmana mamă n-avea încotro: trebui să se mulţumească cu demonstraţiile acestea egoiste de dragoste şi căuta să se convingă singură cât de sincer o iubea fiu-său. Sigur c-o iubea. Era la fel ca toţi copiii; puţin cam tulburat din pricina noutăţii şi... nu, nu egoist, ci voluntar. Copilul ei trebuia să-şi aibă bucuriile şi ambiţia lui pe lumea asta. Ea însăşi, prin propriul egoism şi prin dragostea nechibzuită pentru el, îl lipsise până acuma de drepturile şi de legiuitele lui plăceri.

Cunosc puţine lucruri mai impresionante decât această sfioasă înjosire şi umilire de sine a unei femei. Şi felul în care mărturiseşte că vinovata e ea, şi nu bărbatul; şi cum îşi ia toată vina asupra ei; şi cum caută, ca să zicem aşa, să primească ea pedeapsa pentru greşelile pe care nu le-a făptuit; şi cum perseverează să-l apere pe adevăratul vinovat! Şi tocmai cei care rănesc în vreun fel oarecare femeile sunt cei care primesc cele mai duioase dovezi de îngăduinţă din partea lor, căci bărbaţii aceştia sunt fricoşi şi cruzi din fire şi se poartă întotdeauna rău cu cei care se smeresc în faţa lor.

Aşa că sărmana Amelia aştepta într-un fel de mută durere despărţirea de fiul ei şi petrecuse multe şi îndelungi ceasuri de singurătate făcând fel de fel de pregătiri în vederea acestei clipe. George stătea lângă mama lui, uitându-se fără cea mai mică strângere de inimă cum îi orânduieşte lucrurile. Câte lacrimi nu picaseră în cuferele lui, câte pasaje din cărţile lui preaiubite nu fuseseră

subliniate de ea; şi câte jucării vechi, amintiri şi comori nu fuseseră puse în cuferele acelea şi cu câtă dragoste şi grijă nu fuseseră ele împachetate, dar băiatul nu băgă în seamă nimic din toate acestea. Copilul continua să zâmbească, în timp ce mamei i se frângea inima de durere. Cerule sfânt, câtă milă nu-ţi face dragostea asta zadarnică a mamelor pentru copiii lor în Bâlciul deşertăciunilor!

Au trecut câteva zile; şi marele eveniment al vieţii Ameliei s-a săvârşit. Şi niciun înger salvator nu s-a arătat. Copilul a fost sacrificat şi adus drept prinos sorţii; iar văduva rămase cu desăvârşire singură.

Bineînţeles că băiatul vine adesea s-o vadă. Vine călare pe un ponei şi e urmat de un valet, spre desfătarea bătrânului bunic, Sedley, care merge, mândru, alături de el de-a lungul străduţei. Amelia îl vede. Dar Georgy nu mai e băiatul ei. Adevărul este că George umbla călare şi ca să-şi vadă foştii colegi de la şcoala aceea mică şi ca să se laude faţă de aceştia cu bogăţia şi strălucirea lui. În două zile numai, îşi însuşise un aer dispreţuitor, poruncitor şi plin de trufie. „E născut ca să comande, îşi spuse maică-sa, aşa cum fusese cândva şi tatăl băiatului”.

Vremea s-a făcut frumoasă. În zilele când Georgy nu vine s-o vadă, Amelia face o lungă plimbare prin Londra, da, foarte lungă, până în Russell Square, şi stă pe piatra de lângă grilajul grădinii din faţa casei domnului Osborne. E atât de plăcut şi de răcoare! De aci poate privi în voie la ferestrele luminate ale salonului, iar pe la orele 9 vede cum

se aprind lumânările în camera de la etajul de sus, unde doarme Georgy. Amelia ştie tot. I-a spus chiar băiatul. Şi cu inima smerită, mama face o rugăciune, acolo în stradă, când luminile se sting, şi se duce apoi acasă, tăcută şi cu sufletul zgârcit de durere. Când ajunge acasă, cade frântă de oboseală. Poate că va dormi mai bine după plimbarea asta lungă; şi va putea să-l viseze pe Georgy.

Într-o duminică se întâmplă să se ducă din nou în Russell Square, rămânând la o oarecare depărtare de casa domnului Osborne – putea totuşi să o vadă şi de la distanţă – când toate clopotele începură să bată de sărbătoare şi când Georgy şi mătuşa lui ieşiră din casă îndreptându-se spre biserică; un mic măturător ceru de pomană, şi valetul care ducea cărţile de rugăciuni căută să-l alunge; dar Georgy se opri şi-i dădu câţiva gologani. Dumnezeu să-l binecuvânteze pe băiat! Emmy înconjură scuarul şi, ajungând lângă măturător, îşi dădu şi ea obolul. Toate clopotele sabatului băteau, şi ea îi urmări până ce ajunseră la biserica copiilor găsiţi, în care intră. Şi acolo se aşeză într-un loc de unde putea vedea capul băiatului, deasupra căruia se ridica placa funerară a tatălui. Sute de voci fragede de copii se înălţau către cer, cântând imnuri de slavă darnicului părinte; iar sufletul micuţului George se înfioră de fericire la sunetul triumfătoarei psalmodii. Şi o bună bucată de timp mama nu-l mai putu vedea din pricina lacrimilor care-i împăienjeniseră ochii.

CAPITOLUL LI

ÎN CARE SE ÎNFĂŢIŞEAZĂ O ŞARADĂ CARE-L POATE SAU NU-L POATE ÎNCURCA PE CITITOR

După apariţia Rebeccăi la intimele şi alesele serate ale lordului Steyne, pretenţiile acestei stimabile doamne de a fi considerată femeie distinsă fură bine statornicite; şi unele dintre cele mai înalte şi mai nobile uşi din metropolă îi fură numaidecât deschise, uşi atât de nobile şi de înalte, încât iubitul meu cititor, ca şi scriitorul acestor rânduri zadarnic ar nădăjdui să i se deschidă. Fraţilor, să ne cutremurăm în faţa acestor auguste portaluri. Eu mi le închipui păzite de feciori înarmaţi cu furci de argint strălucitor, gata să le înfigă în toţi cei care nu au dreptul să calce pragul unei asemenea locuinţe. Şi se spune că bietul gazetar care stă în hol şi-şi înseamnă numele înaltelor persoane care au acces la numitele ospeţe moare nu după multă vreme. El nu poate supravieţui timp îndelungat lumina orbitoare a lumii alese. Lumina asta îl arde aşa precum vederea lui Jupiter, cu toate însemnele puterii lui, o pierdu pe acea sărmană şi

nesocotită Semele[57], biet fluture de noapte îmbătat de lumină care s-a nimicit singur încumetându-se să zboare dincolo de atmosfera lui firească. Mitul ei ar trebui luat drept pildă de cei care locuiesc în Tyburn[58] şi în Belgravia[59], povestea ei, şi poate că şi povestea Rebeccăi. Ah, doamnelor! Întrebaţi-l pe cucernicul reverend Thumfer dacă Belgravia nu-i asemenea unui vas zăngănitor de aramă, iar Tyburn, asemenea unui cimbal care te asurzeşte. Toate acestea sunt deşertăciuni. Căci chiar şi acestea vor trece, şi va veni o zi când (dar astea se vor întâmpla după moartea noastră, slavă Domnului!) de pe urma grădinilor din Hyde Parc va fi rămas tot atât de puţin ca şi de pe urma vestitelor parcuri din împrejurimile Babylonului, iar Belgrave Square va fi tot atât de părăsit ca şi Baker Street, sau oraşul Tadmor[60] în pustiu.

Ştiţi oare, doamnelor, că marele Pitt a locuit în Baker Street? Şi ce n-ar fi dat bunicile voastre să fie poftite la seratele *lady-ei* Hester[61] din palatul acela acum dărăpănat?! Eu am mâncat o dată acolo, *moi, qui vous par le*[62]. Am populat încăperea cu spiritele marilor răposaţi. Şi cum

[57] În mitologia greacă, iubita lui Zeus ; a murit în clipa când Zeus i s-a arătat sub adevăratul lui chip.
[58] Cartier din Londra, în care aveau loc execuţiile începând din secolul al XII-lea până în secolul al XVIII-lea.
[59] Cartier din Londra, în apropierea cartierului aristocratic West End.
[60] Denumirea de astăzi a Palmirei, oraş vestit în antichitate, din care s-au păstrat doar nişte ruine într-o oază din deşertul Siriei.
[61] *Lady Hester Stenhope* (1776-1839), nepoata lui William Pitt : a călătorit prin Orient, unde a devenit regina unui trib nomad.
[62] Eu, care vă vorbesc (fr.).

stăteam acolo sorbindu-mi plin de cumpătare paharul de Bordeaux în tovărăşia câtorva contemporani de-ai mei, spiritele celor plecaţi intrară şi îşi luară locurile în jurul întunecatei mese. Cârmaciul care a înfruntat atâtea furtuni golea cupe uriaşe de Porto spiritual; umbra lui Dundas[63] nu lăsa în cupă nici urmă de vin; Addington[64] făcea într-una plecăciuni şi zâmbea înfricoşător şi se simţea grozav de bine când carafa făcea fără zgomot ocolul mesei; Scott[65] de sub sprâncenele lui stufoase, se încrunta văzând că intrase în odaie o albină; ochii lui Wilberforce[66] se înălţau spre tavan – aşa că nu părea să-şi dea seama cum de paharul îi ajungea la gură plin şi cobora gol – spre tavanul care chiar ieri se afla deasupra capetelor noastre şi pe care puternicii zilelor de odinioară l-au privit de atâtea ori. Casa se închiriază acum ca locuinţă mobilată. Da, *lady* Hester a locuit odinioară în Baker Street, iar acuma a adormit întru singurătate. Acolo o văzu Cothen[67], nu în Baker Street, ci în pustietatea cealaltă.

Totul e deşertăciune, asta e sigur; dar cine nu va recunoaşte că şi el jinduie să guste puţin din ea? Tare aş vrea să ştiu cărui om cu scaun la cap nu-i place friptura

---

[63] Henry Dundas, viconte de Melville (1742-1811), om de stat englez.

[64] *Henry Addington, viconte de Sidmonth* (1757-1844); om de stat englez, prim-ministru în 1801.

[65] Walter Scott (1771-1832), poet şi romancier englez.

[66] W*illiam Wilberforce* (1759-1833), om de stat englez.

[67] Numele eroului cărţii *Cothen* sau Zori *de zi* de Kinglake, prieten cu Thackeray, în care autorul relatează călătoriile sale în Orient.

numai pe temeiul că e un lucru trecător? Şi asta e tot deşertăciune; dar eu urez oricărui cetăţean care citeşte rândurile acestea să aibă în viaţa lui parte de-o porţie zdravănă de asemenea deşertăciune; da, chiar dacă numărul cititorilor mei s-ar ridica la cinci sute de mii. Staţi jos, domnilor, şi înfruptaţi-vă după pofta inimii; grasă, slabă, cu sos, cu hrean – cum vă place – nu faceţi economie. Şi încă un pahar de vin, Jones, băiete, şi să ne înveselim ca în zi de sărbătoare. Da, să ne ospătăm pe săturate din lucrurile acestea pieritoare şi să le fim, prin urmare, recunoscători. Şi, datorită Rebeccăi, să ne împărtăşim şi noi din aceste preaalese desfătări; căci şi acestea, ca şi toate celelalte bucurii trecătoare, nu durează.

Rezultatul vizitei ei la lordul Steyne fu acela că excelenţa-sa prinţul de Peterwaradin găsi de cuviinţă să-şi reînnoiască cunoştinţa cu colonelul Crawley, când cei doi bărbaţi se întâlniră a doua zi la club, şi s-o salute până la pământ pe doamna Crawley văzând-o în Hyde Park. Ea şi soţul ei fură numaidecât invitaţi la una din micile serate ale prinţului de la Levant House, reşedinţă ocupată pe vremea aceea de excelenţa-sa, în timpul vremelnicei absenţe din Anglia a nobilului ei proprietar. După masă, Rebecca cântă în faţa unui foarte restrâns *comite*[68]*.* Marchizul de Steyne era şi el de faţă, supraveghind patern succesul protejatei sale.

La Levant House, Becky întâlni pe unul din cei mai

[68] Adunări (fr.).

distinşi *gentleman* şi mai de seamă oameni de stat pe care i-a dat Europa, ducele de la Jabotière, pe vremea aceea ambasadorul regelui preacreştin[69] şi apoi ministru al respectivului monarh. Recunosc că mă umflu în pene de mândrie când peniţa mea transcrie numele acestea auguste; şi mă gândesc în ce strălucită societate se învârte scumpa mea Becky. Ea deveni un oaspete statornic al Ambasadei franceze, unde, fără prezenţa încântătoarei *madame* Ravdonn Cravley, nicio serată nu era socotită cu adevărat reuşită.

Messieurs de Truffigny (din familia Périgord) şi Champignac, ataşaţi ai ambasadei şi unul şi altul, erau îndrăgostiţi la toartă de fermecătoarea şi frumoasa soţie a colonelului; şi amândoi pretindeau, potrivit obiceiului naţiei lor (căci cine-a întâlnit vreodată un francez plecat din Anglia care n-a lăsat înecate în deznădejde o jumătate de duzină de familii şi care n-a luat tot atâtea inimi în portofelul său?!), şi unul, şi altul, zic, pretindeau a fi *au mieux*[70] cu încântătoarea *madame* Ravdonn.

Dar eu mă îndoiesc de exactitatea celor afirmate. Champignac era foarte prins de jocul de *écarté* şi făcea multe *parties*[71] cu colonelul, seara, în timp ce Becky cânta pentru lordul Steyne în camera de alături; cât despre Truffigny, e bine cunoscut faptul că acesta nici măcar nu

---

[69] Titulatură a regilor Franţei începând din secolul al XV lea.
[70] În relaţii cât se poate de bune (fr.).
[71] Partide (fr.).

îndrăznea să treacă pe la „Clubul călătorilor”, unde avea datorii până şi la chelneri, şi dacă n-ar fi avut posibilitatea să mănânce la ambasadă, onorabilul şi tânărul *gentleman* ar fi fost obligat să moară de foame. Mă îndoiesc, zic, ca Becky să fi ales pe vreunul din tinerii aceştia şi să-l fi copleşit cu deosebita ei atenţie. Alergau să-i facă felurite comisioane, îi cumpărau mănuşi şi flori, se îndatorau până peste cap să-i poată oferi loji la Operă şi căutau să-i facă pe plac într-o mie de feluri.

Ei vorbeau englezeşte cu o adorabilă simplicitate şi, spre statornica desfătare a lordului Steyne şi a Rebeccăi, aceasta avea obiceiul să-i imite, în faţă, când pe unul, când pe celălalt, şi să-i felicite pentru progresul realizat în învăţarea limbii engleze, cu o seriozitate care îi făcea întotdeauna nespusă plăcere marchizului, acest sarcastic şi bătrân protector al ei. Truffigny îi dărui domnişoarei Briggs un şal, în nădejdea de-a o câştiga de partea lui pe confidenta Rebeccăi, şi îi ceru să ia asupra ei remiterea unei scrisori, pe care naiva şi bătrâna domnişoară o înmână persoanei căreia îi era adresată de faţă cu toată lumea şi al cărei conţinut înveseli peste măsură pe toţi cei care luară cunoştinţă de el. Chiar şi lordul Steyne o citi; toţi. În afară de bunul Rawdon, căruia nu era nevoie să i se spună absolut tot ce se petrecea în căsuţa lui din Mayfair.

Căsuţă în care, nu după multă vreme, Becky primi nu numai pe „cei mai bine” dintre străini (aşa cum se spune în jargonul nobilei şi admirabilei noastre societăţi), ci şi pe unii

din cei mai de vază oameni din Anglia. Nu fac aluzie la cei mai virtuoşi sau la cei mai puţini virtuoşi, sau la cei mai inteligenţi, sau la cei mai proşti, sau la cei mai bogaţi, sau la cei mai de viţă, ci la „cei mai bine” – într-un cuvânt, oameni asupra cărora nu se discută – precum mărita şi preacucernica *lady* Fitz-Willis, care patrona la „Saint Almack”[72], mărita *lady* Slowbore, mărita *lady* Grizzel Macbeth (fostă *lady* G. Glowry, fiica lordului Grey of Glowry), şi altele asemenea lor. Când contesa de Fitz-Willis (înălţimea-sa se trage din familia Kingstreet, consultaţi *Dicţionarul Debrett şi Burke*[73]*)* primeşte în casa ei pe cineva, acel cineva este în cea mai mare siguranţă, căci despre acea persoană nu se mai discută absolut nimic. Nu că *lady* Fitz-Willis ar fi o femeie mai atrăgătoare decât altele, ea fiind, dimpotrivă, o fiinţă nesărată, în vârstă de 57 de ani, nicidecum frumoasă, nici bogată, nici plăcută; dar toată lumea o socoate drept una din „persoanele cele mai bine”. Iar cei care-i calcă pragul casei fac şi ei parte dintre „cei mai bine”; şi dintr-o străveche pică, pesemne, faţă de *lady* Steyne (a cărei coroană nobiliară înălţimea-sa, pe atunci tânăra Georgina Frederica, fiica favoritului prinţului de Wales, contele de Portansherry, o râvnise odinioară), această onorată şi faimoasă arbitră a saloanelor din lumea mare căuta şi ca s-o cunoască pe doamna Rawdon Crawley:

---

[72] În sălile acestea se organizau distracţii şi conferinţe pentru nobilimea londoneză.

[73] Dicţionar genealogic al aristocraţiei engleze.

îi făcu cea mai distinsă reverenţă în adunarea pe care aceasta o prezida; şi nu numai că-şi îndemnă feciorul, pe *sir* Kitts (care îşi datora funcţia protecţiei lordului Steyne), să frecventeze casa doamnei Crawley, ci o invită chiar în propria ei casă şi i se adresă de două ori în timpul mesei, în văzul tuturor şi cu cea mai mare curtenie. Evenimentul acesta atât de important făcu chiar în seara aceea înconjurul Londrei. Iar tuturor celor care vorbeau vrute şi nevrute pe socoteala doamnei Crawley li se închise astfel gura. Wenham, jurist şi cunoscut om de spirit, mâna dreaptă a lordului Steyne, îi ridica osanale oriunde se ducea; iar unii care şovăiseră până atunci îi ieşiră numaidecât în întâmpinare; mărunţelul Tom Toady, care îl prevenise pe Southdown să nu frecventeze casa unei femei atât de deocheate, se ruga acuma cu cerul şi cu pământul să-i fie prezentat. Într-un cuvânt, Rebecca fu primită în lumea „celor mai bine”. Ah, iubiţii mei cititori, ah, iubiţii mei fraţi, să n-o pizmuiţi înainte de vreme pe biata Becky – asemenea glorie se zice că e trecătoare. Şi de obicei se povesteşte că până şi în cercurile cele mai închise oamenii sunt la fel de nefericiţi ca şi sărmanul călător dinafara zonei; iar Becky, care a pătruns în însăşi inima înaltei societăţi şi l-a văzut pe marele George al IV-lea în carne şi oase, a mărturisit mai târziu că şi acolo, de asemenea, toate sunt deşertăciuni.

Suntem siliţi să trecem repede asupra acestei părţi a carierei sale. Aşa după cum eu nu pot reda misterele

francmasoneriei[74], deşi am pătrunzătoarea idee că nu-i decât o mistificare, tot astfel un om neiniţiat: nu poate lua asupra lui sarcina de-a descrie cu precizie înalta societate, şi lucrul cel mai potrivit este să-şi păstreze părerile, oricare ar fi ele, pentru sine.

În anii de mai târziu, Becky vorbea adesea despre perioada aceasta a vieţii ei, când se învârtea în cercurile cele mai inaccesibile ale societăţii londoneze. Succesul o umplea de mândrie, apoi prinse s-o plictisească. La început nicio ocupaţie nu i se păru mai plăcută decât aceea de a născoci şi de a-şi face rost (între noi fie vorba, această din urmă treabă cerea nu puţină bătaie de cap şi iscusinţă din partea unei persoane cu mijloace financiare atât de restrânse ca doamna Rawdon Crawley), de a-şi face rost, spuneam, de cele mai drăgălaşe rochii noi şi podoabe; de a lua parte la dineuri de gală în tovărăşia unor persoane dintre cele mai distinse, şi după dineurile de gală, la reuniunile acelea elegante unde întâlnea tot lumea cu care abia stătuse la masă, pe care o întâlnise şi cu o seară mai înainte şi pe care avea s-o vadă şi în ziua următoare – tinerii perfect puşi la punct, cu cravate de toată frumuseţea, încălţăminte elegantă şi strălucitoare şi mănuşi albe, cei mai în vârstă maiestuoşi, cu înalte funcţii, dându-şi

[74] *Francmasonerie (frane-mapon,* tr. – zidar liber) – curent etico-religios apărut în secolul al XVIII-lea în Anglia şi extins în alte ţări. În momentul de faţă, francmasoneria este Una din cele mai reacţionare mişcări din lumea capitalistă, având cea mai mare extindere în S.U.A., unde se află şi centrul ei organizator.

aere, curtenitori şi nesăraţi, domnişoarele blonde, sfioase, îmbrăcate în trandafiriu, mamele trufaşe, frumoase, somptuoase, solemne şi acoperite cu diamante. Ei vorbeau englezeşte, şi nu o franţuzească stricată, aşa cum obişnuiesc să vorbească în romane. Vorbeau despre saloanele celelalte, despre indivizi sau despre familii întregi, întocmai cum face şi Jones despre Smith. Cunoştinţele mai vechi ale Rebeccăi o urau şi o invidiau; iar biata femeie se plictisea de moarte. „Grozav aş mai vrea să scap de oamenii ăştia”, îşi zicea ea.

— Aş prefera să fiu mai curând nevastă de pastor şi să dau lecţii la şcoala de duminică decât să fiu ceea ce sunt acuma; sau nevastă de sergent-major, şi să mă vântur de colo-colo cu trenul regimentului; sau, oh, cât de minunat ar fi să fiu îmbrăcată în paiete şi pantaloni şi să dansez în faţa unei barăci la iarmaroc!

— Un rol care te-ar prinde de minune, spunea lordul Steyne izbucnind în râs.

Ea obişnuia să împărtăşească înaltului personaj toate ale sale *ennuis*[75] şi toate nedumeririle ei, fără niciun fel de înconjur, şi asta îl desfăta peste măsură.

— Rawdon ar fi un straşnic *acuyer*[76]*,* sau maestru de ceremonii, cum îi spuneţi voi omului aceluia cu cizme largi şi în uniformă, care aleargă de jur-împrejurul arenei plesnind din bici. E înalt, voinic şi cu o înfăţişare

[75] Plictiseli (fr.).
[76] Maestru de călărie (fr.).

militărească. Ţin foarte bine minte, continuă Becky, gânditoare, că tatăl meu m-a luat odată să văd o reprezentaţie de asta la bâlciul din Brookgreen pe când eram copil; şi când ne-am întors acasă, mi-am făcut o pereche de catalige şi am dansat în atelier de-au rămas toţi elevii muţi de uimire!

— Mi-ar fi plăcut să te fi putut vedea şi eu, răspunse lordul Steyne.

— Mi-ar plăcea să pot dansa aşa şi acuma, continuă Becky. Cum şi-ar mai holba ochii la mine *lady* Blinkey şi cum s-ar mai zgâi *lady* Grizzel Macbeth! Pst, tăcere! începe să cânte Pasta[77]!

Becky îşi impusese principiul de a se arăta întotdeauna curtenitoare faţă de artiştii profesionişti care luau parte la aceste aristocratice serate, cercetându-i în colţul în care aceştia se ţineau tăcuţi, dând mâna cu ei şi zâmbindu-le în văzul tuturor, căci şi ea era o artistă, după cum mărturisea, şi după cum era şi foarte adevărat; dădea dovadă de atâta sinceritate şi smerenie în felul în care îşi recunoştea originea, că pe unii îi scotea din sărite, pe alţii îi dezarma sau îi desfăta, după cum era şi omul. „Ce sânge rece are femeia asta, spunea câte unul; ce aere de independenţă îşi dă când ar trebui să stea liniştită în colţul ei şi să fie recunoscătoare dacă-i adresează cineva cuvântul!” „Ce fiinţă cinstită şi binevoitoare!” zicea un altul. „Ce femeiuşcă vicleană şi ce secătură!” îşi dădea cu părerea un al treilea.

[77] *Giuditta Negri Pasta* (1798-1865), cântăreaţă italiană.

Şi foarte probabil că toată lumea avea dreptate; dar Becky îşi vedea de treabă; şi se purta atât de fermecător cu artiştii profesionişti, încât ei îşi uitau chiar şi de durerile lor de gât pentru a cânta la seratele Rebeccăi sau pentru a-i da lecţii de canto în mod gratuit.

Da, pentru că dădea şi ea serate în căsuţa ei din Curzon Street. Zeci de trăsuri cu felinarele aprinse blocau strada, spre amărăciunea locatarilor de la numărul 200, care nu mai puteau închide ochii din pricina zgomotului ciocanului care bătea în poartă, şi a celor de la numărul 202, care nu puteau dormi de invidie. Lacheii uriaşi care însoţeau echipajele, prea voluminoşi ca să încapă în micul vestibul al Rebeccăi, luau cu asalt cârciumile din vecinătate, de unde, când era nevoie de ei, servitorii veneau de-i chemau, luându-i din faţa cănilor de bere. Zeci de domnişori eleganţi din Londra se înghesuiau şi se călcau pe picioare pe scările înguste ale acestei căsuţe, foarte înveseliţi că se găsesc acolo; şi nenumărate fără de prihană şi austere doamne din lumea mare luau loc în micul salon, ascultând cântăreţii de profesie, care cântau după placul propriei lor inimi şi cu atâta zel, de parcă ar fi vrut să spargă ferestrele. Iar a doua zi apărea printre mondenele *réunions* din coloanele ziarului *Morning Post* un articol cu următorul cuprins:

„Ieri, colonelul şi doamna Crawley au oferit un dineu în locuinţa lor din Mayfair, la care au luat parte excelenţele lor prinţul şi prinţesa de Peterwaradin, excelenţa-sa Papoosh Pasha, ambasadorul Turciei (însoţit de Kibob Bey,

dragomanul misiunii), marchizul de Steyne, contele de Southdown, *sir* Pitt şi *lady* Jane Crawley, domnul Wagg etc. După dineu, doamna Crawley a dat o serată la care au fost de faţă ducesa văduvă de Stilton, ducele de la Gruyfere, marchiza de Cheshire, marchizul Alessandro Strachino, contele de Brie, baronul Schapzuger, cavalerul Tosti, contesa de Slingstone şi *lady* F. Macadam, generalul-maior şi *lady* G. Macbeth şi domnişoarele Macbeth; vicontele Paddington, *sir* Horace Fogey, onorabilul Sands Bedwin, Bobbachy Bahawder" şi un *etc.* Pe care cititorul îl poate înlocui, după plăcere, cu o duzină de rânduri cu litere mici.

Şi în relaţiile ei cu lumea sus-pusă, scumpa noastră prietenă dădea dovadă de aceeaşi sinceritate care caracteriza şi raporturile ei cu cei de rang umil. Cu un anumit prilej, aflându-se într-o casă dintre cele mai simandicoase, Rebecca vorbea franţuzeşte (poate mai degrabă ostentativ) cu un celebru tenor al naţiunii respective, în timp ce *lady* Grizzel Macbeth se uita ameninţător peste umăr la cei doi.

— Ce minunat vorbeşti dumneata franţuzeşte, spuse *lady* Grizzel, care se exprima în această limbă cu cel mai remarcabil accent de Edinburgh.

— De nevoie, răspunse cu smerenie Becky, lăsându-şi ochii în jos. Am predat-o la un pension, iar mama mea era franţuzoaică.

Lady Grizzel fu cucerită de atâta modestie şi se îmbună numaidecât faţă de micuţa femeie. Ea deplângea fatalele

tendinţe nivelatoare ale epocii, care permiteau tuturor claselor sociale să frecventeze înalta societate; dar onorata doamnă recunoştea că Rebecca ştia cel puţin să se poarte şi îşi cunoştea prea bine lungul nasului. *Lady* Grizzel era o femeie foarte cumsecade; bună cu cel sărman, cam prostuţă, dar plină de candoare şi deasupra oricărei bănuieli. Nu e vina înălţimii-sale că-şi închipuia despre sine că îţi este şi dumitale şi mie superioară. Poalele veşmintelor strămoşilor ei fuseseră sărutate veacuri de-a rândul! Se zice c-au trecut o mie de ani de când tartanele şefului familiei sale au fost venerate de către lorzii şi sfetnicii răposatului Duncan[78] când măritul străbun al clanului deveni regele Scoţiei.

Lady Steyne, după scena cu bucăţile de muzică religioasă de Mozart, se dădu şi ea bătută în faţa Rebeccăi; şi poate că nu avea niciun fel de aversiune pentru ea. Doamnele mai tinere ale casei Gaunt fură de asemenea aduse la sentimente mai bune. O dată sau de două ori ele încercară să asmuţă lumea împotriva ei, dar nu izbutiră. Strălucitoarea *lady* Stunnington căută să-şi încrucişeze spada cu ea, dar trebui să se retragă cu coada între picioare, definitiv învinsă de micuţa şi cutezătoarea Becky. Când trecea uneori la atac; Becky se pricepea să-şi ia un aer de blândă *ingénue,* sub care era şi mai primejdioasă.

[78] *Duncan* I, rege al Scoţiei între 1034-1040, asasinat de uzurpatorul Macbeth; erou din drama shakespeareană cu acelaşi nume.

Când se găsea în asemenea dispoziţie, ea spunea lucrurile cele mai răutăcioase cu aerul cel mai simplu şi mai firesc, după care avea cea mai mare grijă să-şi ceară cu multă nevinovăţie iertare pentru boroboaţele ei, aşa încât toată lumea să-şi dea seama că ea era cea care le făcuse.

Domnul Wagg, celebrul om de spirit, aghiotant şi om de casă al lordului Steyne, fu însărcinat de către doamnele casei s-o înfunde pe biata Rebecca; şi eroul nostru, uitându-se pe furiş la protectoarele lui şi făcându-le semn cu ochiul – ca şi cum ar fi spus: „Atenţie, acu-i, acu!”, îşi începu într-o seară asaltul împotriva doamnei Crawley, care mânca liniştită, fără să bănuiască nimic. Micuţa doamnă, luată prin surprindere, dar gata totdeauna de luptă, îşi reveni într-o clipă, se apără şi răspunse cu o straşnică lovitură care împurpură de ruşine faţa lui Wagg; apoi, cu un zâmbet blajin pe faţă şi cu cel mai desăvârşit calm, se reîntoarse la supa ei. Înaltul protector al lui Wagg, care îl îndopase la nenumărate dineuri şi îi împrumutase uneori şi mici sume de bani şi căruia Wagg îi datora locul din Parlament, ziarul şi alte câteva fleacuri, îi aruncă nefericitului om o privire atât de sălbatică, încât mai că-l făcu să intre sub masă şi să-i dea lacrimile. Cătă jalnic către lord, care nu-i adresă cuvântul tot timpul mesei, apoi către doamne, care îl renegară şi ele. În cele din urmă, Rebeccăi i se făcu milă de el şi încercă să-l atragă în conversaţie. El nu mai fu poftit la masă timp de şase săptămâni: iar Fiche, omul de încredere al lordului, căruia Wagg, fireşte, îi făcu o nemaipomenită

curte, primi instrucţii să-i spună că dacă va mai îndrăzni vreodată să mai săvârşească vreo mojicie faţă de doamna Crawley, sau s-o ia drept ţinta glumelor lui stupide, lordul Steyne va încredinţa toate poliţele avocaţilor săi şi îl va executa fără milă. Wagg vărsă şiroaie de lacrimi în faţa lui Fiche şi-l imploră pe scumpul său prieten să pună un cuvânt bun pentru el. Compuse un poem în cinstea doamnei R.C., care apăru în numărul următor din *Harum-scarum*[79] *Magazine*, al cărui director era. Îi imploră bunăvoinţa la seratele la care o întâlnea. Făcu felurite temeneli şi îl linguşi cât putu pe Rawdon la club. După câtva timp i se îngădui să se reîntoarcă la Gaunt House. Becky se arăta întotdeauna binevoitoare faţă de el, întotdeauna glumeaţă, niciodată mânioasă.

Vizirul şi confidentul cel mai intim al înălţimii-sale (cu un scaun în Parlament şi cu unul la masa marchizului Steyne), domnul Wenham, era mult mai prevăzător în comportarea, cât şi în opiniile sale decât domnul Wagg. Oricât de mult ar fi fost el înclinat să-i urască pe parveniţi (domnul Wenham era un vechi, neclintit şi loial *tory,* al cărui părinte fusese mic negustor de cărbuni în nordul Angliei), acest aghiotant al marchizului nu arătă niciodată vreun fel de vrăjmăşie noii favorite, ci o copleşea pe ascuns cu fel de fel de amabilităţi şi cu o vicleană şi respectuoasă curtenie, care, într-un fel, o stingherea pe Becky mult mai mult decât duşmănia făţişă a celorlalţi.

[79] Zăpăcit, învălmăşit (engl.).

Cum de-şi făcea perechea Crawley rost de banii pe care îi cheltuia cu recepţiile la care era poftită toată protipendada londoneză era un mister care iscă multe discuţii la vremea aceea şi care adăuga probabil un condiment în plus acestor mici festivităţi. Unii afirmau că *sir* Pitt Crawley fixase fratelui său o frumoasă rentă. Dacă se hotărâse el la un asemenea lucru, asta înseamnă că influenţa Rebeccăi asupra baronetului trebuie să fi fost cu adevărat extraordinară, iar firea să i se fi schimbat nemaipomenit de mult pe măsură ce înainta în vârstă. Alte cercuri îşi dădeau cu părerea că Becky avea obiceiul să perceapă anumite sume de bani de la toţi prietenii bărbatului ei când ducându-se la unul, cu lacrimile în ochi, şi spunându-i că i s-au scos lucrurile la mezat, când aruncându-se la picioarele altuia şi declarând că întreaga familie trebuie să intre la închisoarea datornicilor sau să se sinucidă dacă cutare sau cutare poliţă nu-i plătită. Lordul Southdown, se şoptea, fusese înduplecat prin asemenea scene patetice să scoată multe sute de lire. Tânărul Feltham din regimentul al...-lea de dragoni (şi fiul proprietarului firmei „Tiler & Feltham”, pălărieri şi furnizori de echipament militar), căruia perechea Crawley îi înlesnise intrarea în lumea bună, era şi el citat ca fiind una din victimele Rebeccăi în materie pecuniară. Lumea afirma că Rebecca primea bani de la feluriţi oameni din clasa mijlocie, sub pretextul de a le face rost de slujbe de mare importanţă prin oamenii din guvern pe care îi cunoştea

bine. Dar cine mai ştie ce lucruri erau sau nu erau puse pe socoteala iubitei şi nevinovatei noastre prietene? Sigur este că, dacă ea ar fi posedat toţi banii de care era învinovăţită că-i ceruse, împrumutase sau furase, ea i-ar fi putut capitaliza şi ar fi putut duce o viaţă cinstită până la sfârşitul zilelor ei, pe când... dar asta înseamnă să anticipăm.

Adevărul este că prin economie şi printr-o bună gospodărire, prin chivernisirea banilor gheaţă şi prin foarte rara achitare a notelor de plată, oamenii pot izbuti, cel puţin pentru un timp, să ducă o viaţă fastuoasă cu mijloace extrem de reduse; şi convingerea noastră este că mult discutatele recepţii ale Rebeccăi, care nu erau la urma urmelor prea numeroase, o costau nimica toată pe respectiva doamnă, în afară de lumânările de ceară care-i iluminau încăperile. Stillbroock şi Queens’s Crawley o aprovizionau cu vânat şi fructe din belşug. Pivniţele lordului Steyne erau la dispoziţia ei. Şi vestitul bucătar al acestui eminent nobil prezida în bucătărioara ei, sau trimitea din ordinul lordului cele mai rare delicatese din cămările acestuia. Eu susţin sus şi tare că e foarte ruşinos lucru să vorbeşti de rău o făptură nevinovată, aşa cum o vorbea pe atunci lumea pe Becky, şi previn publicul să nu creadă nici a zecea parte din poveştile care se vânturau pe socoteala ei. Dacă fiecare cetăţean care înoată în datorii pe care nu şi le poate plăti ar trebui să fie alungat din societate, dacă noi ar trebui să ne vârâm nasul în viaţa personală a fiecăruia, ţinând socoteala fiecărui gologan care-i intră în pungă, şi

apoi să-i întoarcem spatele din pricină că nu suntem de acord cu felul în care se chiverniseşte, ei bine, ce pustiu înspăimântător şi ce locuinţă de neîndurat ar deveni Bâlciul deşertăciunilor! În acest caz, mâna fiecărui om s-ar ridica împotriva vecinului şi s-ar pune capăt tuturor binefacerilor civilizaţiei. Ne-am certa, ne-am bârfi, ne-am ocoli unul pe celălalt. Casele ni s-ar preface în caverne; iar noi am umbla în zdrenţe pentru că nu ne-ar mai păsa de nimeni. Chiriile s-ar prăbuşi. Nimeni n-ar mai da vreo serată. Toţi negustorii din oraş ar ajunge la faliment. Vinul, lumânările de ceară, alimentele, rujul, rochiile cu crinolină, diamantele, perucile, bibelourile „Louis Quatorze” şi porţelanurile vechi de China, caii pentru plimbările din parc şi minunatele echipaje de lux, toate plăcerile vieţii, zic, s-ar duce dracului dacă oamenii ar acţiona potrivit principiilor lor idioate şi i-ar ocoli pe toţi cei pe care nu-i găsesc pe gustul lor şi îi vorbesc de rău. Pe când aşa, printr-un neînsemnat act de caritate şi de îngăduinţă reciprocă, lucrurile sunt în aşa fel ticluite, încât să se săvârşească într-un mod cât se poate de plăcut; putem vorbi pe oricine de rău, şi încă după pofta inimii, socotindu-l drept cel mai mare pungaş nepedepsit încă, dar înseamnă oare asta că vrem să-l vedem spânzurat cu tot dinadinsul? Bineînţeles că nu. Îi strângem mâna când îl întâlnim. Şi dacă are un bucătar priceput, noi îl iertăm şi ne ducem să ne îndopăm la masa lui; şi aşteptăm să facă şi el acelaşi lucru. Şi în felul acesta comerţul înfloreşte, civilizaţia merge înainte; se statornicesc relaţii paşnice; şi în

fiecare săptămână doamnele reclamă alte şi alte rochii pentru recepţiile lor; şi recolta de vin de acum un an a lui Laffitte va răsplăti din plin pe vrednicul proprietar care a sădit via.

Perioada la care se referă rândurile acestea, deşi pe tron era marele George, iar doamnele purtau *gigots*[80] şi în păr piepteni uriaşi, asemenea unor lopeţi, din carapace de broască-ţestoasă, în locul mânecilor simple şi al fermecătoarelor ghirlande astăzi la modă, apucăturile celor din Lumea mare nu erau, cred eu, temeinic deosebite de cele de azi; iar petrecerile lor, destul de asemănătoare. Nouă, celor dinafară, care zărim doar peste umerii poliţiştilor tulburătoarele frumuseţi care intră la curte sau în castel, ele ni se par nişte fiinţe de o strălucire suprafirească, ca şi cum ar fi în stăpânirea unei fericiri desăvârşite, pe care noi n-o putem atinge. Şi numai pentru mângâierea unora din fiinţele acestea nemulţumite povestim noi luptele Rebeccăi, şi izbânzile, şi dezamăgirile, din care şi-a avut şi ea partea ei, aşa cum se întâmplă cu toate persoanele alese.

În vremea aceea, plăcuta distracţie de a juca şarade fusese proaspăt adusă şi la noi din Franţa; şi ajunsese foarte la modă şi în ţara noastră, îngăduind foarte multor femei frumoase să-şi arate farmecele, iar micului număr de femei inteligente să-şi dea pe faţă spiritul. Lordul Steyne fu îndemnat de Becky, care găsea pesemne că e înzestrată cu

[80] Mâneci bufante (fr.).

amândouă calităţile mai sus pomenite, să dea o petrecere la Gaunt House, care să cuprindă şi câteva din aceste mici drame, şi trebuie să cerem îngăduinţa de a-l introduce pe cititor în această strălucită *reunion,* urându-i un bun venit melancolic însă, căci va fi printre cele din urmă petreceri din lumea mare la care vom avea norocul să-l însoţim.

O parte din acea splendidă încăpere, galeria de pictură de la Gaunt House, fu amenajată ca teatru, unde urma să se reprezinte şarada. Tot aşa se procedase şi pe vremea domniei regelui George al III-lea[81]; se mai poate încă vedea acolo un tablou al marchizului de Gaunt, cu părul pudrat şi legat c-o panglică trandafirie, după moda romană, cum se zicea, în rolul lui Cato din tragedia cu acelaşi nume a domnului Addison[82], jucată în faţa alteţelorlor regale prinţul de Wales, episcopul de Osnaburgh şi prinţul William Henry, pe vremea aceea copii, ca şi actorul. Unul sau două din vechile decoruri fură date jos din pod, unde zăceau de atunci, şi lustruite din nou, pentru serbările de acuma.

Organizatorul spectacolului era tânărul Bedwin Sands, un *dandy* elegant pe atunci şi proaspăt întors dintr-o călătorie în Orient. Un călător venit din Orient însemna ceva în vremea aceea, şi cutezătorul Bedwin, care publicase un volum *în quarto* şi petrecuse câteva luni sub corturi în deşert, era un personaj nu lipsit de însemnătate. În volum

---

[81] Rege al Angliei (1760-1820).

[82] *Joseph Addison* (1672-1719), scriitor englez, satirist ; face parte din aripa moderată a iluminismului.

erau şi câteva desene care-l prezentau pe Sands însuşi, în felurite costume orientale; el călătorise însoţit de un slujitor negru, cât se poate de hâd la înfăţişare. Întocmai ca un alt Brian de Bois Guilbert[83]. Bedwin, costumele şi omul lui negru fură salutaţi la Gaunt House ca nişte achiziţii cât se poate de preţioase.

Spectacolul începu cu prima şaradă. Un ofiţer turc, cu un imens mănunchi de pene (se presupunea că mai existau încă ieniceri, iar fesul încă nu înlocuise vechiul şi maiestuosul turban ai drept-credincioşilor), stătea culcat pe un divan, lăsând să se creadă că fumează din narghilea, în care însă, din consideraţie pentru doamne, nu fusese îngăduit să se pună decât o pastilă frumos mirositoare. Demnitarul turc căsca şi dădea foarte vădite semne de plictiseală şi lenevie. Deodată bătu din palme, şi iată-l apărând pe Mesrour nubianul, cu braţele goale, încărcat de brăţări, iatagane şi alte podoabe orientale – slab, înalt şi groaznic la înfăţişare. El face o temenea adâncă în faţa măritului agă.

Un fior de spaimă şi de plăcere străbate adunarea. Doamnele şoptesc între ele. Sclavul negru fusese dăruit lui Bedwin Sands de un paşă egiptean în schimbul a trei duzini de sticle de Maraschino. Paşă care cususe în saci tot atâtea odalisce pe care le azvârlise apoi în Nil.

„Porunceşte negustorului de sclave să intre”, grăieşte voluptuosul turc, făcând semn cu mâna. Mesrour îl conduce

[83] Erou din romanul lui Walter Scott, *IvanHoe.*

pe negustorul de sclave în faţa stăpânului; acesta aduce cu sine o femeie voalată. Negustorul dă voalul la o parte. În încăpere izbucneşte un ropot de aplauze. E doamna Winkworth (una din fostele domnişoare Absolom), cu un păr şi nişte ochi de toată frumuseţea. Poartă un fastuos costum oriental; în părul ei negru sunt împletite şiraguri de nestemate; veşmântul îi e acoperit cu piaştri de aur. Groaznicul mahomedan se arată şi el încântat de frumuseţea ei. Femeia cade în genunchi şi îl roagă cu lacrimi în ochi s-o înapoieze munţilor în care s-a născut şi unde iubitul ei circazian plânge şi acuma lipsa Zuleicăi lui. Dar nicio rugăminte nu pare să-l mişte pe hainul Hassan. El izbucneşte în râs la ideea mirelui circazian. Zuleica îşi acoperă faţa cu mâinile şi se prăbuşeşte într-o atitudine de nemărginită deznădejde. Norocul pare s-o fi părăsit cu totul, când... când apare deodată Kislar-aga.

Kislar-aga a venit cu o scrisoare de la sultan. Hassan o ia şi-şi duce la frunte temutul firman. O teamă îngrozitoare îl cuprinde, în timp ce pe faţa negrului (tot Mesrour e, dar în alt costum) se ivesc semnele unei înspăimântătoare bucurii. „Îndurare, îndurare!” strigă paşa, în timp ce Kislar-aga, rânjind înfiorător, scoate ştreangul. Cortina cade tocmai în clipa în care e gata să facă uz de această teribilă armă. Hassan, din spatele cortinei, strigă: „Primele două silabe”, iar doamna Rawdon Crawley, care va juca şi ea în şarada următoare, vine s-o felicite pe doamna Winkworth pentru neîntrecutul gust şi frumuseţea costumului ei.

Urmează partea a doua a şaradei. E tot o scenă orientală. Hassan, purtând alt costum, stă lângă Zuleica; ei sunt de astă dată foarte buni prieteni. Kislar-aga s-a transformat într-un paşnic sclav negru. Soarele se ridică deasupra deşertului, iar turcii îşi întorc capetele spre răsărit şi-şi prosternă frunţile în nisip. Şi cum nu s-a găsit la îndemână niciun dromader, orchestra cântă în glumă *Sosesc cămilele.* Pe scenă se iveşte un cap enorm de egiptean. E un cap muzical, şi, spre surpriza călătorului oriental, el cântă o melodie comică, opera domnului Wagg. Călătorii din Orient ies de pe scenă dansând, asemeni lui Papageno şi a regelui maur din *Flautul fermecat*[84]*.* „Ultimele două silabe”, strigă capul de egiptean.

Începe ultimul act. De data asta ne aflăm într-un cort grecesc. Un om înalt şi robust se odihneşte acolo. În culcuşul lui. Deasupra patului şi-a agăţat coiful şi scutul. Căci acum nu mai are nevoie de ele. Troia e la pământ. Ifigenia – ucisă. Casandra[85] – prizonieră în încăperile dinspre exteriorul palatului. Regele oamenilor (e colonelul Crawley, care, de fapt, n-a auzit niciodată de distrugerea Troii sau de captivitatea Casandrei), acest *anax andran*[86] doarme în camera lui din Argos. O lampă proiectează pe perete umbra uriaşă şi tremurătoare a războinicului adormit, în lumina ei

[84] Operă de Mozart, cu aceleaşi personaje ca în şaradă.
[85] Fiica regelui Priam al Troiei, iubita zeului Apolo, care a înzestrat-o cu darul profeţiei şi apoi, ca pedeapsă pentru faptul de a nu-şi fi ţinut făgăduiala pe care i-o făcuse, a hotărât ca oamenii să nu creadă profeţiile ei.
[86] Bărbat (gr.).

strălucesc sabia şi scutul troian. Orchestra cântă melodia aceea cutremurătoare din *Don Juan,* înainte de-a apărea statuia[87].

Egist se furişează în încăpere. Al cui e însă chipul înfiorător dindărătul perdelei ce cată funest în spatele lui? Egist ridică pumnalul să-l lovească pe cel cufundat în somn, care se răsuceşte în pat, dezgolindu-şi pieptul lui larg ca pentru a-l oferi loviturii. Dar nu-l poate lovi pe nobilul căpitan care doarme. Clytemnestra[88] se strecoară cu repeziciune în încăpere, asemenea unei năluci – braţele-i sunt goale şi albe, păru-i întunecat i se revarsă pe umeri, faţa-i e palidă ca moartea, iar ochii ei sunt mistuiţi de-o flacără atât de sinistră, încât toată lumea se cutremură privind-o.

Un fior străbate sala: „Dumnezeule! şopteşte cineva. E doamna Rawdon Crawley!”

Plină de dispreţ, ea smulge pumnalul din mâna lui Egist şi porneşte spre pat. Îi vezi pumnalul strălucind deasupra capului în lumina lămpii şi... şi lampa se stinge, un geamăt, şi totul se cufundă în întuneric.

Întunericul şi scena ce se desfăşurase zguduiră puternic

---

[87] Arie din opera *Don Juan* de Mozart, inspirată din cunoscuta legendă cu acelaşi nume : Don Juan l-a ucis pe comandorul Ulloa, după ce-i răpise fiica. Călugării franciscani îl atrag în mănăstirea lor şi-l ucid la rândul lor, răspândind zvonul că a fost înghiţit şi mânat în infern de statuia comandorului, aflată pe mormântul acestuia.

[88] Personaje din tragedia *Agamemnon* de Eschil. Regele Agamemnon din Argos a fost ucis de soţia sa, Clytemnestra, şi de iubitul acesteia, Egist.

asistenţa. Rebecca îşi jucase rolul atât de desăvârşit şi cu atâta teribilă naturaleţe, încât toţi spectatorii rămaseră muţi câtva timp, până când, ca într-o explozie, toate lămpile fură aprinse din nou, şi lumea începu să aplaude cu frenezie: „Bravo! bravo!” Vocea stridentă a bătrânului Steyne se auzi bubuind peste toate celelalte. „La naiba, spuse el printre dinţi, ar fi fost în stare să ucidă cu adevărat!” Actorii fură chemaţi la rampă, şi încăperea răsună de strigătele: „Regizorul! Clytemnestra!” *Agamemnon*[89] nu putu fi convins să se arate în tunica lui clasică, ci rămase între culise cu Egist şi cu actorii celorlalte mici piese. Domnul Bedwin Sands le ţinea de mână pe Zuleica şi pe Clytemnestra. Un înalt personaj din asistenţă stărui să fie prezentat fermecătoarei Clytemnestra, „Să-i înfigă pumnalul în piept şi să se mărite cu altul, hai?” fu observaţia foarte binevenită a alteţei-sale regale.

„Doamna Rawdon Crawley a fost desăvârşită în rolul de ucigaşă”, zise lordul Steyne. Becky izbucni în râs şi plină de voioşie şi privind cu îndrăzneală, ea făcu cea mai drăgălaşă reverenţă ce s-a văzut vreodată.

Servitorii intrară cu tăvi încărcate cu bunătăţi şi răcoritoare, iar actorii dispărură să se pregătească pentru cea de a doua şaradă.

Cele trei silabe ale acestei şarade trebuiau redate în

[89] Cheia primei şarade : Agamemnon. 1. Aga (Kislar-aga). 2. Memnon (după o veche legendă, capul statuii regelui Memnon din Etiopia scotea sunete melodioase când răsărea soarele).

pantomimă, iar reprezentaţia se desfăşură după cum urmează.

Prima silabă. Colonelul Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului „Bath”, cu pălărie şi cârjă, înfăşurat în manta şi cu un felinar împrumutat de la grajduri, străbate scena strigând, ca şi cum ar anunţa locuitorilor ora. Prin fereastra joasă se văd doi negustori ambulanţi jucând fără doar şi poate pichet şi căscând întruna. În încăpere intră rândaşul (onorabilul G. Ringwood), rol pe care tânărul *gentleman* îl interpretează în mod desăvârşit, şi-i ajută să-şi scoată umila lor îmbrăcăminte; dintr-odată apare şi slujnica (foarte onorabilul lord Southdown), cu o ploscă cu apă fierbinte şi două sfeşnice. Se urcă în camera de sus, să încălzească patul, şi mânuieşte plosca întocmai ca pe-o armă cu care se apără de atenţiile vânzătorilor ambulanţi. Apoi slujnica părăseşte încăperea. Negustorii îşi pun scufiile de noapte şi închid obloanele. Rândaşul iese şi trage zăvorul uşii de la catul de jos. Îl auzi apoi zăvorând şi legând cu lanţul uşa din interior. Toate luminile se sting. Muzica cântă *Dormez, dormez, chers Amours*[90]*.* O voce dindărătul cortinei strigă: „Prima silabă”.

A doua silabă. Lămpile sunt aprinse pe neaşteptate. Orchestra cântă vechea arie din *Jean de Paris*[91]*: „Ah, quel plaisir d’être en voyage*”[92]*.* Acelaşi decor. Între primul şi al

[90] Dormiţi, dormiţi, dragi iubite (fr.).
[91] Operă comică de François Adrien Boieldieu (1775-1834), compozitor francez.
[92] Ah, ce plăcere e să călătoreşti (fr.).

doilea cât al casei reprezentate pe scenă se poate vedea o firmă pe care sunt zugrăvite armele familiei Steyne. Toată casa răsună de clinchetul clopoţeilor. În încăperea de jos se vede un om cu o foaie mare de hârtie în mână, pe care i-o prezintă unui al doilea, care strânge din pumni, ameninţă şi răcneşte că asta e monstruos. „Rândaş, adu-mi cabrioleta!” strigă un altul în pragul uşii. El mângâie camerista (foarte onorabilul lord Southdown) pe sub bărbie. Plecarea lui pare s-o întristeze, precum o întristase şi pe Calypso[93] plecarea celuilalt faimos călător, Ulise. Rândaşul (onorabilul G. Ringwood) trece cu o cutie de lemn, doldora de văsărie argintată, strigând „ulcioare” cu un umor desăvârşit şi cu atâta naturaleţe, încât întreaga asistenţă aplaudă şi i se aruncă un buchet de flori. Plici, plici, plici, se aude zgomotul bicelor. Hangiul, slujnica, ospătarul se reped la uşă: dar tocmai când soseşte un client de seamă, se lasă cortina, şi invizibilul regizor al piesei strigă: „A doua silabă”.

„Cred că trebuie să fie „Hotelul”, îşi dă cu părerea căpitanul Grigg din Regimentul de gardă călare; toată lumea izbucneşte în râs în faţa perspicacităţii căpitanului. Nu e prea departe de adevăr.

În timp ce se fac pregătiri pentru a treia silabă, orchestra începe un potpuriu nautic – *Toţi pe Dune. Încetează, crivăţule aspru, Rule Britannia*[94]*, în Golful*

[93] În Odiseea, nimfă din insula Ogygea, care, îndrăgostindu-se de Ulisse, îl reţine timp de zece ani.

[94] Stăpîneşte Britania – imn englez, compus de Thomas Augustine Ame, (1710-1778), pentru a comemora urcarea pe

Biscaya, vai! Urmează să aibă loc un eveniment maritim. În timp ce se trage cortina, se aude sunând un clopoţel. „Acuma, fraţilor, către ţărm!” exclamă cineva. Oamenii îşi iau rămas bun unul de la altul. Ei arată cu mâna neliniştiţi, ca şi cum ar cerceta norii, reprezentaţi printr-o pânză „întunecată, şi dau din cap în semn de îngrijorare. *Lady* Squeams (onorabilul lord Southdown), cu micuţul ei câine de salon, cu valizele, săculeţele de călătorie şi cu soţul ei stau jos şi se ţin de nişte frânghii. E fără îndoială vorba de o corabie.

Căpitanul (colonelul Crawley, cavaler al Ordinului „Bath”), poartă bicorn şi are un telescop, intră, îndesându-şi pălăria pe cap cu mâinile, şi priveşte împrejur; pulpanele mantalei îi flutură în toate părţile, de parcă ar fi bătute de vânt. Când ia mâna de pe pălărie ca să poată privi prin telescop, pălăria îi zboară de pe cap, în aplauzele puternice ale publicului. Vântul suflă cu putere. Muzica creşte şi şuieră din ce în ce mai tare; marinarii străbat scena clătinându-se, ca şi cum vaporul ar fi zgâlţâit cu putere. *Steward*-ul (onorabilul G. Ringwood) trece şi el abia ţinându-se pe picioare, ducând şase lighene. Pune repede unul lângă lordul Squeams; *lady* Squeams, după ce-şi ciupeşte căţelul, care începe să urle jalnic, îşi duce batista la nas şi se repede ca şi cum ar vrea să intre în cabină. Muzica creşte în intensitate ca pentru a exprima culmea

---

tron a regelui George I al Angliei (1714-1727).

uraganului, şi cu asta se termină şi silaba a treia.[95]

Exista pe atunci o mică scenă de balet, *Le rossig*nol[96], în care Montessu şi Noblet culeseseră numai lauri, scenă pe care domnul Wagg, fiind foarte priceput în lucruri de felul acesta, o împământeni pe scena engleză sub forma unei opere, ticluindu-i el singur versurile, după plăcutele melodii ale baletului. Artiştii purtau vechi costume franţuzeşti, şi micul lord Southdown apăru minunat îmbrăcat, deghizat sub înfăţişarea unei bătrâne care şchioapătă tot timpul pe scenă, purtând un toiag fără cusur.

Din spatele scenei se aude o minunată melodie, al cărui murmur se rostogoleşte dintr-o drăgălaşă căsuţă de carton acoperită cu trandafiri agăţători. „Filomeia, Filomela!" strigă bătrâna, şi Filomela iese.

Un ropot de aplauze – e doamna Rawdon Crawley, cu perucă pudrată şi aluniţă pe obraz, cea mai *ravissunte*[97] mică marchiză din lume.

Ea intră pe scenă râzând, fredonând şi sărind de colo-colo, cu toată nevinovăţia unei tinere actriţe, apoi face o reverenţă. Bătrâna spune: „Ei bine, copila mea, tu râzi şi cânţi toată vremea", la care ea răspunde cu:

O ROZĂ PE BALCON

O roză pe balcon în zori odaia mi-o încântă, în iarnă vrej

---

[95] C**heia celei de a doua şarade***: Nightingale (privighetoare) (engl.).* **1.** *Nigftt* **(noapte). 2.** *Inn* **(hotel, han). 3.** *Gale* **(furtună) (engl.).**

[96] *Privighetoarea* **(fr.).**

[97] Fermecătoare (fr.).

cu spini era, boboc în primăvară. Mă-ntrebi de ce-a-nflorit acum, cu boarea ei cea rară? Răspunsul e că-i soare cald şi păsările cântă!

Privighetori, al căror tril frunzişul îl străpunge, Tăceau când ramurile seci de vânt scrâşneau ciocnite. Şi, mamă, de mă-ntrebi de ce să cânt nu-mi mai ajunge întreaga zi, e că-i senin şi-s crengi le-n verzite!

De-aceea toate-s, mamă, vii. Prind păsările ghiers, şi spinii gălbejiţi pot da bobocilor culoare. În pieptul meu e cer senin, şi el se face vers. Şi de-asta cânt şi prind bujori pe-obraz: că-n mine-i soare!

În răstimpul pauzelor dintre strofele cântecului, binevoitorul personaj căruia cântăreaţa îi spunea „mamă” şi ale cărui uriaşe favorite îi apăreau de sub scufă părea foarte nerăbdător să-şi dea pe faţă dragostea lui maternă, îmbrăţişând-o pe nevinovata făptură care juca rolul fiicei. Fiecare mângâiere era întâmpinată de înţelegătorul auditoriu cu prelungi hohote de râs. La sfârşitul cântecului (în timp ce orchestra executa o simfonie imitând ciripitul tot atâtor păsări), toată asistenţa ceru, în unanimitate, un *encore*[98]*;* şi aplauze şi nenumărate buchete de flori plouau peste privighetoarea serii. Vocea lordului Steyne era cea mai puternică şi mai entuziastă dintre toate. Becky, privighetoarea, luă florile pe care i le aruncase el şi le strânse la inimă cu gestul unei actriţe desăvârşite. Lordul era în culmea freneziei. Iar entuziasmul musafirilor era în

[98] Bis (fr.).

mare armonie cu al său. Unde era frumuseţea din raiul lui Mahomed, huria[99] aceea cu ochii negri, a cărei apariţie, în prima şaradă, desfătase într-atâta asistenţa? Era de două ori mai frumoasă decât Becky, dar strălucirea acesteia din urmă o eclipsase cu totul. Toate sufragiile erau pentru ea. Stephens, Caradori[100], Ronzi de Begnis – lumea o asemăna când cu una, când cu cealaltă, şi erau cu toţii de acord, şi pe bună dreptate, foarte probabil, că dacă, ar fi fost actriţă, niciuna din camaradele ei de scenă n-ar fi întrecut-o. Atinsese punctul culminant: vocea i se înălţa în triluri de strălucitoare limpezime deasupra furtunii de aplauze şi urca atât de sus şi de vesel ca înşişi laurii pe care-i cucerea în acea seară. După divertismentele acestea dramatice, urmă un bal, şi toată lumea se înghesuia în jurul Rebeccăi, marele punct de atracţie al serii. Alteţa regală declară, jurându-se, că era o fiinţă desăvârşită şi stătu multă vreme de vorbă cu ea. Sufletul micuţei Becky se umflă de mândrie şi de plăcere în faţa atâtor omagii: şi vedea în viitor avere, faimă, rang. Lordul Steyne era sclavul ei, se ţinea tot timpul după ea şi abia dacă mai vorbi şi cu altcineva din sală, şi o copleşi cu tot soiul de atenţii şi complimente. Rebecca apăru tot în costumul de marchiză şi dansă un menuet cu *monsieur* de Truffigny, ataşatul domnului duce de la Tabotiere; iar ducele, care păstra toate tradiţiile vechii

[99] Fecioară mahomedană.
[100] *Alain Caradori* (1800-1865), cântăreaţă de origine italiană, mult apreciată în Anglia.

curţi, spuse că *madame* Crawley era demnă de-a fi fost eleva lui Vestris[101] sau de-a fi figurat la curtea din Versailles. Numai un sentiment al demnităţii, guta şi cel mai sever simţ al datoriei şi al sacrificiului de sine împiedicau pe excelenţa-sa să danseze cu Rebecca; şi declară în public că o doamnă care ştia să vorbească şi să danseze ca doamna Rawdon era vrednică de-a îndeplini funcţia de ambasadoare la oricare curte din Europa. El se mângâie numai când află că, din naştere, doamna Crawley era pe jumătate franţuzoaică. „Numai o compatrioată, îşi dădu excelenţa-sa cu părerea, putea executa cu atâta artă dansul acesta maiestuos

Apoi ea dansă un vals cu maiorul de Klingenspohr, vărul şi ataşatul prinţului de Peterwaradin. Iar prinţul, fermecat şi având mai puţină *retenue*[102] decât colegul său, diplomatul francez, stărui să facă şi el un tur cu încântătoarea făptură şi se învârti în jurul sălii de bal cu ea, scânteind cu toate diamantele de la carâmbii cizmelor sale şi de pe jacheta-i de husar, până ce înălţimea-sa îşi pierdu răsuflarea, şi pe bună dreptate. Lui Papoosh Pasha însuşi i-ar fi plăcut să danseze cu Rebecca dacă acest fel de distracţie ar fi intrat în obiceiurile ţării sale. Toată lumea făcuse cerc în jurul ei şi o aplauda cu atâta frenezie, de parcă ar fi fost Noblet sau

[101] Gaetan-Balthazar Vestris (1729-1808) şi Marie-Jean-Augustin Vestris (1760-1842), cunoscuţi dansatori francezi, de origine italiană.
[102] Stăpânire de sine (fr.).

Taglioni[103] în persoană. Toţi erau în extaz; şi Becky de asemenea, puteţi fi siguri de asta. Ea trecu pe lângă *lady* Stunnington privind-o plină de dispreţ. Luă un aer protector faţă de *lady* Gaunt, ea şi faţă de uluita şi nespus de umilita sa cumnată, *lady* Jane, călcând în picioare toate farmecele rivalelor ei. Cât despre biata doamnă Winkworth, cu părul ei lung şi cu ochii ei negri, care stârnise atâta vâlvă la începutul serii, unde era acuma? Era scoasă din luptă. Putea să-şi smulgă părul lung şi să verse şiroaie de lacrimi; nu se găsea însă nimeni care s-o bage în seamă sau s-o căineze pentru înfrângerea suferită.

Cel mai mare succes îl repurtă Becky cu prilejul supeului. Fu aşezată la marea masă de gală împreună cu alteţa-sa regală, înaltul personaj pomenit mai înainte, şi cu restul oaspeţilor mai de seamă. Fu servită în veselă de aur. Şi dacă ar fi dorit, ar fi putut avea şi perle amestecate în cupa ei de şampanie, ca o a doua Cleopatra; iar potentatul de Peterwaradin i-ar fi dat jumătate din nestematele de pe jacheta lui în schimbul unei priviri binevoitoare din ochii ei scânteietori. Jabotiere îşi înştiinţa până şi guvernul de existenţa Rebeccăi. Doamnele de la celelalte mese, care supau numai în vase de argint şi băgaseră de seamă statornica atenţie a lordului Steyne faţă de ea, protestau împotriva acestei patimi ridicole şi monstruoase a lordului, care constituia o insultă grosolană faţă de doamnele de rang. Dacă sarcasmul ar fi putut ucide, *lady* Stunnington ar

[103] Marie-Sophie Taglioni (1804-1884), dansatoare vestită.

fi culcat-o pe Rebecca la pământ dintr-o singură lovitură.

Rawdon Crawley era înspăimântat de atâtea triumfuri. Părea că izbânzile astea îl separă oarecum de Rebecca mai mult ca oricând. El se gândi, cu un sentiment foarte asemănător durerii, cât de nemăsurat de superioară îi era.

Când sună ceasul plecării, o mulţime de tineri o conduseră la trăsură, după care cei de afară strigau să fie trasă la scară, strigătul acesta fiind dus mai departe de oamenii care purtau torţele şi care staţionau dincolo de înaltele porţi ale casei Gaunt; aceştia se ploconeau înaintea fiecărei persoane care ieşea pe poartă, exprimându-şi nădejdea că respectivul înalt oaspete a petrecut de minune la nobila serată.

Trăsura doamnei Rawdon Crawley, venind la poartă după cuvenita strigare, intră în trap în curtea iluminată ca ziua şi trase la peron. Rawdon ajută soţiei sale să se urce în trăsura care staţiona. După care domnul Wenham îi propuse să meargă pe jos până acasă, şi-i oferi colonelului o ţigară de foi.

Ei îşi aprinseră ţigările la făclia unuia din nenumăraţii servitori ce stăteau afară cu torţe, şi Rawdon porni cu prietenul său Wenham. Din mulţime se desprinseră numaidecât doi indivizi şi se luară pe urma celor doi *gentleman;* şi după ce făcuseră câţiva zeci de paşi pe Gaunt Square, unul din ei se apropie şi, atingându-l pe Rawdon pe umăr, zise:

— Iertaţi-mă, domnule colonel, aş vrea să vă vorbesc

între patru ochi!

Între timp, tovarăşul său începu să fluiere puternic, semnal la care veni numaidecât, cu zgomot mare, o droşcă dintre acelea care staţionau la poarta casei Gaunt, după care respectivul cetăţean alergă făcând un ocol şi se aşeză în faţa colonelului Grawley.

Acest viteaz ofiţer pricepu îndată despre ce e vorba, încăpuse pe mâna portăreilor. El se trase un pas înapoi, lovindu-se de omul care-l bătuse la început pe umăr.

— Suntem trei contra unu, nu-i chip de scăpare! spuse omul din spate.

— Dumneata eşti Moss, nu-i aşa? întrebă colonelul, care părea că-şi recunoaşte interlocutorul. Cât e de plată?

— Nimica toată, şopti domnul Moss din Cursitor Street, Chancery Lane, şi aghiotant al şerifului din Middlesex. O sută şaizeci şi şase de lire, şase şilingi şi opt *pence*, la cererea domnului Nathan!

— Împrumută-mi o sută de lire, Wenham, pentru Dumnezeu! zise bietul Rawdon. Mai am şaptezeci

— N-am nici măcar zece lire, răspunse sărmanul domn Wenham. Noapte bună, dragul meu prieten!

— Noapte bună, zise Rawdon cu tristeţe, şi Wenham plecă, iar Rawdon Grawley îşi termină de fumat ţigara în timp ce trăsura îl ducea spre „Temple Bar”[104].

[104] La fel ca şi „Gray's Inn”, e unul din cele mai vechi colegii de avocaţi din Londra.

CAPITOLUL LII

ÎN CARE LORDUL STEYNE SE ARATĂ ÎNTR-O FOARTE BINEVOITOARE LUMINĂ

Când lordul Steyne era pornit pe binefaceri, nu se oprea la jumătatea drumului, şi bunăvoinţa-i faţă de familia Crawley făcu cea mai mare cinste binevoitoarei lui priceperi de a-şi alege protejaţii. Înălţimea sa îşi revărsă generozitatea şi asupra micului Rawdon; el arătă părinţilor băiatului necesitatea de a-l trimite la o şcoală publică; căci ajunsese la vârsta când emulaţia, primele noţiuni ale limbii latine, exerciţiile pugilistice şi tovărăşia camarazilor de şcoală sunt de cel mai mare folos copilului. Tatăl obiectă că el nu era destul de bogat ca să-şi trimită copilul într-o şcoală publică; iar mama, că Briggs era o profesoară excelentă pentru băiat şi că micul Rawdon făcuse mari progrese (cum de fapt şi era) la limba engleză, latină, ca şi în privinţa cunoştinţelor generale; dar toate aceste obiecţiuni se prăbuşiră în faţa stăruitoarei generozităţi a marchizului de Steyne. Înălţimea-sa era unul din eforii celebrului şi vechiului colegiu numit „Whitefriars”[105].

[105] *„Whitefriars”.* („Fraţii albi”) – denumirea unui ordin călugăresc din evul mediu, ai cărui membri purtau pelerine albe.

Odinioară fusese acolo o mănăstire cisterciană[106], iar Smithfield, care se învecinează cu colegiul, era pe atunci un teren pentru turniruri. Şi întrucât locul era mai la îndemână, tot aici erau aduşi şi arşi fel de fel de eretici plini de dârzenie. Henric al VIII-lea[107], apărătorul credinţei, puse mâna pe mănăstire şi pe avuţiile ei şi spânzură sau condamnă la grele cazne pe cei câţiva călugări care nu se puteau obişnui cu graba în care se desfăşura reforma sa. În cele din urmă, un mare negustor cumpără şi casa şi terenul de alături, în care, ajutat fiind şi de alte bogate danii în terenuri şi bani, întemeie un vestit spital pentru bătrâni şi copii. În jurul vechii fundaţii mănăstireşti luă fiinţă o şcoală, în care se mai păstrează şi astăzi costumele şi obiceiurile medievale; şi toţi călugării cistercieni se roagă ca această instituţie să înflorească încă mulţi ani.

Printre efori, şcoala îimumără pe unii din cei mai de seamă nobili, prelaţi şi demnitari din Anglia; şi cum băieţii locuiesc foarte bine, sunt foarte bine hrăniţi şi educaţi, şi apoi sunt trimişi la Universitate ca bursieri, asigurându-li-se şi parohiile respective după terminarea ei, nenumăraţi *gentleman* se consacră încă din frageda copilărie carierei ecleziastice, astfel că se dă o luptă pe viaţă şi pe moarte pentru un loc în instituţia aceasta. La început şcoala era destinată fiilor de clerici şi de laici, săraci şi silitori la

---

[106] *Cistercienii* – ordin călugăresc întemeiat în secolul al XI-lea.
[107] *Henric al VIII-lea* (1491-1547), rege al Angliei, întemeietorul anglicanismului.

învăţătură, dar mulţi dintre nobilii efori ai instituţiei, cu largă şi mai degrabă capricioasă bunăvoinţă, îşi revărsară generozitatea şi asupra altor feluriţi tineri. Să capeţi o bună educaţie fără nicio cheltuială şi să-ţi ai asigurată şi existenţa şi profesiunea viitoare era un lucru atât de desăvârşit, că nici chiar unii dintre oamenii cei mai bogaţi nu-l dispreţuiau; şi nu numai rudele înaltelor personaje, ci şi înaltele personaje înseşi îşi trimiteau fiii să se înfrupte din această binefacere. Preacucernicii prelaţi îşi trimiteau propriile lor rubedenii sau pe fiii clerului din eparhia lor, în timp ce, pe de altă parte, anumiţi nobili de primul rang nu se dădeau în lături să ia sub aripa lor proteguitoare copiii oamenilor lor de încredere, aşa încât, atunci când un băieţandru intra în numita instituţie, avea la îndemână o societate cât se poate de variată, compusă din tineri cu care se putea împrieteni.

Deşi singura carte pe care o cerceta Rawdon Crawley era *Calendarul curselor* şi deşi cele mai de seamă amintiri ale sale din vremea studiilor erau legate de nuielele pe care le încasase la Eton în frageda lui tinereţe, avea totuşi, asemenea tuturor *gentleman-ilor* englezi, un cuviincios şi sincer respect faţă de studiul clasic şi se bucura la gândul că fiul său va avea parte de o bună carieră pe viaţă şi un prilej cât se poate de sigur de a deveni om învăţat. Şi, cu toate că băiatul era marea mângâiere a vieţii lui, tovarăşul său cel mai bun, şi era foarte legat de el prin mii de lucruri mărunte, despre care nu-i vorbea niciodată neveste-sii,

care se arătase toată vremea foarte nepăsătoare faţă de fiul lor, totuşi Rawdon consimţi numaidecât să se despartă de el şi să renunţe la cea mai mare mângâiere şi desfătare a zilelor lui, de dragul fericirii copilului. Până în clipa când fu nevoit să-l lase să plece nici nu-şi dăduse seama cât de mult ţinea la copil. Şi după ce plecă, tatăl se simţi mult mai trist şi mai abătut decât arăta, şi cu mult mai trist decât băiatul, care fu cât se poate de fericit să intre într-o nouă viaţă şi să-şi găsească tovarăşi de vârsta lui. Becky izbucni o dată sau de două ori în râs când colonelul, în felul lui stângaci şi incoerent de a se exprima, încercă să-şi dea pe faţă toată amărăciunea pricinuită de plecarea băiatului. Bietul om, îşi dădea seama că îi fusese luată cea mai mare bucurie şi prietenul cel mai scump. Adeseori nu putea să-şi ia ochii de la pătucul gol din camera de toaletă, unde obişnuia să doarmă copilul. Şi-i simţea nemaipomenit de mult lipsa în timpul dimineţilor, când zadarnic încerca să se plimbe prin parc fără copil. Până la plecarea micului Rawdon, el nici nu ştia cât e de singur. Îi erau tare dragi oamenii pe care-i iubea băiatul; şi se ducea şi stătea ceasuri întregi cu binevoitoarea lui cumnată, *lady* Jane, cu care vorbea despre meritele, frumuseţea şi despre alte o mie de minunate însuşiri ale copilului.

Mătuşa tânărului Rawdon, după cum am mai spus, îl iubea foarte mult, tot aşa şi fetiţa ei, care plânse din belşug când veni vremea ca verişorul ei să plece. Bătrânul Rawdon era recunoscător şi mamei şi fetiţei pentru dragostea lor.

Cele mai bune şi mai cinstite sentimente ale omului acestuia izbucneau în stângacele sale revărsări de dragoste paternă, în voia cărora se lăsa faţă de ele, înconjurat fiind de toată simpatia lor. El îşi asigură nu numai bunăvoinţa lady-ei Jane, dar şi sincerul ei respect din pricina acestor sentimente de care dădea dovadă şi pe care faţă de propria lui soţie nu îndrăznea să şi le arate. Cele două cumnate se întâlneau cât mai rar cu putinţă. Becky râdea, plină de cruzime, de sentimentalismul şi de bunătatea Janei; iar firea blajină şi împăciuitoare a acesteia nu putea decât să se revolte faţă de purtarea plină de egoism a cumnatei sale.

Lucrurile acestea îl înstrăinau pe Rawdon de nevastă-sa în mult mai mare măsură decât îşi dădea seama sau decât şi-o mărturisea el însuşi. Dar Rebeccăi nici nu-i păsa de asta, căci adevărul este că ea nu-i simţea lipsa, nici a lui şi nici a altcuiva. Pentru ea nu era decât un om care-i face comisioane; sclavul ei preaumil. Rawdon putea fi oricât de mâhnit sau oricât de ursuz, ea nici nu-i băga în seamă purtarea, sau îşi bătea pur şi simplu joc de el. Era veşnic preocupată de fel de fel de planuri în legătură cu poziţia ei în societate, sau de plăcerile ei, sau de drumul pe care îl mai avea de străbătut în lumea mare; unde – lucru limpede de tot – trebuia să deţină un loc cât mai înalt.

Buna domnişoară Briggs fu cea care pregăti micul trusou pe care băiatul avea să-l ia la şcoală. Când micul Rawdon trebui să plece, Molly, camerista, plânse de-şi dădu

sufletul din ea pe coridor, Molly cea bună şi devotată, cu toate că nu i se plătise leafa de multă vreme. Becky nu-şi lăsă bărbatul să-i ia trăsura pentru, a duce băiatul la şcoală. Să se prezinte acolo într-un asemenea echipaj, era ceva nemaipomenit. Să ia o birjă. Ea nu încercă să-şi sărute băiatul la plecare; şi nici copilul nu căută s-o îmbrăţişeze; o sărută în schimb pe bătrâna domnişoară Briggs (faţă de care, în general, se arăta foarte sfios când era vorba de dezmierdări) şi o mângâie făgăduindu-i că va veni sâmbăta acasă, şi atunci va putea să-l vadă. În timp ce birja se îndrepta spre inima oraşului, trăsura Rebeccăi gonea către parc. Ea flecărea şi râdea pe serpentină[108] în tovărăşia a vreo douăzeci de tineri eleganţi, în timp ce tatăl şi fiul intrau pe străvechile porţi ale şcolii, unde Rawdon îşi lăsă copilul şi de unde ieşi copleşit de un sentiment de amărăciune mai adânc şi mai curat decât oricare altul pe care acest biet om doborât îl cunoscuse, poate, vreodată din clipa în care părăsise el însuşi casa părintească.

Se întoarse pe jos acasă peste măsură de mâhnit şi mâncă cu domnişoara Briggs. Se purtă foarte prevenitor cu ea, fiindu-i adânc recunoscător pentru dragostea şi pentru grija ei faţă de băiat. Iar conştiinţa nu-i prea dădea pace din pricină că împrumutase atâţia bani de la bătrâna domnişoară şi pusese şi el umărul ca să fie trasă pe sfoară. Stătură mult timp de vorbă despre micul Rawdon, căci Becky veni acasă numai ca să se îmbrace pentru dineul la

[108] Punct de atracţie în Hyde Parc din Londra.

care era poftită. Apoi se duse, cu inima grea, să bea o ceaşcă de ceai cu *lady* Jane şi să-i povestească cele întâmplate şi felul curajos în care Rawdon s-a despărţit de el, şi faptul că va trebui să poarte şorţ de uniformă şi pantalonaşi prinşi sub genunchi, şi că tânărul Blackball, fiul lui Jack Blackball, din vechiul lui regiment, îl luase în grija sa şi-i făgăduise să fie bun cu el.

În răstimp de o săptămână, tânărul Blackball făcu din micul Rawdon subordonatul său, care-i curăţa ghetele şi-i prăjea pâinea; îl iniţie în tainele gramaticii latine şi îl altoi de vreo trei sau patru ori, dar nu prea tare. Faţa deschisă şi cinstită a puştiului câştigă simpatia tuturor. Îşi lua însă porţia lui de bătaie, care, fără îndoială, nu-i strica de loc; cât despre lustruitul ghetelor, prăjinii pâinii sau îndeplinirea altor corvezi, în genere, nu erau oare considerate aceste oficii ca făcând parte integrantă din educaţia fiecărui tânăr *gentleman* englez?

Noi nu avem sarcina de a ne ocupa cu această a doua generaţie şi cu viaţa de şcolar a tânărului Rawdon, căci altminteri prezenta povestire ar căpăta o lungime considerabilă. Scurtă vreme după aceea colonelul se duse să-şi vadă feciorul şi-l găsi destul de vesel şi de fericit, râzând de mai mare dragul, în şorţul lui negru şi pantalonaşii scurţi.

Tatăl îi dărui, plin de înţelepciune, lui Blackball, protectorul lui Rawdon cel mic, o monedă de aur, câştigând bunăvoinţa acestui tânăr *gentleman* faţă de subalternul lui.

În calitatea lui de *protégé* al onoratului lord Steyne, de nepot al unui membru al Parlamentului şi de fiu de colonel, cavaler al Ordinului „Bath”, colonel al cărui nume apărea în unele din cele mai de seamă reuniuni mondene în *Morning Post*, e sigur că autorităţile şcolare erau înclinate să-l privească pe copil cu bunăvoinţă. El avea bani de buzunar din belşug, pe care îi cheltuia tratându-şi regeşte colegii cu ştrudel de coacăze, ba deseori i se dădea voie să se ducă sâmbetele acasă la tatăl său, care ştia să facă întotdeauna o sărbătoare din ziua aceea. Dacă era liber, Rawdon îl lua la teatru, sau îl trimitea la vreun spectacol cu valetul; iar duminicile băiatul se ducea la biserică cu domnişoara Briggs, cu *lady* Jane şi cu verişorii lui. Rawdon era numai urechi auzind povestirile lui de la şcoală, şi bătăile, şi corvezile. Peste puţin timp, el ştia, la fel de bine ca şi micul Rawdon însuşi, numele tuturor profesorilor şi ale băieţilor mai de seamă. Îl invită pe prietenul cel mai bun al micului Rawdon, şi era cât pe aci să-i îmbolnăvească pe cei doi copii tot îndopându-i cu prăjituri, stridii şi Porto, după spectacol. Căuta să se arate priceput în tainele gramaticii latine atunci când micul Rawdon îi spunea până unde a ajuns. „Dă-i înainte cu latina, băiatule, îl îndemna el, plin de seriozitate. Nimic nu foloseşte mai mult ca o bună educaţie clasică! Absolut nimic!”

Dispreţul Rebeccăi faţă de bărbatul ei sporea pe zi ce trecea... Fă ce-ţi place, ia masa unde vrei, du-te de bea bere proastă şi rachiu de rumeguş la «Astley», sau cântă

psalmi cu *lady* Jane, dar să nu ai pretenţia să mă ocup *eu* de băiat. Eu trebuie să am grijă de afacerile tale, pentru că tu nu eşti în stare de aşa ceva. Aş vrea să ştiu unde ai fi tu acuma şi ce rol ai avea tu în societate dacă nu m-aş fi îngrijit eu de tine?” Adevărui este că nimeni nu se sinchisea de bietul Rawdon la seratele la care Bec-ky obişnuia să se ducă. În ultima vreme ea era deseori invitată fără el. Doamna Crawley vorbea despre lumea sus-pusă ca şi cum ar fi avut în stăpânirea ei tot cartierul Mayfair, iar când curtea era în doliu, se îmbrăca şi ea întotdeauna în negru.

O dată înlăturat micul Rawdon, lordul Steyne, care purta un interes aşa de părintesc afacerilor acestei amabile, dar sărăcuţe familii, se gândi că, prin plecarea domnişoarei Briggs, cheltuielile ei ar fi cât se poate de simţitor micşorate şi că Becky era destul de iscusită să-şi conducă şi singură casa. S-a povestit în capitolul anterior felul în care binevoitorul nobil dăruise micuţei lui *protegee* banii trebuincioşi pentru a-şi plăti neînsemnata ei datorie faţă de domnişoara Briggs, care, cu toate acestea, rămăsese mai departe în casa prietenilor ei; de unde lordul ajunse la dureroasa concluzie că doamna Crawley dăduse altă întrebuinţare banilor încredinţaţi decât aceea pentru care i-i împrumutase generosul său protector. Totuşi, lordul Steyne nu era atât de necioplit încât să-i dea şi Rebeccăi a înţelege cam ce bănuieli avea în privinţa asta şi să-i rănească din pricina acestei controverse pecuniare susceptibilitatea, mai cu seamă că ea putea avea o mie de dureroase pricini

pentru a dispune cu totul altfel de generosul împrumut acordat de înălţimea-sa. Dar luă hotărârea să lămurească singur adevărata stare a lucrurilor şi începu să facă investigaţiile necesare într-un fel cât se poate de iscusit şi de delicat.

În primul rând, el găsi în scurtă vreme prilejul s-o întrebe pe ocolite pe însăşi domnişoara Briggs. Şi nu fu o operaţie prea grea. Un cât de mic îndemn din partea cuiva ar fi făcut pe această onorabilă femeie să vorbească vrute şi nevrute şi să spună tot ceea ce ştia. Într-o bună zi, pe când doamna Rawdon ieşise cu trăsura la plimbare (după cum domnul Fiche, omul de încredere al lordului, află uşor de la grajdurile de închiriat cai unde soţii Crawley îşi ţineau caii şi trăsura lor, sau mai bine zis, unde caretaşul ţinea o trăsură şi cai pentru domnul şi doamna Crawley), marchizul Steyne pică în casa din Curzon Street, îi ceru domnişoarei Briggs o ceaşcă de cafea, îi spuse că despre băieţel are veşti bune de la şcoală, şi în cinci minute află de la ea că doamna Rawdon nu-i dăduse nimic, în afară de rochia aceea de mătase neagră, pentru care bătrâna îngrijitoare îi era nespus de recunoscătoare.

El hohoti în sinea sa la auzul acestei sincere povestiri. Căci adevărul este că scumpa noastră prietenă Rebecca îi făcuse o foarte amănunţită dare de seamă despre încântarea domnişoarei Briggs la primirea banilor – o mie o sută douăzeci şi cinci de lire – şi în ce acţiuni sigure şi-i investise şi cât de mâhnită fusese Becky că era obligată să

plătească o sumă aşa de mare de bani. „Cine ştie, s-o fi gândit în sinea ei draga noastră prietenă, poate că el are să-mi mai dea ceva pe deasupra?” Lordul însă nu făcu micio propunere asemănătoare micuţei intrigante, gândindu-se, foarte probabil, că fusese şi aşa destul de generos.

Avu apoi curiozitatea s-o iscodească pe domnişoara Briggs şi în legătură cu situaţia ei personală, iar ea îi povesti înălţimii-sale, în modul cel mai nevinovat cu putinţă, absolut totul, cum că domnişoara Crawley îi lăsase o moştenire destul de frumuşică, cum că neamurile se aruncaseră asupra ei şi i-o ciopârţiseră, cum că stăpânul ei, colonelul Crawley, i-a luat şi ei o parte din ce-i mai rămăsese, dar că în privinţa asta nu-şi făcea griji, banii fiind în cea mai mare siguranţă, şi cum că domnul şi doamna Rawdon discutaseră, arătându-se cât se poate de binevoitori, cu *sir* Pitt, care urma să dispună de restul moştenirii în felul cel mai avantajos pentru ea, când va găsi timp şi pentru asta; lordul Steyne o întrebă ce sumă investise până acum colonelul pentru ea, şi domnişoara Briggs îi spuse numaidecât, şi fără niciun fel de sfială, că suma se ridica la şase sute şi ceva de lire.

Dar de îndată ce dăduse drumul la tot ce avea pe inimă, vorbăreaţa domnişoară Briggs se căi de sinceritatea ei şi-l rugă fierbinte pe lord să nu-i sufle niciun cuvânt domnului Crawley în legătură cu mărturisirile pe care i le făcuse. Colonelul a fost aşa de binevoitor... domnul Crawley s-ar

simţi jignit şi ar fi în stare să îi dea banii înapoi, iar ea n-ar mai putea găsi nicăieri un plasament aşa de bun. Lordul Steyne îi făgădui râzând că nu va divulga niciodată convorbirea lor, iar după ce se despărţi de domnişoara Briggs, abia râse cu poftă.

„Ce drăcuşor fără pereche e Becky! îşi spuse el. Ce straşnică actriţă şi regizoare! Cât pe-aci să-mi mai smulgă nişte bani deunăzi, cu felul ei linguşitor de-a fi. Bate toate femeile pe care le-am cunoscut în decursul vieţii mele atât de pline, şi doar am văzut destule! Alături de ea, acelea erau nişte copilaşi nevinovaţi. Până şi eu sunt un biet ageamiu prostănac în mâinile ei... un prostănac bătrân! E neîntrecută în minciuni!” Admiraţia înălţimii-sale pentru Becky nu mai cunoscu margini în faţa acestei probe de isteţime. Să capeţi parale, nu era un lucru de nimica, dar să capeţi îndoitul sumei de care ai nevoie şi să nu plăteşti nimănui, asta era lovitură, nu glumă! Iar Crawley, se gândi lordul, Crawley nu-i nici pe departe aşa de nătărău pe cât arată şi pe cât pare. Şi-a jucat rolul cu mare măiestrie. Nimeni nu şi-ar fi închipuit vreodată, judecând după mutra şi purtarea lui, că ştia şi el ceva în legătură cu combinaţia asta bănească, şi totuşi el a împins-o pe Becky în toată afacerea asta şi fără îndoială că tot el a cheltuit şi banii. Asupra acestui lucru, lordul, după cum foarte bine ştim, se înşela amarnic, dar acest fapt influenţă foarte mult purtarea sa faţă de colonelul Crawley, căruia începu să-i arate chiar şi mai puţină consideraţie decât respectul acela

aparent de care dăduse dovadă până acum în privinţa acestui *gentleman.* Căci nu intră niciodată în capul protectorului Rebeccăi că această micuţă doamnă ar fi putut pune banii deoparte, pentru uzul ei personal, şi poate că Dacă trebuie să spunem adevărul, el îl judeca pe colonelul Crawley potrivit experienţelor lui cu ceilalţi soţi, pe care îi cunoscuse în decursul lungii şi atât de plinei sale vieţi, experienţe care îl făcuseră să cunoască nenumărate slăbiciuni omeneşti. Înălţimea-sa cumpărase atâţia bărbaţi în viaţa lui, încât trebuia cu siguranţă iertat dacă îşi închipuia, că aflase şi preţul acestuia.

El o învinui pe Becky chiar la cel dintâi prilej când **o** întâlni singură şi **o** felicită, foarte bine dispus, pentru iscusinţa de a obţine mult mai mulţi bani decât avea nevoie. Becky îşi pierdu numai pentru scurtă vreme cumpătul. Nu intra în obiceiul acestei scumpe creaturi să spună minciuni decât atunci când era la ananghie. Într-o încurcătură ca asta dădea dovadă de-o dibăcie şi de-o prezenţă de spirit nemaipomenite; şi într-o clipă combină o cu totul altă istorie, plauzibilă, de circumstanţă, pe care i-o servi protectorului său. Explicaţiile pe care i le dăduse mai înainte nu erau decât minciuni, minciuni îngrozitoare, recunoştea; dar cine o silise să le spună? „Ah, excelenţă, zise ea, dumneata nu ştii cât trebuie să îndur şi cât de mult sufăr eu în tăcere; dumneata mă vezi veselă şi fericită, dar nu ştii ce trebuie eu să rabd când nu-i nimeni să mă apere. Bărbatul meu a fost acela care, prin ameninţări şi prin cel

mai sălbatic tratament cu putinţă, m-a silit să-ţi cer suma aceea cu care te-am înşelat. El a fost acela care, prevăzând că se vor face cercetări în legătură cu destinaţia banilor, m-a constrâns să dau socoteală de ei, aşa după cum am făcut-o. Suma a luat-o el. Şi mi-a spus că i-a plătit până la ultimul ban domnişoarei Briggs, iar eu nu am vrut, eu n-am îndrăznit să-i pun cinstea la îndoială. Iartă răul pe care e silit să-l înfăptuiască un bărbat ajuns la deznădejde şi ai milă de **o** femeie nenorocită, nenorocită...” în timp ce vorbea, Rebecca izbucni în lacrimi. Nicicând nu arătase mai fascinant de nefericită virtutea lovită de prigoană.

Avu după aceea loc o lungă convorbire, în timp ce se plimbau de jur-împrejurul lui Regent’s Park, în trăsura doamnei Crawley, convorbire asupra căreia nu e nevoie să stăruim; dar urmarea ei fu că, imediat ce Becky se întoarse acasă, alergă într-un suflet la scumpa ei Briggs cu o figură zâmbitoare şi **o** anunţă că are veşti foarte bune pentru ea. Lordul Steyne se purtase în felul cel mai nobil şi mai generos cu putinţă. El se gândea întotdeauna numai cum şi unde putea să facă vreun bine. Acuma, că micul Rawdon era plecat la şcoală, Rebeccăi nu-i mai era necesară nepreţuita tovărăşie a bătrânei domnişoare. Ea era peste măsură de mâhnită să se despartă de Briggs; dar mijloacele ei băneşti îi impuneau cea mai drastică economie, şi amărăciunea îi era îndulcită numai de gândul că iubita ei Briggs va găsi un loc mult mai bun decât umila lor casă, datorită generosului său protector. Doamna Pilkington,

intendenta castelului Gauntly, îmbătrânise peste măsură de mult, slăbise şi suferea şi de reumatism; şi nu mai era în stare să supravegheze casa aceea uriaşă şi erau nevoiţi să caute pe altcineva în loc. Era **o** situaţie minunată. Familia nu se ducea la Gauntly decât cel mult **o** dată la doi ani. În restul timpului, stăpâna măreţei locuinţe era de fapt intendenta. Avea în fiecare zi câte patru invitaţi la masă, era în vizită cu tot clerul şi cu cei mai de seamă oameni din ţinut... ea era de fapt adevărata castelană din Gauntly, iar ultimele două intendente dinaintea doamnei Pilkington se măritaseră cu parohii de la Gauntly; dar doamna Pilkington nu putuse face una ca asta întrucât era mătuşa actualului preot. Lucrurile nu erau încă definitiv hotărâte; domnişoara Briggs, însă, se putea duce să-i facă **o** vizită doamnei Pilkington, ca să vadă dacă i-ar conveni să-i ia locul.

Ce cuvinte pot zugrăvi extaziata recunoştinţă a domnişoarei Briggs? Singura condiţie pe care o puse bătrâna domnişoară fu aceea să-i dea voie micului Rawdon să vină s-o vadă la castel. Becky făgădui şi asta... orice! Ea alergă înaintea bărbatului ei când acesta se întoarse acasă şi îi împărtăşi îmbucurătoarea veste. Rawdon era încântat, al naibii de încântat chiar, şi i se luă o piatră de pe inimă gândindu-se la suma datorată domnişoarei Briggs. Femeia îşi găsise, în tot cazul, un rost, dar... dar în sinea lui simţi un fel de nelinişte. Îi povesti şi tânărului Southdown ceea ce avea de gând să facă lordul Steyne pentru domnişoara Briggs, dar tânărul acesta îl privi pe Crawley cu un aer care

îl miră din cale-afară pe colonel.

El aduse şi la cunoştinţa lui lady Jane această nouă dovadă de bunătate a marchizului Steyne, şi ea de asemenea se uită la el destul de ciudat şi oarecum înspăimântată; la fel şi *sir* Pitt. „Rebecca e prea deşteaptă şi... şi prea vioaie ca să i se dea voie să umble din serată în serată fără niciun însoţitor, îşi dădură amândoi soţii cu părerea. Trebuie să te duci cu ea, Rawdon, oriunde s-ar duce, şi trebuie să ai şi acasă pe cineva... una din fetele de la Queen’s Crawley poate, deşi ele nu înseamnă prea mult pentru ea.

Becky trebuia să aibă pe cineva în preajmă. Dar în acelaşi timp era limpede de tot că nici domnişoara Briggs nu trebuia să dea cu piciorul norocului de a-şi găsi un loc pentru tot restul vieţii; aşa că ea şi valizele fură împachetate şi porni la drum. Şi, astfel, două din santinelele lui Rawdon încăpură pe mâna inamicului.

Sir Pitt veni la Becky şi avu o discuţie foarte aprinsă în legătură cu pricina plecării domnişoarei Briggs şi în legătură cu alte chestiuni care dovedeau gingaşe interese familiale. Zadarnic îi demonstră doamna Crawley cât de necesară era protecţia lordului Steyne pentru bietul ei soţ; şi de câtă cruzime ar fi dat dovadă dacă ar fi împiedicat-o pe domnişoara Briggs să ocupe postul care i se oferea. Alintările, linguşirile, lacrimile nu-l putură mulţumi nicidecum pe *sir* Pitt, şi între cei doi avu loc ceva care aducea foarte mult a ceartă, deşi odinioară o admira pe

Becky. El îi vorbi despre onoarea familiei, de reputaţia fără de pată a casei Crawley şi se exprimă cu multă indignare în legătură cu vizitele pe care i le făceau acei tineri francezi – acei tineri dezmăţaţi şi mondeni – şi în legătură cu vizitele lordului Steyne, a cărui trăsură staţiona veşnic în faţa uşii lui Becky, care petrecea zilnic ceasuri întregi în tovărăşia ei şi a cărui statornică prezenţă făcea să se vorbească atâtea pe socoteala cumnatei sale. În calitatea lui de şef al familiei, *sir* Pitt o implora să fie mai prevăzătoare. Pătura cea mai înaltă a societăţii şi începuse să o vorbească de rău. Lordul Steyne, deşi un aristocrat bucurându-se de poziţia şi de însuşirile cele mai alese, era un bărbat ale cărui atenţii compromiteau orice femeie; el o rugă fierbinte, o imploră, îi porunci chiar cumnatei sale să fie mai atentă în relaţiile cu acest nobil.

Becky făgădui tot şi orice dori Pitt; dar lordul Steyne veni în casa Crawley tot atât de des ca şi înainte, iar furia lui *sir* Pitt crescu şi ea. Mă întreb dacă *lady* Jane era mâhnită, sau, dimpotrivă, mulţumită că soţul ei găsea în sfârşit ceva de cârtit împotriva favoritei sale Rebecca. Vizitele lordului Steyne continuând, ale lui *sir* Pitt luară sfârşit; iar soţia sa fu de părere că în viitor trebuie să refuze orice fel de relaţii cu acel nobil şi să nu primească invitaţia trimisă de domnul marchiz pentru serata la care urmau să se joace şaradele; dar *sir* Pitt găsi că trebuia s-o primească, întrucât avea să fie de faţă şi alteţa-sa regală.

Şi cu toate că luă parte la numita serată, *sir* Pitt o părăsi

foarte devreme; iar soţia sa fu şi ea cât se poate de bucuroasă să părăsească recepţia. Becky nici nu le adresă cuvântul şi nici n o băgă în seamă pe cumnata sa. Pitt Crawley declară că purtarea Rebeccăi fusese îngrozitor de necuviincioasă şi condamnă în termeni foarte aspri atât obiceiul de a juca piese, cât şi cel al costumării, ca fiind ceva cu totul nepotrivit pentru o englezoaică; şi după ce şaradele se terminară, îl luă pe fratele său Rawdon deoparte, ca să-l muştruluiască pentru că îndrăznise să apară pe scenă şi pentru că îngăduise soţiei lui să ia parte la asemenea neîngăduite exhibiţii.

Rawdon îi făgădui că nu se va mai da niciodată în spectacol, şi, într-adevăr, şi poate şi ca urmare a sfaturilor fratelui mai mare şi ale cumnatei sale, el deveni un cetăţean cât se poate de atent şi cu temeinice însuşiri casnice. Renunţă la cluburile şi la partidele lui de biliard. Nu pleca de acasă mai niciodată. O lua pe Becky la plimbare cu trăsura şi o însoţea, plin de zel, la toate seratele. Ori de câte ori lordul Steyne venea în vizită, era sigur că-l găseşte şi pe colonel acasă. Când Becky avea de gând să meargă fără bărbatul ei, sau primea invitaţii numai pentru ea singură, el hotăra fără putinţă de împotrivire să le refuze: şi în atitudinea acestui *gentleman* era ceva care le silea să i te supui. Mica Becky, ca să fim drepţi cu ea, era încântată de galanteria lui Rawdon. Dacă el era morocănos, în schimb ea nu era niciodată. Fie că se afla sau nu cineva de faţă, ea avea totdeauna un zâmbet plin de duioşie pentru el şi era

cât se poate de grijulie să-i intre în voie. Se reîntorsese™ cele dintâi zile ale căsniciei lor; aceeaşi bună dispoziţie, *prevenances*[109], veselie şi încredere, consideraţie şi mărturisiri pline de naivitate. „Cu cât e mai plăcut, mărturisea Becky, să fiu în trăsură alături de tine decât cu zăpăcita aceea bătrână de Briggs! Să continuăm tot aşa, dragă Rawdon. Ce bine ar fi, şi cât de fericiţi ne-am simţi toată vremea dacă am avea şi bani!” După masă, el moţăia în fotoliu; aşa că nu vedea chipul ei fioros, plictisit şi teribil; faţa Rebeccăi se lumina însă de un zâmbet proaspăt şi candid când i se deştepta bărbatul. Îl săruta plină de veselie. El se mira că putuse fi vreodată bănuitor. Nu, el nu avusese niciodată bănuieli, toate îndoielile acelea surde şi sumbrele presupuneri care îi întunecaseră mintea erau doar deşarte sentimente de gelozie. Ea îl iubea cu pasiune; îl iubise întotdeauna. Şi dacă strălucea atâta în societate, nu era vina ei; era o fiinţă făcută să strălucească. Există oare vreo femeie care să poată discuta, cânta sau face orice altceva asemenea ei? „Numai de şi-ar iubi băiatul!” îşi spunea Rawdon. Dar mama şi fiul nu puteau fi făcuţi să se iubească unul pe altul.

Şi în timp ce mintea lui Rawdon era tulburată de asemenea îndoieli şi nedumeriri, avu loc incidentul menţionat în ultimul capitol, iar nefericitul colonel se pomeni prizonier şi departe de casă.

---

[109] Atenţii delicate (fr.).

CAPITOLUL LIII

ELIBERAREA ŞI CATASTROFA

Firesc era ca prietenul nostru Rawdon să se îndrepte spre locuinţa domnului Moss din Cursitor Street şi să fie introdus cu toată pompa în acel jalnic locaş de ospitalitate. Dimineaţa îşi trimitea cele dintâi lumini peste acoperişurile vesele ale caselor din Chancery Lane când birja aceea hodorogită stârni toate ecourile străzii. Un pui de evreu cu ochi mici şi părul roşu ca aurora conduse societatea în casă, şi Rawdon fu urmat în încăperile de la parter de către domnul Moss, gazda şi tovarăşul său de drum, care îl întrebă, plin de voioşie, dacă nu doreşte să bea ceva cald după asemenea plimbare.

Colonelul nu era aşa de abătut cum ar fi fost de pildă alţi muritori care, abia părăsind un palat şi o *placens uxor*[110], se pomenesc întemniţaţi într-o închisoare pentru datornici; căci, dacă e să spunem tot adevărul, el mai fusese până atunci o dată sau de două ori locatarul stabilimentului domnului Moss. N-am găsit însă de cuviinţă să pomenim în decursul povestirii noastre de până acum aceste vulgare şi mici incidente particulare; dar cititorul poate fi sigur că ele pot interveni nu arareori în viaţa unuia care n-are niciun

[110] Soţie încântătoare (lat.).

venit.

Cu prilejul celei dintâi vizite la domnul Moss, colonelul, pe atunci burlac, fusese eliberat graţie generozităţii mătuşii sale; la a doua păţanie, micuţa Becky, dând dovadă de-o mare isteţime şi bunăvoinţă, luase împrumut o anumită sumă de bani de la lordul Southdown şi îl linguşise atâta pe creditorul bărbatului ei (care era, de fapt. Furnizorul ei de şaluri, rochii de catifea, batiste cu dantelă, bijuterii şi lire fleacuri), încât acesta se mulţumise cu o parte din suma reclamată şi biletul la ordin al lui Rawdon pentru rest; astfel că, în amândouă ocaziile acestea, capturarea, cât şi eliberarea avuseseră loc în cele mai curtenitoare condiţii, şi asta din ambele părţi, aşa încât Moss şi colonelul rămăseseră de-atunci în cei mai buni termeni.

— Vă veţi găsi vechiul dumneavoastră pat, domnule colonel, iar restul e cât se poate de confortabil, îl asigură acest *gentleman*. V-o spun cinstit. Puteţi fi sigur că odaia e aerisită şi că a fost ocupată numai de oameni de condiţie. Alaltăieri noapte a dormit acolo onorabilul căpitan Famish, din Regimentul 50 de dragoni, a cărui mamă l-a scos abia după două săptămâni, şi asta drept pedeapsă, zicea ea. Dar, zău, vă asigur că el s-a răzbunat pe şampania mea şi că avea aici câte-o petrecere în fiecare seară, o bandă în toată legea, cei mai de vază tineri de la cluburi şi din West End... căpitanul Ragg, onorabilul Deuceace, care locuieşte în Temple, şi alte persoane care îşi dau bine seama ce va să zică un pahar bun de vin, vă garantez. Am sus un doctor

în teologie şi alţi cinci domni, în salon. Doamna Moss serveşte masa la ora cinci şi jumătate, după care facem o mică partidă de cărţi sau de muzică, unde vom fi foarte fericiţi să vă vedem şi pe dumneavoastră.

— Am să sun dacă am să am nevoie de ceva, zise Rawdon şi se duse liniştit în camera lui.

Era un ostaş călit, am mai spus. Şi nu putea fi doborât cu una, cu două. Un bărbat mai slab de înger ar fi trimis numaidecât o scrisoare soţiei sale chiar în clipa arestării. „Dar ce rost are să-i tulbur odihna nopţii? îşi spuse Rawdon. Ea nici n-are să-şi dea seama dacă sunt sau nu acasă. Şi voi avea destul timp să-i scriu după ce are să-şi facă siesta, şi eu pe a mea. E vorba doar de o sută şaptezeci de lire, şi numai dacă şi-o vârî dracul coada, nu vom putea face rost de suma asta”. Şi gândindu-se la micul Rawdon (colonelului nu i-ar fi plăcut ca băiatul să ştie că taică-său se află într-un loc atât de bizar), se răsuci când pe-o parte, când pe alta în patul ocupat ultima dată de căpitanul Famish, dar până la urmă adormi. Era ora 10 când se trezi, şi tinerelul acela cu părul roşcovan îi prezentă, cu făţişă mândrie, o elegantă cutie de toaletă, cu ajutorul căreia el putea aduce la îndeplinire operaţia bărbieritului.

Într-adevăr, casa domnului Moss, deşi oarecum murdară, putea fi socotită, una peste alta, foarte bine pusă la punct. Pe bufet se găseau felurite tăvi nespălate şi căni cu răcoritoare *en permanence*[111], odaia avea nişte uriaşe

[111] Necontenit (fr.).

cornişe poleite, dar murdare perdele de mătase galbenă şi murdară spânzurând de barele de deasupra ferestrelor care dădeau în Cursitor Street, tablouri reprezentând scene de vânătoare sau religioase, încadrate în rame mari şi murdare, opere semnate mai toate de cei mai renumiţi maeştri şi care se bucurau de cea mai mare trecere în tranzacţiile cu poliţe, în cursul cărora tablourile acestea erau veşnic vândute şi răscumpărate. Dejunul colonelului fu servit în aceeaşi argintărie, unsuroasă, dar de-o rară somptuozitate. Domnişoara Moss, o fată cu ochi negri şi cu părul pus pe moaţe, apăru cu ceainicul şi, zâmbind. Îl întrebă pe colonel dacă dormise bine, apoi îi dădu *Moming Post,* unde erau trecute numele tuturor înaltelor personaje care luaseră parte la petrecerea lordului Steyne din seara trecută. Ziarul cuprindea o strălucită dare de seamă asupra festivităţii, cât şi asupra felului desăvârşit în care doamna Rawdon Crawley interpretase rolurile celor câtorva personaje din şarade.

După o glumeaţă flecăreală cu numita domnişoară (care se aşează pe marginea mesei de dejun într-o atitudine care lăsa să se vadă un ciorap căzut ca o draperie şi un pantof de satin odinioară alb şi cu tocul scâlciat), colonelul Crawley ceru un condei, cerneală şi hârtie; şi fiind întrebat câte foi doreşte răspunse că una singură, care-i fu prezentată între degetul arătător şi degetul gros al domnişoarei Moss. Multe coli de hârtie prezentase această domnişoară cu ochi negri; şi mulţi nenorociţi mâzgăliseră, scriseseră şi şterseseră în

mare grabă rânduri întregi de rugăminţi şi măsuraseră în lung şi în lat camera asta teribilă până când se întorcea comisionarul cu răspunsul. Bieţii oameni întrebuinţează întotdeauna în ocazii de astea comisionari în locul poştei. Cine n-a prinyt scrisori de acest fel, cu sigiliile încă umede, însoţite de înştiinţarea că e o persoană în vestibul care aşteaptă răspunsul?

Or, Rawdon n-avea prea multe îndoieli în privinţa sorţii misivei sale.

„Dragă Becky (scria Rawdon), *sper că ai dormit bine.* Nu te *speria* că nu ţi-am adus *cafeaua.* Aseară, pe când veneam fumând spre casă, s-a întâmplat un *accident.* Am fost *înhăţat* de Moss din Cursitor Street, din al cărui splendid şi poleit salon îţi scriu rândurile acestea, acelaşi în care am stat şi acum doi ani. Domnişoara Moss, care tocmai mi-a adus ceaiul, *s-a îngrăşat* foarte mult şi, ca de obicei, ciorapii îi atârnă şi are tocurile scâlciate.

E vorba de poliţa lui Nathan, o sută cincizeci de lire, plus cheltuielile, o sută şaptezeci. Te rog trimite-mi caseta şi ceva haine... sunt în pantofi de lac şi cravată albă (care aduce cu ciorapii domnişoarei M.)... am în casetă şaptezeci de lire, şi când te duci la Nathan, oferă-i şaptezeci şi cinci de lire şi *cere-i o prelungire,* spune-i că voi lua vinul de la el, căci am putea avea în casă şi nişte vin de Xeres, nu însă *tablouri,* căci sunt prea scumpe.

Dacă nu se îndură, ia ceasul meu şi ceva din lucrurile tale de care te poţi *lipsi* şi trimite-le la „Balls”... trebuie,

neapărat, să avem banii chiar în seara asta. Nu face să mai stau închis aici, mai ales că mâine e duminică; paturile de-aici nu sunt prea *curate,* şi mai pot ieşi la iveală şi alţi creditori. Sunt bucuros că povestea asta nu s-a întâmplat în sâmbăta în care vine Rawdon acasă. Dumnezeu să te binecuvânteze.

Al tău nerăbdător

P.-S.

— Vino neîntârziat”.

Această scrisoare, lipită cu o bulină, fu trimisă cu unul din comisionarii care se învârt întotdeauna prin preajma stabilimentului domnului Moss; după ce îl văzu plecând, Rawdon ieşi în curte şi – în ciuda gratiilor de sus – îşi fumă îndeajuns de răbdător ţigara; căci curtea domnului Moss e împrejmuită cu un grilaj, ca o cuşcă, pentru ca *gentleman-ilor* care se află aici în pensiune să nu le treacă cumva prin cap să se lipsească de ospitalitatea ei.

Trei ore, socoti el, ar fi timp prea destul pentru ca Becky să poată veni să-i deschidă porţile închisorii; şi el petrecu ceasurile acestea destul de plăcut, fumând, citind ziarul şi stând de vorbă în salonaş cu o veche cunoştinţă, căpitanul Walker, care se întâmpla să fie şi el acolo şi cu care făcu chiar o partidă de cărţi, timp de câteva ceasuri, cu miză mică şi cu noroc aproape egal şi dintr-o parte, şi din alta.

Dar timpul trecea, şi comisionarul nu se mai întorcea, şi nici Becky. Masa domnişoarei Moss fu servită la ora fixată, la cinci şi jumătate, când domnii locatari care-şi puteau

permite să-şi plătească banchetul veniră să ia parte la el în strălucitorul salon din faţă, descris puţin mai înainte, salon cu care comunica şi locuinţa temporară a domnului Crawley; apăru şi domnişoara M. (domnişoara Bem, cum îi spunea tatăl ei), fără moaţele de dimineaţă, iar doamna Moss făcu onorurile unei excelente ciozvârte de berbec cu napi, din care colonelul mâncă cu mare poftă. Întrebat dacă e dispus să „comande” o sticlă de şampanie pentru întreaga societate, el consimţi, şi doamnele băură în sănătatea lui, iar domnul Moss îl privi cât se poate de curtenitor.

În toiul ospăţului, însă, se auzi clopotul de la intrare; tânărul Moss, cel cu părul roşu, se ridică, luând şi legătura cu chei, şi întrebă cine e, şi după ce se înapoie, îi spuse colonelului că i s-a întors comisionarul aducându-i o valiză, o casetă şi o scrisoare, pe care i-o şi dădu. „Fără ceremonie, domnule colonel, vă rog”, zise doamna Moss, făcând semn cu mâna, şi el deschise scrisoarea tremurând puţin – era un plic frumos, parfumat din belşug, din hârtie trandafirie şi cu o micuţă pecete verde.

„Mon *pauvre cher petit”*[112] (scria doamna Crawley), n-am putut închide ochii *nicio clipă* gândindu-mă ce i s-a întâmplat *îngrozitorului şi bunului meu monstru;* şi nu m-am putut odihni decât în cursul dimineţii, după ce am trimis după domnul Blendi (căci aveam febră), care mi-a prescris o doctorie şi a dat ordin Finettei să nu fiu tulburată sub

[112] Sărmanul meu micuţ drag (fr.).

niciun motiv. Aşa că mesagerul bietului şi dragului meu bărbat – care avea o *bien mauvaise mine*[113], spunea Finette, şi *sentait la genièvre*[114] a rămas în hol câteva ceasuri, aşteptând să mă trezesc. Îţi poţi imagina starea mea când am citit biata şi scumpa ta scrisoare plină de greşeli.

Bolnavă cum eram, am chemat numaidecât trăsura, şi îndată m-am îmbrăcat (deşi n-am putut bea niciun strop de şocolată, te asigur că nu pot bea dacă nu mi-o serveşte *monstrul* meu), m-am dus v*entre a terre*[115] la Nathan. L-am văzut, am plâns, m-am tânguit, am căzut la picioarele acestui odios individ. Dar nimic nu l-a putut îndupleca pe-acest om îngrozitor. Voia să aibă toţi banii, spunea el, sau, dacă nu, să-l ţină pe bietul meu *monstru* în închisoare. M-am întors acasă cu gândul să fac această *triste visite chez mon oncle*[116] (pentru că toate bijuteriile ar fi fost la dispoziţia ta, deşi n-ar fi adus nicio sută de lire, căci unele, ştii doar, au şi încăput pe mâna acestui *cher oncle*[117]), unde l-am găsit pe lordul Steyne, împreună cu bruta aceea de nătărău cu mutră de berbec bătrân, care veniseră să mă felicite pentru succesul meu din seara trecută. A venit după aceea şi Paddington, gângăvind, vorbind peltic şi netezindu-şi părul; precum şi Champignac şi al său *chef*[118],

[113] O mutră neplăcută (fr.).
[114] Mirosea a rachiu (fr.).
[115] În goană (fr.).
[116] Această tristă vizită la cămătar (fr.).
[117] **Iubit cămătar (fr.).**
[118] Superior (fr.).

cu *foison*[119] de complimente fiecare şi cuvinte amabile, chinuindu-mă, biata de mine, căci doream grozav de mult să scap de ei şi mă gândeam toată vremea la *mon pauvre prisonnier*[120].

După ce au plecat, am căzut în genunchi în faţa lordului; i-am spus că urmează să ne amanetăm totul şi i-am cerut, implorându-l, să-mi dea două sute de lire. El m-a făcut cu ou şi cu oţet de furie, mi-a spus să nu fiu proastă să amanetez şi că va căuta să-mi împrumute suma cerută. În cele din urmă a plecat, făgăduindu-mi că mi-o va trimite mâine dimineaţă, când am să i-o aduc bietului meu monstru drag, împreună cu un sărut din partea iubitoarei lui Becky.

Scriu în pat. Oh, am o groaznică durere de cap şi palpitaţii!”

După ce Rawdon citi scrisoarea, se făcu roşu la faţă şi arăta aşa de furios, încât toată societatea de la *table d’hote*[121] îşi dădu cu uşurinţă seama că veştile erau proaste. Toate bănuielile pe care încercase să le alunge îl năpădiră din nou. Aşadar, nu se putea duce să-şi vândă bijuteriile ca să-l elibereze. Putea glumi şi vorbi însă de complimentele care i se făceau, în timp ce el era la închisoare. Cine era cel care îl băgase acolo? Ieşise de la serată cu Venham; oare nu cumva... Numai cu mare

[119] Belşug (fr.).
[120] Bietul meu prizonier (fr.).
[121] Pensiune (fr.).

greutate putea el să se gândească la lucrurile care-i treziseră bănuielile. Părăsind odaia în mare grabă, alergă în cameră, deschise caseta şi scrise îndată câteva rânduri către *sir* Pitt sau *lady* Crawley şi-i ceru comisionarului să le ducă numaidecât în Gaunt Street, poruncindu-i să ia o trăsură şi făgăduindu-i o guinee dacă se înapoiază într-o oră.

El îi ruga fierbinte pe iubitul său frate şi pe cumnata sa, în numele cerului, în numele scumpului său copil şi al onoarei lui, să vină şi să-l scoată din încurcătura în care se găsea. Era la închisoare; avea nevoie de o sută de lire ca să-şi recapete libertatea... şi îi implora să vină.

După ce îl expedie pe comisionar, se întoarse în sufragerie şi ceru încă o sticlă de vin. Râse şi vorbi, stăpânit de o veselie ciudată, după părerea celor de faţă. În câteva rânduri râse ca un nebun de temerile lui şi bău fără întrerupere timp de o oră, trăgând toată vremea cu urechea să audă dacă vine trăsura care trebuia să-i aducă sentinţa.

La expirarea termenului respectiv, se auziră uruind nişte roţi în faţa casei, iar tânărul portar ieşi cu cheile de la poartă. Persoana căreia îi dădu drumul pe uşa portăreilor era o doamnă.

„Colonelul Crawley”, spuse ea, tremurând din toate încheieturile. Cu o privire plină de înţeles, el închise uşa exterioară în urma lui, apoi o deschise pe cea interioară şi strigând: „Domnule colonel, sunteţi chemat”, o conduse în

salonul din fund, pe care-l ocupa colonelul.

Rawdon ieşi din sufragerie, unde toţi ceilalţi oameni chefuiau, şi intră în camera lui din fund, însoţit de-o murdară dâră de lumină; acolo o găsi pe numita doamnă, stăpânită încă de nelinişte.

— Eu sunt, Rawdon, rosti ea cu o voce sfioasă, pe care se silea s-o învioreze.

„E Jane!” Rawdon era cu totul biruit de glasul acesta blând şi de prezenţa femeii. Alergă spre ea, o strânse în braţe, bâigui câteva vorbe nearticulate de mulţumire şi, rezemându-şi capul de umărul ei, izbucni într-un hohot de plâns amestecat cu sughiţuri. Ea nu pricepea cauza tulburării lui.

Poliţele domnului Moss fură repede achitate, spre dezamăgirea acestui *gentleman* poate, care socotise să-l aibă ca musafir pe colonel măcar ziua de duminică; iar Jane, zâmbind fericită şi cu ochii strălucind de mulţumire, îl scoase pe Rawdon din casa portăreilor şi porniră spre Gaunt Street în birja cu care venise în grabă să-l elibereze.

— Pitt plecase la un dineu parlamentar, îi povesti ea, când a sosit biletul tău, aşa că, dragă Rawdon, eu... eu, am venit chiar eu... şi ea îl mângâie cu blândeţe pe mână.

Poate că a fost un mare noroc pentru Rawdon Crawley că Pitt se dusese la dineul acela. Rawdon îi mulţumi de o sută de ori cumnatei sale şi, cu atâta recunoştinţă, încât această delicată femeie rămase foarte impresionată, dacă nu chiar alarmată.

— Oh, zise el, în felul lui aspru şi neîndemânatic, dumneata... dumneata nu ştii cât m-am schimbat de când te-am cunoscut şi de când îl am pe micul Rawdon. Mi-ar... mi-ar plăcea să mă schimb oarecum. Vezi, vreau... vreau... să fiu...

Nu-şi termină însă fraza, dar cumnată-sa îi putu împlini înţelesul. Şi în seara aceea, după ce se despărţi de ea, şi în timp ce *lady* Jane stătea lângă patul băieţelului ei, ea se rugă, plină de smerenie, pentru acest biet suflet păcătos şi rătăcit.

Rawdon se despărţi de *lady* Jane şi se duse numaidecât acasă. Era ora 9 seara. Străbătu străzile şi scuarurile din Bâlciul deşertăciunilor şi ajunse în cele din urmă, gâfâind, în faţa casei sale. Se dădu un pas înapoi şi se ţinu de grilaj, tremurând, când se uită în sus. Ferestrele salonului scânteiau de atâtea lumini. Becky îi spusese că era în pat, bolnavă. Rămase aşa câtva timp, cu lumina ce se revărsa din casă căzându-i pe faţa pală.

Scoase cheia de la poartă şi intră în casă. Auzi râsete în încăperile de sus. El mai purta încă îmbrăcămintea de bal în care fusese arestat cu o seară înainte. Urcă scările, fără să facă niciun zgomot, şi, când ajunse în capul scării, se propti o clipă de rampă. Nimeni altcineva nu se mai simţea prin casă – servitorii fuseseră îndepărtaţi cu toţii. Rawdon auzi dinăuntru râsete, râsete şi cântece. Becky cânta un fragment din cântecul pe care îl interpretase în seara precedentă, şi o voce răguşită striga: „Bravo! Bravo!” Era

vocea lordului Steyne.

Rawdon deschise uşa şi intră. O măsuţă cu toate cele trebuincioase pentru cină aştepta – vin şi veselă de argint. Steyne era aplecat deasupra canapelei pe care stătea Becky. Femeia aceasta mizerabilă purta o bogată şi strălucitoare toaletă, pe braţe şi pe toate degetele scânteiau mulţime de brăţări şi inele, iar pe pieptul ei, nestematele dăruite de Steyne. Lordul îi ţinea nuna într-a sa, se aplecase tocmai să i-o sărute, când Becky sări în sus ca arsă şi scoase un ţipăt înăbuşit, dând cu ochii de faţa lividă a lui Rawdon. În momentul următor ea încercă să zâmbească – un zâmbet îngrozitor – ca pentru a-i ura bun venit bărbatului ei; iar Steyne se ridică şi el, scrâşnind din dinţi, palid şi cu ochii fulgerându-i de furie.

Încercă şi el să zâmbească şi veni spre Rawdon cu mâna întinsă.

— Cum, te-ai şi întors?! Ce mai faci, Crawley? rosti el, în timp ce muşchii gurii i se contractaseră, tot încercând să-i zâmbească nepoftitului.

Dar expresia feţei lui Rawdon fu ceea ce o făcu pe Becky să se repeadă înaintea lui.

— Sunt nevinovată, Rawdon, spuse ea, şi martor mi-e şi bunul Dumnezeu că sunt nevinovată. Se agăţă de haina lui, de mâinile lui; ale ei erau în întregime acoperite de brăţări, de inele şi de alte podoabe. Sunt nevinovată! Spune-i că sunt nevinovată! i se adresă ea lordului Steyne.

El crezu că i se întinsese o cursă şi se înfurie atât pe

soţie, cât şi pe soţ.

— Dumneata, nevinovată! Dracu’ să te ia! urlă el. Dumneata, nevinovată! Când fiecare bijuterie pe care o porţi e plătită de mine?! Ţi-am dat mii de lire, pe care individul ăsta le-a cheltuit şi pentru care te-a vândut. Nevinovată, pe dracu’! Eşti tot aşa de nevinovată ca şi mama dumitale, balerina, şi ca şi soţul dumitale, fanfaronul! Să nu crezi că mă sperii, cum ai făcut şi cu ceilalţi. La o parte, domnule, lasă-mă să trec! şi lordul Steyne puse mâna pe pălărie şi, cu ochii vâlvătaie, privindu-şi inamicul drept în faţă, fioros, înaintă spre el fără a se îndoi o singură clipă că celălalt nu-i va face loc.

Dar Rawdon Crawley îl apucă, dintr-o săritură, de guler, până ce Steyne, aproape strangulat, se răsuci şi se zgârci sub braţul lui.

— Minţi, câine! strigă Rawdon. Minţi, laşule şi ticălosule! şi îl lovi pe nobilul *pair* de câteva ori cu dosul palmei peste obraz şi îl azvârli sângerând la pământ.

Totul se petrecu mai înainte ca Rebecca să se poată interpune între cei doi bărbaţi. Ea rămase locului tremurând în faţa lui Rawdon. Îşi admira bărbatul, aspru, semeţ şi victorios.

— Hai! spuse colonelul.

Rebecca veni numaidecât spre el.

— Scoate astea de pe tine!

Ea începu, înfricoşată, să-şi scoată giuvaericalele de pe braţe şi inelele de pe degetele-i tremurătoare şi le adună

toate grămadă, uitându-se temătoare spre Rawdon.

— Aruncă-le! îi porunci, şi ea le lăsă să cadă pe podea.

El îi smulse podoaba de nestemate de pe piept şi o aruncă lordului Steyne. Pietrele intrară adânc în fruntea lui cheală. Steyne a purtat cicatricea până în ziua morţii sale.

— Vino sus! spuse Rawdon nevestei sale.

— Nu mă ucide, Rawdon! strigă ea.

El începu să râdă furios.

— Vreau să ştiu dacă omul acesta minte în legătură cu banii, aşa cum minte şi în legătură cu mine. E adevărat că ţi-a dat bani?

— Nu, zise Rebecca. Adică...

— Dă-mi cheile tale! răspunse Rawdon, şi ieşiră împreună.

Rebecca îi dădu toate cheile, în afară de una singură; şi nădăjduia că el nu va băga de seamă lipsa. Era cheia de la micuţa casetă care i-o dăruise odinioară Amelia şi pe care-o păstra într-un loc ascuns. Dar Rawdon deschise cu febrilitate cutiile şi dulapurile, aruncând afară toate lucrurile dinăuntru, şi, în cele din urmă, dădu şi peste casetă. Femeia fu silită s-o descuie. Înăuntru erau fel de fel de hârtii, scrisori de dragoste şi multe alte lucruri vechi... tot felul de flecuşteţe şi de amintiri femeieşti. Şi mai conţinea şi un portofel plin cu bancnote. Unele datau de zece ani, într-adevăr, dar una era nou-nouţă – biletul de o mie de lire pe care i-l dăduse lordul Steyne.

— El ţi-a dat asta? întrebă Rawdon.

— Da, răspunse Rebecca.

— Am să i-o trimit chiar azi, zise Rawdon (căci soarele răsărise şi multe ceasuri trecuseră de când făcea percheziţia), apoi am s-o plătesc şi pe Briggs, care a fost întotdeauna bună cu băiatul, ca şi o parte din datorii. Ai să-mi comunici unde să-ţi trimit restul. Puteai da o sută de lire, Becky, din toată suma asta... eu, ce am avut, am împărţit întotdeauna cu tine.

— Sunt nevinovată, zise Becky.

Dar el o părăsi fără să mai adauge nici un singur cuvânt.

La ce se gândi Rebecca după ce Rawdon o părăsi? În timp ce lumina soarelui năvălea în cameră, ea rămase acolo ceasuri întregi după plecarea lui, stând singură pe marginea patului. Sertarele erau deschise toate, şi conţinutul lor, împrăştiat de jur-împrejur – rochii şi pene, eşarfe şi bijuterii, o grămadă de deşertăciuni aruncate claie peste grămadă, ca după un naufragiu. Părul îi cădea pe umeri; rochia îi era ruptă în locul de unde îi smulsese Rawdon nestematele. În curând îl auzi coborând şi auzi uşa trântindu-se şi închizându-se în urma lui. Ştia că nu se va mai întoarce. Plecase pentru totdeauna. Avea să se sinucidă? gândi. Poate, dar nu înainte de a se bate în duel cu lordul Steyne. Apoi meditä asupra vieţii pe care o dusese în trecut şi asupra tuturor întâmplărilor triste. Ah, cât de întunecată părea, cât de nenorocită, de pustie şi de stearpă! Să ia otravă şi să termine odată... să pună capăt tuturor speranţelor, planurilor, îndatoririlor şi succeselor?

Camerista ei franţuzoaică o găsi în poziţia asta, stând în mijlocul rămăşiţelor unei vieţi mizerabile, cu pumnii strânşi, dar fără o lacrimă în ochi. Femeia era complicea ei, în solda lui Steyne.

— *Mon Dieu, madame*[122], ce s-a întâmplat? Întrebă.

Ce se întâmplase? Era vinovată sau nu? Ea susţinea că nu; dar cine putea desluşi ce era şi ce nu era adevărat din tot ceea ce îi venea Rebeccăi pe buze? Şi cine putea şti dacă sufletul acesta corupt era, în cazul de faţă, inocent? Toate minciunile, toate planurile, tot egoismul şi vicleniile ei, toată inteligenţa şi geniul ei o aduseseră la faliment. Femeia trase perdelele şi, cu oarecare stăruinţă, arătând bunăvoinţă, îşi convinse stăpâna să se întindă pe pat. Apoi se duse în salon şi adună toate bijuteriile care zăceau pe duşumea, aşa cum le lăsase Rebecca să cadă, la porunca bărbatului ei; cât despre lordul Steyne, acesta o luase din loc.

CAPITOLUL LIV

DUMINICĂ, DUPĂ BĂTĂLIE

În casa lui *sir* Pitt Crawley, din Gaunt Street, începea tocmai forfota de dimineaţă când Rawdon, în haine de seară, pe

[122] Dumnezeule, doamnă (fr.).

care le purta de două zile încheiate, trecu pe lângă înfricoşata femeie care spăla scările şi intră în biroul fratelui său. *Lady* Jane se sculase şi, în rochie de dimineaţă, se şi dusese sus în camera copiilor, supraveghindu-le toaleta şi ascultând rugăciunile de dimineaţă, pe care micuţele făpturi le rosteau în genunchi, în faţa ei. Săvârşeau în fiecare dimineaţă această îndatorire în camera lor, mai înainte de a avea loc ceremonialul public pe care îl prezida *sir* Pitt şi la care trebuia să ia parte tot personalul de serviciu al casei. Rawdon se aşeză în camera de lucru, chiar în faţa mesei baronetului, plină de cărţi tratând despre politica Angliei, de scrisori aşezate toate în ordine, de teancuri de recipise etichetate cu grijă, de broşuri rânduite simetric, de caiete de socoteli, cutii cu fişe, mape, *Biblia, Quarterly Ravaew*[123] şi *Anuarul curţii,* stând aliniate, toate, ca la paradă şi aşteptând inspecţia comandantului.

O carte de predici ce se rostesc în familie – una dintr-acelea din care *sir* Pitt avea obiceiul să le citească alor săi în dimineţile de duminică – stătea gata pregătită pe biroul său, aşteptând alegerea judicioasă a baronetului. Alături de cartea de predici se găsea ziarul *Observer,* jilav încă şi cu grijă împăturit, pentru uzul personal al lui *sir* Pitt. Doar valetul său dacă mai folosea prilejul de a frunzări ziarul înainte de a-l aşeza pe masa stăpânului. Până să ajungă să ia cunoştinţă de veştile din dimineaţa aceea, el citise în jurnal o entuziastă dare de seamă asupra „Recepţiei de la Gaunt House”, cu numele tuturor înaltelor personaje invitate de marchizul de Steyne pentru a fi prezentate alteţei-sale regale. Şi după ce făcuse comentariile de rigoare asupra acestei petreceri în faţa menajerei şi a

[123] Revistă engleză conservatoare de la începutul secolului al XIX-lea.

nepoatei ei, în timp ce-şi luau ceaiul de dimineaţă şi pâinea prăjită cu unt în camera doamnei respective, întrebându-se cum de o poate scoate la capăt perechea Rawdon Crawley, valetul împăturise ziarul din nou, aşa că înainte de sosirea stăpânului casei arăta iarăşi proaspăt şi neatins.

Aşteptând să-i vină fratele, bietul Rawdon luă ziarul şi încercă să-l citească. Dar literele îi jucau în faţa ochilor şi nu pricepu nimic din ceea ce citea. Ştirile şi decretele guvernamentale (pe care *sir* Pitt, în calitatea lui de om politic, era obligat să le parcurgă, altminteri n-ar fi permis niciodată să-i intre în casă vreun jurnal de duminică), criticile teatrale, meciul de box dintre Barking Butelier şi Tutburv Pet, cu un premiu de o sută de lire pentru câştigător, cronica despre recepţia de la Gaunt House, care conţinea o dare de seamă plină de complimente, deşi foarte respectuoasă, în legătură cu faimoasele şarade, a căror eroină fusese doamna Becky, toate astea treceau ca învăluite în ceaţă pe dinaintea ochilor lui Rawdon pe când stătea şi aştepta să vină şeful familiei.

Punctual, în clipa în care ceasul de marmură neagră de pe birou bătu ora 9 cu un sunet pătrunzător, îşi făcu şi *sir* Pitt apariţia, proaspăt, bărbierit cu grijă, cu o faţă albă ca de ceară şi gulerul scrobit, cu părul său rar bine pieptănat şi pomădat, pilindu-şi unghiile, în timp ce cobora maiestuos scările, într-un halat cenuşiu de flanelă şi cravată scrobită, prototipul adevăratului *gentleman* englez, într-un cuvânt, model de curăţenie şi de bună-cuviinţă. Tresări când îl văzu

pe bietul Rawdon în biroul său, cu hainele mototolite, cu ochii injectaţi şi nebărbierit. Îi trecu prin minte că fratele nu-i era treaz şi că toată noaptea chefuise cine ştie pe unde.

— Pentru Dumnezeu, Rawdon, zise el, galben la faţă, ce te-aduce aici la ora asta matinală! De ce nu eşti acasă?

— Acasă! răspunse Rawdon cu un hohot sălbatic. Nu te speria, Pitt, nu sunt beat. Închide uşa; vreau să-ţi vorbesc!

Pitt închise uşa şi se îndreptă spre birou, apoi luă loc în celălalt fotoliu – aşezat acolo pentru primirea administratorului, agentului sau a vizitatorului care venea să trateze confidenţial felurite afaceri cu baronetul – şi începu să-şi pilească unghiile cu şi mai mare zel ca înainte.

— Pitt, s-a terminat cu mine! rosti colonelul după un răstimp de tăcere. S-a terminat totul.

— Ţi-am spus totdeauna că ai să ajungi aici! exclamă baronetul posac, bătând darabana cu unghiile lui îngrijit pilite. Te-am prevenit de o mie de ori până acuma. Nu te mai pot ajuta cu nimic. Fiecare şiling pe care-l am e foarte bine socotit. Chiar şi suta de lire pe care ţi-a adus-o Jane aseară i-o făgăduisem pentru mâine dimineaţă avocatului meu, şi lipsa ei are să mă pună în mare încurcătură. Nu vreau să spun prin asta că n-am să te mai ajut niciodată. Dar ca să-ţi plătesc toţi creditorii, asta ar echivala cu plata datoriei naţionale şi ar fi o nebunie, curată nebunie, să te gândeşti la aşa ceva. Trebuie să faci şi tu un compromis. E un lucru cât se poate de neplăcut pentru familie; dar toată

lumea face la fel. De pildă, George Kitely, fiul lordului Ragland, a fost tradus săptămâna trecută în faţa curţii şi a scăpat, cum se zice, basma curată. Am impresia că lordul Ragland n-are să plătească niciun şiling pentru el şi...

— Nu-i vorba de bani! izbucni Rawdon. N-am venit la tine pentru afacerile mele personale. N-are importanţă ce are să mi se întâmple mie...

— Atunci, despre ce e vorba? întrebă Pitt, oarecum liniştit.

— E vorba despre băiat, spuse Rawdon cu glasul răguşit. Vreau să-mi făgăduieşti că ai să ai grijă de el după ce nu voi mai fi. Buna şi draga ta nevastă s-a purtat întotdeauna bine cu el; şi el o iubeşte mult mai mult pe ea decât pe... fire-ar afurisită să fie! Ascultă, Pitt. Tu ştii prea bine că eu trebuia să moştenesc banii domnişoarei Crawley. N-am primit educaţia care i se cuvine unui frate mai mic, ci am fost întotdeauna încurajat spre lene şi extravaganţă. Dacă lucrurile s-ar fi întâmplat altfel, aş fi fost cu totul alt om. La regiment mi-am făcut pe deplin datoria. Şi ştii în ce fel am pierdut moştenirea şi-l cunoşti şi pe cel care a pus mâna pe ea.

— După sacrificiile pe care le-am făcut pentru tine şi după felul în care m-am purtat cu tine, cred că asemenea imputări nu-şi mai au locul, răspunse *sir* Pitt. Căsătoria cu Rebecca a fost propria ta ispravă, nu a mea!

— S-a terminat şi cu asta acuma, zise Rawdon. S-a terminat şi cu asta! Cuvintele ieşeau din el ca şi cum i le-ar

fi smuls cineva, şi geamătul care le întretaie îl sperie aproape pe fratele lui.

— Dumnezeule! A murit? întrebă *sir* Pitt cu sinceră nelinişte şi milă în glas.

— Aş fi preferat să fiu mort *eu,* răspunse Rawdon. Dacă n-ar fi fost micul Rawdon, mi-aş fi tăiat azi-dimineaţă beregata, la fel ca şi pe-a blestematului şi ticălosului aceluia!

Sir Pitt ghici numaidecât adevărul şi bănui că lordul Steyne era persoana pe care ar fi dorit Rawdon s-o strângă de gât. Colonelul povesti pe scurt fratelui său mai mare, cu o voce întretăiată, toată întâmplarea:

— A fost un complot în toată legea între ea şi pungaşul acela, spuse el. Portăreii au fost anume puşi pe urma mea; am fost înhăţat pe când ieşeam din casa lui; iar când i-am scris să-mi trimită bani, mi-a răspuns că-i bolnavă în pat; şi m-a amânat pentru a doua zi. Şi când am ajuns acasă, am găsit-o acoperită de diamante şi stând singură cu ticălosul

Apoi el continuă, agitat la culme, să-i descrie conflictul lui personal cu lordul Steyne. Dintr-o afacere de felul acesta, fireşte, spunea el, nu există decât o singură ieşire, şi după convorbirea asta cu fratele său, el se ducea să facă pregătirile necesare pentru întâlnirea care trebuia să aibă loc.

— Şi dacă, din nenorocire, s-ar termina cu mine, continuă foarte tulburat Rawdon, cum băiatul n-are nici mamă, trebuie să ţi-l încredinţez ţie şi nevestei tale, Pitt...

numai asta mă mai poate mângâia, dacă-mi făgăduieşti să te porţi bine cu el.

Fratele mai mare era foarte mişcat şi-i strânse mâna lui Rawdon cu o căldură pe care numai rareori i-o arătase. Colonelul îşi trecu mâna peste pleoapele umede.

— Mulţumesc, frate, rosti el, ştiu că pot avea încredere în cuvântul tău!

— N-ai nicio grijă, pe cuvântul meu de onoare! răspunse baronetul.

Şi în felul acesta, mai mult tăcut, fu încheiată socoteala dintre cei doi fraţi.

Apoi Rawdon scoase din buzunar micul portofel pe care-l descoperise în caseta Rebeccăi şi scoase din el teancul de bancnote pe care-l conţinea.

— Sunt aici şase sute de lire, zise el. Habar n-aveai că sunt aşa de bogat! Să-i dai, te rog, domnişoarei Briggs banii pe care i-i datorăm... ea a fost bună cu băiatul şi mi-a fost întotdeauna ruşine că i-am luat bietei bătrâne banii. Şi mai e aici un rest – eu mi-am păstrat doar câteva lire – cu care o să trebuiască să se descurce Becky.

În timp ce vorbea, apucă şi celelalte bancnote ca să i le înmâneze fratelui său, dar mâinile îi tremurau şi era atât de agitat, încât portofelul îi căzu din mâini; în clipa aceea ieşi din el şi bancnota de o mie de lire, care fusese cel din urmă câştig al nefericitei Becky.

Pitt făcu un pas şi o ridică, uluit de atâta bogăţie.

— Nu asta, zise Rawdon. Sper să vâr un glonte în omul

căruia îi aparţin banii ăştia. Şi gândi, în sinea lui, că ar fi o straşnică răzbunare să înfăşoare glontele în bancnotă şi să-l străpungă cu el pe Steyne.

După această convorbire, fraţii îşi mai strânseră o dată mâinile şi se despărţiră: *lady* Jane aflase de sosirea colonelului şi îşi aştepta soţul în sufrageria de alături, cu instinctul acela femeiesc care presimte nenorocirea. Uşa sufrageriei se întâmpla să fie deschisă, iar doamna ieşi bineînţeles de acolo când cei doi fraţi părăsiră biroul. Îi întinse mâna lui Rawdon, spunându-i că era încântată că venise să ia cu ei micul dejun, deşi putea să-şi dea seama foarte bine, după expresia rătăcită a figurii lui, după faptul că era nebărbierit şi după privirile întunecate ale soţului ei, că între cei doi fraţi nu fusese nici o singură clipă vorba de micul dejun. Rawdon bâigui câteva cuvinte de scuză, pomenind despre o oarecare întâlnire, strângând cu putere sfioasa şi micuţa mână pe care i-o întinsese cumnata lui. Ochii ei rugători nu putură citi pe faţa lui decât catastrofa; dar el plecă fără să adauge niciun cuvânt. Nici *sir* Pitt nu-i dădu vreo explicaţie. Copiii veniră să-i spună bună dimineaţa, şi el îi sărută cu răceala lui de toate zilele. Mama îşi ţinu copiii lângă ea, cu câte-o mână de-a lor în mâinile ei, în timp ce îngenuncheară pentru rugăciunile pe care *sir* Pitt le citea pentru ei şi pentru servitorii în livrelele sau hainele lor de duminică, aşezaţi la rând, pe scaune, de cealaltă parte a ceainicului care începuse să şuiere. Ca urmare a evenimentelor care interveniseră între timp, micul

dejun fu servit foarte târziu în ziua aceea, aşa încât clopotele bisericii începuseră să tragă pe când ei erau încă la masă; iar *lady* Jane se simţea prea prost, zicea ea, ca să se mai poată duce la biserică, deşi gândurile ei rătăceau cu totul pe alte meleaguri în timpul rugăciunilor familiale.

În această vreme, Rawdon Crawley alerga pe Great Gaunt Street şi, izbind cu putere în uriaşul cap de bronz – care reprezenta o meduză – de la poarta palatului Gaunt, îl sili să iasă afară pe stacojiul silen în jachetă roşie şi cu fireturi, care îndeplinea funcţia de portar al reşedinţei respective. Omul se sperie văzând înfăţişarea răvăşită a colonelului şi i se puse în cale, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu intre cu forţa. Dar colonelul scoase doar o carte de vizită, recomandându-i în mod stăruitor să i-o înmâneze lordului Steyne personal şi să-i atragă atenţia asupra adresei de pe ea, spunându-i că colonelul Crawley va putea fi găsit toată ziua, după ora 1, la „Regent Club” din St. James’s Street, iar nu acasă. Omul cu faţa grasă şi roşie se uită plin de mirare după ei cum se îndepărta cu paşi mari; aşa cum făcură de altfel şi ceilalţi oameni îmbrăcaţi în hainele lor de duminică, care ieşiseră la ora aceea pe stradă, băieţii de la azil, cu faţa strălucitoare, zarzavagiul care se întindea nepăsător în faţa uşii sale şi cârciumarul care-şi lăsa întotdeauna obloanele în timpul slujbei religioase, în staţia de birje, în timp ce Rawdon se suia într-o trăsură, spunându-i birjarului să-l ducă la cazărmile din Knightsbridge, lumea începu să facă fel de fel de glume pe

socoteala înfăţişării sale.

Toate clopotele Londrei băteau, care mai de care, când Rawdon ajunse la destinaţie. Dacă ar fi fost mai puţin preocupat de propriile lui gânduri, ar fi putut-o vedea pe vechea lui cunoştinţă, Amelia, în drumul ei de la Brompton spre Russell Square. Şiruri întregi de şcolari se duceau la biserică; trotuarele, strălucind de curăţenie, ca şi imperialele trăsurilor din suburbie, erau înţesate de lumea care ieşea afară din oraş pentru petrecerea duminicală. Dar colonelul era mult prea preocupat ca să mai bage în seamă şi lucrurile acestea şi, sosind la Knightsbridge, se îndreptă repede spre camera vechiului său prieten şi camarad, căpitanul Macmurdo, care, după cum află Crawley, spre satisfacţia lui, era în cazarmă.

Căpitanul Macmurdo, vechi ofiţer şi veteran de la Waterloo, foarte iubit în regimentul său, unde numai lipsa mijloacelor lui financiare îl împiedica să ocupe cele mai înalte ranguri, îşi petrecea, calm, dimineaţa în pat. Luase parte la un straşnic supeu seara trecută, dat de onorabilul George Cinqbars, căpitan, în casa lui din Brompton Square, mai multor tineri ofiţeri din regiment şi unui anumit număr de doamne din corpul de balet, aşa că bătrânul Mac, care se simţea cât se poate de bine în tovărăşia oamenilor de toate rangurile şi de toate vârstele, stând cu plăcere alături de generali, negustori de câini, dansatoare de operă, boxeri, într-un cuvânt, alături de tot felul de oameni, se odihnea după osteneala serii şi, nefiind de serviciu, stătea

în pat.

Pereţii camerei lui erau aproape în întregime acoperiţi cu tablouri reprezentând meciuri de box, scene de vânătoare şi de balet, dăruite de camarazii care părăsiseră regimentul şi se însuraseră, aşternându-se pe viaţă tihnită. Şi cum avea acuma aproape 50 de ani, din care douăzeci şi patru îi petrecuse în corpul respectiv, poseda un muzeu plin de ciudăţenii. Se număra printre cei mai buni ţintaşi din Anglia şi, cu toate că era un bărbat greoi, se dovedise şi unul din cei mai buni călăreţi; adevărul este că el şi Crawley fuseseră rivali pe când acesta din urmă mai era în armată. Ca să nu ne întindem prea mult la vorbă, domnul Macmurdo stătea lungit în pat, citind în *Bell's Life* tocmai darea de seamă despre meciul dintre Tutbury Pet şi Barking Butcher, care a fost menţionat cu puţin mai înainte; era un venerabil ostaş zburlit, cu un cap mic, cărunt şi ras, cu o bonetă de noapte de mătase, cu faţa şi cu nasul roşu şi cu o uriaşă mustaţă cănită.

Când Rawdon îi aduse căpitanului la cunoştinţă că are nevoie de un prieten, acesta din urmă îşi dădu numaidecât seama ce fel de îndatorire prietenească era chemat să ducă la îndeplinire, şi într-adevăr el descurcase până atunci zeci de asemenea afaceri de ale cunoştinţelor sale cu cea mai mare prudenţă şi iscusinţă. Alteţa-sa regală, fostul şi regretatul comandant al regimentului, avea cea mai mare consideraţie pentru Macmurdo din pricina asta; el era refugiul obişnuit al *gentleman*-ilor ajunşi la strâmtoare.

— Şi din ce ţi se trage, Crawley băiete? întrebă bătrânul ostaş. Nu cumva tot vreo afacere cu jocul de cărţi, hai, ca aceea când l-am împuşcat pe căpitanul Marker?

— E vorba despre... despre soţia mea, răspunse Crawley, plecându-şi ochii şi făcându-se foarte roşu

Celălalt începu să fluiere a pagubă.

— Întotdeauna am spus că are să te lase, începu el.

Şi, într-adevăr, atât la regiment, cât şi la cluburi, se puseseră nenumărate rămăşaguri privind soarta probabilă a colonelului Crawley, atât de mult era preţuit caracterul soţiei sale de camarazii lui şi de alţii; dar văzând privirea fioroasă cu care răspunse Rawdon când îşi dădu şi el cu părerea despre lucrul acesta, Macmurdo nu găsi de cuviinţă să mai stăruie.

— Nu există nicio altă cale de-a ieşi din încurcătură, dragul meu? continuă căpitanul, pe un ton grav. E vorba numai de o bănuială, ştii, sau... sau ce este, la urma urmei? Niscaiva scrisori? Nu poţi cocoloşi povestea? E mult mai bine să nu faci tărăboi în jurul unui asemenea lucru dacă poţi proceda altminteri!

„Când te gândeşti că abia acum a aflat despre asta!” gândi căpitanul, amintindu-şi o sumedenie de discuţii iscate la masa de la popotă, în care reputaţia doamnei Crawley fusese făcută harcea-parcea.

— Nu există decât o singură ieşire din asta, replică Rawdon, şi o ieşire doar pentru unul din noi, Mac, înţelegi tu? Am fost pur şi simplu măturat din calea lor; arestat; i-

am găsit singuri, împreună. I-am aruncat bărbatului în faţă că e un mincinos şi un laş, l-am trântit la pământ şi l-am plesnit.

— Aşa şi merita, rosti Macmurdo. Cine-i individul?

Rawdon răspunse că e lordul Steyne.

— Drace! Un marchiz! Se zicea că el, adică... se zicea că tu...

— Ce dracu' vrei să spui cu asta? urlă Rawdon. Vrei să spui că ai auzit vreodată pe cineva că pune la îndoială cinstea nevestei mele şi că nu mi-ai atras atenţia, Mac?

— Lumea cârteşte toată vremea, dragul meu, răspunse celălalt. La ce ţi-ar fi folosit dacă-ţi spuneam ce trăncănesc despre nevasta ta câţiva zănateci?

— Nu te-ai purtat ca un prieten adevărat, Mac I răspunse Rawdon, copleşit cu totul; şi, acoperindu-şi faţa cu mâinile, se lăsă pradă emoţiei care pusese stăpânire pe el, ceea ce făcu pe asprul, încercatul şi bătrânul soldat din faţa lui să fie mişcat până în adâncul sufletului.

— Curaj, dragul meu, zise. Marchiz sau nemarchiz, îi vom trimite un glonte exact unde trebuie, fir-ar afurisit să fie! Cât despre femei, toate-s o apă şi-un pământ!

— Tu nu ştii cât de îndrăgostit am fost eu de ea, spuse Rawdon cu glasul sugrumat de durere. Dracu' să mă ia, o urmam peste tot ca un valet. Tot ce am avut, ei i-am dat. Şi dacă am ajuns astăzi un cerşetor, e din pricină că am vrut să mă însor cu ea. Pe cinstea mea, domnule, mi-am amanetat până şi ceasul pentru a-i satisface toate

capriciile. Şi ea... ea îşi punea în vremea asta bani deoparte şi n-a vrut să-mi dea nicio sută de lire măcar ca să ies din închisoare!

Şi atunci, înspăimântător la chip şi fără şir în vorbire, pradă unei tulburări pe care sfătuitorul său nu i-o cunoscuse niciodată până atunci, îi dezvălui şi lui Macmurdo toată povestea. Povăţuitorul său se agăţă de anumite amănunte răzleţe, căutând să-l îmbuneze.

— La urma urmei, poate că e nevinovată, îşi dădu el părerea. Doar aşa spunea şi ea. Steyne fusese de o sută de ori singur cu ea în casă şi înainte de asta.

— Poate să fie şi aşa... răspunse Rawdon cu tristeţe. Dar faptul acesta nu pledează de Loc pentru nevinovăţia lor. Şi el îi arătă căpitanului bancnota de o mie de lire pe care o găsise în portofelul Rebeccăi. Iată ce i-a dat, Mac; şi ea o păstra ascunsă ca să n-o găsesc eu; şi având toţi banii ăştia în casă, a refuzat să-mi dea o mână de ajutor când eram închis.

Căpitanul trebui să recunoască şi el că tăinuirea banilor fusese un lucru tare urât.

În vreme ce ei stăteau de vorbă, Rawdon trimise ordonanţa căpitanului Macmurdo în Curzon Street, cu ordin către servitorul lui de-acasă să-i pregătească o valiză cu îmbrăcămintea de care colonelul avea mare nevoie. Şi în timp ce ordonanţa căpitanului lipsea, Rawdon şi martorul său compuseră, cu nespus de mare trudă şi cu ajutorul *Dicţionarului Johnson,* o scrisoare pe care căpitanul trebuia

s-o trimită lordului Steyne. Căpitanul Macmurdo avea onoarea să se pună la dispoziţia marchizului de Steyne, din partea colonelului Crawley, şi îl ruga să ia cunoştinţă că el era cel pe care îl însărcinase colonelul să pregătească totul pentru întâlnirea care, nu avea nici cea mai mică îndoială, era în intenţia înălţimii-sale să o ceară şi pe care întâmplările din dimineaţa aceea o făcuseră de neînlăturat. Căpitanul Macmurdo îl ruga pe lord-ul Steyne, în felul cel mai curtenitor cu putinţă, să-i indice un prieten cu care să poată intra în legătură, dorind ca acea întâlnire să aibă loc cât mai curând posibil.

Într-un post-scriptum, căpitanul adăugă că avea în posesiunea lui o bancnotă de mare valoare, bancnotă despre care colonelul Crawley avea motive să presupună că aparţinea marchizului de Steyne. Şi el dorea, în numele colonelului, să înmâneze numita bancnotă proprietarului ei.

În răstimpul în care fu compusă această scrisoare, servitorul căpitanului se întoarse din misiunea pe care o avusese de îndeplinit la locuinţa colonelului Crawley din Curzon Street, fără lucrurile după care fusese trimis, cu o figură plină de nedumerire şi cât se poate de bizară.

— N-au vrut să mi le dea, zise omul. E o harababură nemaipomenită în toată casa; şi toate lucrurile, claie peste grămadă! A intrat proprietarul şi a pus stăpânire pe toate celea. Servitorii chefuiesc în salon. Şi spunea că dumneavoastră aţi luat argintăria, domnule colonel! adăugă omul după o scurtă pauză. Unul din servitori a şi

plecat. Iar Simpson, un om foarte gălăgios şi beat mort, zicea că nimic n-are să iasă din casă până n-are să-i fie plătită leafa.

Relatarea acestei mici revoluţii din Mayfair îi umplu de uimire, adăugând o mică notă de veselie unei convorbiri altminteri atât de jalnice. Cei doi ofiţeri râseră pe socoteala naufragiului lui Rawdon.

— Îmi pare tare bine că băieţelul nu-i acasă, zise Rawdon, rozându-şi unghiile. Ţi-l aminteşti, Mac, nu-i aşa, de la manej? Cu câtă siguranţă se ţinea puştiul în şa! îţi aminteşti, nu?

— Sigur că-mi amintesc, dragul meu, răspunse binevoitorul căpitan.

Micul Rawdon se afla la acea oră, împreună cu alţi cincizeci de băieţi în şorţuri de uniformă, în capela de la „Whitefriars Sehool”; şi se gândea nu la predică, ci la faptul că sâmbăta viitoare avea să se ducă acasă şi că, desigur, tatăl lui avea să-i dea ceva bani şi poate că-l va lua şi la teatru.

— E un flăcău în toată legea băiatul ăsta! continuă tatăl, gândindu-se mereu la fiul lui. Ascultă, Mac, dacă mi se întâmplă ceva, dacă mă curăţ... te-aş ruga să... să te duci să-l vezi; şi să-i spui că mi-a fost tare drag, ştii tu ce. Şi... dragul meu, dă-i butonii ăştia de aur; e tot ce am... îşi acoperi faţa cu mâinile lui negricioase, pe care lacrimile, rostogolindu-se, lăsau dâre albe.

Domnul Macmurdo găsi de asemenea prilejul să-şi

scoată de pe cap boneta de noapte de mătase şi să-şi şteargă cu ea ochii.

— Du-te jos şi comandă dejunul! porunci el ordonanţei, cu o voce puternică şi voioasă. Ce-ţi doreşte inima, Crawley? Nişte rinichi la grătar şi o scrumbie, să zicem. Şi, Clay, scoate nişte haine pentru domnul colonel; noi am avut întotdeauna cam aceeaşi talie, Rawdon, băiete, şi nimeni nu călărea aşa de bine ca noi când am intrat în armată!

După care, lăsându-l pe colonel să se îmbrace, Macmurdo se întoarse cu faţa spre perete şi-şi reluă lectura din *Bell's Life,* până ce prietenul său îşi termină toaleta, ca să poată şi el să şi-o înceapă pe-a sa.

Toaletă pe care, având în vedere că urma să întâlnească un lord, căpitanul Macmurdo o făcu cu mare grijă. Îşi căni mustăţile, dându-le un luciu de mare gală, îşi puse o cravată scrobită şi o frumoasă vestă de culoare galben-deschis; aşa că toţi tinerii ofiţeri din sala de mese a popotei, unde Crawley îşi urmă prietenul, îl felicitară pe Mac când acesta îşi făcu apariţia la dejun, întrebându-l dacă nu cumva se însoară în duminica aceea.

CAPITOLUL LV

ÎN CARE SUBIECTUL CONTINUĂ

Becky nu-şi reveni din starea de uluială şi nedumerire în care evenimentele din noaptea precedentă aruncaseră spiritul ei cutezător până ce clopotele capelei din Curzon Street nu începură să bată pentru slujba de după amiază, când, sculându-se din pat, ea începu să tragă cordonul clopoţelului pentru a-şi chema camerista franţuzoaică, care o părăsise cu câteva ceasuri mai înainte.

Doamna Rawdon Crawley sună în zadar de câteva ori şi, cu toate că, la cea din urmă încercare, ea trase cu atâta vehemenţă încât rupse şnurul, camerista nu-şi făcu apariţia, nu, cu toate că stăpâna ei, scoasă din fire şi ţinând încă şnurul clopoţelului în mână, ieşi în capul scărilor, cu părul căzut pe umeri, şi-şi strigă de câteva ori slujnica.

Adevărul este că aceasta părăsise casa de mai multe ceasuri, cu învoirea aceea căreia la noi i se spune a o şterge franţuzeşte. După ce adunase bijuteriile din salon, *mademoiselle* se urcase în camera ei, îşi strânsese şi-şi legase toate cutiile de-acolo, apoi ieşise şi-şi adusese singură o birjă, îşi coborâse bagajele cu mâna ei şi, fără să mai ceară ajutorul vreunuia din ceilalţi servitori, care probabil ar fi refuzat-o pentru că o urau din toată inima, şi fără să-şi ia rămas bun de la vreunul, părăsise locuinţa din Curzon Street.

Partida, după părerea ei, se terminase în această mică întreprindere de familie. Fifine o ştersese cu o birjă, aşa cum am văzut procedând nenumărate persoane sus-puse din naţia ei în împrejurări asemănătoare; dar mai

prevăzătoare sau mai norocoasă decât aceştia, ea îşi pusese la adăpost nu numai propriul avut, dar şi o parte dintr-al stăpânei sale (dacă, pe drept cuvânt, se putea spune că această doamnă poseda ceva), şi luă nu numai bijuteriile despre care a fost vorba mai sus şi nişte minunate rochii pe care de mult îşi pusese ochii, ci şi patru sfeşnice „Louis Quatorze” bogat aurite, şase albume cu încuietori de aur, amintiri şi ediţii de lux, o tabacheră de aur smălţuită, care aparţinuse odinioară doamnei du Barry[124], o micuţă şi nespus de drăguţă călimară, împreună cu o mapă cu sugătoare, împodobită cu sidef, de care se folosea Becky când compunea fermecătoarele ei bileţele trandafirii, care pieriră toate din locuinţa din Curzon Street, împreună cu *mademoiselle* Fifine, ca şi întreg serviciul de argint care fusese întrebuinţat pentru micul festin întrerupt de Rawdon. *Mademoiselle* lăsă argintăria, ca fiind probabil prea greu de dus, motiv pentru care, fără îndoială, nu luă nici cleştele de foc, oglinzile de deasupra căminului şi pianul din lemn de trandafir.

Mai târziu, o doamnă care semăna foarte mult cu ea deschise un magazin de mode în Rue de Helder la Paris, bucurându-se de mare renume, ca şi de ocrotirea lordului Steyne. Persoana respectivă vorbea totdeauna despre Anglia ca despre ţara cea mai perfidă din lume şi povestea

[124] *Jeanne Becu, contesă du barry* (1743-1793), favorita regelui Ludovic al XV-lea al Franţei ; a fost executată de un tribunal revoluţionar în timpul revoluţiei burgheze din Franţa.

tinerelor sale ucenice că fusese *affreusement valee*[125] de către băştinaşii acelei insule. Fără îndoială că numai mila faţă de nenorocirile ei îl înduplecară pe marchizul de Steyne să se arate atât de binevoitor cu *madame* de Saint-Amaranthe. Fie dat să propăşească şi ea în viaţă după cum merită!

Căci nu va mai apărea în cartierul acesta al nostru din Bâlciul deşertăciunilor.

Auzind hărmălaie şi mişcare la etajul de jos şi indignată de neruşinarea servitorilor care nu răspundeau la chemările ei, doamna Crawley îşi aruncă rochia de casă pe ea şi coborî maiestuos în salon, de unde pornea zgomotul.

Se afla acolo bucătăreasa cu faţa înnegrită, aşezată pe frumoasa sofa persană, alături de doamna Raggles, căreia îi administra o porţie de Maraschino. Pajul cu nasturii cât căpăţâna de zahăr, care ducea bileţelele Rebeccăi şi se căţăra cu atâta vioiciune şi zel în spatele trăsuricii ei, era acuma peste măsură de ocupat să-şi vâre degetele într-o prăjitură cu cremă; valetul stătea de vorbă cu Raggles, care arăta cât se poate de nedumerit şi de îndurerat, şi, totuşi, deşi uşa era deschisă, iar Becky strigase de cel puţin şase ori de la o depărtare de câţiva paşi numai, niciunul din servitorii ei nu-i ascultară chemarea.

— Încă o picătură, doamnă Raggles, spunea bucătăreasa tocmai când intră Becky cu rochia ei albă de dimineaţă fluturându-i în jurul trupului.

[125] Furată îngrozitor .(fr.).

— Simpson! Trotter! strigă în culmea furiei stăpâna casei. Cum îndrăzniţi să staţi aici când auziţi că vă strig? Cum îndrăzniţi să staţi jos în prezenţa mea? Unde mi-e camerista?

Pajul îşi scoase degetele din gură, cuprins, pentru o clipă, de teamă grozavă, dar bucătăreasa dădu pe gât un păhărel de Maraschino, băutură din care doamna Raggles se împărtăşise din plin, uitându-se la Becky peste marginea aurită a păhărelului în timp ce-i sorbea conţinutul. Lichiorul părea a-i insufla mare curaj neruşinatei răzvrătite.

— Sofaua *dumitale,* asta-i bună! zise doamna bucătăreasă. Eu stau pe sofaua doamnei Raggles. Să nu te mişti cumva de-aici, doamnă Raggles. Eu stau pe sofaua domnului şi a doamnei Raggles, cumpărată de ei, cu bani cinstiţi, şi care i-a costat foarte scump. Şi mă gândesc că dacă am să stau aici până ce o să mi se plătească leafa, am să aştept încă mult şi bine, doamnă Raggles; şi aşa am să şi fac... ha! ha!... şi cu asta ea îşi umplu un alt pahar de lichior, pe care îl bău cu un aer şi mai batjocoritor decât înainte.

— Trotter! Simpson! Daţi-o afară pe beţiva asta ticăloasă! strigă doamna Crawley.

— Ba de loc! răspunse Trotter, valetul. Dă-o dumneata singură afară. Plăteşte-mi leafa şi dă-mă afară şi pe mine. Şi o s-o luăm iute de tot la picior.

— V-aţi adunat aici cu toţii ca să mă insultaţi? strigă Becky, peste măsură de furioasă. Când are să vină acasă

colonelul Crawley, am să...

La care cuvinte, servitorii izbucniră într-un puternic hohot de râs, dar Baggles, care-şi mai păstra încă o înfăţişare plină de melancolie, nu li se alătură.

— Nu se mai întoarce, continuă Trotter. A trimis după lucruri, dar eu n-am vrut să i le dau cu toate că domnul Baggles ar fi fost gata s-o facă. Şi cred că e colonel aşa cum sunt şi eu. A luat-o din loc; şi bănui că şi dumneata ai de gând să-i calci pe urme. Nu sunteţi decât nişte escroci şi unul, şi altul! Nu mă duceţi pe mine aşa, cu una, cu două... Nu se prinde! Plăteşte-ne lefurile zic! Plăteşte-ne lefurile!

Se vedea bine, după îmbujorarea feţei şi după gângăveala glasului, că şi el recursese la un stimulent alcoolic.

— Domnule Raggles, zise Becky, în culmea disperării, sunt sigură că dumneata nu vei lăsa să fiu insultată de beţivanul ăsta.

— Ţine-ţi gura, Trotter. Ajunge! spuse Simpson, pajul. El era mişcat de jalnica situaţie a stăpânei sale şi izbuti să potolească protestul plin de insulte al valetului la auzul epitetului de „beţiv”.

— Vai, doamnă, spuse Raggles, n-am crezut niciodată c-am s-ajung să văd şi ziua asta. Am cunoscut familia Crawley de când m-am născut: Am fost treizeci de ani chelar la domnişoara Crawley; şi n-aş fi crezut că cineva din familia asta are să mă aducă la sapă de lemn... da, la sapă de lemn... rosti bietul om, cu lacrimi în ochi. Ai de gând să-

mi plăteşti ceva? Staţi în casa asta de patru ani. Toate alimentele eu vi le-am dat; vesela şi rufăria, tot eu. Aveţi la mine o datorie de două sute de lire pentru lapte şi unt, şi tot eu v-am dat ouăle pentru omlete şi smântâna pentru câinele de vânătoare.

— Ei nu-i pasă nici de copil, carne din carnea ei şi sânge din sângele ei! interveni bucătăreasa. De câte ori n-ar fi murit copilul de foame dacă n-aş fi fost şi eu pe-aici!

— Acuma a ajuns un pomanagiu, pe la uşile altora, bucătăreaso! zise Trotter hohotind ca un beţivan, în timp ce cinstitul Raggles continuă, pe un ton plângăreţ, enumerarea necazurilor lui.

Tot ce spunea el era adevărul adevărat. Becky şi soţul ei îl ruinaseră. El avea de plătit câteva poliţe cu scadenţa peste o săptămână, şi niciun ban cu care să le achite. Şi toate lucrurile aveau să-i fie scoase la mezat, iar el va fi dat afară din prăvălia şi din casa lui, şi asta din pricină că se încrezuse în familia Crawley. Lacrimile şi tânguirile lui o făcură pe Becky şi mai arţăgoasă ca înainte.

— Parcă v-aţi unit cu toţii împotriva mea, zise ea cu amărăciune. Ce doriţi? Nu pot să vă plătesc duminica. Veniţi mâine, şi am să vă plătesc până într-o para. Credeam c-a lichidat colonelul lucrurile astea. Dar le va lichida mâine. Vă declar pe cuvântul meu de onoare că azi-dimineaţă a plecat cu o mie cinci sute de lire în portofel. Mie nu mi-a lăsat niciun ban. Adresaţi-vă lui. Daţi-mi o pălărie şi un şal, să mă duc să-l caut. A fost o oarecare

neînţelegere între noi azi-dimineaţă. Se pare că sunteţi la curent cu toţii. Vă promit pe cuvântul meu că aveţi să fiţi plătiţi. A căpătat un post foarte important. Lăsaţi-mă să ies ca să-l caut.

Declaraţia plină de cutezanţă a Rebeccăi făcu pe Raggles şi celelalte persoane de faţă să se uite unul la altul uluiţi la culme, şi cu asta Rebecca îi părăsi. Ea se urcă şi se îmbrăcă de astă dată singură, fără ajutorul cameristei franţuzoaice. Intră în camera lui Rawdon şi văzu acolo un geamantan şi o valiză gata împachetate pentru mutare şi un bileţel scris cu creionul ca ele să fie predate de îndată ce va trimite după ele; se duse apoi în mansarda franţuzoaicei; locul era însă curăţat şi toate sertarele golite. Ea îşi aduse aminte de bijuteriile pe care le aruncase pe duşumea şi fu sigură că femeia fugise. „Dumnezeule! S-a mai pomenit vreodată o ghinionistă ca mine? îşi zise. Să fii atât de aproape de ţintă şi să pierzi totul. E oare prea târziu? Nu; mai există încă o posibilitate.

Se îmbrăcă singură şi plecă nesupărată de nimeni de astă dată, dar neînsoţită. Era ora 4. Străbătu străzile în mare grabă (n-avea bani să-şi plătească o trăsură) şi nu se opri până nu ajunse la uşa lui *sir* Pitt Crawley, din Great Gaunt Street. Unde era *lady* Jane Crawley? Era la biserică. Rebeccăi nu-i păru rău de loc. *Sir* Pitt se afla în birou şi dăduse ordin să nu intre nimeni, dar cum ea trebuia să-l vadă, se strecură repede pe lângă santinela în livrea şi intră în camera lui *sir* Pitt mai înainte ca uluitul baronet să fi avut

timpul să lase ziarul jos.

El se făcu roşu La faţă şi schiţă un gest de repulsie, uitându-se la ea cu mare spaimă, aproape încremenit de uimire.

— Nu mă privi, astfel, spuse ea, căci nu sunt vinovată. Pitt, dragul meu Pitt... tu, care mi-ai fost odinioară prieten. Jur în faţa lui Dumnezeu că sunt nevinovată. Cu toate că aparenţele sunt împotriva mea. Totul e împotriva mea. Şi, vai! tocmai în clipa asta! în clipa în care toate speranţele mele erau pe punctul de-a se realiza, tocmai în clipa în care ne aşteptau belşugul şi fericirea.

— Atunci e adevărat ce văd în ziar? întrebă *sir* Pitt, făcând aluzie la un pasaj care-l mirase peste măsură de mult.

— E adevărat, lordul Steyne mi-a spus asta încă de vineri seara, în seara balului aceluia nenorocit. De şase Luni de zile i s-a făgăduit un post pentru Rawdon. Domnul Martyr, ministrul coloniilor, i-a spus ieri că decretul a şi fost semnat. A urmat apoi arestarea aceea nefericită; apoi întâlnirea aceea îngrozitoare. Nu m-am făcut vinovată decât de prea mult devotament pentru cauza lui Rawdon. L-am primit de o sută de ori până atunci în casă pe lordul Steyne. Mărturisesc însă că aveam pusă deoparte o sumă de bani de care Rawdon nu ştia nimic. Îl cunoşti doar cât e de risipitor, aşa că puteam eu oare să îndrăznesc să i-o încredinţez lui? Şi ea continuă pe tonul acesta o istorisire perfect închegată, pe care o turnă în urechile nedumerite

ale rubedeniei sale.

Povestire care avea următorul cuprins: Becky recunoştea, cu o sinceritate desăvârşită, dar cu o profundă căinţă, că, băgând de seamă slăbiciunea lordului Steyne pentru ea (când pomeni despre asta, Pitt roşi) şi fiind sigură de virtutea ei, se hotărâse să tragă toate foloasele cu putinţă din afecţiunea aceasta a înaltului nobil, pentru ea şi pentru familia ei.

— Pentru dumneata, Pitt, întrezăream un titlu de *pair,* zise ea (cumnatul roşi din nou). Am mai discutat noi despre asta. Înaltele dumitale însuşiri şi interesul pe care ţi-l arăta lordul Steyne făceau din titlul acesta ceva mai mult decât o probabilitate, dacă n-ar fi intervenit nenorocirea asta îngrozitoare care să pună capăt tuturor speranţelor noastre. Deşi în primul rând recunosc că scopul meu era să-l ajut pe dragul meu Rawdon, pe care-l iubesc, în ciuda tuturor chinurilor la care m-a supus şi în ciuda tuturor bănuielilor lui, să-l ridic din sărăcia şi ruina care ne ameninţau. Îmi dădeam foarte bine seama de slăbiciunea lordului Steyne pentru mine, repetă ea, coborându-şi privirile, şi mărturisesc că făceam tot ce-mi sta în putinţă să-i intru cât mai mult în voie, aşa cum poate face orice femeie cinstită, ca să-mi atrag... stima lui. Abia vineri dimineaţă a sosit ştirea morţii guvernatorului din insula Coventry, şi lordul Steyne s-a şi asigurat numaidecât de numirea iubitului meu bărbat în postul rămas vacant. Aveam de gând să-i fac o surpriză... trebuia să-şi vadă numirea în ziarele de azi-

dimineaţă. Şi chiar după ce a intervenit arestarea aceea îngrozitoare (ale cărei cheltuieli lordul Steyne spusese, plin de generozitate, că le va suporta el, aşa că eu eram oarecum împiedicată să vin în ajutorul bărbatului meu), înălţimea-sa glumea cu mine, spunând că scumpul meu Rawdon va simţi mare mângâiere când îşi va citi numirea în ziar, acolo, la casa portăreilor, unde era închis pentru datorii. Şi apoi... apoi Rawdon se întoarse acasă. Bănuielile îi fură răscolite, îngrozitoarea scenă dintre lordul Steyne şi crudul meu Rawdon avu loc... şi, vai, Dumnezeule, ce va mai veni acum pe capul meu? Pitt, dragul meu Pitt, ai milă de mine şi împacă-ne! şi cum termină de vorbit, se aruncă în genunchi şi, izbucnind în lacrimi, apucă mâna lui Pitt, pe care începu s-o sărute cu înfocare.

Şi chiar în această poziţie îi găsi pe baronet şi pe cumnata lui *lady* Jane, care, întorcându-se de la biserică, alergă numaidecât în biroul soţului ei auzind că-i şi doamna Rawdon Crawley acolo.

— Mă mir că femeia asta are îndrăzneala să intre în casa noastră, zise *lady* Jane, tremurând din toate încheieturile şi pălind peste măsură de mult. (îndată după micul dejun, ea îşi trimisese camerista după informaţii, şi aceasta intrase în legătură cu Raggles şi cu îngrijitoarea casei lui Rawdon Crawley, care îi povestiseră totul, şi chiar mult mai multe decât ştiau, despre această istorie, şi încă despre multe altele.) Cum de are doamna Crawley cutezanţa să intre în casa unei-unei-unei familii cinstite?

Sir Pitt tresări şi se trase înapoi, uluit de izbucnirea asta energică a soţiei sale. Becky stătea încă îngenuncheată şi agăţată de mâna Lui.

— Spune-i că nu cunoaşte adevărul. Spune-i că sunt nevinovată, dragă Pitt, se smiorcăi ea.

— Pe cuvântul meu, draga mea, găsesc că eşti nedreaptă cu doamna Crawley, zise *sir* Pitt, la care cuvinte Rebecca se simţi cât se poate de înviorată. Într-adevăr, eu socotesc că e...

— Că este ce? strigă *lady* Jane, cu vocea, de obicei limpede, tremurând de indignare şi cu inima bătându-i năvalnic în timp ce vorbea. Că e o femeie perversă... o mamă fără inimă, o soţie prefăcută? Ea nu şi-a iubit niciodată copilul, care obişnuia să se refugieze la mine şi să-mi povestească despre cruzimea cu care se purta faţă de el. Femeia aceasta n-a pus niciodată piciorul într-o casă fără să aducă după ea nenorocirea şi fără să slăbească şi cele mai sfinte sentimente de dragoste cu linguşirea şi falsitatea ei pline de perversitate. Ea şi-a înşelat bărbatul, aşa cum i-a înşelat şi pe toţi ceilalţi; sufletul ei este negru de deşertăciune, de pofte lumeşti şi de tot felul de alte păcate. Mă cutremur numai la gândul c-aş putea-o atinge. Şi-mi feresc copiii până şi de vederea ei. Eu...

— *Lady* Jane! strigă *sir* Pitt, ridicându-se. Acesta e într-adevăr un vocabular...

— Ţi-am fost soţie cinstită şi credincioasă, *sir* Pitt, continuă *lady* Jane cu îndrăzneală; mi-am ţinut jurământul

făcut în faţa altarului, aşa cum l-am ţinut şi pe cel făcut în faţa lui Dumnezeu, şi am fost supusă şi smerită, aşa cum trebuie să fie o soţie. Dar şi ascultarea îşi are marginile ei şi-ţi aduc la cunoştinţă că nu mai pot răbda ca această... această femeie să stea din nou sub acoperişul meu! Şi dacă intră ea aici, eu şi copiii mei vom părăsi casa. Nu e demnă să stea alături de nişte creştini adevăraţi. Căci... căci trebuie să alegi între femeia aceasta şi mine! şi, spunând acestea, *lady* Jane părăsi încăperea, ameţită de propria ei îndrăzneală, lăsând-o pe Rebecca şi pe *sir* Pitt nu mai puţin uluiţi.

Cât despre Becky, ea nu se simţea nicidecum jignită; nu, era mai degrabă încântată.

— Numai broşa de diamante pe care mi-ai dat-o e de vină, îi spuse ea lui *sir* Pitt, dând drumul mâinii acestuia din mâna ei; şi înainte de a-l părăsi (fapt la care puteţi fi siguri că *lady* Jane era cât se poate de atentă de la fereastra camerei sale de toaletă, aflată la etajul de sus), baronetul îi făgădui să se ducă să-şi caute fratele şi să stăruie în a-l îndupleca pentru o împăcare.

Rawdon găsi o parte din tinerii ofiţeri ai regimentului aşezaţi la masă pentru micul dejun şi fu, fără multă caznă, convins să se împărtăşească şi el din bucatele lor – pulpe de pasăre fripte – şi din sifonul cu care încercau să se fortifice aceşti tineri *gentleman.* După care urmă o conversaţie potrivit evenimentelor zilei şi vârstei acestora, în legătură cu cel mai apropiat concurs de tragere la ţintă la

porumbei, care urma să aibă loc la Battersea, cu pariurile relativ la Ross sau la Osbaldiston, în legătură cu *mademoiselle* Ariane de la Opera Franceză, pe care tocmai o părăsise nu ştiu cine şi care se mângâia în momentul de faţă cu Panther Carr; în legătură cu meciul dintre Butcher şi Pet şi cu probabilităţile unui aranjament necinstit între ei. Tânărul Tandyman, un erou de 17 ani, care se silea din răsputeri să-şi facă rost de o pereche de mustăţi, fusese de faţă la lupta respectivă şi se exprimă în modul cel mai ştiinţific despre meci şi despre condiţia fizică a celor doi boxeri. El în persoană îl dusese pe Butcher cu trăsura la locul meciului şi petrecuse toată noaptea trecută în tovărăşia lui. Dacă n-ar fi fost niciun fel de înşelătorie la mijloc, acesta ar fi trebuit să câştige. Toţi vechii obişnuiţi ai ringului erau amestecaţi în afacerea asta; aşa că el, Tandyman, n-a vrut să plătească: nu, la naiba, nu avea să plătească pariul pierdut! Nu trecuse-decât un an de când tânărul sublocotenent, atât de bine iniţiat acuma în tainele boxului şi ale managerilor, avea încă o nevinovată slăbiciune pentru caramele şi era bătut cu nuiaua la Eton.

Şi continuară să vorbească în felul acesta despre dansatoare, meciuri, chefuri, femei uşoare, până ce coborî şi Macmurdo şi se alătură şi el băieţilor şi conversaţiei. Căpitanul nu făcea de loc impresia omului căruia să-i treacă prin cap că e dator să respecte într-un mod deosebit tinereţea acestora; bătrânul camarad dădu drumul la tot soiul de poveşti, tot atât de fără perdea ca oricare din

tinerii desfrânaţi acolo de faţă; nici părul lui cărunt şi nici feţele lor tinereşti nu-l puteau ţine în frâu. Bătrânul Mac era vestit pentru snoavele sale. Prezenţa lui nu era de loc indicată pentru societatea doamnelor; cu alte cuvinte, bărbaţii îl invitau la masă mai degrabă în casele prietenelor decât în ale mamelor lor. Abia dacă se putea concepe o viaţă mai lipsită de pretenţii ca a lui; dar el se arăta foarte mulţumit de ea, aşa cum era, şi şi-o ducea în deplină voie bună, simplitate şi modestie în purtări.

Până să-şi sfârşească Mac copioasa lui gustare, mare parte din comeseni îşi terminară masa. Tânărul lord Varinas fuma dintr-o imensă pipă de spumă de mare, în timp ce căpitanul Hugues se îndeletnicea cu o ţigară; iar acel înflăcărat drăcuşor de Tandyman, cu micul lui şoricar între picioare, juca plin de pasiune rişca cu căpitanul Deuceace. (Băiatul acela era totdeauna ocupat cu vreun joc de noroc.) Mac şi Rawdon porniră spre club, fără ca niciunul să facă, bineînţeles, vreo aluzie la afacerea care-i preocupa. Pe de altă parte, se amestecaseră şi unul şi altul, şi cu destulă voioşie, în conversaţie; căci de ce ar fi stânjenit-o? Petrecerile, chefurile, măscările şi râsetele se ţin lanţ în Bâlciul deşertăciunilor, paralel cu alte şi felurite preocupări mai grave. Mulţimea se revărsa tocmai din biserică pe când Bawdon şi prietenul său trecură pe St. James’s Street şi intrară la clubul lor.

Craii bătrâni şi obişnuiţii clubului care stau de obicei la fereastra cea mare din faţă, căscând gura afară şi rânjind,

nu-şi luaseră încă posturile în primire – sala de lectură era aproape goală. Unul din bărbaţii care citeau ziarele îi era cu totul necunoscut lui Bawdon; mai era un altul, căruia îi datora o mică sumă de bani de la *whist* şi cu care, aşadar, nu se grăbi să stea de vorbă; un al treilea, care avea în faţă *The Rovalist* (un periodic care apărea duminica şi care era vestit pentru relatarea scandalurilor din lumea mare, cât şi pentru ataşamentul său faţă de biserică şi rege), ridicându-şi privirile spre Crawley, spuse, cu oarecare interes:

— Felicitările mele, Crawley!

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă colonelul.

— E în *Observer,* ca şi în *Royalist,* de altfel, răspunse domnul Smith.

— Ce? strigă Rawdon, înroşindu-se peste măsură de mult.

Se gândi că ciocnirea avută cu lordul Steyne fusese trâmbiţată în ziare. Smith îl privi uimit şi începu să zâmbească văzând vădita tulburare a colonelului când acesta luă ziarul în nună şi începu, tremurând, să citească.

Domnii Smith şi Brown (acela căruia Rawdon îi datora bani de la *whist)* tocmai discutaseră despre colonel înainte de sosirea acestuia.

— A venit la timp, spusese Smith. Bănuiesc că Crawley a rămas fără nicio leţcaie.

— Fiecare îşi are îngerul lui ocrotitor, spusese domnul Brown. Nu poate pleca fără să-mi plătească poneiul pe care mi-l datorează.

— Şi ce salariu are să aibă? întrebase Smith.

— Două sau trei mii de lire, răspunse celălalt. Dar clima e atât de afurisită, că funcţionarii de acolo n-au cum să se bucure prea mult de salariul ăsta. Liverseege a murit după optsprezece luni; iar cel dinaintea lui aud că s-a curăţat numai în şase.

— Unii spun că fratele colonelului e un om din cale-afară de iscusit. Eu l-am găsit întotdeauna al dracului de plicticos, spuse Smith. Trebuie să se bucure totuşi de-o mare influenţă, căci el trebuie să-i fi făcut colonelului rost de postul ăsta.

— *El!* exclamă Brown rânjind batjocoritor. Haida de! Lordul Steyne e cel care i-a făcut rost!

— Cum îţi închipui una ca asta?

— O femeie virtuoasă e o adevărată comoară la casa omului, răspunse celălalt, enigmatic, şi continuă să-şi citească ziarele.

Cât despre Rawdon, el citi în *Royalist* următoarea nemaipomenită înştiinţare:

„Guvernământul insulei Coventry[126] – Vasul marinei regale «Yellowjack», de sub comanda căpitanului Taunders, a adus scrisori şi ziare din insula Coventry. Excelenţa-sa *sir* Thomas Liverseege a căzut victima epidemiei de friguri care bântuie la Swampton. Pierderea lui este adânc resimţită în înfloritoarea colonie. Aflăm că postul de

[126] *Insula Coventry* nu există în realitate, a fost născocită de autor.

guvernator al insulei a fost oferit colonelului Rawdon Crawley „cavaler al Ordinului «Bath», un distins ofiţer care a luat parte la bătălia de la Waterloo. Noi avem nevoie nu numai de oameni a căror vitejie e cunoscută de toată lumea, ci şi de oameni cu vădite însuşiri administrative, spre a supraveghea interesele noastre în colonii; şi nu ne îndoim că persoana aleasă de Departamentul Coloniilor pentru a ocupa funcţia rămasă vacantă în urma regretatei pierderi care a avut loc în insula Coventry este cât se poate de potrivită pentru postul pe care urmează să-l ia în primire”.

— Insula Coventry! Unde vine asta? Cine te-a recomandat ocârmuirii? Trebuie să mă iei cu tine în calitate de secretar, dragul meu, spuse căpitanul Macmurdo, izbucnind în râs.

Şi în timp ce colonelul şi prietenul său stăteau uluiţi şi nedumeriţi în faţa ştirii respective, chelnerul clubului aduse colonelului o carte de vizită pe care era tipărit numele domnului Wenham, care solicita colonelului Crawley o întrevedere.

Colonelul şi adjutantul său ieşiră din sala de lectură să-l întâlnească pe *gentleman-ul* respectiv, presupunând, şi pe bună dreptate, că era trimisul lordului Steyne.

— Ce mai faci, Crawley? Sunt încântat să te văd, zise domnul Wenham, cu un zâmbet suav, strângând, plin de entuziasm, mâna lui Crawley.

— Vii, bănuiesc, din partea...

— Exact, răspunse domnul Wenham.

— În cazul acesta, îţi prezint pe prietenul meu, căpitanul Macmurdo din garda regală.

— Sunt într-adevăr încântat să-l cunosc pe căpitanul Macmurdo, rosti domnul Wenham, oferind un nou zâmbet şi o nouă strângere de mână şi acestuia, aşa cum făcuse şi cu cel dintâi.

Mac întinse un deget înmănuşat în piele de căprioară şi răspunse domnului Wenham printr-un foarte rece salut pe deasupra cravatei lui ţepene. Era, poate, nemulţumit să aibă de-a face cu un „ţivil”, şi-şi spuse că lordul Steyne putea să-i fi trimis măcar un colonel.

— Având în vedere că Macmurdo lucrează în numele meu şi-mi cunoaşte foarte bine intenţiile, spuse Crawley, cred că e mai nimerit să mă retrag şi să vă las împreună.

— Sigur că da, fu de părere şi Macmurdo.

— Ba nicidecum, dragul meu colonel, răspunse domnul Wenham; întrevederea pe care am avut onoarea s-o solicit era cu dumneata personal, deşi tovărăşia căpitanului Macmurdo nu poate fi decât cu atât mai plăcută. De fapt, domnule căpitan, eu sper ca discuţia noastră să dea cele mai mulţumitoare rezultate, cu totul diferite de cele pe care prietenul meu, colonelul Crawley, pare a le avea în vedere.

— Hm! exclamă căpitanul Macmurdo. „Dracu’ să-i ia pe civilii ăştia, îşi spuse în sinea lui, ei sunt întotdeauna pentru înţelegere şi vorbărie”.

Domnul Wenham se aşează pe un scaun pe care nu i-l

oferise nimeni, scoase din buzunar o hârtie şi continuă:

— Ai citit îmbucurătorul anunţ din ziarele de azi-dimineaţă, colonele? Guvernul şi-a asigurat un slujitor foarte preţios, iar dumneata, dacă accepţi postul, cum presupun c-ai să faci, ţi-ai asigurat un salariu cât se poate de bun. Trei mii de lire pe an, climă încântătoare, palat guvernamental excelent, puteri depline în colonie şi avansare sigură. Te felicit din toată inima. Presupun că ştiţi, domnilor, protecţiei cui datorează prietenul meu postul acesta?

— Să fiu al naibii dacă ştiu, răspunse căpitanul; superiorul său se înroşi peste măsură de tare.

— Protecţiei unuia din cei mai generoşi şi mai binevoitori oameni din lume, unuia dintre cei mai de vază oameni ai ţării, excelentului meu prieten, marchizul de Steyne.

— Pe care sper să-l ia dracu’ înainte de-a primi eu postul acesta! mârâi Rawdon.

— Văd că eşti foarte pornit împotriva nobilului meu prieten, continuă calm domnul Wenham. Şi acuma, în numele bunului-simţ şi al dreptăţii, spune-mi şi mie, pentru ce?

— Pentru ce? urlă Rawdon, plin de uimire.

— Pentru ce? Asta-i bună spuse căpitanul, lovind cu bastonul în podea.

— Asta-i bună, într-adevăr, zise domnul Wenham, arborând cel mai amabil surâs; cu toate acestea, judecă chestiunea ca un om de lume, ca un om cinstit, şi vezi dacă

nu cumva greşeşti. Vii acasă dintr-o călătorie şi găseşti... ce? pe lordul Steyne supând în casa dumitale din Curzon Street cu doamna Crawley. Ce găseşti dumneata nou sau ciudat în faptul acesta? Oare nu mai fusese lordul de-o sută de ori înainte de asta exact în aceeaşi situaţie? Pe onoarea şi pe cuvântul meu de *gentleman* – aici domnul Wenham îşi vârî mâna în vestă, luându-şi un aer parlamentar – declar sus şi tare că bănuielile dumitale sunt monstruoase şi cu totul lipsite de temei şi că ele jignesc un onorabil *gentleman,* care ţi-a dat dovada bunăvoinţei sale faţă de dumneata printr-o mie de binefaceri, şi o neprihănită şi mai presus de orice suspiciune doamnă.

— Dumneata vrei să spui că... că Crawley s-a înşelat? întrebă domnul Macmurdo.

— Sunt convins că doamna Crawley e tot atât de neprihănită ca şi soţia mea, doamna Wenliam, răspunse domnul Wenham, plin de energie. Eu sunt convins că, orbit de o îngrozitoare gelozie, prietenul meu aici de faţă loveşte nu numai într-un bătrân şi neputincios om de rang mare, statornicul său binefăcător şi prieten, ci şi în soţia lui, în onoarea lui cea mai de preţ, în reputaţia viitoare a fiului lui şi în propriile lui perspective de viitor. Şi acuma să vă spun ce s-a întâmplat, continuă domnul Wenham cu mare solemnitate. Am fost chemat azi-dimineaţă de lordul Steyne, pe care l-am găsit într-o stare de plâns, aşa cum, aproape că nici nu mai e nevoie să-l informez pe colonelul Crawley, s-ar fi găsit orice om de vârsta şi constituţia lui

fizică după un conflict corp la corp cu un om de talia dumitale. Şi-ţi spun în faţă: ai abuzat cu toată cruzimea de forţa dumitale, domnule colonel Crawley. Nu numai trupul nobilului şi excelentului meu amic a fost rănit, ci şi inima lui, domnule, sângeră! Omul pe care l-a copleşit cu binefacerile lui şi pe care l-a privit cu toată dragostea, să-l expună insultei celei mai murdare! Şi ce înseamnă, la urma urmei, numirea asta apărută în ziarele de astăzi dacă nu o dovadă a bunăvoinţei sale faţă de dumneata? Când l-am văzut pe lord azi-dimineaţă, l-am găsit într-o stare cu adevărat vrednică de milă; dar tot aşa de nerăbdător ca şi dumneata să spele prin sânge ultragiul care i-a fost adus. Bănuiesc că ştii, domnule colonel Crawley, că în privinţa asta a dat destule dovezi?

— Are curaj din belşug, spuse colonelul. Nimeni n-a pretins vreodată că n-ar avea.

— Primul ordin pe care mi l-a dat a fost să scriu o scrisoare de provocare la duel pe care s-o duc colonelului Crawley. „Unul sau altul din noi, zise el, nu trebuie să supravieţuiască insultei din noaptea trecută!”

Crawley dădu aprobator din cap.

— Începi să intri în subiect, Wenham, spuse el.

— Am încercat prin toate mijloacele să-l potolesc pe lordul Steyne. „Pentru Dumnezeu, *sir,* i-am spus eu, cât îmi pare de rău că doamna Wenham şi cu mine n-am primit invitaţia doamnei Crawley de a supa împreună cu dânsa!”

— V-a invitat să supaţi împreună cu dânsa? întrebă

căpitanul Macmurdo.

— Da, după Operă. Iată invitaţia... stai... nu, e altă hârtie... credeam c-o am la mine, dar asta n-are nicio importanţă, aveţi cuvântul meu de onoare drept garanţie. Dacă am fi fost şi noi acolo, şi numai una din migrenele doamnei Wenham ne-a împiedicat s-o facem – ea suferă foarte mult de dureri de cap, mai ales primăvara – dacă am fi fost şi noi acolo, iar dumneata te-ai fi întors acasă, n-ar fi avut loc nici scandalul, nici insultele şi niciun fel de bănuială, şi astfel, fără îndoială că, din pricina bietei mele neveste, care suferă de migrenă, dumneata eşti gata să aduci moartea asupra a doi bărbaţi de onoare-şi să arunci în nenorocire şi deznădejde două dintre cele mai bune şi mai vechi familii din regat.

Domnul Macmurdo se uită la superiorul său cu aerul unui om peste măsură de nedumerit; iar Rawdon îşi dădu seama, plin de furie, că prada îi scapă din mână. Nu credea un singur cuvânt din toată povestea; şi, cu toate acestea, cum putea el s-o dezmintă sau s-o respingă?

Domnul Wenham continuă pe acelaşi ton de nestăvilită emfază pe care şi-l exercitase atât de des de pe scaunul său din Parlament.

— Am stat un ceas şi mai bine lângă patul de suferinţă al lordului Steyne, rugându-l, implorându-l pe lordul Steyne să renunţe la ideea de a cere o întâlnire pe teren. I-am arătat, că la urma urmei, circumstanţele puteau da loc la tot soiul de presupuneri... la absolut tot soiul de

presupuneri. Recunosc şi eu că orice bărbat pus în situaţia dumitale ar fi crezut tot aşa... şi l-am făcut să înţeleagă că un bărbat orbit de gelozie este, atât în ceea ce priveşte intenţiile, cât şi hotărârile sale, un om nebun şi trebuie privit ca atare, că un duel între dumneata şi înălţimea-sa nu poate decât să aducă nenorocirea ambelor părţi interesate, că un bărbat de rangul social al lordului Steyne n-are dreptul ca tocmai în vremurile acestea, când cele mai sălbatice principii revoluţionare şi cele mai primejdioase doctrine egalitare sunt predicate vulgului, să dea loc unui scandal public, şi că, deşi cu totul inocent, oamenii de rând vor persista în a-l socoti vinovat. În cele din urmă l-am rugat stăruitor să nu mai trimită provocarea la duel.

— Nu cred nicio iotă din toată povestea asta! spuse Rawdon, scrâşnind din dinţi. Şi totul nu-i decât o minciună sfruntată, în care eşti vârât şi dumneata, domnule Wenham! Dacă provocarea nu vine din partea lui, ea va veni, ţi-o jur, din partea mea!

Domnul Wenham se schimbă la faţă, îngălbenindu-se ca un mort, la ieşirea asta sălbatică a colonelului, şi cătă spre uşă.

Dar el îşi găsi un apărător în persoana căpitanului Macrnurdo. *Gentlemanul* respectiv se ridică de pe scaun înjurând şi începu să-l mustre pe Rawdon pentru violenţa limbajului.

— Mi-ai încredinţat afacerea asta mie, aşa că trebuie să procedezi după cum cred eu de cuviinţă, pe legea mea, nu

aşa cum faci tu! N-ai dreptul să-l insulţi pe domnul Wenham cu asemenea expresii; şi, al naibii să fiu, domnule Wenham, meriţi să-ţi ceară iertare. Cât despre provocarea la duel a lordului Steyne, găseşte-ţi altul să i-o prezinte, eu nu voi face una ca asta. Dacă lordul, după ce a fost lovit, preferă să nu facă nicio mişcare, lasă-l în pace, ce dracu'! Cât despre afacerea cu... cu doamna Crawley, convingerea mea este că nu se poate dovedi nimic şi că soţia ta e nevinovată, exact aşa de nevinovată cum spune şi domnul Wenham că este; şi că, în orice caz, ai fi nebun de legat dacă nu ţi-ai lua postul în primire şi dacă nu ţi-ai ţine gura.

— Domnule căpitan Macrnurdo, dumneata vorbeşti ca un om cu scaun la cap! exclamă domnul Wenham, căruia parcă i se luase o piatră de pe inimă. Iar eu sunt dispus să uit toate cuvintele pe care le-a întrebuinţat colonelul Crawley în enervarea momentului.

— Eram sigur c-ai să le uiţi, spuse Rawdon, cu un zâmbet batjocoritor.

— Tacă-ţi gura, nătărău bătrân! zise căpitanul, bine dispus. Domnul Wenham nu-i duelgiu şi, pe deasupra, are şi perfectă dreptate.

— Eu socot că această chestiune, exclamă emisarul lordului Steyne, trebuie înmormântată în cea mai profundă uitare. Nici un singur cuvânt privitor la ea nu trebuie să treacă dincolo de uşile acestea. Vorbesc în interesul prietenului meu, ca şi în interesul colonelului Crawley, care stăruie în a mă considera duşmanul său.

— Presupun că lordul Steyne nu va vorbi prea mult despre asta, spuse căpitanul Macmurdo. Şi nu văd nici motivul pentru care ar vorbi partea noastră. Întâmplarea e foarte puţin plăcută, în orice chip ai lua-o; şi cu cât se va vorbi mai puţin despre ea, cu atât va fi mai bine. Dumneavoastră aţi fost cei loviţi, nu noi; şi dacă dumneavoastră vă declaraţi satisfăcuţi, ei bine, cred că ne putem declara şi noi!

După care domnul Wenham îşi luă pălăria, iar căpitanul Macmurdo îl însoţi până la uşă, închizând-o în urma sa şi a trimisului lordului Steyne şi lăsându-l pe Rawdon înăuntru, fierbând de furie. Când cei doi se găsiră singuri, Macmurdo îl privi cu severitate pe celălalt ambasador şi cu un aer care aducea a dispreţ pe figura lui rotundă şi voioasă.

— Straşnic te mai pricepi să tragi lumea pe sfoară, domnule Wenham! zise el.

— Mă măguleşti, căpitane Macmurdo, răspunse celălalt, zâmbind. Pe onoarea şi pe conştiinţa mea dacă nu ne-a invitat doamna Crawley să supăm împreună după Operă.

— Bineînţeles că v-a invitat; numai că doamna Wenham a avut una din migrenele ei obişnuite. Ascultă, am în posesia mea o bancnotă de o mie de lire, pe care am să ţi-o încredinţez dumitale contra chitanţă, dacă nu-i cu supărare; am să pun bancnota într-un plic pentru lordul Steyne. Omul meu nu se va bate cu el. Dar preferăm să nu ne însuşim banii lui.

— N-a fost la mijloc decât o neînţelegere, dragul meu

domn, răspunse celălalt în felul cel mai nevinovat cu putinţă.

După care fu petrecut până jos, pe scările clubului, de către căpitanul Macmurdo, tocmai în clipa în care *sir* Pitt Crawley le urca. Aceşti doi *gentleman* se cunoşteau numai din vedere; iar căpitanul, întorcându-se cu baronetul în încăperea unde rămăsese fratele acestuia din urmă, îi povesti lui *sir* Pitt, în mare taină, că aplanase cum putuse mai bine neînţelegerea dintre lordul Steyne şi colonel.

Sir Pitt se arătă bineînţeles foarte bucuros de-o asemenea veste; şi-şi felicită din toată inima fratele pentru rezolvarea paşnică a conflictului, făcând cuvenitele observaţii morale asupra nenorocirilor pe care le aduce duelul, cât şi asupra acestui mod nesatisfăcător de-a lichida o neînţelegere.

Şi după această introducere, baronetul încercă, cu toată elocvenţa de care era în stare, să pună la cale şi împăcarea dintre Rawdon şi soţia acestuia. El recapitulă faptele potrivit versiunii pe care i-o prezentase Becky, insistând asupra probabilităţii de-a fi riguros exacte şi asigurându-l că el crede cu tărie în nevinovăţia ei.

Dar Rawdon nici nu voia să audă despre una ca asta.

— A dosit bani de mine timp de zece ani de zile, zise el. Se jura, nu mai târziu de noaptea trecută, că n-a luat nici atâtica de la Steyne. Ea ştia că totul are să se sfârşească de îndată ce am să găsesc banii. Dacă nu e vinovată, Pitt, e ca şi vinovată; şi nu vreau s-o mai văd niciodată... niciodată! şi

în timp ce rosti cuvintele acestea, capul îi căzu pe piept; arăta cu totul zdrobit şi întristat de moarte.

— Bietul băiat, zise Macmurdo, clătinând din cap.

Rawdon Crawley se împotrivi câtva timp ideii de a accepta slujba pe care i-o procurase un protector atât de odios; şi voi de asemenea să-şi scoată şi băiatul de la şcoala în care intrase numai datorită influenţei lordului Steyne. Dar în urma stăruinţelor fratelui său şi ale lui Macmurdo, se lăsă înduplecat să nu dea cu piciorul unor asemenea beneficii; şi mai cu seamă când acesta din urmă îi demonstră cât de furios va fi lordul Steyne la gândul că el era cel care-i făurise norocul duşmanului său.

Când marchizul de Steyne ieşi din casă după acest incident, ministrul coloniilor îl salută până la pământ, felicitându-se atât pe el, cât şi departamentul respectiv pentru excelenta achiziţie făcută în persoana colonelului Crawley. Felicitări care fură primite de către lordul Steyne cu un grad de recunoştinţă foarte uşor de imaginat.

Taina acelei *rencontre*[127] dintre el şi colonelul Crawley fu înmormântată în cea mai adâncă uitare, cum se exprima Wenham, asta de către împricinaţi şi martorii lor. Dar înainte de sfârşitul aceleiaşi seri, ea şi fusese povestită la cincizeci de mese din Bâlciul deşertăciunilor. Micul Cackleby însuşi se duse la şapte serate, şi în fiecare loc relată istoria cu comentarii şi completări. Cum se mai bucura doamna Washington White! Soţia episcopului de

[127] Întâlniri (fr.).

Ealing fu peste măsură de revoltată; episcopul se duse chiar în ziua aceea şi-şi înscrise numele în registrul de vizite de la Gaunt House. Tânărul Southdown se întristă la fel şi, puteţi fi sigur de asta, la fel de întristată se simţea şi sora lui, *lady* Jane. *Lady* Southdown scrise povestea în taină şi celeilalte fiice, de la Capul Bunei Speranţe. Taina aceasta constitui un important subiect de discuţii în tot oraşul pentru cel puţin trei zile, şi nu fu trecută cu vederea de presă decât prin eforturile depuse de domnul Wagg, care lucră potrivit sugestiilor domnului Wenham.

Portăreii şi samsarii îl înhăţară numaidecât pe bietul Raggles din Curzon Street; dar unde se găsea în acest timp frumoasa locatară a acelei sărmane căsuţe, unde? Cui îi păsa de ea? Cine mai întrebă de ea după o zi sau două? Era sau nu vinovată? Ştim cu toţii cât este de miloasă lumea şi cât de repede se dă verdictul în Bâlciul deşertăciunilor atunci când există vreo îndoială. Unii spuneau că se dusese la Napoli, după lordul Steyne; în timp ce alţii susţineau că înălţimea-sa părăsise oraşul, fugind la Palermo când auzise de sosirea ei; unii afirmau că se retrăsese la Bierstadt, în calitate de *dame d'honneur*[128] a reginei Bulgariei, alţii că era la Boulogne, iar alţii, la o pensiune din Cheltenham.

Rawdon îi făcu o pensie destul de bunicică; şi nu ne îndoim câtuşi de puţin că ea se pricepea să ducă o viaţă pe picior mare cu bani puţini, cum se zice. Colonelul ar fi vrut să-şi plătească toate datoriile înainte de-a părăsi Anglia

[128] Doamnă de onoare (fr.).

dacă ar fi găsit o societate la care să-şi asigure viaţa; dar clima insulei Coventry era aşa de mizerabilă, încât el nu putu împrumuta niciun ban în contul salariului pe care avea să-l primească de aici încolo. Expedia însă în mod regulat anumite sume de bani fratelui său şi-i scria micului Rawdy cu fiecare curier. Îi trimitea mereu ţigări lui Macmurdo, iar lui lady Jane, cantităţi uriaşe de scoici, piper, murături piperate, peltea de guave şi tot soiul de alte produse coloniale. Făcea să-i ajungă acasă fratelui său *Swamp Town Gazette,* în care noul guvernator era ridicat în slava cerului cu un entuziasm de nedescris; în timp ce redactorul lui *Swamp Town Sentinel,* a cărui soţie nu fusese invitată la palatul guvernamental, susţinea că excelenţa-sa e un adevărat tiran, în comparaţie cu care Nero trecea drept un filantrop luminat. Micul Rawdon obişnuia să ia şi el ziarele şi să citească despre excelenţa-sa.

Mama lui nu făcu niciodată vreo încercare de a-şi vedea copilul. Duminicile şi zilele de sărbătoare el şi le petrecea la mătuşa lui; şi nu după multă vreme ştia toate cuiburile de păsări de la Queen’s Crawley şi ieşea călare urmat de haitele lui *sir* Huddleston, pe care le admirase atât de mult la prima şi neuitata lui vizită în Hampshire.

CAPITOLUL LVI

GEORGY DEVINE UN GENTLEMAN

Georgy Osborne fu instalat cât se poate de bine în casa bunicului său din Russell Square; intră în stăpânirea camerei tatălui său, trecând drept moştenitorul prezumtiv al tuturor bogăţiilor aflate acolo. Înfăţişarea lui plăcută, aerul semeţ şi aparenţa de copil binecrescut câştigară inima bunicului. Domnul Osborne era tot aşa de mândru de el cum fusese odinioară şi de fiul său George.

Copilul se bucura însă de mult mai multe desfătări şi îngăduinţă de cât îi fuseseră acordate tatălui său. Comerţul bătrânului Osborne înflorise foarte mult în ultima vreme, şi importanţa lui în City crescuse considerabil. Odinioară el fusese cât se poate de mulţumit să-l poată înscrie pe George într-o bună şcoală particulară; iar faptul că putuse să obţină un brevet în armată pentru fiul său îl făcuse să se simtă destul de mândru; cât priveşte pe micul George şi perspectivele lui de viitor, bătrânul ţintea mult mai sus. Avea să facă din flăcăiandrul acesta un *gentleman*, spunea mereu domnul Osborne, vorbind de micul Georgy. Şi, cu ochii minţii, îl şi vedea colegian, parlamentar, poate chiar baronet. Bătrânul îşi spunea că ar putea închide mulţumit ochii dacă şi-ar vedea nepotul pornit pe dreapta cărarea unor asemenea realizări. Şi nu-i va da băiatului drept educator decât un profesor de colegiu – dintre cei mai pricepuţi – nu unul din şarlatanii aceia plini de pretenţii, nu,

nu. Cu câţiva ani înainte el obişnuia să se arate de-a dreptul fioros, întrebuinţând tot felul de invective împotriva tuturor pastorilor, savanţilor şi a tuturor indivizilor de categoria asta, declarând că nu erau decât o şleahtă de chiţibuşari şi de şarlatani, cu totul incapabili să-şi câştige pâinea altfel decât măcinând latina şi greaca, o clică de pungaşi aroganţi, care aveau îndrăzneala să se uite de sus la negustorii şi la *gentleman-ii* britanici care-i puteau cumpăra oricând cu toptanul. Acuma însă el deplângea, într-un chip cât se poate de solemn, faptul că propria lui educaţie fusese neglijată şi deseori îi arăta lui Georgy, prin cuvântări pompoase, necesitatea şi meritul studiilor clasice.

Când se întâlneau la masă şi îşi cerceta nepotul asupra lecturilor din timpul zilei, bunicul se arăta foarte interesat de raportul pe care i-l dădea băiatul în privinţa studiilor lui, ca şi cum ar fi înţeles tot ceea ce-i spunea micul George despre ele. Făcea însă nenumărate gafe şi în repetate rânduri îşi dăduse pe faţă nepriceperea. Fapt care nu contribui cu nimic la creşterea respectului pe care-l avea copilul faţă de înaintaşul său. Mintea lui ascuţită şi buna educaţie pe care o primise îl făcură foarte curând să înţeleagă că bunicul e un ignorant; prin urmare, băiatul începu să-l domine şi să-l privească de sus; căci educaţia lui anterioară, oricât de modestă şi de incompletă fusese, făcuse din Georgy un *gentleman* mult mai desăvârşit decât puteau scoate din el măreţele planuri ale bunicului. Băiatul fusese crescut de o femeie bună, gingaşă şi duioasă, a

cărei singură mândrie era el şi a cărei inimă era aşa de curată, şi a cărei înfăţişare era aşa de supusă şi smerită, încât nu putea fi decât o adevărată doamnă. Ea avea numai îndeletniciri paşnice şi îndatoriri pe care le îndeplinea cu blândeţe; şi dacă nu spunea niciodată lucruri sclipitoare, în schimb nu spunea şi nici nu se gândea vreodată la răutăţi; sinceră şi nevinovată, iubitoare şi pură, cum putea într-adevăr biata şi mica noastră Amelia să" fie altceva decât o adevărată doamnă?

Tânărul Georgy pusese stăpânire pe firea ei blândă şi delicată; iar contrastul dintre simplitatea şi gingăşia ei şi trufia grosolană a bătrânului aceluia ignorant cu care avu după aceea de-a face îl ajută să pună stăpânire şi pe acesta din urmă. Nici dacă ar fi fost un prinţ regal n-ar fi izbutit Georgy să-şi facă atâtea iluzii despre sine.

În timp ce acasă mamă-sa suspina după el în fiecare ceas al zilei, cred, şi în timpul multor ore ale nopţilor triste şi pustii, mereu cu gândul la băiat, acest tânăr *gentleman* se bucura de nenumăratele distracţii şi mângâieri care i se ofereau şi care, în ceea ce îl privea, îl ajutau să îndure cu foarte multă uşurinţă despărţirea de Amelia. Băieţii care plâng când se duc la şcoală plâng din pricină că se duc într-un loc foarte puţin atrăgător. Foarte puţini sunt cei care plâng din dragoste adevărată. Când te gândeşti că ochii copilăriei tale se zvântă la vederea unei bucăţi de turtă dulce şi că o prăjitură compensează durerea despărţirii de mama şi de surorile tale, oh, prietene şi frate al meu, nu

trebuie să ai prea multă încredere în frumuseţea propriilor tale sentimente.

Ei bine, tânărul George Osborne avea aşadar tot confortul şi luxul pe care un bunic bogat şi risipitor găsea de cuviinţă să i le pună la îndemână. Vizitiul primi ordinul să-i cumpere cel mai frumos ponei ce putea fi obţinut pe bani, şi pe poneiul acesta învăţă George să călărească, mai întâi la o şcoală de călărie, de unde, după ce reuşi să călărească destul de bine fără scări şi să sară la bară, fu condus pe Şoseaua cea nouă în Regent's Park şi apoi în Ilyde Park, unde se plimba, plin de demnitate, cu Martin vizitiul în urma lui. Bătrânul Osborne, care se ducea acuma mai rar în City, lăsându-şi afacerile pe mâna asociaţilor lui mai tineri, mergea deseori cu trăsura, împreună cu domnişoara Osborne, în aceeaşi mondenă direcţie. Când micul George venea în întâmpinarea lor în galop mic, cu picioarele scoase din scări şi cu aerul lui elegant, bunicul făcea cu cotul semn mătuşii băiatului şi-i zicea: „Priveşte, domnişoară Osborne", şi începea să râdă, şi faţa i se îmbujora de plăcere, şi dădea din cap către băiat privind pe fereastra trăsurii, în timp ce *groom-ul* saluta pe cei dinăuntru, iar lacheul, pe tânărul George. Tot în acelaşi loc, mătuşa lui, doamna Frederick Bullock (a cărei trăsură putea fi văzută zilnic pe alei, îmblazonată cu câţiva juncani de aur pe uşile trăsurii şi pe hamuri, şi cu trei mici şi anemici Bullock[129] împovăraţi de cordele şi pene, zgâindu-se la

[129] Joc de cuvinte : bullock înseamnă în limba engleză juncan.

ferestre), doamna Frederick Bullock, zic, arunca cele mai amarnice priviri înveninate micului parvenit care trecea călare pe lângă ea, cu mâna în şold şi cu pălăria pe-o ureche, îngâmfat ca un lord.

Deşi avea numai 11 ani, George purta *sous-pieds*[130]-uri şi cele mai frumoase cizmuliţe din lume, ca un adevărat bărbat. Avea pinteni auriţi, o cravaşă cu măciulie de aur şi un ac minunat în fularul său, precum şi cele mai elegante mănuşi de piele de căprioară pe care le putea furniza firma „Lamb” din Conduit Street. Mama lui îi dăruise două cravate, pe care i le tivise cu îngrijire, şi îi făcuse şi câteva cămăşuţe; dar când Samuel al ei veni s-o vadă pe văduvă, acestea erau înlocuite cu rufe mult mai fine. Avea mici butoni cu nestemate la piepţii cămăşii de batist. Umilele ei daruri fuseseră date deoparte – eu cred că domnişoara Osborne le dăruise băiatului vizitiului. Amelia încerca să se convingă că e bucuroasă de schimbarea asta. Şi adevărul este că se simţea fericită şi încântată să-şi vadă băiatul gătit cu atâtea podoabe.

Ea avea un mic desen în peniţă, un profil al lui Georgy, care costase un şiling, desen care era atârnat, alături de un alt portret, deasupra patului ei. Într-o zi, băiatul veni ca de obicei în vizită galopând, de-a lungul străduţei din Brompton şi atrăgând, ca de obicei, pe toţi locatarii la ferestre, ca să-i admire strălucirea; el scoase plin de nerăbdare şi cu un aer triumfător din pardesiu (un cochet

[130] Soits-pied – curea de ghetră sau de pantalon militar (fr.).

pardesiu alb, cu pelerină şi guler de catifea) o cutie roşie de marochin, pe care i-o dărui maică-sii.

— Am cumpărat-o cu banii mei, mamă, zise el. M-am gândit că are să-ţi facă plăcere.

Amelia Deschise cutia şi, scoţând un uşor strigăt de încântare, îl cuprinse pe băiat în braţe, sărutându-l de-o sută de ori. Era o miniatură de-a lui, foarte gingaş executată (deşi, putem fi siguri, nici pe jumătate aşa de frumoasă ca originalul, socoti văduva).

Bunicul lui dorise să-i aibă portretul executat de un artist ale cărui opere expuse într-o vitrină din Soutbampton Row luaseră ochii bătrânului domn; iar George, care avea bani cu nemiluita, se gândi să-l întrebe pe pictor cât ar costa o copie după micul portret, pentru Amelia, spunându-i c-ar vrea să-l plătească din banii lui şi că avea de gând să i-l dăruiască mamei. Pictorul, încântat, i-l execută pe un preţ de nimica; iar bătrânul Osborne însuşi, când auzi de întâmplare, mormăi plin de mulţumire şi îi dădu băiatului de două ori pe atâţia galbeni câţi plătise pentru miniatură.

Dar ce însemna bucuria bunicului pe lângă fericirea nemaipomenită a Ameliei? Dovada asta de dragoste din partea băiatului o fermecă într-atâta, încât se convinse că niciun copil din lume nu se putea asemăna cu el în privinţa bunătăţii. Şi, multe săptămâni după aceea, gândul că băiatul ei o iubea aşa de mult îi dărui o bucurie nespusă. Dormea mult mai bine cu portretul lui sub pernă; şi de câte ori nul săruta, nu plângea şi nu se ruga privindu-l! O cât de

mică atenţie din partea celor pe care-i iubea umplea de recunoştinţă inima aceasta atât de sfioasă. De când se despărţise de George, ea nu mai avusese asemenea bucurie şi mângâiere.

În noul lui cămin, tânărul George se purta ca un lord. La masă, el invita doamnele să guste din vin cu un desăvârşit sânge rece şi-şi primea porţia de şampanie într-un fel care îl încânta pe bătrânul său bunic. „Ia uită-te la el, spunea bătrânul, cu faţa îmbujorată de plăcere, făcând vecinului său semn cu cotul. Ai mai pomenit vreodată asemenea flăcăiaş? Doamne-Dumnezeule! Are să-şi comande în curând o casetă de toaletă şi brice să se bărbierească; afurisit să fiu dacă n-are s-o facă!”

Maimuţărelile băiatului, însă, nu-i fermecau pe prietenii domnului Osborne, aşa cum îl fermecau pe bătrânul domn. Domnului Justice Coffin nu-i făcea niciun fel de plăcere să-l audă pe George amestecându-se în conversaţie şi stricându-i efectul istorisirilor. Pe colonelul Fogey nu-l interesa câtuşi de puţin să-l vadă pe băieţel pe jumătate cherchelit. Iar soţia domnului Serjeant Toffy nu-i fu câtuşi de puţin recunoscătoare când, cu o lovitură de cot, George îi răsturnă un pahar de Porto pe rochia de mătase galbenă, din care pricină izbucni în râs văzând dezastrul; şi-i făcu tot atâta plăcere, deşi bătrânul Osborne era grozav de încântat, când George îl „scărmănă” pe cel de al treilea băiat al ei (un tânăr *gentleman* cu un an mai în vârstă decât George, venit întâmplător acasă, în vacanţă, de la

„Ealing School” a doctorului Tickleus) în Russell Square. Bunicul lui George îi dărui băiatului doi galbeni pentru asemenea ispravă; şi-i făgădui să-l răsplătească şi în viitor pentru fiecare băiat mai mare decât el ca statură şi vârstă pe care are să-l „scarmene” într-un fel asemănător. E greu de spus ce lucru bun vedea bătrânul în încăierările acelea; el avea o vagă idee că bătăile îi făceau pe băieţi mai cutezători şi că tirania era un principiu util de educaţie. Tineretul englez a fost educat în felul acesta din vremuri imemoriale, şi la noi se găsesc sute de mii de apărători şi admiratori ai nedreptăţii, meschinăriei şi brutalităţilor care se săvârşesc printre copii.

Îmbătat de mândrie şi de victoria asupra tânărului Toffy, George dori, firește, să-şi continue biruinţele, şi într-o bună zi, pe când mergea ţanţoş, în nişte haine noi şi nemaipomenit de elegante, pe lângă St. Pancras, şi un tânăr ucenic de brutărie făcu unele batjocoritoare comentarii în privinţa înfăţişării lui, tânăr-ul patrician îşi scoase cu multă vioiciune haina lui tăiată după ultima modă şi, dând-o în păstrarea prietenului care-l însoţea (tânărul Todd, din Great Coram Street, Russell Square, fiul asociatului mai tânăr al casei „Osborne & Co.”), încercă să-l scarmene pe micul brutar. Dar de data aceea sorţii războiului îi fură neprielnici, şi micul brutar îl scărmănă pe Georgy, care veni acasă cu o straşnică vânătaie la ochi şi cu jaboul de dantelă fină al cămăşii mânjit de sângele curs din propriul lui născior. El îi povesti bunicului că se luptase

cu un adevărat uriaş şi-o înspăimântă pe sărmana lui mamă, în Brompton, cu o nesfârşită şi nicidecum autentică dare de seamă asupra bătăliei.

Tânărul Todd, din Coram Street, Russell Square, era prietenul intim şi admiratorul lui George. Şi unul şi celălalt aveau mare slăbiciune pentru imitarea personajelor din piese; pentru acadele şi prăjituri cu zmeură; pentru datul pe gheaţă şi patinajul pe rotile în Regent's Park şi pe serpentină, când timpul permitea aşa ceva; pentru mersul la teatru, unde erau deseori conduşi, din ordinul domnului Osborne, de către Rowson, valetul lui George, cu care băieţii luau loc, cât se poate de confortabil, la parter.

În tovărăşia acestui *gentleman,* ei vizitară toate principalele teatre din metropolă şi cunoscură numele tuturor actorilor de la „Drury Lane" şi până la „Sadler's Wells"[131] şi jucau şi ei multe din piesele văzute, în familia Todd şi în faţa tinerilor lor prieteni, interpretând celebrele roluri ale lui West pe scena teatrului lor de carton. Rawson, valetul, care avea o fire generoasă, nu arareori când avea bani îl trata, după ce ieşeau de la teatru, pe tânărul lui stăpân cu stridii şi cu grog cu rom, ca să poată dormi mai bine. Putem fi aproape siguri că domnul Ravvson profita şi el la rândul lui de dărnicia tânărului stăpân şi de recunoştinţa acestuia pentru plăcerile pe care i le oferea valetul.

---

[131] Teatru londonez, datând din anul 1765, cunoscut pentru pantomimele reprezentate aici.

Un croitor renumit din cartierul aristocratic al oraşului – domnul Osborne nici nu voia s-audă de vreunul din cârpacii din City sau din Holborn, cum zicea el, pentru băiat (deşi un croitor din City era foarte bun pentru el) – fu convocat să împodobească micuţa persoană a lui George şi i se recomandă să nu cruţe niciun fel de cheltuială pentru a face un lucru cum trebuie. Aşa că domnul Woolsey, din Conduit Street, dădu frâu liber imaginaţiei sale şi-i trimise copilului acasă pantaloni după ultima modă, veste după ultima modă şi jachete după ultima modă, şi în număr îndestulător ca să poată ajunge unei şcoli întregi de mici *dandy.* Georgy avea mici jiletci albe pentru serate, jiletci scurte de catifea pentru dineuri şi un delicios şi micuţ halat de casă, exact ca un bărbat în miniatură. El se îmbrăca în fiecare zi pentru cină, „ca un adevărat *dandy* din West End", cum observa bunicul lui; unul din valeţi, care trebuia să-l slujească pe el anume, îl ajuta să-şi facă toaleta, răspundea la clopoţelul personal al lui Georgy şi îi aducea întotdeauna scrisorile pe o tavă de argint.

După micul dejun, Georgy se aşeza în fotoliul din sufragerie şi citea *Mor ning Post,* întocmai ca un om mare. „Straşnic mai ştie să înjure", îl lăudau servitorii, încântaţi de precocitatea copilului. Cei care-şi aduceau aminte de căpitan, tatăl lui, declarau că domnişorul George îi semăna leit. El înviora toată casa prin vioiciunea lui, prin firea lui poruncitoare, certăreaţă şi bine dispusă...

Educaţia sa fu încredinţată unui erudit din vecinătate,

profesor particular, care „pregătea pe fiii de nobili şi de *gentleman* pentru universităţi, Parlament şi profesiuni libere; al cărui sistem nu adopta degradantele pedepse corporale, care se mai practicau încă în vechile instituţii de educaţie; şi în familia căruia elevii vor găsi deprinderile elegante ale societăţii rafinate, cât şi solicitudinea şi afecţiunea unui cămin”. Acesta era felul în care cucernicul Lawrence Veal din Hart Street, Bloomsbury, duhovnicul personal al contelui de Bareacres, se străduia, împreună cu doamna Veal, soţia lui, să atragă elevii.

Prin anunţuri de felul acesta şi prin statornice intervenţii, duhovnicul personal al contelui şi doamna lui izbuteau, în general, să aibă unul sau doi elevi, ai căror părinţi plăteau sume imense, căci se presupunea că erau îngrijiţi neobişnuit de bine. În pensiunea respectivă se găsea atunci un tânăr dolofan din Indiile Occidentale, pe care nu venea să-l vadă nimeni, cu pielea de mahon, părul ca lâna şi înfăţişare peste măsură de elegantă; mai era şi o altă namilă de băiat de vreo 23 de ani, a cărui educaţie fusese neglijată la timpul său şi pe care domnul şi doamna Veal urmau să-l pregătească pentru a putea intra în lumea mare; precum şi doi fii ai colonelului Bangles din serviciul Companiei Indiilor Orientale; şi toţi aceştia patru erau aşezaţi la distinsa masă a doamnei Veal când Georgy se prezentă la institutul ei.

George era, la fel cu vreo duzină de alţi elevi, semiintern; el sosea dimineaţa, sub protecţia prietenului

său, domnul Rovvson, iar dacă era timp frumos, după amiază călărea pe ponei, urmat de valet. În şcoală se vorbea despre bogăţia bunicului său ca despre ceva fabulos. Cucernicul Veal obişnuia să-l felicite pe Georgy personal pentru bogăţia acestuia, atrăgându-i atenţia că el era destinat unei înalte poziţii sociale; că se cuvenea să se pregătească, prin silinţă şi ascultare, încă din tinereţe, pentru înaltele îndatoriri la care va fi chemat mai târziu, că deprinderea de-a asculta de alţii când eşti copil e cea mai bună pregătire pentru a şti să porunceşti la vârsta bărbăţiei; aşa că, având în vedere toate acestea, îl rugă pe George să nu mai aducă la şcoală caramele şi să ruineze sănătatea tinerilor Bangles, care aveau tot ceea ce doreau la eleganta şi îmbelşugata masă a doamnei Veal.

În ceea ce priveşte studiul, „*curriculum*”[132] cum îi plăcea domnului Veal să se exprime, acesta era peste măsură de variat; şi tinerii *gentleman* din Hart Street puteau învăţa câte ceva din toate ştiinţele pe atunci cunoscute. Cucernicul Veal poseda un planetar, o maşină care producea curent electric, un strung, un teatru (în spălătorie), un mic laborator de chimie şi ceea ce el numea o bibliotecă aleasă, cuprinzând toate operele celor mai de seamă autori din timpurile şi în limbile antice şi moderne. El îi luă pe băieţi la „British Museum” [133]şi le vorbea despre

[132] Curriculum vitae (lat.) – ansamblu de indicaţii cu privire la viaţa unei anumite persoane.
[133] Cel mai mare muzeu englez; a luat fiinţă în anul 1753.

antichităţile şi despre specimenele din istoria naturală de-acolo, aşa încât se adunau în jurul lui, în timp ce vorbea, şi alţi vizitatori, şi tot cartierul Bloomsbury îl admira nemaipomenit de mult, socotindu-l drept un om uimitor de învăţat. Şi ori de câte ori vorbea (ceea ce făcea aproape mai totdeauna), avea grijă să se slujească de cele mai alese şi mai lungi cuvinte pe care i le punea la îndemână dicţionarul; socotind, şi pe bună dreptate, că te costă tot atâta să întrebuinţezi un epitet frumos, amplu şi sonor, ca şi dacă te foloseşti de unul scurt şi sărăcăcios.

Iar lui George i se adresa cam în felul acesta la şcoală: „Am observat, la întoarcerea mea acasă, după desfătătoarea conversaţie ştiinţifică serală avută cu excelentul meu prieten doctorul Bulders – un veritabil arheolog, domnii mei, un veritabil arheolog – că ferestrele aproape princiarei locuinţe a veneratului dumitale bunic din Russell Square erau iluminate ca în vederea unei festivităţi. E îndreptăţită oare presupunerea mea că domnul Osborne întreţinea o societate de spirite alese în jurul somptuoasei sale mese, seara trecută?”

Micul Georgy, care avea un haz nemaipomenit şi obişnuia să-l imite în faţă pe domnul Veal, cu mult spirit şi îndemânare, îi răspundea că domnul Veal era întru totul îndreptăţit în presupunerile sale.

„În cazul acesta, acei prieteni care au avut onoarea să se împărtăşească din ospitalitatea domnului Osborne, domnii mei, n-au niciun motiv, sunt gata să pariez pe orice,

să se plângă de festinul lor. Eu însumi am fost, şi nu o singură dată, onorat în felul acesta. (în treacăt fie zis, tinere Osborne, ai venit puţin cam târzior în dimineaţa asta şi te-ai făcut în privinţa asta vinovat de mai multe ori.) Eu însumi, zic, domnii mei, aşa umil cum mă vedeţi, am fost socotit demn să mă împărtăşesc din distinsa ospitalitate a domnului Osborne. Şi deşi am fost poftit la masa celor mai sus-puşi, şi mai nobili oameni din lume – căci presupun că pot trece pe excelentul meu prieten şi protector, preaonorabilul George, conte de Bareacres, în numărul acestora – pot totuşi să vă asigur că masa negustorului britanic a fost tot aşa de îmbelşugată şi de bogat servită, iar primirea lui la fel de plăcută şi de plină de nobleţe. Domnule Bluck, să continuăm, rogu-te. Pasajul din Eutropius, care a fost întrerupt de târzia sosire a tânărului Osborne".

Acestui mare om îi fu pentru un timp încredinţată educaţia lui George. Amelia nu pricepea nimic din frazele domnului Veal, dar îl socotea izvor nesecat de înţelepciune. Această sărmană văduvă se împrieteni cu doamna Veal din motive care o priveau numai pe ea. Îi plăcea să se ducă în casa profesoarei şi să-l vadă venind pe Georgy la şcoală. Îi plăcea să fie invitată la acele *conversazioni*[134] ale doamnei Veal, care aveau loc o dată pe lună (aşa cum te informau cărţile ei de vizită de culoare trandafirie, care aveau gravat

[134] Convorbiri (it.).

pe ele cuvântul AHNH[135]), la care profesorul îşi primea elevii şi prietenii lor ca să ia împreună un ceai fără pretenţii şi să se bucure de o discuţie ştiinţifică. Biata şi micuţa Amelie nu lipsea niciodată de la reuniunile acestea, pe care le socotea delicioase atâta timp cât îl putea avea pe Georgy alături de ea. Şi venea pe jos din Brompton pe orice fel de vreme şi o îmbrăţişa pe doamna Veal cu lacrimi de recunoştinţă în ochi pentru desfătătoarea seară pe care o petrecuse, când, după ce societatea se retrăgea şi George pleca şi el, împreună cu domnul Bowson, valetul lui, sărmana doamnă Osborne îşi punea mantila şi şalul, pregătindu-se să se ducă tot pe jos acasă.

Cât priveşte învăţătura de care se îmbiba Georgy sub conducerea acestui valoros posesor a o sută de ştiinţe, judecând după certificatele săptămânale pe care băiatul le aducea bunicului său acasă, progresul era remarcabil. Numele a vreo douăzeci şi mai bine de folositoare ramuri ale ştiinţei erau trecute pe un tabel, iar profesorul însemna progresul elevului la materia respectivă. La greacă, George era notat *aristos*, la latină, *optimus*, la franceză, *très bien*[136] şi aşa mai departe; şi fiecare elev căpăta câte un premiu pentru fiecare materie la sfârşitul anului. Chiar şi domnul Swartz, tânărul *gentleman* cu părul ca lâna, fratele vitreg al onorabilei doamne MacMull, ca şi domnul Eluck, tânărul elev din regiunile agricole, în vârstă de 23 de ani, a cărui

[135] Athene (elină).
[136] Foarte bine (în fiecare din limbile enumerate mai sus).

educaţie fusese până atunci neglijată, ca şi derbedeul acela leneş, domnişorul Todd, de care am mai pomenit, căpătară şi ei cărţulii de câte optsprezece *penny* bucata, având gravate pe ele cuvântul „Athene” şi câte-o pompoasă dedicaţie în latineşte din partea profesorului.

Toţi membrii familiei acestui domnişor Todd erau paraziţii casei Osborne. Bătrânul domn îl înaintase pe Todd tatăl de la rangul de funcţionar la acela de asociat mai mic al firmei sale.

Domnul Osborne era naşul tânărului Todd (care mai târziu obişnuia să semneze Osborne-Todd pe cărţile lui de vizită, devenind hotărât un om de lume), în timp ce domnişoara Osborne o însoţise la cristelniţă pe domnişoara Maria Todd, dăruindu-i în fiecare an acestei *protégée* a ei câte-o carte de rugăciuni, sau o colecţie de broşuri, câte un volum de imnuri religioase cât se poate de grave sau vreo altă atenţie asemănătoare din partea ei. Domnişoara Osborne îi plimba din când în când în trăsura ei pe copiii Todd; iar când se îmbolnăveau, valetul ei, purtând jachetă şi pantaloni bufanţi de catifea, ducea tot soiul de peltele şi bunătăţi din Russell Square în Coram Street. Adevărul este că cei din Coram Street tremurau de teamă şi priveau cu veneraţie către Russell Square; iar doamna Todd, care avea multă pricepere în confecţionatul garniturilor de hârtie pentru pulpele de berbec şi ştia să facă flori, raţe şi alte lucruri din napi şi din morcovi, cu o dibăcie demnă de toată lauda, se ducea la „Square”, cum i se zicea casei Osborne,

dând şi ea o mână de ajutor când se pregătea vreun dineu de gală, fără să-i treacă prin cap măcar c-ar putea fi şi ea poftită la ospăţ. Dacă lipsea vreun musafir şi se ştia de asta abia în ceasul al unsprezecelea, era invitat la masă Todd. Seara, doamna Todd şi Maria se înfiinţau şi intrau încetişor, cu o uşoară bătaie în uşă, aşteptând în salon până când domnişoara Osborne şi doamnele care o însoţeau intrau în această încăpere; şi mama şi fiica erau oricând gata să dea drumul câtorva duete şi cântece până când soseau domnii. Biata Maria Todd; biata domnişoară! Cât trebuise ea să muncească şi să repete sonatele şi duetele acestea, chiar şi pe stradă, înainte de-a le executa în public, în Russell Square.

Aşa că părea hărăzit de soartă ca Georgy să-şi impună voinţa asupra tuturor celor cu care venea în contact, şi ca prietenii, rubedeniile şi servitorii să-şi plece cu toţii genunchii înaintea acestui omuleţ. Şi trebuie să mărturisim că el se împăca nespus de bucuros cu asemenea situaţie. Cei mai mulţi oameni fac întocmai. Iar lui Georgy îi plăcea să joace rolul de stăpân, şi probabil că avea o înclinaţie înnăscută pentru asta.

În Russell Square toată lumea se temea de domnul Osborne, iar domnul Osborne se temea de Georgy. Purtarea cutezătoare a băiatului şi felul lui zgomotos de-a vorbi despre cărţi şi cele învăţate, cât şi asemănarea acestuia cu tatăl lui (mort înainte de-a se împăca cu familia, departe, la Bruxelles), îi impuneau foarte mult bătrânului şi îi asigurau

băiatului supremaţia. Bătrânul tresărea la cel mai mic gest sau intonaţie care-i aminteau de George şi pe care băieţelul le folosea, fără să-şi dea seama, căci avea impresia că-l are din nou în faţă pe fiul său. Şi căuta, prin îngăduinţa pe care o arăta nepotului, să uite asprimea cu care se purtase faţă de celălalt George. Lumea era uimită de bunătatea pe care i-o arăta copilului. O ocăra şi o bombănea pe domnişoara Osborne ca de obicei; dar zâmbea când George cobora prea târziu la micul dejun.

Domnişoara Osborne, mătuşa lui George, era o fată bătrână şi ofilită, trecută peste măsură din pricina celor patruzeci de ani şi mai bine de tratament stupid şi grosolan. Şi era uşor pentru un flăcăiandru sprinten la minte ca George s-o domine şi pe *ea.* Ori de câte ori George dorea să obţină ceva de la mătuşă-sa începând cu borcanele cu dulceaţă din bufet şi până la vechile, uscatele şi plesnitele culori din cutia de acuarele (vechea ei cutie de acuarele de pe vremea când fusese eleva domnului Smee, şi de pe când era o tânără şi înfloritoare fată), punea pur şi simplu stăpânire pe obiectul râvnit, pe care îl dobândea cu uşurinţă, pentru ca apoi nici să n-o mai bage în seamă pe mătuşă-sa.

Drept prieteni, şi încă prieteni intimi, el avea doar un bătrân şi îngâmfat profesor de şcoală, care îl măgulea tot timpul, şi un lingău ceva mai în vârstă ca el, pe care îl putea snopi în bătaie ori de câte ori avea chef. Iar plăcerea cea mai mare a iubitei doamne Todd era să-l lase pe

Georgy cu fiica ei cea mai mică, Rosa Jemima, o copilă frumuşică de vreo 8 ani. Mica pereche arăta aşa de minunat, spunea ea (dar nu celor din „Square”, fiţi siguri de asta). „Cine ştie ce se poate întâmpla? Nu sunt oare o pereche micuţă şi drăgălaşă?” îşi spunea entuziasta mamă.

Bunicul dinspre mamă, bătrân şi descurajat, era şi el la cheremul micului tiran. Nu se putea opri să nu respecte un băiat care avea haine atât de frumoase şi călărea cu un valet în urma lui. Iar Georgy, în ceea ce-l privea, era obişnuit să audă toată vremea tot felul de ocări grosolane şi de josnice batjocuri îndreptate împotriva lui John Sedley de către nemilosul şi vechiul lui duşman, domnul Osborne. Osborne obişnuia să-l numească pe celălalt: sărăntoc bătrân, cărbunar bătrân, falit bătrân şi în multe alte feluri asemănătoare, pline de dispreţ nemilos. Cum putea respecta micul George un om atât de prăbuşit? La câteva luni după ce Georgy se duse să locuiască în casa bunicului dinspre tată, doamna Sedley muri. Nici ea, nici copilul nu se prea prăpădiseră unul după altul. Şi el nu-şi dădu osteneala să se arate prea îndurerat. Veni s-o vadă pe mamă-sa într-un elegant costum de doliu nou-nouţ, şi era tare supărat că nu se putea duce la o piesă pe care dorea din toată inima s-o vadă.

Boala acestei bătrâne doamne o obligase pe Amelia la o îndeletnicire statornică şi poate că aceasta fusese totodată salvarea ei. Ce ştiu bărbaţii despre martirajul femeilor? Noi am înnebuni dacă ar trebui să răbdăm măcar a suta parte

din necazurile acelea zilnice pe care le îndură în tăcere atâtea femei. Sclavie veşnică şi care nu-şi găseşte niciun fel de răsplată; statornice dovezi de drăgălăşenie şi blândeţe, întâmpinate de o cruzime la fel de statornică; iubire, muncă, răbdare, luare-aminte, care nu au nici măcar mulţumirea unui cuvânt binevoitor: câte dintre femei nu rabdă asemenea lucruri fără să crâcnească şi apar în lume cu zâmbetul pe buze, ca şi cum n-ar avea sufletul sfâşiat de durere! Sunt doar nişte sclave pline de gingăşie, dar care trebuie să se îmbrace în ipocrizie şi slăbiciune.

Din fotoliu, mama Ameliei se mută în patul pe care nu-l mai părăsi niciodată, şi de lângă care doamna Osborne nu se dezlipi de loc, în afară de clipele când se ducea în grabă să-l vadă pe George. Bătrâna doamnă o certa chiar şi pentru acele rare vizite, ea, care fusese odinioară, în epoca înfloritoare a vieţii ei, o mamă duioasă, zâmbitoare şi plină de voie bună, dar pe care sărăcia şi boala o doborâseră. Nici boala şi nici înstrăinarea ei n-o mişcau prea mult pe Amelia. Ele îi dădeau mai degrabă putinţa de a îndura cealaltă mare nenorocire, care o făcea să sufere cumplit şi de la care neîncetatele chemări ale bolnavei îi mai abăteau gândurile. Amelia îndură cu multă blândeţe asprimea mamei; îi potrivea pernele, pe care aceasta nu le găsea niciodată aşezate cum trebuie, avea întotdeauna un răspuns duios pe buze când auzea glasul nerăbdător şi certăreţ al acesteia; alina pe suferindă prin cuvinte dătătoare de speranţă, aşa cum îi dicta şi pe cât putea

exprima inima ei cucernică şi naivă. Şi în cele din urmă închise pleoapele ochilor care o priviseră odinioară cu atâta dragoste.

După care întâmplare, tot timpul ei liber şi toată duioşia îi fură închinate consolării şi mângâierii întristatului şi bătrânului ei părinte, care rămase năucit din pricina acestei lovituri ce se abătuse asupra lui lăsându-l cu totul singur pe lume. Soţia lui, cinstea lui, averea lui, lucrurile la care ţinuse el mai mult, le pierduse pe toate. Singură Amelia îl putea ajuta şi sprijini cu blândele ei braţe, pe bătrânul acesta distrus sufleteşte şi care abia se mai putea ţine pe picioare. Dar noi nu vom purcede să istorisim şi lucrul acesta; ar fi prea trist şi n-ar avea niciun rost. Îi pot vedea *d'avance*[137] pe cei din Bâlciul deşertăciunilor căscând de plictiseală.

Într-o zi, pe când tinerii *gentleman* se stinseseră în biroul cucernicului domn Veal, iar duhovnicul particular al preaonorabilului conte de Bareacres flecărea ca de obicei, o trăsură elegantă se opri în faţa porţii împodobite cu statuia Athenei, şi din ea coborâră doi gentlemani. Tinerii domnişori Bangles se repeziră la fereastră, cu vaga idee că tatăl lor ar fi putut sosi de la Bombay. Şcolarul cel înalt şi greoi, în vârstă de 23 de ani, care se bocea pe ascuns din cauza unui pasaj din Eutropius, îşi lipi de geam nasul, atâta vreme lăsat în părăsire, şi se uită şi el la trăsură, în timp ce

[137] Dainainte (fr.).

le laquais de place[138] ieşi din gheretă şi deschise uşa persoanelor din trăsură.

— E unul slab şi unul gras, anunţă domnul Bluck, în vreme ce se auzi o răsunătoare bătaie în poartă.

Toată lumea era curioasă, de la duhovnicul particular însuşi, care trăgea nădejde să aibă de-a face cu părinţii unor viitori elevi, până la tânărul George, care se bucura de orice pretext care-i dădea prilejul să lase cartea din mână.

Slujitorul, îmbrăcat într-o livrea ponosită, cu nasturi de alamă fără luciu, şi care, înainte de a deschide uşa, făcea totdeauna mari sforţări să-şi pună haina, prea strâmtă pentru el, intră în birou şi anunţă:

— Au venit doi *gentleman* care doresc să-l vadă pe domnişorul Osborne.

Profesorul avusese în dimineaţa aceea un schimb de cuvinte fără însemnătate cu acest tânăr *gentleman,* datorită unei neînţelegeri în ceea ce priveşte introducerea unor pocnitori în timpul orelor de clasă, dar figura lui îşi reluă obişnuita-i expresie de linguşitoare curtenie în timp ce spuse:

— Domnule Osborne, îţi dau pe deplin permisiunea de a te duce să-ţi vezi prietenii care-au sosit acuma cu trăsura şi cărora te rog să le transmiţi respectuoase complimente din partea mea şi a doamnei Veal.

George intră în camera de primire, unde văzu doi străini, la care se uită ţinându-şi capul sus, cu obişnuita aroganţă.

[138] Comisionar ; în cazul de faţă, portar (fr.).

Unul din ei era rotofei şi purta mustăţi, iar celălalt, slab şi lung, îmbrăcat într-o redingotă albastră, cu faţa brună şi părul cărunt.

— Dumnezeule, ce bine-i seamănă! exclamă domnul cel înalt, tresărind. Poţi ghici cine suntem noi.

Faţa băiatului se îmbujora, aşa cum i se întâmpla întotdeauna când era emoţionat, iar ochii priviră speriaţi.

— Pe domnul acesta nu-l cunosc, zise el. Cred însă că dumneavoastră trebuie să fiţi maiorul Dobbin.

Într-adevăr, era chiar vechiul nostru prieten. Vocea îi vibră de bucurie când îl salută pe băiat şi, luându-i amândouă mâinile într-ale sale, trase copilul către el.

— Mama dumitale ţi-a vorbit despre mine, nu-i aşa? întrebă maiorul.

— Sigur că da, răspunse Georgy, de sute de ori!

CAPITOLUL LVII

EOTHEN

Unul din nenumăratele temeiuri de tainică mândrie cu care căuta să se desfete bătrânul Osborne era faptul că Sedley, vechiul lui rival, duşman şi binefăcător, se afla, în aceste ultime zile ale vieţii lui, atât de înfrânt şi de umilit, încât era silit să accepte ajutoare pecuniare chiar din mâna

omului care îl nedreptăţise şi îl insultase cel mai mult. Omul acesta de lume căruia îi izbutise totul în viaţă îl acoperea de ocări pe bătrânul ajuns la ananghie, iar din când în când îi trimitea câte un ajutor. Şi în timp ce-i înmâna lui George bani pentru Amelia, el îi dădea a înţelege băiatului prin aluzii, exprimate în felul lui grosolan şi crud, că bunicul său dinspre mamă nu era decât un biet moşneag falit, care trăieşte pe spinarea altora, şi că John Sedley putea să-i mulţumească omului căruia îi datora o sumă atât de mare de bani, pentru ajutorul pe care acesta i-l acorda cu atâta generozitate. George ducea aceste pompoase sume de bani mamei sale, cât şi văduvului bătrân şi doborât, a cărui îngrijire şi mângâiere devenise acuma principala ocupaţie a vieţii Ameliei. Iar micuţul personaj lua un aer protector faţă de moşneagul slab şi doborât.

Ar putea fi socotit drept lipsă „de mândrie personală” din partea Ameliei faptul că ea se învoia să primească ajutoarele acestea băneşti din mâinile duşmanului propriului ei părinte. Dar mândria personală şi această sărmană doamnă n-au făcut niciodată casă prea bună. O fire simplă de la natură, şi care cere ocrotire, ani nesfârşiţi de sărăcie şi umilinţă, de lipsuri zilnice, de cuvinte grele, de servituţi aduse la îndeplinire cu voie bună, asta era aproape tot ceea ce îi fusese sortit de când devenise femeie, adică de pe vremea nefericitei ei căsătorii cu George Osborne. Voi, care vedeţi în fiecare zi atâţia oameni mult mai merituoşi ca voi înşivă îndurând ocări de felul acesta,

răbdând cu resemnare capriciul norocului, blajini şi fără să se plângă de nimic, săraci şi deseori dispreţuiţi din pricina sărăciei lor, coborâţi voi oare vreodată din înălţimea belşugului vostru, să spălaţi picioarele acestor sărmani şi osteniţi cerşetori? Până şi faptul de-a vă gândi la oamenii aceştia vă pare odios şi josnic. „Trebuie să existe clase sociale, trebuie să existe săraci şi bogaţi”, spune Bogatul, sorbindu-şi paharul lui de Bordeaux (şi e mare lucru dacă trimite vreodată resturile de la masă lui Lazăr, care stă afară sub fereastra lui). Şi are dreptate; dar gândiţi-vă cât de tainic, şi de cele mai multe ori de neînţeles, este lucrul acesta, această loterie a vieţii, care dăruieşte unuia purpură şi rufărie fină, iar celuilalt îi trimite zdrenţe drept îmbrăcăminte şi o droaie de câini drept tovarăşi de suferinţă.

Aşa încât trebuie să recunosc că, fără să-şi facă mult sânge rău, ci, dimpotrivă, cu un sentiment înrudit îndeaproape cu recunoştinţa, primea Amelia firimiturile pe care socrul său le lăsa să cadă din când în când, şi îşi hrănea cu ele părintele. Ea recunoştea fără înconjur că asta îi era datoria; şi era în firea acestei tinere femei (doamnelor, ea nu are decât 30 de ani şi preferăm s-o numim tânără femeie chiar şi la vârsta asta), era, zic, în însăşi firea ei nevoia de a se sacrifica pe sine şi de-a-şi închina viaţa fiinţei iubite. Pe vremea când micul Georgy stătea cu ea, câte nesfârşite nopţi nu petrecuse lucrându-i câte ceva, fără ca el să-i arate vreun semn de recunoştinţă;

câte ocări, cât dispreţ, lipsuri şi mizerii nu îndurase pentru tatăl şi mama ei! Şi. În toiul tuturor acestor renunţări şi sacrificii făcute de una singură şi nebăgate în seamă de alţii, nu se respecta pe sine mai mult decât o respectau ceilalţi; şi cred că în adâncul inimii cugeta că nu-i decât o mică făptură simplă şi demnă de dispreţ, care avusese în viaţă mult mai mult noroc decât meritase. O, voi, biete femei! O, voi, biete martire, care suferiţi în taină, a căror viaţă e un adevărat chin, care sunteţi trase pe roată în dormitoarele voastre şi care vă puneţi în fiecare zi capetele pe butuc la masa din salon. Oricare bărbat care descoperă durerile voastre, sau aruncă o singură privire în acele întunecate încăperi unde vi se aplică supliciul, trebuie să vă compătimească şi... şi să mulţumească lui Dumnezeu că l-a dăruit cu barbă. Mi-aduc aminte că am văzut, cu mulţi ani în urmă, la ospiciul de idioţi şi de nebuni de la Bicêtre, lângă Paris, un biet nenorocit încovoiat sub sclavia captivităţii şi a infirmităţii lui personale, căruia cineva din grupul nostru i-a dăruit puţin tutun într-un *cornet* sau fişic de hârtie. Atenţia aceasta era mult prea mare pentru biata făptură epileptică. Şi începu să plângă de atâta plăcere şi recunoştinţă; dacă cineva mi-ar oferi mie sau dumitale o mie de lire anual, sau ne-ar salva de la moarte, nici atunci n-am putea fi atât de mişcaţi ca nefericitul acela. Şi tot aşa, dacă tiranizezi cumplit o femeie, vei descoperi că cea mai neînsemnată dovadă de bunătate o va mişca şi o va face să i se umple ochii de lacrimi, ca şi cum ai fi pentru ea un

înger binefăcător.

Câteva atenţii de felul acesta însemnau cea mai mare fericire care i se putea întâmpla bietei şi micuţei Amelia. Viaţa ei, începută în îmbelşugare, sfârşise aici, într-o închisoare sărăcăcioasă şi într-o îndelungă şi josnică robie. Micul George o cerceta câteodată pe această captivă şi-i alina suferinţele prin slabe raze de încurajare. Russell Square era hotarul acestei închisori; putea, din când în când, să se ducă până în faţa casei în care locuia Georgy, dar noaptea se întorcea întotdeauna acasă, să se culce în celula ei; să îndeplinească îndatoriri care nu-i aduceau niciun fel de bucurie; să vegheze lângă paturile de suferinţă ale părinţilor, fără să audă un singur cuvânt de mulţumire; să îndure hărţuielile şi tirania bătrânilor acelora arţăgoşi şi dezamăgiţi. Câte mii de fiinţe, în cea mai mare parte femei, nu sunt hărăzite să îndure această îndelungată sclavie? Ele sunt infirmiere fără plată, surori de caritate, dacă vreţi, dar fără romantismul şi sentimentul de sacrificiu al acestora, şi se străduiesc, postesc, veghează şi suferă, fără să crâcnească, ofilindu-se fără niciun fel de glorie, cufundate în anonimat.

Tainicei şi îngrozitoarei înţelepciuni, care hotărăşte destinele oamenilor, îi place să batjocorească şi să calce în felul acesta în picioare pe cel gingaş, bun şi plin de înţelepciune, şi să-l înalţe pe cel egoist, nătâng sau păcătos. Vai, arată-te smerit, frate, în îmbelşugarea ta! Arată-te darnic cu cei ce sunt mai puţin norocoşi, dacă nu

mai puţin merituoşi. Şi cugetă, ce drept ai tu să te arăţi dispreţuitor, tu, a cărui virtute constă numai în faptul că nu te mai ispiteşte nimic, al cărui succes poate fi o simplă întâmplare, al cărui rang poate fi un accident strămoşesc şi a cărui viaţă îndestulată nu e foarte probabil nimic altceva decât o batjocură?

Bătrâna doamnă Sedley fu înmormântată în cimitirul din Brompton într-o zi atât de ploioasă şi de întunecată, încât Amelia îşi aminti ziua în care venise aici pentru prima dată, să se cunune cu George. Băieţelul stătea lângă ea în haine noi de doliu, deosebit de elegante. Îşi aduse aminte de bătrâna paradiseră şi de preotul de atunci. Gândurile stăruiau asupra altei epoci din viaţa ei, în timp ce pastorul citea slujba morţilor.

Dar cu toate că strângea mâna lui George într-a sa, i-ar fi plăcut totuşi să schimbe locul cu... Apoi, ca de obicei, se ruşină de aceste gânduri egoiste şi se rugă, în gând, ca Dumnezeu să-i dea tăria necesară pentru a-şi duce la bun sfârşit îndatoririle.

Aşa că se hotărî, din toată puterea şi cu toată tăria, să caute a-l face fericit pe bătrânul ei tată. Muncea ca o roabă, tot timpul, peticea şi cârpea, cânta şi juca table, citea ziarul cu glas tare, pregătea mâncăruri pentru bătrânul Sedley, îl scotea cu mult zel la plimbare prin Kensington Gardens sau pe străduţele din Brompton, asculta taclalele acestuia cu un zâmbet neobosit şi cu un fel de duioasă prefăcătorie, sau se aşeza lângă el, pierdută, cugetând şi stând de vorbă cu

propriile ei amintiri şi gânduri, în timp ce bătrânul, vlăguit de tot şi arţăgos, se încălzea la soare pe băncile din grădină şi flecărea despre nedreptăţile ce i se făcuseră şi despre necazurile sale. Cât de triste şi de lipsite de mulţumire erau gândurile văduvei! Copiii alergând în sus şi-n jos pe potecile largi, în pantă, ale parcului, îi aduceau aminte de George, care îi fusese luat; primul George îi fusese luat şi el; iar dragostea ei egoistă, vinovată, în amândouă împrejurările, amarnic mai fusese pedepsită! Se străduia să se convingă că pe drept fusese pedepsită în felul acesta. Era o fiinţă nespus de nefericită, rea şi păcătoasă. Era cu desăvârşire singură pe lume.

Ştiu că povestirea despre singuratica ei captivitate ar fi nemaipomenit de plictisitoare dacă nu va interveni vreo întâmplare veselă sau hazlie care s-o mai învioreze puţin – vreun milos temnicer, de pildă, sau vreun comandant de fortăreaţă, sau vreun şoarece care să iasă din borta lui şi să povestească despre barba şi mustăţile lui Latude sau vreo trecere subterană sub castel, săpată de Trenck[139], cu unghiile şi cu o scobitoare; povestind însă despre captivitatea Ameliei, istoricul n-are de relatat niciun fel de asemenea înviorătoare întâmplare. Închipuiţi-vi-o, vă rog, în timpul acestei perioade, cu sufletul zdrobit de durere, dar gata oricând să zâmbească când îi adresa cineva cuvântul; săracă, în condiţii mai mult decât mediocre de viaţă, ca să nu zicem simple, cântând, făcând budinci, jucând cărţi şi

[139] Aventurieri vestiţi din secolul al XVIII-lea.

cârpind ciorapi pentru bătrânul ei tată. Aşa că nu are nicio importanţă faptul dacă Amelia este sau nu o eroină; şi nici dacă dumneata sau eu, îmbătrâniţi, cârtelnici şi ajunşi la sapă de lemn, avem să ne bucurăm în ultimele zile ale vieţii noastre de un umăr bun şi duios care să ne sprijine şi de o mână blândă care să netezească bătrânele noastre perne, bolnave şi ele de podagră.

După moartea neveste-sii, bătrânul Sedley se simţea nespus de apropiat de fiica lui; iar Amelia îşi găsea mângâierea în îndeplinirea îndatoririlor pe care le avea faţă de bătrânul acesta.

Dar nu-i vom lăsa pe aceşti doi oameni să se zbată multă vreme în condiţii de viaţă atât de îngrozitoare şi de aspre. Zile mai bune, atâta cât putea să fie de mare îmbelşugarea lumească, îi aşteptau pe amândoi. Poate că isteţul cititor a şi ghicit cine era *gentleman*ul acela rotofei care venise la şcoală să-l vadă pe Georgy în tovărăşia vechiului nostru prieten, maiorul Dobbin. Era o altă veche cunoştinţă întoarsă în Anglia, şi tocmai la momentul potrivit, când prezenţa lui putea fi o mare mângâiere pentru rudele sale din ţară.

După ce maiorul Dobbin reuşi, cu destulă uşurinţă, să capete concediul dorit de la bunul său comandant şi să plece la Madras, şi de-acolo, aşa cum nădăjduia, spre Europa, pentru anumite chestiuni personale şi foarte urgente, nu-şi conteni călătoria, nici ziua, nici noaptea, până când nu ajunse la capătul ei, dar parcurse itinerarul

acesta cu atâta grabă, încât sosi în Madras bolnav de friguri. Slujitorii care îl însoţeau îl duseră în stare de delir în casa unui prieten la care se hotărî să rămână până avea să plece spre Europa; şi multe zile de-a rândul aceştia crezură că maiorul Dobbin nu va mai călători niciodată mai departe de cimitirul bisericii St. George din Madras, unde o companie de soldaţi britanici va trage o salvă deasupra mormântului lui şi unde numeroşi bravi ofiţeri de ai noştri zac atât de departe de căminul lor.

Aici, în timp ce bietul om zăcea zgâlţâit de friguri, prietenii care-l vegheau îl puteau auzi vorbind în delir despre Amelia. Gândul că n-are s-o mai vadă niciodată îi umplea de deznădejde ceasurile de luciditate. Era convins că-i sunase ceasul; şi îşi făcu solemne pregătiri pentru plecare; îşi puse ordine în afacerile de pe lumea aceasta, lăsând mica avere pe care-o poseda acelora cărora dorea din toată inima să le dea putinţa de a se folosi de ea. Prietenul în casa căruia era găzduit ţinu loc de martor când îşi redactă testamentul. El ţinea să fie îngropat cu şuviţa aceea de păr împletită ca un lanţ pe care o purta în jurul gâtului şi pe care, dacă trebuie să dăm pe faţă tot adevărul, o căpătase de la camerista Ameliei, la Bruxelles, când părul tinerei văduve fusese tăiat în timpul frigurilor care o doborâseră după moartea lui George Osborne pe platoul muntelui Saint-Jean.

Se însănătoşi, se refăcu, se îmbolnăvi din nou, după ce fu supus unui atât de sever tratament de luare de sânge şi

calomel, încât nu scăpă decât datorită viguroasei sale constituţii. Era aproape un schelet când îl suiră pe bordul vasului „Ramehunder East Indiamah”, comandat de căpitanul Bragg, care venea de la Calcutta, trecând prin Madras; şi atât de slab şi de prăpădit era, încât prietenul care-l îngrijise în timpul bolii prorocea că cinstitul nostru maior nu va putea supravieţui călătoriei acesteia şi că într-o bună dimineaţă va trece, înfăşurat în drapel şi bamac, peste bordul vasului, ducând cu el, în adânc, relicva pe care o purta lângă inimă. Dar, fie datorită aerului de mare, fie speranţei care i se deştepta din nou, din ziua în care corabia îşi întinse pânzele şi se desprinse de rada portului pornind spre casă, prietenul nostru începu să se învioreze şi se însănătoşi cu desăvârşire (deşi era slab ca un ogar) mai înainte ca să fi ajuns la Capetown.

— Va fi, tare dezamăgit Kirk de data asta, că-i scapă gradul de maior printre degete, spuse el... zâmbind.

Se aştepta să se şi găsească în gazetă la sosirea regimentului în Anglia. Fiindcă trebuie să amintim că, în timp ce maiorul zăcea bolnav de friguri la Madras, deoarece se grăbise aşa de mult să ajungă acolo, bravul regiment al...-lea, care stătuse atâta vreme pe meleaguri străine, căci, după ce se întorsese din Indiile Occidentale, speranţele lui de-a rămâne în Anglia îi fuseseră înşelate din pricina campaniei de la Waterloo, şi apoi fusese trimis din Flandra în India, primise în sfârşit ordinul de-a se întoarce în patrie; iar maiorul ar fi putut să plece odată cu camarazii lui

dacă ar fi vrut să le aştepte sosirea la Madras.

Poate că nu avea chef ca, în starea de epuizare în care se afla, să fie luat din nou sub aripa proteguitoare a Glorvinei.

— Cred că domnişoara O'Dowd m-ar fi dat gata, spuse el, râzând, tovarăşului său de drum, dacă ar fi fost cu noi pe bord, şi după ce m-ar fi aruncat în mare, s-ar fi năpustit asupra ta, fii sigur de asta, şi te-ar fi dus la Southampton ca pe o captură, Jos băiatule!

Trebuie să mărturisim că celălalt pasager de pe „Ramehunder" nu era altul decât dolofanul nostru prieten. Petrecuse zece ani în Bengal, iar ospeţele care se ţineau lanţ, gustările, berea tare şi vinul de Bordeaux, uriaşele cantităţi de băuturi spirtoase şi răcoritoarele preparate cu coniac pe care fusese silit să le înghită în regiunea pomenită îşi exercitaseră toată influenţa asupra lui Waterloo Sedley. Călătoria în Europa îi fusese prescrisă ca un medicament, şi după ce servise în India toţi anii prevăzuţi, cu un salariu frumos, care îi permisese să-şi pună deoparte o considerabilă sumă de bani, îşi putea îngădui să se întoarcă acasă şi să rămână acolo cu o pensie bunicică, sau să se înapoieze în India, ca să-şi reia, în serviciul său, locul la care îi dădea drept vechimea, cât şi marea lui pricepere.

Era puţintel mai slab decât pe vremea când l-am văzut noi ultima dată, dar înfăţişarea îi câştigase în măreţie şi în gravitate. Îşi lăsase iar mustăţi, aşa cum se cuvenea unui

cetăţean care luase parte la lupta de la Waterloo, şi-şi dădea fel de fel de ifose pe punte, purtând o falnică pălărie de catifea cu panglică aurită şi ornamentându-şi persoana deosebit de extravagant, cu ace de cravată şi felurite alte giuvaericale. Îşi lua micul dejun în cabină şi se îmbrăca tot atât de pompos ca să iasă pe puntea de serviciu, ca şi cum s-ar fi pregătit să facă o plimbare pe Bond Street, sau pe promenada din Calcutta. Era însoţit de un servitor indigen, care îndeplinea funcţia de valet şi de purtător de pipe şi al cărui turban era împodobit cu pajura de argint a lui Sedley. Slujitorul acesta oriental ducea o viaţă ca vai de lume sub tirania lui Jos Sedley. Jos era tot atât de mândru de persoana lui ca şi o femeie, şi îşi cheltuia tot atât de mult timp cu toaleta ca şi o frumuseţe ofilită. Cei mai tineri dintre pasageri, tânărul Chaffers, din regimentul al 150-lea, şi sărmanul şi micul Ricketts, care se întorcea acasă după al treilea acces de friguri, îşi făcuseră obicei să-l atragă pe Sedley la masa din cabina ofiţerilor şi-l îndemnau să povestească istorii nemaipomenite despre el, cât şi isprăvile lui împotriva tigrilor şi a lui Napoleon. Şi fu la înălţime când vizită mormântul împăratului la Longwood cu care prilej descrise acestor *gentleman* şi tinerilor ofiţeri de pe vas, maiorul Dobbin nefiind de faţă, întreaga bătălie de la Waterloo, şi numai cât nu mărturisi că Napoleon n-ar fi fost exilat niciodată la Sfânta Elena dacă n-ar fi existat el, Jos Sedley.

După ce părăsiră Sfânta Elena, se arătă foarte generos,

dispunând de o mare cantitate de provizii, vin de Bordeaux, conserve şi balerci mari de apă gazoasă, aduse pe corabie pentru desfătarea lui personală. Pe bord nu se găsea nicio doamnă. Maiorul ceda *le pas*[140] civilului, aşa că el era cea mai importantă persoană de la masă şi era tratat de căpitanul Bragg şi de ceilalţi ofiţeri de pe „Ramehunder” cu tot respectul cuvenit rangului pe care-l avea. El dispăru, cam cuprins de panică, în timpul unei furtuni care dură două zile, în timpul cărora îşi astupă geamurile cabinei şi stătu în liamac citind *Spălătoreasa din Finchicy Comrnon,* lăsată pe bordul vasului „Ramehunder” de către preaonorabila *lady* Emily Homblower, soţia cucernicului Silas Plomblower, când coborâse la Cap[141], unde cucernicul *gentleman* ocupa funcţia de misionar; pentru lectura lui de toate zilele, însă, Jos adusese o grămadă de romane şi piese de teatru, pe care le împrumuta şi celorlalţi pasageri de pe vas, făcându-se foarte plăcut tuturor prin amabilitatea şi bunăvoinţa lui.

Multe nopţi, în timp ce corabia străbătea întunecata şi muginda mare, iar deasupra capului lor străluceau luna şi stelele şi clopotul bătea orele, domnul Sedley şi maiorul stăteau pe puntea de cart a vasului vorbind despre căminul lor, maiorul fumându-şi ţigara de foi, iar civilul trăgând din narghileaua pe care i-o pregătea slujitorul indian.

---

[140] Întîietatea (fr.).

[141] Cap sau Cape-Town, oraş din Uniunea Sud-africană capitala provinciei Cap.

În cursul acestor convorbiri era uimitor cu câtă stăruinţă şi dibăcie izbutea maiorul Dobbin să aducă vorba despre Amelia şi băieţelul ei. Jos, cam furios din pricina nenorocirilor tatălui său, cât şi pentru faptul că acesta făcea tot soiul de demersuri lipsite de ceremonie pe lângă el, era potolit de maior, care scotea în evidenţă vârsta înaintată, precum şi nenumăratele ghinioane pe care le avusese bătrânul. Şi natural că n-ar fi de Loc plăcut să locuiască cu cei doi bătrâni, ale căror deprinderi şi ore de culcare nu se puteau împăca cu acelea ale unui om tânăr, obişnuit cu altă societate (Jos se înclină la acest compliment); dar maiorul sublinie cât de folositor ar fi pentru Jos Sedley să aibă o casă a lui la Londra, şi nu o simplă locuinţă de burlac, ca până acuma; şi că sora lui, Amelia, ar fi tocmai persoana indicată să-i conducă gospodăria: cât de elegantă şi de curtenitoare era ea şi ce maniere alese avea! Şi îi povesti o mulţime de lucruri despre succesul pe care îl avusese doamna George Osborne pe vremuri la Bruxelles, ca şi la Londra, unde fusese foarte admirată de persoane din cea mai înaltă societate; apoi îi sugeră ce nobil lucru ar fi din partea lui Jos să-l trimită pe Georgy într-o şcoală cumsecade şi să scoată din el un om; căci mama lui şi părinţii ei îl răsfăţau cu siguranţă prea mult. Într-un cuvânt, acest preaiscusit maior îl făcu pe civil să-i promită că o va lua pe Amelia, şi copilul rămas fără apărare, în grija lui. Aceasta, fiindcă el nu era încă la curent cu evenimentele petrecute în mica familie

Sedley; nu ştia nici că moartea o luase din mijlocul lor pe mamă şi nici că bogaţii îl luaseră de lângă Amelia pe George. Adevărul este însă că zilnic, şi întruna, acest îndrăgostit fără leac şi *gentleman* de vârstă mijlocie se gândea la doamna Osborne, şi mintea lui toată era întru totul preocupată numai de ceea ce putea să-i vină în ajutor. El îl linguşea, îl ridica în slăvi, îl măgulea şi-i făcea tot felul de complimente lui Jos Sedley, cu o perseverenţă şi cordialitate de care, foarte probabil, nu-şi dădea seama nici el însuşi; dar mulţi bărbaţi care au surori sau chiar fete nemăritate îşi pot cu uşurinţă aminti cât de neobişnuit de amabili devin *gentelman*-ii cu rudele de parte bărbătească atunci când fac curte femeilor din familia lor; şi poate că acest şmecher de Dobbin proceda în felul acesta potrivit unei ipocrizii asemănătoare.

Adevărul este că, după ce maiorul Dobbin se îmbarcă pe „Ramehunder”, fu foarte bolnav vreme de trei zile, cât corabia rămase în apele Madrasului, şi nu începu încă să se refacă şi nici apariţia şi recunoaşterea vechiului său cunoscut, domnul Sedley, întâlnit pe bord, nu prea îl învioră până ce nu purtară într-o zi o convorbire, în timp ce maiorul sta pe punte întins şi abătut. Spunea că are convingerea că e condamnat; lăsase ceva, nu mare lucru, finului său, prin testament; şi spera că doamna Osborne avea să-şi amintească cu bunăvoinţă de el şi că va fi fericită în căsătoria pe care era pe punctul de a o contracta.

— Căsătorie? Nici vorbă de aşa ceva! Răspunse Jos.

El primise de curând veşti de la ea; şi nu pomenea nimic despre căsătorie; şi, în treacăt fie zis, curios, ea îi scria că maiorul Dobbin era pe cale să se căsătorească şi spera că *el* va fi fericit. Ce dată aveau scrisorile pe care le primise Sedley din Europa? Civilul le căută. Erau cu două luni mai recente decât cele primite de maior; iar medicul vasului se felicită pentru tratamentul prescris noului său pacient, care îi fusese încredinţat pe bordul vasului de către medicul din Madras cu foarte mici speranţe de vindecare; căci, din ziua aceea, chiar din ziua când el îi schimbase medicaţia, starea maiorului Dobbin începu să se îmbunătăţească. Şi aşa se întâmplă că bravul ofiţer, căpitanul Kirk, fu înşelat în speranţa lui de-a fi ridicat la gradul de maior.

După ce trecură de Sfânta Elena, voioşia şi vigoarea maiorului Dobbin umplură de uimire pe toţi tovarăşii lui de călătorie. Punea la cale felurite şotii cu aspiranţii de marină, juca popice cu secunzii vasului, se căţăra pe frânghii ca un băieţoi, cântă într-o seară un cântec comic, spre desfătarea întregii societăţi adunate să-şi bea grogul după cină, şi deveni atât de vioi, de vesel şi de amabil, încât până şi căpitanul Bragg, care credea că nu era nimic de capul pasagerului său, pe care, la început, îl socotise a fi cam sărac cu duhul, fu silit să recunoască faptul că maiorul era un ofiţer rezervat, dar instruit şi capabil.

— N-are el maniere distinse, îi spuse Bragg primului său secund. Nu s-ar potrivi la palatul guvernatorului, Roper, unde înălţimea-sa şi *lady* William mi-au arătat atâta

bunăvoinţă şi au dat mâna cu mine faţă de toată lumea şi m-au invitat la masă şi am băut bere împreună cu ei, în faţa comandantului-şef însuşi; n-are el maniere distinse, dar spune totuşi ceva omul acesta.

Şi în felul acesta căpitanul Bragg dovedi că e plin de pătrundere ca om, aşa după cum era plin de pricepere în calitatea lui de comandant.

Dar fiindcă după aceea, pe când „Ramehunder” se găsea la zece zile de coasta Angliei, urmă o epocă de acalmie, Dobbin deveni atât de nerăbdător şi de morocănos, încât îi umplu de mirare pe tovarăşii aceia de drum care îi admiraseră, cu puţin mai înainte, vioiciunea şi buna dispoziţie. El nu-şi reveni până ce briza nu începu să sufle iarăşi; şi se găsi într-o stare de puternică emoţie când pilotul urcă pe punte. Şi, Doamne, cum îi mai bătea inima când la orizont apărură, prietenoase, cele două clopotniţe din Southampton!

CAPITOLUL LVIII

PRIETENUL NOSTRU MAIORUL

Maiorul nostru se bucura de atâta popularitate pe bordul vasului „Ramehunder”, încât atunci când el şi domnul Sedley coborâră în şalupa de coastă venită în întâmpinarea

lor şi care trebuia să-i ia de pe vas, întregul echipaj, mateloţii şi ofiţerii, în frunte cu impunătorul căpitan Bragg însuşi, strigară de trei ori ura pentru maiorul Dobbin, care se roşi până peste urechi şi-şi lăsă capul în piept în semn de mulţumire. Jos, care, mai mult ca sigur, îşi închipuia că uralele sunt pentru el, îşi scoase pălăria cu panglică aurită şi o flutură maiestuos către prietenii săi; apoi fură duşi la ţărm şi coborâră cu mare pompă la debarcader, de unde porniră spre hotelul „Regele George”.

În ciuda spectacolului pe care-l oferea acea falnică halcă de carne de vacă şi cana de argint cu capac, care te face să gândeşti la adevărata bere englezească, preparată în casă, berea tare şi cea amăruie, spectacol ce încântă privirile călătorului întors de prin străini în clipa când păşeşte în cafeneaua hotelului „Regele George”, şi aşa de înviorător şi plin de desfătare, încât omul care intră într-un asemenea han englezesc găseşte atâta confort şi atâta tihnă în el, că-i place să zăbovească pe-acolo câteva zile, Dobbin începu totuşi să vorbească numaidecât de un poştalion, şi abia ajunse la Southampton, că-şi şi dori să fie în drum spre Londra. Jos, însă, nici nu voia s-audă să se mişte din loc în seara aceea. De ce trebuia el să-şi petreacă noaptea într-un poştalion şi să nu se odihnească într-un pat încăpător, îmbietor şi cu perne de puf, care stătea gata pregătit să înlocuiască pătuţul acela oribil, strâmt şi mic, în care fusese constrâns să doarmă în timpul călătoriei impunătorul nostru *gentleman* din Bengal? De altfel, nici nu putea să se

gândească măcar să plece la drum până ce bagajul nu-i va fi trecut prin vamă, sau să pornească mai departe până ce nu se va mai dezmorţi puţin. Aşa că maiorul fu silit să mai aştepte o noapte şi trimise o scrisoare familiei sale, anunţându-şi sosirea; îi smulse lui Jos promisiunea că va scrie şi el părinţilor săi. Jos făgădui, dar nu se ţinu de cuvânt. Căpitanul, chirurgul şi unul sau doi pasageri veniră şi cinară împreună cu cei doi *gentleman* ai noştri la han, Jos arătându-se la mare înălţime în alcătuirea meniului şi făgăduind că va porni a doua zi spre capitală cu maiorul.

Hangiul găsea că e o mare plăcere să-l vezi pe domnul Sedly dând peste cap cana de bere. Dacă aş avea timp şi îndrăzneala de-a mă abate de la subiect, aş scrie un capitol despre această primă cană de bere băută pe pământ englezesc. Ah, ce minunată e! Merită să stai printre străini un an doar ca la întoarcere să ai prilejul să te bucuri de-o asemenea băutură!

În dimineaţa următoare, maiorul Dobbin îşi făcu apariţia, bărbierit cu multă grijă şi foarte corect îmbrăcat, aşa după cum avea obiceiul. Era, ce-i drept, atât de devreme, că nu se sculase încă nimeni din casă, afară de acel uimitor lustragiu al hanului, care nu pare să simtă vreodată nevoie de somn. Şi maiorul putu să audă sforăiturile diferiţilor clienţi ai casei bubuind de-a lungul coridoarelor în timp ce el trecea, făcând să trosnească podeaua, prin gangurile acelea întunecoase tocmai când lustragiul cel fără somn se furişa din uşă în uşă adunând de la fiecare tot soiul de

încălţăminte – *à la* Blucher, Wellington sau Oxford[142] – ce aştepta afară. Apoi se trezi şi servitorul indigen al lui Jos şi începu să pregătească greoiul aparat vestimentar al stăpânului său şi să-i prepare narghileaua. În curând urcară şi cameristele şi, întâlnindu-se pe coridoare cu omul acela smolit la faţă, începură să ţipe, gândind că-i Necuratul. El şi Dobbin se împiedicară de găleţile lor de pe coridoare, în timp ce femeile acestea spălau podelele hotelului. Când apăru cel dintâi chelner, pletos, şi deschise poarta hanului, maiorul crezu că venise vremea plecării şi porunci să fie adusă numaidecât o diligenţă, ca ei să poată porni la drum.

Apoi îşi îndreptă paşii spre camera domnului Sedley şi dădu la o parte pologul încăpătorului pat de familie în care sforăia Jos. „Haide, sus! Sedley, zise maiorul, diligenţa va fi la poartă într-o jumătate de oră”.

Jos bombăni ceva de sub macat şi întrebă cât e ceasul; şi când, în cele din urmă, stoarse de la maiorul care se făcuse roşu ca focul (el, care nu spunea niciodată minciuni, chiar dacă ar fi putut scoate vreun folos personal din asta) cât arăta cu adevărat ceasul, izbucni într-un potop de înjurături pe care nu le vom repeta aici, dar prin care îi dădu a înţelege lui Dobbin că i-ar fi pusă viaţa în primejdie dacă el, Jos, s-ar scula în acel moment, că maiorul n-are decât să se ducă să se spânzure, că el nu va călători în niciun caz cu Dobbin şi că era foarte nepoliticos şi

[142] Cetate universitară engleză, unde-şi fac studiile fiii nobilimii şi ai marii burghezii engleze.

nepotrivit cu purtarea unui *gentleman* să scoli un om din somn în felul acesta; la care maiorul, înfrânt. Fu silit să bată în retragere, lăsându-l pe Jos să-şi continue somnul întrerupt.

Trăsura sosi numaidecât, şi maiorul nu mai vru să aştepte.

Chiar de-ar fi fost cine ştie ce nobil în călătorie de plăcere sau curier al vreunui ziar aducând ştiri la redacţie (dispoziţiile guvernului sunt, în general, purtate cu mai puţin zor), şi tot n-ar fi putut goni cu mai multă repeziciune. Surugiii rămâneau uimiţi de bacşişurile cu care îi copleşea. Cât de voios şi de verde arăta ţinutul în timp ce trăsura de poştă zbura de la o piatră de kilometraj la alta, prin îngrijitele orăşele de provincie, unde hangiii ieşeau să-l întâmpine cu zâmbete şi plecăciuni, pe lângă pitoreştile hanuri de pe marginea şoselei, cu firmele atârnate de ulmi, unde caii şi căruţaşii se adapă sub umbra bălţată a arborilor, pe lângă castele şi parcuri străvechi, cătune rustice îngrămădite împrejurul bătrânelor biserici cenuşii, prin fermecătorul şi prietenosul peisaj englezesc. Există oare în lume ceva asemănător? Pentru călătorul care se întoarce acasă, priveliştea aceasta e nespus de binefăcătoare, e ca şi cum ar da mâna cu tine, în timp ce-o străbaţi. Ei bine, maiorul Dobbin străbătu drumul de la Southampton până la Londra fără să bage în seamă multe lucruri în afară de pietrele de kilometraj înşirate de-a lungul şoselei. Vedeţi, el era foarte nerăbdător să-şi vadă

rubedeniile din Camberwell.

Fu supărat din cauza timpului pierdut între Piccadilly şi vechiul lui culcuş de la Slaughters, unde trase, potrivit obiceiului. Mulţi ani trecuseră de când îl văzuse pentru ultima dată, de când el şi cu George, tineri ofiţeri, gustaseră aci din plăcerea atâtor ospeţe şi luaseră parte la atâtea petreceri. Ajunsese un flăcău tomnatic. Părul îi încărunţise, şi multe pasiuni şi sentimente pe care le încercase în tinereţea lui încărunţiseră şi ele în răstimpul acesta de vreme. Aicea, totuşi, stătea în pragul uşii acelaşi valet bătrân, în acelaşi veşmânt negru şi slinos, cu aceeaşi bărbie dublă şi aceeaşi faţă fleşcăită, cu aceeaşi enormă legătură de chei la cingătoare, zornăindu-şi banii din buzunare ca şi mai înainte şi primindu-l pe maior ca şi cum acesta ar fi fost plecat numai de-o săptămână.

— Du lucrurile domnului maior la 23, aceea e camera dumnealui! porunci John, fără să vădească nici cea mai mică mirare. Friptură de pui pentru masă, bănuiesc. Nu v-aţi însurat? Se zvonea că v-aţi însurat. A fost pe aici chirurgul dumneavoastră scoţian. Nu, e vorba de căpitanul Humby din 33, pe când era încartiruit cu al...-lea la Injee. Vreţi apă caldă? De ce aţi venit cu trăsura, diligenţa nu era destul de bună?

Şi cu asta, credinciosul valet, care cunoştea şi îşi amintea de fiecare ofiţer care obişnuia să tragă acolo, om pentru care zece ani nu însemnau mai mult ca o zi, îl conduse pe Dobbin în vechea lui cameră, unde-şi găsi patul

curat, acoperit cu învelitoarea lui de damasc de lână, şi covorul ros, o idee mai murdar, şi întreg mobilierul cel vechi din lemn negru, cu garnitură de creton, întocmai cum maiorul le ştia că fuseseră în tinereţea lui.

El îşi aduse aminte de George în ziua dinaintea căsătoriei, măsurând camera în lung şi lat, rozându-şi unghiile şi jurând că bătrânul va trebui să cedeze, şi că dacă nu cedează, lui puţin îi pasă.

Parcă îl vedea aievea, intrând, trântind apoi cu putere uşa camerei lui Dobbin şi după aceea pe-a lui, de-alături...

— N-aţi întinerit, zise John, cercetându-şi cu luare-aminte prietenul de odinioară.

Dobbin începu să râdă.

— Zece ani şi un acces de friguri nu întineresc pe nimeni, John, răspunse el. Numai dumneata rămâi veşnic tânăr. Nu, dumneata rămâi veşnic bătrân.

— Ce s-a întâmplat cu văduva căpitanului Osborne? întrebă John. Straşnic băiat mai era! Dumnezeule, şi cum îşi mai arunca banii pe fereastră. N-a mai dat pe-aici niciodată din ziua aceea în care s-a însurat. În momentul de faţă îmi datorează încă trei lire. Priviţi, stă scris aici, în carnetul meu: „10 aprilie 1815, căpitanul Osborne: trei lire". Mă întreb dacă tatăl lui ar vrea să mi le plătească, şi spunând cuvintele acestea, bătrânul John de la „Slaughters" îşi scoase carneţelul legat în marochin, în care-şi notase suma datorată de căpitan pe o pagină unsuroasă, murdară, ce exista încă acolo, împreună cu multe alte însemnări scrise

ca vai de lume, privind clienţii datornici ai casei.

După ce îşi conduse muşteriul în cameră, John se retrase cu un calm desăvârşit; iar maiorul Dobbin, nu fără să se îmbujoreze puţin la faţă şi să zâmbească, bătându-şi singur joc de prostia lui, îşi alese din valiză cel mai elegant costum civil pe care-l avea şi care-i venea cel mai bine şi începu să râdă în timp ce-şi cercetă faţa tăbăcită şi părul cărunt într-o oglinjoară ca vai de lume, aflată pe masa de toaletă.

„Îmi pare bine că bătrânul John nu m-a uitat, îşi spuse el. Sper să mă recunoască şi ea!” Şi ieşi din hotel îndreptându-şi din nou paşii către Brompton.

În timp ce se-ndrepta spre casa ei, fiece mic amănunt al ultimei întrevederi cu Amelia era viu în mintea acestui om de o neclintită statornicie. Arcul de triumf şi statuia lui Ahile din Piccadilly fuseseră înălţate în anii când lipsise din ţară; o sută de alte schimbări interveniseră, pe care însă ochiul şi mintea lui le înregistrară doar în treacăt. Începu să tremure când coti pe străduţa aceea din Brompton, de care îşi amintea aşa de bine, străduţa aceea care ducea în strada unde stătea Amelia. Avea de gând să se mărite, sau nu? Dacă-i va ieşi în cale cu băieţelul... Dumnezeule, ce se va face el oare? Văzu o femeie cu un copil de 5 ani... oare nu era ea? Şi numai la gândul acesta, abia se mai ţinea pe picioare. Când, în sfârşit, ajunse lângă şiragul de case în care locuia Amelia şi apoi la poartă, se sprijini acolo şi rămase o clipă locului. Îşi putea auzi bătăile inimii. „Dumnezeu cel atotputernic s-o binecuvânteze, orice s-ar fi

întâmplat”, îşi spuse în sinea lui.

„Uf! poate să se fi mutat de aici”, gândi şi intră pe poartă.

Fereastra salonului în care stătea ea de obicei era deschisă, dar înăuntru nu se zărea nimeni. Maiorul crezu că recunoaşte totuşi pianul cu tabloul de deasupra, aşa cum era odinioară, şi emoţiile îi reînviară. Placa de aramă a domnului Clapp era încă pe uşă, ca şi ciocanul cu care Dobbin începu să bată.

O fetişcană de vreo 16 ani, cu aer şăgalnic, cu ochii iscoditori şi obrajii îmbujoraţi, veni să vadă cine ciocănise şi se uită la maior cu asprime când îl găsi rezemat de micul portal.

Era alb la faţă ca o stafie şi abia putu bâlbâi cuvintele:

— Doamna Osborne locuieşte aici?

Timp de-o clipă fata îl privi necruţător drept în faţă şi, pălind apoi şi ea, zise:

— Aibi milă de mine, Dumnezeule... e maiorul Dobbin! Şi îi întinse amândouă mâinile. Nu vă mai amintiţi de mine? Vă spuneam maiorul Acadea!

La care, şi cred că era pentru prima dată în viaţa lui că se purta în felul acesta, maiorul o luă pe fată în braţe şi o sărută. Ea începu să râdă şi să strige foarte agitată, chemând „mamă, tată!” în gura mare, făcându-i să iasă din casă pe acei respectabili cetăţeni care şi începuseră să-l examineze pe maior prin fereastra împodobită a bucătăriei şi care rămăseseră miraţi găsindu-şi fiica pe coridor în

braţele unui bărbat înalt, în redingotă albastră şi pantaloni albi.

— Sunt un vechi prieten... zise el, nu fără să roşească totuşi. Nu vă aduceţi aminte de mine, doamnă Clapp, şi de prăjiturile acelea bune pe care obişnuiaţi să le faceţi pentru ceai? Nu-ţi aduci aminte de mine, Clapp? Sunt naşul lui George şi m-am întors chiar acuma din India.

Urmă o zdravănă strângere de mâini, doamna Clapp arătându-se peste măsură de mişcată şi de încântată; şi în timp ce stăteau pe coridorul acela, ea luă de foarte multe ori ca martor cerul la fericirea pe care o încerca.

Proprietarul şi proprietăreasa casei îl conduseră pe onorabilul maior în camera familiei Sedley (unde el îşi aduse aminte de fiecare lucruşor, de la vechiul pian cu podoabe de aramă, odinioară un mic şi cochet instrument fabricat de Stothard, până la paravanele din faţa căminului şi la mausoleul-miniatură de alabastru, în mijlocul căruia ticăia ceasornicul de aur al domnului Sedley), şi acolo, în timp ce stătea în fotoliul gol al chiriaşului, tatăl, mama şi fiica îl informară pe maiorul Dobbin, cu o mie de neaşteptate întreruperi, despre lucrurile pe care noi le-am aflat, amănunte din viaţa Ameliei, cu care însă Dobbin nu era încă la curent: adică despre moartea doamnei Sedley, despre faptul că bătrânul Osborne îl luase la el pe George, despre felul în care se despărţise văduva de copil, cât şi despre alte amănunte din viaţa ei. De două sau de trei ori, maiorul fu pe punctul de a ataca şi problema căsătoriei, dar

nu avu curaj. Nu voia să-şi dezvăluie tainele inimii în faţa acestor oameni. În cele din urmă, i se aduse la cunoştinţă că doamna Osborne ieşise să se plimbe cu tatăl ei în Kensingion Gardens, unde, atunci când era vreo după-amiază frumoasă, îl ducea totdeauna pe bătrânul *gentleman* (care acuma devenise foarte slab şi morocănos şi îi întuneca şi ei viaţa, deşi Amelia se purta cu el ca un înger, de asta stăm chezaşi cu toţii).

— Sunt foarte grăbit, spuse maiorul, şi am de pus la punct o seamă de lucruri importante astă-seară. Aş vrea s-o văd totuşi pe doamna Osborne. Sper că domnişoara Mary poate veni cu mine să-mi arate drumul?

Domnişoara Mary fu încântată şi uluită de această propunere. Sigur că ştia drumul. Şi i-l va arăta maiorului Dobbin. Fusese de multe ori acolo cu domnul Sedley, când doamna Osborne era plecată... plecată spre Russell Square; şi ştia şi banca pe care îi plăcea bătrânului să stea. Dădu fuga în camera ei şi se întoarse numaidecât cu cea mai bună pălărie pe care o avea, cu şalul galben şi cu broşa cea mare cu pietre semipreţioase, lucruri de-ale maică-sii, pe care şi le însuşise cu prilejul acesta, pentru a nu-şi face tovarăşul, pe maior adică, de ruşine.

Apoi, ofiţerul respectiv, în redingotă albastră şi cu mănuşi de piele de căprioară, dădu braţul domnişoarei şi porniră cu mare veselie. Era bucuros să mai fie de faţă o prietenă când se va ivi momentul de care îi era, oarecum, teamă. O mai întrebă pe însoţitoarea lui încă o mie de alte

lucruri despre Amelia; inima lui duioasă se îndureră foarte gândindu-se că fusese nevoită să se despartă de băiat. Cum a putut îndura aşa ceva? îl vedea des? Iar domnul Sedley avea cu ce trăi? Mary răspunse la toate întrebările maiorului Acadea cum putu şi ea mai bine.

La jumătatea drumului lor se întâmplă un incident, care, deşi foarte neînsemnat în sine, îi făcu maiorului Dobbin o plăcere nemaipomenită. Un tânăr palid, cu favorite rare de tot şi cu **o** cravată albă şi bine scrobită, venea către ei pe străduţă, plimbându-se *en sandviş,* având adică câte o doamnă la fiecare braţ: una era o femeie matură, înaltă şi autoritară, cu înfăţişare şi trăsături ce semănau foarte bine cu ale clericului, alături de care mergea cealaltă, mică de statură, pipernicită, pământie la faţă, purtând o frumoasă pălărie nou-nouţă şi panglici albe, o blană elegantă, iar pe piept, un bogat ceas de aur. *Gentleman-ul* strivit cum era de aceste două doamne, purtând pe deasupra şi o umbrelă, un şal şi un coşuleţ, aşa că braţele îi erau cu desăvârşire ocupate, şi, bineînţeles, neputând să-şi ducă mâna la pălărie pentru a răspunde reverenţei cu care îl salută domnişoara Clapp, dădu doar din cap, drept răspuns la salutul ei, salut pe care cele două doamne i-l întoarseră cu un aer protector, privindu-l în acelaşi timp cu asprime pe individul în haină albastră şi baston de bambus care o însoţea pe domnişoara Mary.

— Cine-i ăsta? întrebă maiorul, amuzat de grup şi după ce făcuse loc celor trei să treacă pe străduţă.

Mary îl privi pe maior ştrengăreşte.

— E duhovnicul nostru, cucernicul Binny, (maiorul Dobbin avu o uşoară tresărire), şi sora lui, domnişoara Binny. Doamne, cum obişnuia să ne mai sâcâie la şcoala de duminică! Iar cealaltă doamnă, cea ceacâră şi cu ceas, este doamna Binny... fostă domnişoară Grits; tatăl ei e băcan, patronul prăvăliei „Micul şi veritabilul ceainic de aur” din Kensington Gravei Pits. S-au căsătorit luna trecută, şi abia s-au întors de la Margate. Are o zestre de cinci mii de lire; dar s-a şi certat cu domnişoara Binny, care a pus la cale căsătoria aceasta.

Dacă înainte de asta maiorul avusese o uşoară tresărire, acuma tresări de-a binelea şi lovi cu bastonul de bambus în pământ cu asemenea tărie, că o făcu pe domnişoara Clapp să exclame: „Dumnezeule!” şi să înceapă să râdă. El rămase un moment locului, tăcut, uitându-se cu gura căscată după tânăra pereche, în timp ce domnişoara Clapp depăna povestea acestora; dar nu reţinu nimic altceva în afară de vestea căsătoriei onoratului reverend; era ameţit de atâta fericire. După întâlnirea asta, el începu să meargă de două ori mai repede către destinaţie, şi totuşi i se părea că ajunseră prea devreme (căci maiorul era în prada unei mari tulburări la gândul că o va întâlni pe Amelia, întâlnire, pe care o dorise cu înfocare în decursul celor zece ani), tăind străduţele din Brompton, şi intrară pe mica şi străvechea poartă din Kensington Gardens.

— Iată-i! anunţă domnişoara Mary şi îl simţi tresărind din

nou la braţul ei.

Astfel că ghici totul numaidecât. Ştia toată povestea, de parcă ar fi citit-o într-unul din romanele ei favorite – *Fanny cea fără tată* sau *Căpeteniile scoţiene.*

— Ce-ar fi să dai o fugă şi să-i spui? zise maiorul.

Fata o rupse la fugă cu şalul ei cel galben fluturându-i în vânt.

Bătrânul Sedley stătea pe o bancă, cu fularul pus pe genunchi, flecărind, potrivit obiceiului, despre cine ştie ce întâmplare din trecut, pe care Amelia o cunoştea de-a fir-a-păr şi pe care o ascultase, cu un zâmbet îngăduitor, de nenumărate ori până acuma. Ea ajunsese să se poată gândi în ultimul timp la treburile ei şi totodată să zâmbească sau să facă oarecare semne prin care îi dădea a înţelege bătrânului că e foarte atentă la povestirea respectivă, dar în realitate abia auzea ici-colo câte un cuvânt.

Când Mary se ivi ţopăind de-a lungul aleii, şi Amelia dădu cu ochii de ea, se ridică repede de pe bancă.

Se gândi numaidecât că trebuie să i se fi întâmplat ceva lui George; dar vederea figurii nerăbdătoare şi pline de fericire a mesagerei risipi spaima din inima temătoarei mame.

— Veşti! Veşti! începu să strige trimisa maiorului Dobbin. A venit! A venit!

— Cine a venit? întrebă Emmy, tot cu gândul la fiul ei.

— Uită-te, răspunse domnişoara Clapp, întorcându-se şi arătând cu mâna în direcţia în care, când Amelia privi şi ea,

văzu faţa suptă şi umbra prelungă a lui Dobbin proiectându-se pe iarbă.

Amelia tresări la rândul ei, se roşi şi începu, bineînţeles, să plângă. În toate împrejurările ieşite din comun ale acestei naive şi mici făpturi, *les grandes eaux*[143] deţineau, aproape întotdeauna, rolul de frunte.

Dobbin se uită la ea – ah, cu câtă pasiune! – cum venea alergând către el, cu mâinile întinse, gata să i le ofere. Nu se schimbase. Puţin cam palidă; puţin mai plină La faţă. Ochii erau aceiaşi, ochii ei blânzi şi încrezători. Şi abia câteva şuviţe de argint în părul moale şi întunecat. Amelia îi întinse amândouă mâinile în timp ce îi privea, zâmbind printre lacrimi, faţa cinstită şi plină de naturaleţe. El luă cele două mânuţe într-ale sale şi le păstră câtăva vreme. Şi rămase o clipă fără să rostească un singur cuvânt. De ce nu o lua în braţe, de ce nu-i jura că n-are s-o mai părăsească niciodată? Mai mult ca sigur că Amelia i s-ar fi supus; era cu neputinţă să nu fi ascultat de el.

— Trebuie, trebuie să-ţi anunţ şi altă sosire, spuse Dobbin după un răstimp de tăcere.

— Doamna Dobbin? întrebă Amelia, dându-se pe neaşteptate înapoi.

De ce nu scotea oare maiorul niciun cuvânt?

— Nu, răspunse el, lăsându-i mâinile. Cine ţi-a spus asemenea minciuni? Vreau să te anunţ că fratele dumitale, Jos, a venit pe acelaşi vas cu mine şi s-a întors acasă ca să

[143] Fântînele arteziene (fr.).

vă facă pe toţi fericiţi.

— Tată, tată!... strigă Emmy. Avem noutăţi! Jos s-a întors în Anglia. A venit să se îngrijească de dumneata. Iată-l şi pe maiorul Dobbin.

Domnul Sedley se ridică, tremurând puternic şi adunându-şi gândurile. Apoi înaintă şi făcu maiorului o plecăciune după moda veche, adresându-i-se cu „domnule Dobbin” şi exprimându-şi speranţa că onorabilul său tată, *sir* William, era bine sănătos. Tocmai avea de gând să treacă pe la *sir* William, care, cu puţin timp în urmă, îi făcuse cinstea să-l viziteze. *Sir* William nu mai trecuse de opt ani pe la bătrânul *gentleman* – asta era vizita pe care se gândea el să i-o întoarcă.

— E tare zdruncinat, şopti Emmy când Dobbin se apropie şi dădu prietenos mâna cu bătrânul.

Deşi avea de pus la cale câteva importante afaceri personale în seara aceea la Londra, maiorul consimţi totuşi să le amâne, primind invitaţia pe care i-o făcu domnul Sedley de a merge acasă şi de-a lua ceaiul împreună cu ei. Amelia porni la braţ cu tânăra ei prietenă cu şal galben, conducând grupul la întoarcerea lor spre casă, aşa că domnul Sedley mergea alături de Dobbin. Bătrânul umbla foarte încet şi-şi aminti de o mulţime de vechi întâmplări, despre el şi despre sărmana lui Bessy, despre îmbelşugarea şi despre falimentul lui. Gândurile lui, aşa cum se întâmplă cu oamenii bătrâni şi decrepiţi, erau întoarse cu totul spre trecut. Prezentul, cu excepţia catastrofei pe care o mai

resimţea încă, nu mai prezenta niciun fel de interes pentru el. Maiorul era bucuros şi-l lăsă să vorbească întruna. Ochii îi erau fixaţi asupra siluetei din faţă – draga şi micuţa siluetă veşnic prezentă în închipuirea şi în rugăciunile lui şi care-i însufleţea visele, fie că era treaz, fie că dormea.

Amelia se arătă foarte fericită, zâmbitoare şi plină de neastâmpăr toată seara aceea, împlinindu-şi, după cum gândea Dobbin, îndatoririle sale de gazdă la micul ospăţ cu cea mai mare graţie şi îndemânare. Şi în timp ce stăteau în umbra înserării, ochii lui o urmăreau toată vremea. De câte ori şi cu câtă pasiune nu-şi dorise clipa aceasta şi de câte ori nu se gândise la ea de-acolo de departe, bătut de vânturile calde şi în timpul marşurilor obositoare, închipuindu-şi-o blândă şi fericită, îngrijind cu bunăvoinţă de bătrânii ei părinţi şi împodobindu-le sărăcia cu duioasa ei supunere, aşa cum o vedea aievea acuma. Eu nu susţin că gustul maiorului Dobbin era din cale-afară de rafinat sau că e de datoria spiritelor superioare să se mulţumească cu un paradis în care nu se consumă decât pâine cu unt, aşa cum se mulţumea vechiul şi naivul nostru prieten; dar, bune sau rele, acestea erau dorinţele lui; şi, servit de Amelia, el era gata să bea tot atât de multe ceşti de ceai ca şi doctorul Johnson.

Amelia, văzându-i pornirea aceasta, îl încurajă râzând; şi se uita foarte ştrengăreşte la el în timp ce-i turna ceaşcă după ceaşcă. E adevărat că ea n-avea de unde să ştie că maiorul nu mâncase încă şi că la „Slaughters” îl aştepta un

tacâm anume pus pentru el, şi lângă el un carton, ca să marcheze că masa era reţinută, în aceeaşi boxă în care maiorul şi George chefuiseră de nenumărate ori, când Amelia era abia o copilă proaspăt ieşită din pensionul domnişoarei Pinkerton.

Primul lucru pe care doamna Osborne i-l arătă maiorului fu miniatura lui Georgy, pentru care alergă sus de îndată ce sosiră acasă. Fireşte că miniatura nu era nici pe jumătate aşa de frumoasă ca băieţelul, dar nu fusese un gest nobil din partea lui să i-o dăruiască? Cât timp rămase treaz tatăl ei, Amelia nu vorbi prea mult despre Georgy. Căci s-o audă vorbind despre domnul Osborne şi Russell Square nu era plăcut pentru bătrân, care mai mult ca sigur habar nu avea că în ultimele luni trăise din mila acestui rival mai bogat; şi îşi pierdea numaidecât cumpătul când se făcea vreo aluzie la acesta.

Dobbin povesti bătrânului tot şi poate puţin mai mult decât tot ceea ce se întâmplase pe bordul lui „Ramehunder”; el exageră vorbind despre binevoitoarea dispoziţie a lui Jos faţă de tatăl lui şi hotărârea de a-i îndulci zilele pe care le mai avea de trăit. Adevărul este că în timpul călătoriei maiorul stăruise mult, în ceea ce priveşte această îndatorire, pe lângă tovarăşul său de călătorie şi îi smulsese făgăduieli că va avea grijă de Amelia şi de Georgy. Domolise mânia lui Jos în privinţa poliţelor trase asupra sa de către bătrânul *gentleman* şi-i povesti râzând despre propriile-i păţanii de aceeaşi natură şi despre

faimosul transport de vinuri cu care îl blagoslovise şi pe el bătrânul, izbutind să-l aducă pe domnul Jos – care era o persoană cu care o puteai scoate la capăt când era bine dispus şi puţin măgulit – la sentimente deosebit de bune faţă de rudele din Europa. Şi, ce mai la deal, la vale, mi-e ruşine că trebuie să spun, dar maiorul umflă până într-atât adevărul, încât îi destăinui bătrânului domn Sedley că dorinţa de a-şi vedea părintele fusese ceea ce îl determinase pe Jos să vină din nou în Europa.

La ora obişnuită, domnul Sedley începu să moţăie în fotoliu şi veni în sfârşit şi rândul Ameliei să înceapă să vorbească, lucru pe care îl făcu cu multă vioiciune şi referindu-se exclusiv la Georgy. Nu pomeni nimic despre durerea pe care-o resimţea în urma acestei despărţiri, căci, deşi era pe jumătate distrusă din pricină că-i fusese luat copilul, această femeie de ispravă îşi spunea totuşi că e foarte urât să se plângă de lipsa lui; dar ea povesti tot ceea ce ştia despre Georgy, despre virtuţile, talentele şi perspectivele lui de viitor. Îi descrise frumuseţea îngerească a copilului; povesti o sumedenie de exemple privind generozitatea şi nobleţea lui sufletească, de pe vremea când stăteau împreună; cum se oprise o dată în Kensington Gardens o ducesă de sânge regal şi-l admirase, cât de bine îngrijit era acuma şi că avea un valet şi un ponei; cât era de ager şi de deştept şi ce nemaipomenit de cultă şi de plăcută persoană era cucernicul Lawrence Veal, profesorul lui George.

— Ştie orice, zise Amelia. Dă cele mai fermecătoare serate. Dumneata, care eşti un om aşa de învăţat şi care ai citit atâtea lucruri, dumneata, care eşti aşa de inteligent şi de desăvârşit, nu spune nu – de câte ori nu mi-a spus *el* asta! – ai să fii încântat de reuniunile de la domnul Veal. Au loc în ultima marţi a fiecărei luni. Spune că nu există loc în barou sau în Parlament la care să nu poată aspira Georgy. Priveşte numai! şi se duse la sertarul pianului, de unde scoase o compoziţie de-a lui Georgy.

Această capodoperă, care se găseşte încă în posesia mamei lui George, sună precum urmează:

Despre egoism.

— Dintre toate viciile care înjosesc natura umană, egoismul este cel mai condamnabil şi mai de dispreţuit. O prea mare iubire de sine duce la cele mai monstruoase crime şi prilejuieşte cele mai mari nenorociri atât în *state, cât şi în familii.*

Precum un om egoist îşi va sărăci familia şi adesea o va duce la sapă de lemn, tot astfel şi un rege egoist aduce ruina poporului său şi îl aruncă deseori în război.

Exemplu: Egoismul lui Ahile, aşa cum ne-a atras asupra lui atenţia poetul Homer, a prilejuit o sumedenie de nenorociri grecilor (Vezi Homer, Iliada, A. 2). Egoismul răposatului Napoleon Bonaparte a prilejuit nenumărate războaie în Europa şi i-a cauzat lui însuşi pieirea, într-o insulă mizerabilă, Sfânta Elena din Oceanul Atlantic.

Noi vedem din aceste exemple că nu trebuie să ne

călăuzim după propriul nostru interes şi ambiţia noastră, ci trebuie să avem în vedere şi interesele celorlalţi, tot aşa ca şi pe ale noastre.

George S. Osborne

Athene House, 24 aprilie 1827

— Când te gândeşti că şi-a însuşit asemenea stil şi că citează şi autori greci, la vârsta lui! zise fermecată mama. O, William, adăugă ea, întinzându-i mâna maiorului, ce comoară mi-a dat cerul în băiatul acesta! El e mângâierea vieţii mele şi e imaginea vie a lui... a celui plecat!

„Trebuie să fiu oare supărat pe ea din pricină că se arată aşa de devotată celuilalt? gândi William. Trebuie să fiu oare gelos pe prietenul meu din mormânt, sau să fiu îndurerat că o inimă ca a Ameliei nu poate iubi decât o singură dată în viaţă? O, George, George, ce puţin preţ puneai tu, totuşi, pe femeia asta!”

Gândul acesta trecu cu repeziciune prin mintea lui William în timp ce ţinea mâna Ameliei, iar ea îşi dusese batista la ochi.

— Dragă prietene, zise ea, strângând mâna care i-o ţinea pe-a sa, ce bun, ce îndatoritor ai fost dumneata totdeauna faţă de mine! Uite! Se trezeşte tata. Ai să te duci mâine să-l vezi pe George, nu-i aşa?

— Nu mâine, răspunse bietul Dobbin, mâine am treabă!

Nu voia să-i mărturisească că el nu-şi văzuse încă părinţii şi nici pe iubita lui soră Ann. Neglijenţă pentru care, sunt sigur, orice persoană cu scaun la cap îl va mustra pe

maior. Şi, numaidecât după asta, el îşi luă rămas bun, lăsându-şi adresa pentru Jos, care avea să sosească şi el. Şi în felul acesta trecu cea dintâi zi, iar el o văzuse pe Amelia.

Când se înapoie la „Slaughters”, friptura de pui era bineînţeles rece, stare în care Dobbin o consumă drept supeu.

Ştiind cât de devreme i se culcă familia şi că nu se cuvenea să le tulbure somnul la o oră aşa de înaintată, trebuie să arătăm că maiorul Dobbin şi-a luat în seara aceea un bilet la „Haymarket Theatre”, unde nădăjduim că s-a distrat.

CAPITOLUL LIX

BĂTRÂNUL PIAN

Vizita maiorului îl aruncă pe bătrânul John Sedley într-o stare de mare agitaţie şi excitare. În seara aceea fiica lui nu-l putu convinge să se mulţumească numai cu ocupaţiile sau distracţiile lui obişnuite. El îşi petrecu toată vremea scotocind prin cutii şi sertare, despăturindu-şi hârtiile cu mâini tremurătoare, triindu-le şi aşezându-le în vederea sosirii lui Jos. Erau toate în cea mai mare ordine – dosarele şi cataloagele, recipisele şi corespondenţa cu avocaţii şi alte persoane cu care avea legături; documentele privind

proiectul cu desfacerea vinurilor (proiect care nu-i reuşise dintr-o pricină de neînţeles, după ce începuse sub cele mai strălucitoare auspicii), proiectul privind comerţul cu cărbuni (pe care numai lipsa de capital îl împiedică de a deveni planul cel mai plin de succes prezentat vreodată publicului), patenta pentru joagărele mecanice şi proiectul de exploatare a rumeguşului etc., etc. Toată noaptea, până la o oră foarte târzie, şi-o petrecu cu punerea la punct a acestor documente, târându-se dintr-o cameră în alta, cu o lumânare abia pâlpâind în mâinile tremurânde. Aici sunt hârtiile cu vinul, aici cele cu rumeguşul, aici cele cu cărbunii; aici sunt scrisorile către Calcutta şi Madras, cu răspunsurile maiorului Dobbin, cavaler al Ordinului „Bath", şi cu cele ale domnului Joseph Sedley în aceeaşi chestiune.

— N-are să găsească nicio neregulă în ceea ce mă priveşte pe *mine,* Emmy, zise bătrânul *gentleman.*

Emmy zâmbi.

— Eu nu cred că Jos are să-şi dea osteneala să se uite prin hârtiile acelea, tată, răspunse.

— Tu nu te pricepi de loc în materie de afaceri, draga mea, spuse tatăl, dând din cap cu un aer plin de importanţă.

Şi trebuie să mărturisim că din punctul acesta de vedere Emmy era foarte neştiutoare; şi ce păcat e că anumiţi oameni sunt atât de învăţaţi. După ce toate hârţoagele astea fură aşezate pe un bufet, bătrânul Sedley le acoperi cu grijă cu o frumoasă basma indiană (una din cele trimise

de maiorul Dobbin), rugând-o pe proprietăreasă şi pe fiica ei, în modul cel mai solemn, să nu mişte din loc hârtiile acelea, care fuseseră puse în ordine pentru sosirea domnului Joseph Sedley în dimineaţa următoare. „Domnul Joseph Sedley, din înaltul serviciu civil din Bengal al Companiei Indiilor Orientale”.

A doua zi dimineaţă, Amelia îl găsi treaz foarte devreme, mai nerăbdător, mai agitat şi tremurând mai mult ca oricând.

— N-am dormit destul, Emmy, draga mea, zise el. M-am gândit la biata mea Bessy. Tare-aş vrea să mai fi fost în viaţă şi să se mai plimbe încă o dată în trăsura lui Jos. Odinioară avea şi ea trăsura ei proprie, şi îi stătea tare bine! Şi ochii i se umplură de lacrimi, ce i se prelinseră pe faţa zbârcită.

Amelia i le şterse, şi îl sărută zâmbind, şi legă cravata bătrânului într-un nod elegant, şi îi înfipse acul de cravată în cea mai bună cămaşă cu dantelă pe care o avea; în această cămaşă şi cu hainele cernite de duminică, el stătu de la ora 6 dimineaţa aşteptând sosirea feciorului său.

Există câteva splendide saloane de croitorie pe High Street din Southampton, în ale căror frumoase vitrine cu oglinzi sunt expuse jiletci somptuoase şi de toate felurile, de mătase şi de catifea, aurii şi roşcate, cât şi ultimele jurnale de modă, în care acei distinşi *gentleman* cu monoclu, care ţin de mână băieţei cu ochi nemaipomenit de mari şi păr cârlionţat, trag cu ochiul la doamnele în

costume de călărie, ce călăresc ţanţoş pe lângă statuia lui Ahile de lângă Apsley House. Jos, deşi aprovizionat cu o seamă din cele mai splendide jiletci pe care le putea furniza Calcutta, îşi spuse că nu putea apărea în capitală până ce nu va avea una sau două din aceste haine şi îşi alese una din mătase roşcată, brodată cu fluturi de aur, una din catifea neagră şi alta de stofă cu dungi albe şi guler răsfrânt, cu care, împreună cu o bogată cravată de mătase albastră şi un ac de aur, reprezentând un obstacol peste care sare un călăreţ în smalţ trandafiriu, găsi că-şi putea face intrarea în Londra cu oarecare demnitate. Căci stângăcia de odinioară a lui Jos şi timiditatea lui neghioabă din pricina căreia roşea în orice împrejurare făcuseră loc unei mult mai sincere şi mai pline de curaj autopreţuiri. „Nu mă sfiesc să recunosc, spunea Waterloo Sedley prietenilor săi, că sunt un bărbat cochet”. Şi cu toate că nu se simţea în largul lui dacă la balurile de la palatul guvernamental se uita la el vreo femeie, şi cu toate că roşea şi îşi pierdea cumpătul din pricina acestor priviri, motivul de căpetenie pentru care le ocolea era teama ca nu cumva să se îndrăgostească vreuna din ele de dânsul, el fiind cu totul împotriva căsătoriei. Dar eu am auzit spunându-se că nu există în Calcutta om mai elegant ca Waterloo Sedley, că avea cel mai frumos echipaj, că dădea cele mai straşnice ospeţe de burlac şi că poseda cea mai minunată argintărie din toată localitatea.

Ca să confecţionezi acele jiletci pentru un om de talia şi

demnitatea lui Jos, trebuia cel puţin o zi, timp din care el îşi petrecu o parte în căutarea unui slujitor care să-l servească pe el şi pe indianul lui şi dând instrucţii comisionarului care se ocupa de bagajele, de cutiile şi de cărţile pe care nu le citea niciodată, de lăzile cu fructe de manghier, sosuri şi ingrediente pentru pregătit *curry,* de şalurile aduse pentru a fi dăruite unor persoane pe care nici nu le ştia încă şi de tot ceea ce îi mai rămăsese din al său *Persicos apparatus*[144]*.*

În cele din urmă, a treia zi, porni la Londra cu trăsura, pe îndelete, îmbrăcat în noua lui jiletcă, cu indianul clănţănind din dinţi de frig şi tremurând, înfăşurat într-un şal, pe capră, alături de noul servitor european. Jos pufăia din când în când din pipă înăuntrul trăsurii şi arăta aşa de maiestuos, încât copiii strigau: „Ura!” când îl vedeau, şi multă lume crezu că trebuie să fie vreun guvernator general. *El,* însă, vă asigur, nu refuză invitaţiile pline de respect ale hangiilor de prin îmbietoarele orăşele de provincie de-a coborî din trăsură ca să se răcorească. După ce se împărtăşi dintr-un copios mic dejun la Southampton, la care i se servi peşte, Orez şi ouă tari, îşi veni aşa de bine în fire până la Winchester, încât crezu necesar să bea un pahar de Xeres. La Alton coborî din trăsură, la rugămintea servitorului său, şi bău cu multă poftă berea tare care face fala localităţii. La Farnham se opri ca să viziteze castelul episcopului şi să ia o masă frugală, alcătuită din ţipari fierţi

[144] Provizii de băuturi alcoolice orientale, (lat.).

în aburi, cotlet de viţel, fasole verde şi o butelie de Bordeaux. Îi fu tare frig când ajunse la Bagshot Heath, unde indianul clănţănea din dinţi din ce în ce mai tare şi unde *sahib*[145] Jos înghiţi nişte grog; de fapt, când ajunse în capitală, era tot atât de plin de vin, bere, mâncare, murături, *sherrybrandy* şi tutun ca şi cabina *steward-ului* de pe un vapor. Se întunecase când trăsura lui se opri, huruind, în faţa micuţei porţi din Brompton, unde iubitorul tânăr se duse în primul rând, mai înainte de a intra în posesia apartamentului pe care i-l reţinuse la „Slaughters” domnul Dobbin.

Toată lumea de pe strada respectivă se postase la ferestre; mica servitoare alergă la portiţa grădinii, *miesdames* Clapp priveau de la ferestruica împodobitei lor bucătării; Emmy, peste măsură de tulburată, se afla pe coridor, printre pălării şi haine, iar bătrânul Sedley, înăuntru, în salon, zdruncinat de tot din pricina emoţiei. Jos coborî din trăsura de poştă, a cărei scară scârţâia şi se clătina îngrozitor sub greutatea lui, ajutat de noul valet de la Southampton şi de indianul care tremura din toate mădularele şi a cărui faţă cafenie se învineţise acuma de frig, căpătând culoarea unei pipote de curcan. El făcu pe dată o senzaţie nemaipomenită pe coridor, unde doamna şi domnişoara Clapp, venite probabil ca să asculte la uşa salonului, îl găsiră pe Loll Jewab dârdâind pe banca din vestibul sub maldărul de haine cu care era îmbrăcat,

[145] Denumire dată funcţionarilor englezi şi indigeni din India.

văitându-se de ţi-era mai mare jalea şi arătându-şi globul galben al ochilor şi dinţii albi.

Fiindcă, vedeţi, noi am închis cu dibăcie uşa peste întâlnirea dintre Jos şi bătrânul lui tată şi biata, micuţa şi gingaşa lui soră. Bătrânul fu foarte mişcat; La fel, fireşte, fu şi fiica sa; nici Jos nu rămase stană de piatră. În răstimpul unei absenţe de zece ani, până şi cel mai egoist dintre oameni se va gândi la cămin şi la legăturile lui de rudenie. Depărtarea sfinţeşte legăturile acestea. Când gândul stăruie prea mult asupra acestor bucurii pierdute, le măreşte farmecul şi dulceaţa. Jos se bucura din toată inima să-şi vadă părintele şi să-i strângă mâna, cu toate că între ei intervenise între timp o oarecare răceală. Se bucura să-şi vadă surioara, despre care ţinea minte cât de drăgălaşă şi veselă era, arătându-se în acelaşi timp îndurerat de schimbarea pe care timpul, necazurile şi nenorocirea o operaseră asupra bătrânului atât de dărâmat. Emmy îl întâmpinase la uşă în hainele ei cernite şi îi vorbi în şoaptă despre moartea mamei, rugându-l să nu pomenească nimic de asta tatălui lor. Dar nu fusese nevoie de atâta precauţie, căci bătrânul Sedley însuşi începu să vorbească numaidecât despre evenimentul respectiv, trăncănind aproape numai despre asta şi plângând din toate băierile inimii. Fapt care îl zgudui mult pe indianul nostru, silindu-l să-şi acorde ceva mai puţină importanţă lui însuşi decât era obişnuit s-o facă bietul băiat.

Rezultatul întrevederii trebuie să fi fost foarte

mulţumitor, căci după ce Jos se urcă din nou în trăsura lui de poştă şi porni spre hotel, Emmy îşi îmbrăţişă cu duioşie părintele, adresându-i-se cu un aer triumfător şi întrebându-l pe bătrân dacă n-avea dreptate când spunea că fratele ei are o inimă de aur.

Într-adevăr, Joseph Sedley, mişcat de starea umilă în care îşi găsise familia şi în expansiunea şi revărsarea inimii lui, prilejuită de această primă întâlnire, le făgădui că nu vor mai duce de-acum încolo lipsă de nimic, că va rămâne în orice caz în ţară pentru câtăva vreme, timp în care casa lui şi tot ceea ce poseda el va fi al lor; şi că Ameliei îi va sta foarte bine în capul mesei lui până va accepta să aibă propria ei masă.

Amelia dădu din cap cu tristeţe şi recurse, ca de obicei, la „rezervorul de apă". Ea înţelese la ce făcea aluzie Jos. Doamna Osborne şi tânăra ei prietenă, domnişoara Clapp se întreţinuseră îndelung asupra chestiunii chiar în seara vizitei maiorului; căci impetuoasa Mary nu se putu stăpâni să nu-i împărtăşească descoperirea pe care o făcuse, descriindu-i tresărirea şi tremurul acela de bucurie care îl trădaseră pe maiorul Dobbin când se întâlniseră cu domnul Binny şi cu nevasta acestuia, prilej prin care maiorul află că nu mai avea niciun rival de care să se teamă.

— N-ai băgat de seamă cât s-a cutremurat când l-ai întrebat dacă nu s-a însurat, iar el a răspuns:

„Cine ţi-a spus asemenea minciuni"? Vai, doamnă, continuă Mary, nu-şi mai lua ochii de la dumneata; şi eu

sunt sigură că a încărunţit numai din pricină că s-a gândit prea mult la dumneata!

Dar Amelia, uitându-se în direcţia patului, deasupra căruia atârnau portretele soţului şi fiului său, îi spuse tinerei ei *protégée* să nu mai vorbească niciodată, niciodată, despre lucrul acesta; că maiorul Dobbin fusese cel mai drag prieten al soţului ei şi cel mai bun şi mai iubitor protector al ei şi al lui Georgy; şi că ea îl iubea ca pe-un frate, dar că o femeie care fusese măritată cu un înger ca acela, şi ea arăta spre perete, nu se mai putea gândi la altă căsătorie. Biata Mary oftă; căci se gândea la ce ar face ea dacă tânărul Tomkins, ajutorul de chirurg care o urmărea întotdeauna din ochi când se întâlneau la biserică şi care, prin privirile acelea de-a dreptul agresive, îi pusese la atât de grea încercare sfioasa-i inimioară, încât era gata să se predea numaidecât, ce-ar face dacă ar muri? Ştia că era tuberculos, avea obrajii prea roşii şi-l sufla vântul de slab ce era.

Asta nu înseamnă că Emmy, fiind pusă la curent cu pasiunea cinstitului maior, îl respinsese în vreun fel sau altul, sau se simţi nemulţumită de ea. O dragoste de felul acesta din partea unui *gentleman* atât de sincer şi loial nu putea supăra pe nicio femeie. „Desdemona nu era supărată pe Cassio”[146], deşi este foarte puţin probabil că n-a băgat de seamă înclinaţia locotenentului pentru ea (iar eu, dinspre partea mea, sunt convins că în această tristă

[146] Personaje din drama Othello de Shakespeare.

întâmplare s-au petrecut mult mai multe lucruri decât a ştiut vreodată merituosul ofiţer maur); ei bine, Miranda se arăta chiar foarte binevoitoare faţă de Caliban[147] şi putem fi aproape siguri că din acelaşi motiv. Asta nu înseamnă că ea l-ar fi încurajat câtuşi de puţin – sărmanul şi bizarul monstru – firește că nu. Nici Emmy nu avea de gând să-l încurajeze prin niciun mijloc pe admiratorul ei, maiorul. Ea îi va acorda acea consideraţie prietenească pe care o meritau marea lui bunătate şi fidelitate; va da dovadă faţă de el de o cordialitate şi o francheţe desăvârşită până în ziua în care îşi va face propunerea; şi *atunci* va avea destul timp să-i vorbească şi să pună capăt unor speranţe care nu se vor putea realiza niciodată.

Aşadar, ea dormi straşnic de bine în noaptea aceea, după convorbirea avută cu Mary, şi se simţi mai fericită ca de obicei, în ciuda întârzierii lui Jos. „Îmi pare bine că nu se însoară cu acea domnişoară O'Dovvd, gândi. Colonelul O'Dowd nu va putea avea niciodată o soră demnă de un om aşa de desăvârşit ca maiorul William!" Cine, din micul ei cerc de cunoştinţe, putea fi o soţie potrivită pentru el? Domnişoara Binny, nu, era prea bătrână şi rea; domnişoara Osborne? tot prea bătrână. Mica Mary era prea tânără. Şi înainte de a adormi, doamna Osborne nu putu găsi pe nimeni care să i se potrivească maiorului.

Cu toate acestea, când îşi făcu apariţia factorul, mica familie fu pusă în nedumerire de primirea unei scrisori de la

[147] Personaje din drama Furtuna de Shakespeare.

Jos, adresată surorii lui, prin care le aducea la cunoştinţă că se simte cam obosit după călătoria făcută şi-i va fi peste putinţă să se mişte din loc în ziua aceea, dar că va pleca din Southampton a doua zi dis-de-dimineaţă, aşa că seara va fi alături de tatăl şi mama lui. În timp ce-i citea tatălui scrisoarea, Amelia se opri când ajunse la ultimul cuvânt; fratele ei, era limpede, nu ştia ce se mai întâmplase pe acasă. Şi nici nu avea de unde; adevărul e că, deşi maiorul bănuia, şi pe bună dreptate, că tovarăşul său de drum nu se va urni din loc într-un răstimp mai scurt de douăzeci şi patru de ore şi că va găsi o scuză pentru întârziere, el nu-i scrisese totuşi niciun rând lui Jos prin care să-l informeze despre nenorocirea ce se abătuse asupra familiei Sedley, ocupat fiind să stea cu Amelia la taclale până târziu, după ce trecuse ora când se ridica poşta.

În aceeaşi dimineaţă îi sosi o scrisoare şi maiorului Dobbin, la cafeneaua „Slaughters”, de la prietenul său din Southampton, prin care era rugat să-l ierte că se înfuriase aşa de rău când l-a deşteptat din somn în dimineaţa aceea (avea o straşnică durere de cap şi tocmai atunci aţipise şi el puţin), cerându-i totodată lui Dob să reţină câteva camere confortabile la „Slaughters” pentru domnul Sedley şi servitorii săi. În timpul călătoriei, maiorul îi devenise tare necesar lui Jos, care ţinea foarte mult la el şi nu se dezlipea de Dobbin nicio clipă. Ceilalţi pasageri plecaseră la Londra. Tânărul Ricketts şi micul Chaffers plecaseră chiar în ziua aceea cu diligenţa – Ricketts, pe capră, luând el hăţurile din

mâna lui Botley; doctorul, la familia lui din Portsea; Bragg, în capitală, la asociaţii lui; iar secundul principal era ocupat cu descărcatul lui „Ramehunder”. Domnul Jos se trezi singur-singurel la Southampton, aşa că ceru patronului hotelului „Regele George” să ia un pahar de vin cu el în ziua aceea tocmai în timpul în care maiorul Dobbin stătea la masa părintelui său, *sir* William, la care sora lui află (căci maiorului îi era peste putinţă să spună minciuni) că fusese s-o vadă pe doamna George Osborne.

Jos se instalase aşa de confortabil în St. Martin’s Lane, unde putea să-şi guste narghileaua în desăvârşită tihnă şi putea să facă pe grozavul pe la teatre, atâta cât îi cerea inima şi într-un chip aşa de plăcut, încât poate că ar fi rămas pe vecie la „Slaughters” dacă n-ar fi fost pe acolo şi prietenul său, maiorul. Acestui *gentleman* nu-i trecea prin gând să-l slăbească pe bengalez până ce acesta n-avea să-şi aducă la îndeplinire făgăduiala de-a oferi Ameliei şi părintelui său un cămin. Jos era un om moale, şi oricine putea face din el ceea ce voia, iar Dobbin, mult mai zelos când era vorba de interesele altora decât atunci când se afla în joc propriul lui interes, aşa că civilul căzu cu multă uşurinţă victima sincerelor manevre ale acestui binevoitor diplomat şi era gata să facă, să cumpere, să închirieze, sau să renunţe la orice socotea cu cale prietenul său. Loll Jewab, de care băieţii din St. Martin’s Lane obişnuiau să-şi bată joc cu cruzime ori de câte ori îşi arăta pe stradă mutra lui smolită, fu trimis înapoi, la Calcutta pe vasul „*Lady*

Kicklebury East Indiaman" – vas în care îşi avea şi *sir* William Dobbin investită **o** sumă de bani – după ce, în prealabil, îl învăţase pe slujitorul european al lui Jos arta de a pregăti *curry,* pilafuri şi de a-i umple pipele. Şi era prilej de mare desfătare şi o serioasă ocupaţie pentru Jos să supravegheze executarea unei elegante trăsuri, pe care el şi maiorul **o** comandaseră prin apropiere de Long Acre; fură cumpăraţi şi **o** pereche de cai frumoşi, cu care Jos se plimba cu multă demnitate prin parc, sau îşi vizita prietenii pe care şi-i făcuse în India. Nu rareori era şi Amelia alături de el în timpul acestor excursii; şi atunci putea fi văzut şi maiorul Dobbin pe banca din spate **a** trăsurii. Alteori se foloseau de trăsură bătrânul Sedley şi fiica lui; iar domnişoara Clapp, care-şi însoţea deseori prietena, simţea o nemaipomenită plăcere să fie văzută, în timp ce trecea în trăsură, împodobită cu faimosul şal galben, de către tânărul *gentleman* de la cabinetul de chirurgie, a cărui faţă se zărea de obicei îndărătul perdelelor ori de câte ori trecea Mary.

La scurt timp după cea dintâi apariţie a lui Jos la Brompton, o scenă cu adevărat sfâşietoare avu loc în căsuţa aceea modestă în care familia Sedley îşi petrecuse ultimii zece ani din viaţă. Trăsura lui Jos (cea vremelnică, nu trăsura ce era în curs de fabricare) sosi într-o bună zi şi îi luă pe bătrânul Sedley şi pe fiica lui... pentru ca să nu-i mai aducă înapoi. Lacrimile vărsate de proprietăreasă şi de fiica proprietăresei cu această ocazie fură lacrimi de sinceră

durere, la fel de sinceră ca şi cele care au prilejuit şi celelalte lacrimi vărsate în decursul acestei povestiri. În răstimpul îndelungatei lor cunoştinţe şi prietenii, ele nu-şi puteau aminti de nicio vorbă aspră pe care să le-o fi aruncat Amelia, Ea fusese numai blândeţe şi bunătate, veşnic recunoscătoare, întotdeauna amabilă, chiar şi atunci când doamna Clapp îşi pierdea firea şi o pisa să-i plătească chiria. Când buna Amelia o părăsi de-a binelea, proprietăreasa îşi făcu amare mustrări pentru toate cuvintele aspre pe care i le adresase vreodată... cum se mai bocea ea când lipiră cu pap, pe fereastră, o hârtie prin care se anunţa că odăiţele atât de multă vreme ocupate erau din nou de închiriat! Nicicând nu vor mai întâlni asemenea chiriaşi, de asta era absolut sigură! mai târziu viaţa dădu întru totul dreptate acestei melancolice prorociri; iar doamna Clapp se răzbună pe firea josnică a oamenilor, punându-şi noii ei *locataires*[148] la cele mai sălbatice contribuţii pentru cutiile de ceai sau pulpele de berbec cu care erau serviţi. Mulţi strâmbară din nas bombănind; unii nici nu plătiră, şi niciunul din ei nu rămase multă vreme. Proprietăreasa avea de ce să-i regrete, şi din toată inima, pe cei vechi, vechii ei prieteni, care o părăsiseră.

Cât despre domnişoara Clapp, amărăciunea ei fu de aşa natură când plecă Amelia, încât nici nu mai încerc s-o redau. Din fragedă copilărie ea trăise laolaltă cu ea şi se

[148] Chiriaşi (fr.).

legase atât de strâns de acea scumpă şi bună doamnă, încât atunci când uriaşa caleaşcă veni s-o ducă spre strălucire, ea leşină în braţele prietenei sale, care de fapt era aproape tot atât de mişcată ca şi buna copilă. Amelia o iubea ca pe propria ei fiică. Timp de unsprezece ani fata aceasta îi fusese statornică prietenă şi tovarăşă. Despărţirea fu într-adevăr foarte dureroasă şi pentru ea. Fireşte însă că hotărâseră ca Mary să vină cât de des să stea în casa cea mare şi nouă în care se ducea doamna Osborne, dar unde fata era sigură că prietena ei n-avea să fie niciodată atât de fericită cum fusese în umila lor colibă, după cum se exprima domnişoara Clapp, potrivit limbajului din romanele ei favorite.

Să nădăjduim însă că se înşela în presupunerea ei. Biata Emmy avusese parte de foarte puţine zile de fericire în acea umilă colibă. Soarta neîndurătoare o persecutase toată vremea. Nu-i făcu niciodată plăcere să se mai întoarcă în casa aceea după ce o părăsi, sau să dea ochii cu fosta-i proprietăreasă, care o tiranizase ori de câte ori ea era prost dispusă şi chiria neachitată, sau când, bine dispusă, arăta faţă de ea **o** familiaritate grosolană la fel de odioasă. Servilitatea ei şi potopul de complimente, acuma, când Emmy trăia în belşug, nu mai fură nici ele pe placul acestei doamne. Doamna Clapp nu mai termina cu exclamaţiile admirative în legătură cu noua locuinţă, lăudând peste măsură fiecare mobilă şi fiece podoabă; pipăia fiece rochie a doamnei Osborne, socotea câte parale

face şi se jura şi lua martor cerul că nimic nu putea fi prea bun pentru această gingaşă doamnă. Căci în linguşitoarea asta de rând, care-i făcea acuma atâta curte, Emmy vedea veşnic pe grosolana despotă care o făcuse de atâtea ori să sufere, căreia fusese silită să-i ceară de-atâtea ori câte o păsuire când erau în urmă cu chiria; care îi striga că face cheltuieli nesăbuite ori de câte ori cumpăra ceva bunătăţi pentru suferinda ei mamă sau pentru tatăl ei; care o văzuse umilită şi călcată în picioare pe bătrâna Sedley.

Nimeni n-a auzit vreodată ceva despre necazurile acestea, care făcuseră parte din soarta ce-i fusese hărăzită bietei şi micii noastre prietene. Ea le ţinea ascunse faţă de părintele ei, a cărui nechibzuinţă era în bună parte pricina mizeriei în care era silită să trăiască. Ea trebuia să suporte toate urmările greşelilor lui, şi adevărul este că era de-o blândeţe şi de-o smerenie atât de desăvârşită, de parcă ar fi fost anume creată de natură pentru rolul de victimă.

Sper însă că nu va mai fi multă vreme nevoită să îndure asemenea viaţă. Şi după cum se spune că în orice durere există şi oarecare mângâiere, trebuie să amintesc că biata Mary, după criza de nervi pe care-o avu la plecarea prietenei sale, fu încredinţată îngrijirilor medicale ale tânărului nostru de la cabinetul de chirurgie, mulţumită tratamentului căruia ea se refăcu după puţină vreme. Când părăsi Bromptonul, Emmy dărui domnişoarei Clapp tot mobilierul din casă, ea luându-şi numai tablourile (cele două tablouri de deasupra patului) şi pianul – acel mic şi

vechi pian, care alunecase acuma într-o bătrâneţe tânguitoare şi dogită, dar care îi era drag din anumite motive. Era numai o copilă când cântase pentru prima dată la el; şi părinţii i-l dăruiseră ei. Apoi îi mai fusese încă o dată dăruit, cum îşi poate bine aminti cititorul, atunci când casa tatălui ei fusese scoasă la mezat, iar instrumentul acesta salvat de la dezastru.

Maiorul Dobbin fu peste măsură de încântat când, în vreme ce supraveghea punerea la punct a noii locuinţe a lui Jos, asupra căreia maiorul stărui să fie cât mai frumoasă şi confortabilă, sosi şi camionul din Brompton, aducând lăzile şi cuferele emigranţilor din micuţa suburbie şi, odată cu ele, şi vechiul pian. Amelia voia să-l aibă în salonaşul ei, o odăiţă drăguţă de la al doilea etaj, alături de camera tatălui ei, unde îşi petrecea de obicei serile bătrânul *gentleman.*

Şi când, în cele din urmă, apărură oamenii aducând vechiul pian şi când Amelia porunci să fie aşezat în camera sus-amintită, Dobbin fu în culmea entuziasmului.

— Îmi pare tare bine că nu te-ai despărţit de el, spuse maiorul cu glasul înecat de emoţie. Mi-era teamă că nici n-are să-ţi pese de el.

— Ţin la pian mai mult ca la orice pe lume, zise Amelia.

— *Adevărat,* Amelia? Drept este că, întrucât îl cumpărase el însuşi, deşi nu pomenise niciodată nimic despre asta, nu-i trecuse niciodată prin cap bănuiala că Emmy atribuia altcuiva faptul de a fi cumpărat pianul; Dobbin îşi închipuia aşadar că Amelia ştia de la cine venise

darul.

— Adevărat, Amelia? repetă el, şi întrebarea, marea întrebare, îi tremura pe buze.

Emmy răspunse:

— Ar putea fi altfel? Oare nu mi l-a dăruit *el?*

— Nu ştiam! spuse bietul şi bunul Dob şi se schimbă la faţă.

Emmy nu dădu pentru moment importanţă răspunsului acestuia, nici nu băgă imediat de seamă expresia de tristeţe ce se aşternuse pe faţa cinstită a lui Dobbin; dar se gândi la asta mai târziu. Apoi îi încolţi în minte gândul, însoţit de-o durere şi de-o mâhnire de negrăit, că William fusese cel care-i dăruise pianul, şi nu George, aşa cum îşi închipuise. Nu era un dar de la George, singurul pe care îl primise vreodată de la iubitul ei, după cum crezuse, lucrul la care ţinea mai mult ca la orice, cea mai nepreţuită relicvă şi comoară a ei. Ea îi vorbise acestuia numai despre George; cântase la el melodiile lui favorite; stătuse în faţa lui seri fără de sfârşit, cântând cât putea mai bine, în felul ei simplu, bucăţi pline de melancolie şi plângând în tăcere deasupra lui. Nu era o relicvă de la George. Acuma nu mai avea nicio valoare. Când bătrânul Sedley îi ceru, puţin timp după asta, să-i cânte ceva, ea spuse că pianul era grozav de dezacordat, că o durea capul şi că nu putea să cânte.

Apoi, după cum obişnuia, se mustră singură pentru nerecunoştinţa şi firea ei ursuză şi se hotărî să-şi îndrepte greşeala faţă de William pentru dispreţul pe care, chiar

dacă acesta nu i-l citise pe faţă, îl simţise totuşi atunci când venise vorba despre pianul dăruit de el. Câteva zile mai târziu, în timp ce stăteau în salon, iar Jos aţipise, în culmea desfătării, după masă, Amelia îi spuse maiorului Dobbin cu o voce oarecum şovăitoare:

— Trebuie să-ţi cer iertare pentru ceva.

— În legătură cu ce?

— În legătură... în legătură cu pianul acela mic. Nu ţi-am mulţumit niciodată pentru că mi l-ai dăruit... acum mulţi, mulţi ani, înainte de a mă mărita. Credeam că mi-l dăruise altcineva. Mulţumesc, William! şi îi întinse mâna, dar inima bietei şi micuţei femei sângera; cât despre ochi, ei îşi făceau, bineînţeles, datoria.

Dar William nu se mai putu stăpâni:

— Amelia, Amelia, zise el, l-am cumpărat pentru dumneata! Te iubeam şi atunci, aşa cum te iubesc şi acuma. Trebuie să-ţi spun tot. Cred că te-am iubit din primul minut în care te-am văzut, atunci când George m-a adus în casa dumitale, să mi-o arate pe Amelia, fata cu care se logodise. Nu erai decât o copilă îmbrăcată în alb, cu bucle mari; ai coborât scara cântând – îţi aduci aminte? – şi ne-am dus apoi la Vauxhall. De-atunci n-a mai existat pentru mine decât o singură femeie în lume, şi aceea erai dumneata. Cred că de doisprezece ani n-a fost o singură oră din zi în care să nu mă fi gândit la dumneata. Venisem să-ţi spun lucrul acesta înainte de a pleca în India, dar se vedea că nu-ţi pasă de mine, aşa că n-am mai avut curajul

să-ţi spun nimic. Dumitale puţin îţi păsa dacă rămâneam sau dacă plecam!

— Am fost foarte nerecunoscătoare, rosti Amelia.

— Nu; numai indiferentă, continuă Dobbin, cu disperare. Nu posed nicio însuşire care să facă pe vreo femeie să se poarte altfel faţă de mine. Eu ştiu ceea ce simţi dumneata acuma. Te doare inima pentru descoperirea asta în legătură cu pianul; şi din pricină că ţi l-am dăruit eu, şi nu George. Am uitat, altminteri nu ţi-aş fi vorbit niciodată în felul acesta despre pian. Eu sunt cel care trebuie să-ţi cer iertare pentru că am fost aşa de neghiob să-mi închipui, chiar pentru o clipă, că atâţia ani de statornicie şi de devotament ar fi putut pleda pentru mine.

— Dumneata eşti acuma cel crud, răspunse Amelia, întrucâtva însufleţită. George este soţul meu, aici şi în ceruri. Cum aş putea eu iubi pe altcineva în afară de el! Sunt a lui, acuma ca şi atunci când m-ai văzut pentru prima oară, scumpul meu William. El a fost acela care mi-a spus cât de bun şi de generos eşti, el a fost acela care m-a învăţat să te iubesc ca pe un frate. N-ai fost oare dumneata totul pentru mine şi pentru băiatul meu? Cel mai iubit, mai credincios, cel mai bun prieten şi protector? Dacă ai fi venit cu câteva luni mai înainte, poate că mi-ai fi putut cruţa acea... acea teribilă despărţire. Oh, despărţirea asta aproape m-a ucis, William... dar dumneata erai departe, cu toate că eu doream şi mă rugam lui Dumnezeu să mi te aducă, şi ei mi l-au răpit. Nu-i aşa că e un băiat minunat,

William? Rămâi pe veci prietenul lui şi al meu... şi aici vocea i se stinse, şi ea îşi lăsă faţa pe umărul lui.

Maiorul o cuprinse în braţe atrăgând-o spre el, ca şi cum ar fi fost un copil, şi-o sărută pe creştet.

— N-am să mă schimb, draga mea Amelia, spuse. Nu-ţi cer mai mult decât afecţiunea dumitale. Căci am credinţa că altfel nu aş avea nici atât. Numai lasă-mă să rămân în apropierea dumitale, ca să te pot vedea mereu.

— Da, mereu, răspunse Amelia.

Şi astfel, William căpătă dezlegarea s-o vadă şi s-o dorească; aşa precum bietul şcolar care n-are niciun ban în buzunar e liber să suspine după bunătăţile de pe tava negustoresei de tarte cu fructe.

CAPITOLUL LX

REÎNTOARCERI ÎN LUMEA SUS-PUSĂ

Chiar din clipa aceasta, norocul prinse să-i zâmbească şi Ameliei. Ne bucurăm din suflet s-o scoatem din sfera aceea umilă în care se târâse până acuma şi s-o introducem într-un cerc distins; nu atât de aristocratic şi de rafinat ca acela în care debutase cealaltă prietenă a noastră, doamna Becky, un cerc având totuşi nu mai puţine pretenţii de distincţie şi de nobleţe. Prietenii lui Jos făceau cu toţii parte

din cele trei prezidenţii[149] ale Indiei, iar noua lui reşedinţă era situată în frumosul cartier anglo-indian, al cărui centru îl formează Moira Place[150], Minto Square, Great Clive Street, Warren Street. Hastings Street, Ochterlony Place, Plassy Square, Assaye Terrace (în 1827, fericita expresie „grădină” nu se aplică încă locuinţelor în stuc şi cu terase asfaltate în faţă), cine nu cunoaşte, într-un cuvânt, aceste respectabile reşedinţe ale aristocraţiei de foste oficialităţi în India, cartierul acela căruia domnul Wenham îi spunea „Bârlogul negru”?[151] Tos nu avea **o** poziţie socială destul de înaltă ca să-i îngăduie să locuiască în Moira Place, unde nu puteau avea acces decât membrii în retragere ai consiliului şi asociaţii firmelor indiene (care dau faliment după ce au strâns o sută de mii de lire pe numele nevestelor lor şi, o dată ajunşi într-o asemenea jalnică stare, revin în ţară întovărăşiţi de un venit de patru mii de lire anual). El închirie o locuinţă confortabilă de al doilea sau de al treilea rang în Gillespie Street, cumpărându-şi covoarele, oglinzile

---

[149] Prezidenţii se numeau pe timpul Companiei Indiilor Orientale cele trei provincii administrative în care era împărţită India : Madras, Bombay şi Bengal.

[150] Moira Place, Minto Square şi alte denumiri de străzi au fost inventate de autor ; pentru cele mai multe dintre ele a folosit numele politicienilor englezi care au jucat un rol în guvernarea Indiei.

[151] În 1756, în timpul luptei duse de indieni împotriva Companiei Indiilor Orientale, nababul Suradj-Un-Doule, din Bengal, cucerind Calcutta, a aruncat în închisoarea militară din fortul William 147 de englezi, dintre care cea mai mare parte au murit asfixiaţi. Această închisoare a căpătat denumirea de „Bârlogul negru” din Calcutta.

scumpe şi un foarte elegant mobilier, potrivit cu interiorul, de la Seddons, agenţii domnului Scape, cooptat nu de multă vreme în calitate de asociat al puternicei firme „Fogle, Fake & Cracksman” din Calcutta, firmă în care bietul Scape investise şaptezeci de mii de lire, adică tot ceea ce câştigase de-a lungul vieţii lui cinstite, luând locul lui Fake, care se retrăsese într-un princiar parc din Sussex (Foglesii părăsiseră de mult firma, iar *sir* Horace Fogle era pe punctul de-a fi înălţat în rândul nobililor, ca baron Bandanna), cooptat, zic, ca asociat al puternicei firme de agenţie „Fogle & Fake, cu doi ani înainte de-a da faliment – având un pasiv de un milion de lire – şi de a arunca jumătate din populaţia Indiei în mizerie şi ruină.

Scape, ajuns la sapă de lemn, cu cinstea nepătată, deşi prăbuşit sufleteşte la vârsta de 65 de ani, plecă la Calcutta să lichideze afacerile firmei. Walter Scape fu retras de la Eton şi plasat la o casă de comerţ. Florence Scape, Fanny Scape şi mama lor dispărură la Boulogne şi nu se mai auzi vorbindu-se nimic despre ele. Ca să nu mai lungim vorba, Jos se duse şi le cumpără covoarele şi dulapurile şi se admiră în oglinzile care răsfrânseseră figurile lor binevoitoare şi graţioase. Furnizorii lui Scape, plătiţi cu toţii la zi, îşi lăsară cărţile de vizită, nerăbdători fiind să-şi ofere serviciile noilor locatari. Valeţii aceia voinici, în jiletci albe, care serveau la mesele lui Scape, zarzavagiii, comisionarii şi lăptarul, fiecare cu serviciile pe care le putea oferi, îşi lăsară adresele, căutând să-şi atragă bunăvoinţa

majordomului. Chumrny, coşarul, care curăţase coşurile celor din urmă trei familii care locuiseră acolo, căută să-l linguşească pe majordom, cât şi pe subalternul acestuia, a cărui îndatorire era s-o însoţească – într-o haină încărcată de nasturi şi cu lampasuri la pantaloni – pe doamna Amelia, pentru a o ocroti, ori de câte ori avea aceasta chef să iasă în oraş.

Era o gospodărie fără pretenţii. Majordomul îndeplinea şi funcţia de valet al lui Jos, şi nu era niciodată mai beat decât i se cuvine unui majordom de casă nu tocmai mare, având o atitudine cumpătată faţă de vinul stăpânului. Emmy era servită de o tânără adusă de pe una din moşiile lui sir William Dobbin; o fată cumsecade, a cărei amabilitate şi bună-cuviinţă o câştigară numaidecât pe doamna Osborne, care fu la început îngrozită de ideea de a avea slujitoarea ei personală, care habar nu avea ce porunci trebuie să-i dea şi care vorbea totdeauna servitorilor cu cea mai reverenţioasă politeţe. Dar această fată se dovedi de mare folos în familie, arătându-se foarte pricepută în îngrijirea bătrânului domn Sedley, care stătea aproape tot timpul în apartamentul lui şi care nu lua niciodată parte la petrecerile ce se dădeau acolo.

Nenumărate persoane veniră s-o vadă pe doamna Osborne. *Lady* Dobbin şi fetele se arătară încântate de schimbarea ivită în viaţa Ameliei şi se arătară foarte drăguţe cu ea. Domnişoara Osborne din Russell Square veni şi ea, în trăsura ei încăpătoare, cu minunata-i învelitoare

din stofă îmblazonată cu armele baronilor cu acelaşi nume. Despre Jos se spunea că era putred de bogat. Bătrânul Osborne n-avea nimic împotrivă dacă era vorba ca George să moştenească şi averea unchiului său.

— Drace, ce om o să mai facem din flăcăul ăsta! zicea el. Şi sunt sigur c-am să-l văd în Parlament înainte de-a închide ochii. Dumneata te poţi duce s-o vizitezi pe mamă-sa, domnişoară Osborne, deşi eu n-am să dau niciodată ochii cu ea.

Şi domnişoara Osborne se duse s-o vadă. Emmy, puteţi fi siguri de asta, fu peste măsură de încântată de vizita ei, ca să-l poată avea, în felul acesta, cât mai aproape pe George. Iar tinerelului acestuia i se dădu voie să vină mult mai des ca înainte să-şi vadă mama. El mânca în Gillespie Street o dată sau de două ori pe săptămână şi tiraniza şi acolo slujitorii şi rubedeniile lui, întocmai cum făcuse şi în Russell Square.

Se arăta însă întotdeauna respectuos faţă de maiorul Dobbin şi mult mai cuviincios în purtările lui când se găsea şi acest *gentleman* de faţă. Era un băiat deştept şi se temea de maior. George nu se putea stăpâni să nu admire simplitatea prietenului său, voioşia lui, variata lui cultură, pe care o împărtăşea şi celorlalţi fără să facă prea mult caz de asta, dragostea lui pentru adevăr şi pentru dreptate. Băiatul nu întâlnise încă până atunci, în decursul scurtei lui vieţi, un asemenea om, şi el avea o înclinare instinctivă pentru ceea ce însemna un *gentleman.* George se agăţa cu

mult drag de braţul naşului său şi simţea o plăcere nespusă să se plimbe prin parcuri şi să-l asculte pe Dobbin vorbind. William îi povestea lui George despre tatăl lui, despre India şi despre Waterloo, despre orice în afară de persoana lui. Când George se arăta mai obraznic şi mai înfumurat ca de obicei, maiorul îl lua peste picior, ceea ce doamna Osborne socotea drept o mare cruzime. Într-o zi, luându-l la teatru, iar băiatul refuzând să stea la parter, sub cuvânt că acolo merg numai oamenii de rând, maiorul îl instală într-o lojă. Îl lăsă acolo, iar el coborî la parter. Nu trecu mult, şi maiorul simţi un braţ strecurându-se pe sub al său şi o mânuţă elegant înmănuşată în piele de căprioară strângându-i braţul. George îşi dăduse seama de absurditatea purtării lui şi coborâse din regiunile superioare ale teatrului. Un zâmbet duios de bunăvoinţă străluci pe faţa şi în ochii bunului Dobbin când se uită la micul risipitor pocăit, îl iubea pe George aşa cum iubea tot ceea ce ţinea de Amelia. Cât de încântată fu ea când auzi despre această pildă de bunătate din partea lui George! Şi îl privi pe Dobbin, cu mult mai multă bunăvoinţă decât făcuse până atunci. Se îmbujorase la faţă, gândi maiorul după ce se uitase în felul acesta la el.

George nu mai obosea lăudându-l pe maior faţă de maică-sa.

— Îl iubesc, mamă, din pricină că ştie o mulţime de lucruri; nu seamănă cu bătrânul Veal, care se laudă întotdeauna şi întrebuinţează nişte cuvinte lungi de tot, ţii

minte? Băieţii de la şcoală îi spun „Coadă-Lungă”. Eu l-am poreclit aşa; straşnic, nu? Dar Dob citeşte latineşte la fel ca şi englezeşte şi franţuzeşte; şi când ieşim împreună la plimbare, îmi povesteşte tel de fel de lucruri despre tata, dar despre el nu suflă niciodată nimic, deşi eu l-am auzit pe colonelul Buckler, la bunicul, spunând că Dob a fost unul din cei mai bravi ofiţeri din armata noastră şi că a primit o mulţime de decoraţii. Bunicul s-a mirat tare mult şi-a zis: *„Ăla?* Ei bine, eu nu credeam că face nici cât o ceapă degerată!” Dar eu ştiu că e în stare de orice vitejie, nu-i aşa, mamă?

Emmy începu să râdă; şi-şi spuse că e foarte probabil ca maiorul să nu fie nici pe departe aşa de neînsemnat precum părea.

Dacă între George şi maior se înfiripase o prietenie sinceră, trebuie să mărturisim că după unchiu-său nu se prea prăpădea. George luase deprinderea să-şi umfle obrajii, să-şi vâre mâinile în buzunarele jiletcii şi să glăsuiască: „Doamne fereşte, nu spune una ca asta!” imitându-l cu atâta îndemânare pe bătrânul Jos, încât era cu neputinţă să-ţi stăpâneşti râsul. Servitorii izbucniră şi ei în râs când băiatul, în timpul prânzului, cerând cine ştie ce lucru care nu se găsea pe masă, îşi însuşea atitudinea lui Jos şi rostea acea frază favorită a lui. Chiar şi Dobbin izbucnea în hohote năprasnice de râs văzând mimica băiatului. Şi dacă George nu-şi imita unchiul în faţă, asta se întâmpla numai din pricina mustrărilor lui Dobbin şi a

rugăminţilor îngrozite ale Ameliei, aşa că micul răutăcios era silit să renunţe. Iar onorabilul civil, fiind bântuit de neagra presimţire că băiatul îl socoate un prostănac şi jumătate şi că e ispitit să-l ia peste picior, începu să se simtă foarte speriat şi, bineînţeles, îndoit de impunător şi de demn când era de faţă şi George. Când afla că tânărul *gentleman* era aşteptat în Gillespie Street, să ia masa cu mama lui, domnul Jos îşi amintea de obicei că are o întâlnire la club. Poate că nimeni nu se întrista prea mult din pricina acestei lipse. În zilele acelea, domnul Sedley era de obicei convins să-şi părăsească refugiul său de la etajul de sus şi avea loc o mică reuniune de familie, la care, în general, lua parte şi maiorul Dobbin. El era *l'ami de la maison*[152], prietenul bătrânului Sedley, prietenul Ameliei, prietenul lui George, consilierul şi sfătuitorul lui Jos. „Pentru cât îl vedem *noi,* putea rămâne aproape tot aşa de bine şi la Madras", îşi dădu cu părerea, la Camberwell, domnişoara Ann Dobbin. Ah! Domnişoară Ann, dumitale nu-ţi trece prin minte că nu cu dumneata dorea maiorul să se însoare?

Joseph Sedley se aşternu pe-un trai de demnă trândăvie, aşa cum îi stă bine unei persoane de importanţa lui, scopul cel mare al vieţii fiind, bineînţeles, să se înnumere printre membrii clubului „Oriental", unde îşi petrecea toate dimineţile în tovărăşia confraţilor săi din India, unde lua masa, sau de unde îşi recruta invitaţi pentru masa de acasă.

[152] Prietenul casei (fr.).

Sarcina Ameliei era să primească şi să facă onorurile casei faţă de aceşti *gentleman* şi de soţiile lor. De la aceştia află ea cât de repede va fi numit Smith în consiliu; câte leacuri chinezeşti adusese Jones în ţară; cum că firma „Thomson” din Londra refuzase poliţele trase de „Thomson, Kibobjee & Co”. din Bombay şi că era mai mult ca sigur că şi sucursala din Calcutta era pe ducă; cât de nechibzuită, ca să nu spunem mai rău, fusese purtarea doamnei Brown (soţia lui Brown din regimentul de trupe auxiliare din Ahmednuggur) şi a tânărului Swankey din garda regală, cu care stătuse sus pe punte până noaptea târziu şi cu care se rătăci plimbându-se călări în timpul escalei de la Cap; despre felul în care îşi scosese doamna Hardyman în lume pe cele treisprezece surori, fiicele unui preot de ţară, cucernicul Felix Rabbits, şi cum îşi căpătuise unsprezece, dintre care şapte cu oameni foarte bine situaţi; cum că Homby era foarte înfuriat din pricină că nevasta lui avea chef să stea în Europa; şi că Trotter fusese numit perceptor la Ummerapoora. Asemenea discuţii, cât şi altele, întru totul asemănătoare, aveau loc cu prilejul marilor dineuri. Iar în casele musafirilor respectivi se povesteau exact aceleaşi lucruri; aveau şi ei aceleaşi tacâmuri de argint; aceleaşi spinări de berbec, aceiaşi curcani fierţi şi aceleaşi *entrees*[153]. Îndată după desert, domnii începeau să discute politică, pe când doamnele se strângeau în salonul de sus şi vorbeau despre necazurile şi copii lor.

[153] Aperitive (fr.).

Mutato nomine[154], lucrurile sunt peste tot locul la fel. Nevestele avocaţilor nu discută despre incinta palatului de justiţie? Soţiile militarilor nu flecăresc despre treburile regimentului? Soţiile preoţilor nu trăncănesc despre şcolile de duminică şi felul cum se ocupă diferitele slujbe? Oare cele mai nobile doamne nu discută şi ele despre cercul acela strâmt în care se învârt, şi adică de ce să nu-şi aibă şi prietenii noştri din India propria lor conversaţie? Deşi sunt şi eu de părere că e foarte plictisitoare pentru cei ce nu se pricep şi a căror soartă este să stea alături şi să asculte.

Nu după mult timp, Emmy îşi avea carnetul ei de vizite şi se plimba în mod regulat în trăsură, trecând pe la *lady* Bludyer, soţia generalului-maior *sir* Roger Bludyer, cavaler-comandor al Ordinului „Bath”, din armata din Bengal; pe la *lady* Huff, soţia lui *sir* G. Huff, din armata din Bombay; pe la doamna Pice, soţia lui Pice, directorul etc. Nu ne trebuie prea multă vreme să ne obişnuim cu schimbările ivite în viaţa noastră. Trăsura Ameliei pleca din Gillespie Street în fiecare zi, iar valetul în livrea sărea mereu de pe capră şi se urca iar înapoi, cu cărţile de vizită ale Ameliei şi ale lui Jos; la anumite ore, Emmy şi trăsura se duceau la club după Jos şi îl scoteau la aer; sau, urcându-l în vehicul pe bătrânul Sedley, Amelia îşi plimba părintele în jurul lui Regent’s Park. Camerista şi trăsura, cărţile de vizită şi lacheul îi deveniră la fel de familiare Ameliei ca şi umila existenţă din Brompton. Se obişnui cu noua ei existenţă, aşa cum se

[154] Schimbând numele (lat.).

obişnuise şi cu cealaltă. Dacă destinul ar fi orânduit să devină ducesă, s-ar fi achitat tot aşa de bine şi de îndatorirea asta. Amelia trecea în societatea feminină a lui Jos mai degrabă ca o tânără şi simpatică persoană... fără să fie cine ştie ce de capul ei, dar, la urma urmei, destul de simpatică.

Bărbaţilor, ca de obicei, le plăcea amabilitatea ei sinceră şi purtarea ei de-o delicată simplitate. Tinerii eleganţi din India, veniţi în concediu acasă – snobii aceia grozavi, cu lanţuri de aur şi mustăţi, care-şi goneau nebuneşte cabrioletele, erau stâlpii teatrelor şi locuiau în hotelurile din West End – o admirau totuşi la rândul lor pe doamna Osborne şi le făcea plăcere să se încline în faţa trăsurii ei când o întâlneau în parc şi să li se permită să aibă cinstea de a-i face o vizită înainte de masă. Însuşi Swankey din garda regală, tânărul acela primejdios, cel mai mare crai din toată armata britanică din India, acum în concediu, fu descoperit într-o bună zi de către maiorul Dobbin în *tete-a-tete* cu Amelia, căreia îi descria cu mult umor şi elocvenţă o vânătoare de mistreţi; şi din ziua aceea începu să povestească despre un afurisit de ofiţer din garda regală, care dă mereu târcoale casei doamnei Osborne – un individ bătrâior, lung, slab şi cam fistichiu, un individ caustic, cu toate astea, şi care-ţi ia apa de la moară când începe să vorbească.

Dacă maiorul ar fi posedat măcar un grăunte de vanitate personală, ar fi fost gelos pe un coconaş aşa de

periculos ca tânărul şi fascinantul căpitan din Bengal. Dar Dobbin avea o fire prea cinstită şi generoasă ca să se poată îndoi de Amelia. El se arăta bucuros că bărbaţii tineri se purtau respectuos cu ea, şi că toţi ceilalţi o admirau. Oare nu fusese ea prigonită şi neluată în seamă aproape imediat după ce se măritase? Maiorului îi făcea plăcere să vadă cu câtă bunăvoinţă îi erau recunoscute calităţile şi că voioşia Ameliei înflorea odată cu viaţa-i îmbelşugată. Toţi cei care o preţuiau pe mica noastră prietenă îl felicitau pe maior pentru dreapta lui judecată, în cazul în care se poate spune despre cineva că e în stare să judece drept, cu toate că se găseşte sub influenţa iluziei pe care-o dă iubirea.

După ce Jos fu prezentat la curte, lucru pe care putem fi siguri că l-a făcut ca nu preacredincios supus al suveranului său (înfăţişându-se la club în ţinuta lui de gală de la curte, de unde Dobbin veni să-l ia într-o foarte uzată şi veche uniformă), el, care întotdeauna fusese un mare admirator al lui George al IV-lea, deveni un conservator aşa de înverşunat şi un adevărat stâlp al statului, încât susţinea că şi Amelia trebuie să fie prezentată la curte. Şi muncise din greu să se încredinţeze că îşi avea şi el rolul lui în opera de consolidare a fericirii publice şi că suveranul nu s-ar simţi la îndemână dacă n-ar apărea şi Jos Sedley cu familia lui pentru a se strânge în jurul regelui la palatul „St. James”.

Pe Emmy o apucă râsul:

— Şi voi purta diamantele familiei, Jos? întrebă ea.

„Aş vrea să-mi dai voie să-ţi cumpăr eu câteva, îşi spuse

maiorul. Aş vrea să văd şi eu unul care să fie prea frumos pentru dumneata”.

CAPITOLUL LXI

ÎN CARE SE STING DOUĂ LUMINI

Veni o zi când cursa cuviincioaselor desfătări şi a bucuriilor solemne la care se dedase familia domnului Jos Sedley fu întreruptă de un eveniment care se întâmplă în cele mai multe case. Când urci scările locuinţei tale, de la catul unde se află salonul spre catul unde se află dormitorul, poţi observa existenţa unei micuţe bolte în peretele din faţa ta, de unde începe scara ce duce de la etajul al doilea la al treilea (unde sunt de obicei camerele copiilor şi ale servitorilor) şi care mai serveşte şi altui scop, asupra căruia îţi pot da lămuriri slujitorii antreprenorului de pompe funebre. Ei sprijină sicriele lângă bolta aceea sau le strecoară prin ea, aşa încât să nu tulbure în vreun fel necuviincios pe ţeapănul ocupant ce-şi doarme somnul de veci în bolta cea neagră.

Bolta aceasta de la al doilea etaj al unei case din Londra, de unde se vede şi etajul de sus, şi întreaga volută a scărilor, şi care domină scara pe care urcă şi coboară locatarii casei, pe care se strecoară bucătăreasa înainte de

ivirea zorilor pentru a-şi freca oalele şi străchinile în bucătărie, pe care se urcă, pe ascuns, tânărul domnişor după ce şi-a lăsat încălţămintea în hol şi se furişează în odaia lui când se crapă de ziuă, după o veselă noapte petrecută la club, pe care coboară domnişoara casei, foşnindu-şi panglicile proaspete şi largile rochii de muselină, strălucitoare şi frumoasă, gata pregătită pentru a cuceri toţi tinerii de la bal, sau pe care alunecă şi domnişorul Tommy, care are mare slăbiciune pentru rampele ce servesc drept mijloc de locomoţie, dispreţuind şi pericolul şi scara, pe care este purtată cu multă dragoste mama, zâmbind fericită în braţele soţului ei, care, în ziua când medicul a hotărât că fermecătoarea pacientă poate părăsi patul, păşeşte cu multă grijă, treaptă cu treaptă, urmată de doica angajată cu luna, şi pe care se strecoară, căscând, John slujitorul, ducându-se să se culce şi luminându-şi calea cu o lumânare de seu care picură întruna, sau umblând înainte de răsăritul soarelui să strângă ghetele care-l aşteaptă pe coridoare, această scară, pe care sunt purtaţi în sus şi în jos copilaşii, pe care bătrânii sunt ajutaţi să se urce, musafirii îndreptaţi spre sala de bal, pe care suie preotul pentru botez, doctorul către camera bolnavului, iar slujitorii antreprenorului de pompe funebre spre etajul de sus... ce memento al vieţii, al morţii şi al tuturor deşertăciunilor sunt ele – bolta aceasta şi scara aceasta – dacă vrei să te gândeşti la toate lucrurile astea stând pe palier în faţa camerelor de dormit şi privind

în susul şi în josul scărilor! Doctorul va urca şi la noi, pentru cea din urmă dată, prietene al meu, măscărici în comedia vieţii! Infirmiera va privi printre perdelele de la pat, dar tu n-o vei vedea, apoi va deschide pentru câtva timp ferestrele şi va lăsa să intre aerul. Apoi vor lăsa toate storurile de la ferestrele din faţă şi se vor retrage în camerele din spate, apoi vor trimite după avocat, cât şi după alţi oameni îmbrăcaţi în negru etc. Şi comedia vieţii mele şi a vieţii tale va fi fost jucată şi vom fi duşi, vai, cât de departe de toate surlele şi de tot zgomotul şi de toată minciuna vieţii! Dacă suntem oameni de condiţie, se vor pune prapuri la ultimul nostru domiciliu, însoţite de un heruvim poleit şi de inscripţii, aducând tuturor la cunoştinţă că aici cineva „odihneşte întru Domnul”. Fiul tău va mobila casa din nou, sau o va închiria şi se va muta într-un cartier mai modern; numele tău va figura în viitor printre „membrii decedaţi” pe listele cluburilor noastre. Oricât de jelit vei fi, văduvei tale tot îi va face plăcere să-şi aibă hainele de doliu cât mai elegant lucrate, bucătăreasa va trimite pe cineva sau va urca ea singură să întrebe ce să gătească, urmaşul va învăţa să-ţi poată privi curând de tot portretul de pe marmura căminului, care va fi în scurtă vreme luat de la locul de onoare, pentru a fi înlocuit cu portretul fiului, noul stăpân al casei.

Care dintre cei care au părăsit lumea aceasta e plâns cu mai multă dragoste şi mai multă durere? Eu cred că aceia care-şi iubesc mai puţin supravieţuitorii. Moartea unui copil

prilejuieşte o suferinţă fără margini şi torente de lacrimi, pe care sfârşitul tău, frate cititor, nu le va pricinui niciodată. Moartea unui prunc care abia te cunoaşte şi care te-ar fi şi uitat dacă ai fi lipsit de-acasă măcar o săptămână te va doborî mai mult decât pierderea celui mai drag prieten al tău, sau a fiului tău cel dintâi născut, acum om în toată firea şi, asemenea ţie, având şi el copii la rândul lui. Ne putem purta cu asprime şi severitate faţă de Iuda şi Simion, dragostea şi duioşia noastră se revarsă asupra lui Benjamin, cel mai mic dintre toţi. Şi dacă eşti bătrân, cum poate fi câte unul din cititorii noştri sau cum va deveni – bătrân şi bogat, sau bătrân şi sărac – va veni o zi când vei cugeta în sinea ta: „Oamenii ăştia din jurul meu se poartă foarte bine cu mine, dar nu vor fi prea îndureraţi când voi pleca. Sunt foarte bogat, şi ei îşi vor fi pus ochii pe averea mea, sau foarte sărac, şi s-au săturat să mă tot rabde atâta!”

De-abia ieşiră din doliu după doamna Sedley, iar Jos numai cât apucase să-şi lepede îmbrăcămintea cernită şi să apară în splendidele lui jiletci care-i plăceau atâta, când deveni limpede de tot celor din jurul domnului Sedley că era pe cale un nou eveniment, şi că bătrânul se pregătea să plece să-şi caute nevasta în ţara aceea întunecoasă spre care ea i-o luase înainte. „Starea sănătăţii tatălui meu – spunea cu mare solemnitate Jos Sedley la club – mă împiedică să dau dineuri *de gală* în sezonul acesta; dar dacă vei veni fără gălăgie la ora şase şi jumătate, Chutney,

băiatule, să iei o masă cumsecade cu una sau două din vechile noastre cunoştinţe, îmi va face totdeauna mare plăcere să te văd”. Aşa că Jos şi prietenii lui mâncau şi îşi beau Bordeauxul lor în tăcere; în timp ce sus, stropii vieţii bătrânului *gentleman* se scurgeau unul după altul. Majordomul le aducea vinul păşind fără să facă cel mai mic zgomot; iar după cină înjghebau câte-o partidă de cărţi, la care lua uneori parte şi maiorul Dobbin; iar doamna Osborne cobora şi ea din când în când, după ce-şi pregătea pacientul pentru noapte, şi acesta cădea într-una din toropelile acelea, întretăiate de mici spaime, care cercetează perna bătrâneţii.

Bătrânul se legase şi mai mult de fiica lui în timpul bolii. Abia dacă primea bulionul şi doctoriile din altă mână decât a ei. Îngrijirea părintelui bolnav deveni aproape singura preocupare a vieţii ei. Îşi aşezase patul lângă uşa care dădea în camera lui şi se deştepta la cel mai mic zgomot şi la cea mai uşoară mişcare pe care o făcea în culcuş, gemând, bolnavul. Deşi, ca să fim drepţi cu el, bătrânul rămânea treaz multe ceasuri din noapte, tăcând şi nefăcând nicio mişcare, de teamă să n-o trezească din somn pe blânda şi vigilenta infirmieră.

El îşi iubea acuma fiica cu mai multă pasiune poate decât o iubise pe când era copil. În felul în care-şi îndeplinea obligaţiile şi blândele ei îndatoriri filiale, făptura aceasta nevinovată strălucea într-o lumină cu totul deosebită. „Alunecă tot atât de uşurel prin cameră ca şi o

rază de soare”, îşi spunea domnul Dobbin în timp ce-o vedea intrând şi ieşind din odaia tatălui ei, cu faţa strălucind de dulceaţă şi de duioşie, pe când se mişca încoace şi încolo, graţioasă şi tăcută. Cine n-a văzut pe faţa femeilor, când stau aplecate privindu-şi îndelung copiii sau trebăluiesc prin preajma vreunui bolnav, razele acelea de cerească fericire, de dragoste şi de milă?

O tainică neînţelegere, veche de câţiva ani, se vindeca în felul acesta printr-o împăcare tacită. În ceasul acesta de pe urmă, şi mişcat de dragostea şi de bunătatea ei, bătrânul uită toată supărarea pe care i-o pricinuise Amelia, cât şi nedreptele învinuiri pe care el şi cu soţia lui le aduseseră fiicei lor într-atâtea nesfârşite nopţi: cum că ea renunţase la tot pentru băiatul ei; cum că nici nu-i păsa de bătrânii şi de nenorociţii părinţi, că nu se gândea decât la copil; şi cât de absurd şi de nebuneşte, în mod nelegiuit aproape, s-a întristat când îi fusese luat micul George. Bătrânul Sedley uită toate învinuirile astea când îşi făcu socotelile din urmă şi o reabilită pe buna şi micuţa martiră, care îndurase totul fără să crâcnească. Într-o seară, când Amelia, furişându-se în camera lui, îl găsi treaz, bătrânul îi mărturisi totul. „Oh, Emmy, mă gândeam tocmai cât de cruzi şi nedrepţi am fost noi cu tine”, spuse, întinzându-i mâna rece şi fără vlagă. Ea îngenunche şi se rugă lângă patul lui, iar el făcu la fel, ţinând-o tot timpul de mână. Când va veni şi rândul nostru, prietene, de-ar da Dumnezeu să ne putem face şi noi rugăciunile în asemenea tovărăşie!

Poate că, fiind în stare de trezie, s-o fi întâmplat să-i treacă pe dinaintea ochilor toată viaţa lui – eforturile pline de speranţă de pe vremuri, succesele şi îmbelşugarea din epoca maturităţii „prăbuşirea din anii de declin şi actuala stare de neputinţă, şi nicio posibilitate de a se răzbuna împotriva sorţii care îl îngenunchease, nu avea nici nume şi nici bani de lăsat moştenire, o viaţă irosită fără rost, goală, o viaţă de înfrângere şi de dezamăgire, şi iată sfârşitul aproape! Şi mă întreb, frate cititor, cum e mai bine: să mori bogat şi în plină glorie, sau sărac şi dezamăgit? Să ai, şi să fii silit să laşi totul, sau să părăseşti viaţa după ce ai jucat totul şi ai pierdut partida? Ciudat sentiment trebuie să mai fie acela când, sosind o anumită zi din viaţa noastră, noi spunem: „Mâine izbânda sau eşecul nu mai are nicio importanţă; iar soarele se va înălţa, şi milioane şi milioane de oameni vor porni la treburile lor sau la desfătările lor, ca de obicei, dar eu nu voi mai face parte din vârtejul acesta!”.

Şi astfel veni o dimineaţă şi un răsărit de soare când toată lumea se trezi şi porni după feluritele ei interese şi plăceri, cu excepţia bătrânului John Sedley, care nu mai era nevoit să dea piept cu viaţa, să mai nădăjduiască sau să mai urzească planuri, ci să se ducă să-şi ia în primire o reşedinţă tihnită şi cu totul necunoscută, într-un ţintirim din Brompton, alături de bătrâna lui nevastă.

Maiorul Dobbin, Jos şi cu Georgy îi însoţiră rămăşiţele pământeşti până la groapă, într-o trăsură drapată în negru.

Jos veni dinadins pentru asta de la hotelul „Star and Garter” din Richmond, unde se retrăsese după jalnicul eveniment. El nu ţinea să rămână în casă, cu... în aceste împrejurări, înţelegeţi dumneavoastră. Dar Enimy rămase şi îşi făcu datoria, ca de obicei. Ea nu era doborâtă de jale, era mai curând gravă decât îndurerată şi se rugă ca şi sfârşitul ei să fie tot aşa de senin şi de uşor, gândindu-se cu încredere şi cu profund respect la cuvintele pe care le auzise de la tatăl său în timpul bolii, cuvinte pline de credinţă, de supunere şi de speranţă în viaţa de dincolo. Da, cred că e mai bine să vă luaţi rămas bun de la viaţă aşa decât în celălalt fel. Presupune că eşti deosebit de bogat şi de fericit şi te gândeşti în această zi din urmă: „Sunt foarte bogat; sunt destul de cunoscut; mi-am trăit viaţa în cea mai aleasă societate, şi, slavă Domnului, mă trag dintr-o familie foarte onorabilă. Mi-am servit cu cinste regele şi patria. Am fost timp de mai mulţi ani membru în Parlament, unde pot spune că discursurile mele erau ascultate cu atenţie şi destul de bine primite. Nu datorez nimănui niciun sfanţ, dimpotrivă, l-am împrumutat pe vechiul meu prieten „de şcoală, Jack Lazarus, cu cincizeci de lire, pentru care executorii mei testamentari nu-l vor strânge cu uşa. Las fiecăreia dintre fiicele mele câte zece mii de lire – zestre foarte bună pentru o fată; las moştenire argintăria şi mobila mea, casa mea din Baker Street, împreună cu o frumoasă avere, văduvei mele, pentru tot restul vieţii; şi tot avutul meu imobiliar, pe lângă banii investiţi în rente, şi pivniţa

mea, cu vinuri alese, din Baker Street, fiului meu. Las douăzeci de lire anual valetului meu; şi desfid pe orice om care, după moartea mea, ar avea de zis ceva împotrivă-mi!" Sau presupune că, pe de altă parte, cântecul dumitale de lebădă aduce mai mult a litanie şi că spui: „Sunt un biet moşneag distrus şi dezamăgit, care şi-a ratat viaţa cu totul. N-am avut parte nici de minte, nici de noroc, şi recunosc că am făcut nenumărate greşeli şi prostii. Mărturisesc că de multe ori am uitat să-mi îndeplinesc obligaţiile şi nu-mi pot plăti datoriile. Zac pe patul meu cel de pe urmă, neputincios şi plin de umilinţă; şi cer îndurare pentru păcatele mele şi mă arunc cu sufletul pocăit la picioarele milei cereşti!" Care din aceste două spovedanii credeţi că ar fi cea mai potrivită cuvântare pentru înmormântarea dumneavoastră? Bătrânul Sedley o rosti pe cea din urmă; şi în această plină de smerenie dispoziţie sufletească şi ţinând-o de mână pe Amelia, viaţa şi speranţele lui spulberate şi deşertăciunea îl părăsiră.

— Vezi, spuse bătrânul Osborne lui George, unde duce meritul şi priceperea, şi speculaţiile bancare făcute cu judecată, şi toate celelalte? Uită-te la mine şi la contul pe care îl am la bancă. Uită-te la bietul tău bunic, Sedley, şi la eşecul lui. Cu toate că era un om mult mai bogat decât mine acum douăzeci de ani... mai bogat, să zicem, cu zece mii de lire.

În afară de oamenii aceştia şi de familia Clapp, care veni din Brompton şi făcu o vizită de condoleanţă, nici unui

singur suflet din lume nu-i păsa câtuşi de puţin de bătrânul John Sedley şi nici nu-şi mai aminti cineva de existenţa unui asemenea ins.

Când bătrânul Osborne auzi pentru prima oară de la prietenul său, colonelul Buckler (după cum ne-a şi informat micul George), ce ofiţer distins era maiorul Dobbin, el se arătă foarte neîncrezător şi plin de dispreţ şi îşi exprimă mirarea că un individ de felul acesta poate trece drept om deştept şi cu vază. Dar el auzi vorbindu-se despre reputaţia maiorului şi de la alţi membri ai cercului său de cunoştinţe. *Sir* William Dobbin avea o foarte bună părere despre fiul său şi povestea multe lucruri care scoteau la iveală cultura maiorului, vitejia şi felul în care era preţuit de ceilalţi. În sfârşit, numele lui apăru pe listele uneia sau a doua distinse recepţii din lumea mare; şi lucrul acesta avu un efect miraculos asupra bătrânului aristocrat din Russel Square. Situaţia maiorului în calitate de tutore al lui Georgy, care trecuse în grija bunicului băiatului, făcu de neînlăturat întâlnirea dintre cei doi *gentleman;* şi cu prilejul uneia din întâlnirile acestea, bătrânul Osborne, un subtil om de afaceri, cercetând conturile maiorului cu privire la pupilul său şi la mama băiatului, descoperi un lucru care-l umplu de uimire, care îl în tristă şi în acelaşi timp îi făcu şi plăcere, şi anume că o parte din banii cu care se întreţinuse biata văduvă şi copilul veneau direct din buzunarul lui William Dobbin.

Când fu strâns cu uşa asupra acestei probleme, Dobbin,

care nu era în stare să spună minciuni, roşi şi se bâlbâi ca un şcolar, iar în cele din urmă mărturisi:

— Căsătoria aceasta, spuse el (la care figura interlocutorului său se întunecă), a fost în foarte mare măsură opera mea. Îmi spuneam că bietul meu prieten mersese aşa de departe, încât renunţarea la acest angajament pentru el ar fi însemnat dezonoarea, iar pentru doamna Osborne, moartea; şi nu puteam proceda altminteri atunci când ea a rămas fără mijloace de trai decât s-o ajut cu banii pe care putusem să-i economisesc.

— Domnule maior Dobbin, rosti Osborne uitându-se la el cu asprime şi făcându-se, în acelaşi timp, peste măsură de roşu la faţă, dumneata mi-ai făcut un mare rău; dar dă-mi voie să-ţi spun, domnule, că eşti un om cumsecade. Iată mâna mea, domnule, deşi nu m-aş fi putut gândi că cel care este carne din carnea mea şi sânge din sângele meu trăia datorită dumitale... şi cei doi îşi strânseră mâinile, maiorul Dobbin simţindu-se cât se poate de încurcat din pricină că actul său de caritabilă ipocrizie fusese, în felul acesta, descoperit.

El se sili să-l îmbuneze pe bătrân şi să-l împace cu memoria fiului său.

— Era un camarad aşa de generos, zise el, încât toţi cei din regiment îl iubeau şi am fi făcut orice pentru el. Eu, tânăr cum eram pe vremea aceea, eram peste măsură de măgulit că mă preţuieşte atâta şi eram mai bucuros să mă fi văzut cineva în tovărăşia lui decât în aceea a

comandantului. N-am văzut niciodată pe cineva care să-i stea alături în privinţa curajului şi a îndrăznelii şi a celorlalte aptitudini ostăşeşti. Şi Dobbin povesti bătrânului tată toate întâmplările pe care şi le putea aminti în legătură cu vitejia şi faptele de arme ale fiului său. Iar Georgy seamănă cu el ca două picături de apă, adăugă maiorul.

— Îi seamănă aşa de bine, că uneori mă face să mă cutremur, răspunse bunicul.

O dată sau de două ori, seara, maiorul veni să cineze cu domnul Osborne (era în timpul bolii domnului Sedley), şi pe când cei doi stăteau împreună după cină, toată discuţia lor se învârtea în jurul eroului plecat. Tatăl se făIea cu băiatul şi, aşa după cum îi era obiceiul, se tămâia pe sine prin povestirea faptelor de arme şi vitejiei fiului său, dar de astă dată se dovedea în orice caz mult mai bun şi mai caritabil decât fusese dispus până acum să se arate faţă de bietul băiat; iar inima creştinească a bunului maior se bucură foarte de aceste semne de revenire a păcii şi bunăvoinţei. În a doua seară, bătrânul Osborne îi spuse lui Dobbin „William”, întocmai cum obişnuia să facă pe vremea când Dobbin şi George erau băieţi tineri amândoi; şi lealul *gentleman* fu bucuros de acest semn de împăcare.

A doua zi la dejun, când domnişoara Osborne, cu oţăreala vârstei şi firii sale, se aventură să facă o anumită observaţie care denota oarecare dispreţ în legătură cu înfăţişarea sau felul de a se purta al maiorului, stăpânul casei o întrerupse:

— Tare te-ai mai bucura să poţi pune mâna pe el, domnişoară Osborne. Dar vezi dumneata, strugurii sunt prea acri. Ha! ha! maiorul William e un om admirabil!

— Ai dreptate, bunicule, rosti Georgy, întru totul de aceeaşi părere.

Şi ducându-se lângă bătrânul *gentleman,* îi mângâie uriaşele lui favorite cărunte şi zâmbi foarte bine dispus şi îl sărută. Iar seara îi povesti întâmplarea şi mamei, care îşi aprobă băiatul din toată inima.

— Într-adevăr, aşa este, zise ea. Iubitul tău tată spunea şi el tot aşa. Maiorul Dobbin e unul din cei mai buni şi mai integri oameni. Se întâmplă ca Dobbin să pice aproape imediat după această convorbire, ceea ce o făcu poate pe Amelia să se îmbujoreze la faţă; iar micul răutăcios spori şi mai mult încurcătura bietei femei povestindu-i lui Dobbin şi prima parte a întâmplării.

— Ascultă, Dob, zise el, există o fată neobişnuit de drăgălaşă care vrea să se mărite cu dumneata, E plină de bani, poartă o perucă şi cicăleşte servitorii de dimineaţă până seara.

— Cine e? întrebă Dobbin.

— E mătuşa Osborne, îl lămuri băiatul. Aşa a spus bunicul. Şi ascultă, Dob, ce straşnic ar fi să devii unchiul meu!

În clipa aceea vocea tremurândă a bătrânului Sedley din camera alăturată o chemă încetişor pe Amelia, şi râsul se

curmă. Că bătrânul Osborne îşi schimbase părerile, era destul de limpede. El îl cerceta uneori pe George cu privire la unchiul lui şi izbucnea în râs ori de câte ori băiatul îl imita pe Jos cum spune: „Doamne fereşte!” şi cum îşi soarbe supa. Apoi spunea:

— Nu-i cuviincios ca voi, copiii, să vă imitaţi rubedeniile. Domnişoară Osborne, când ieşi astăzi cu trăsura, lasă cartea mea de vizită domnului Sedley, auzi? N-am avut niciun fel de neînţelegere cu omul ăsta!

Cartea de vizită respectivă primi răspuns, iar Jos şi maiorul fură poftiţi la masă, poate cea mai splendidă şi mai stupidă cină pe care a dat-o vreodată domnul Osborne; fu expusă până şi cea mai neînsemnată piesă din argintăria familiei şi fu invitată cea mai aleasă societate. Domnul Sedley îi oferi braţul domnişoarei Osborne când coborâră în sufragerie, şi ea fu cât se poate de amabilă cu el; în timp ce maiorului, care stătea în faţa ei, alături de domnul Osborne, stânjenit la culme, abia dacă îi adresa cuvântul. Jos declară, pe un ton foarte solemn, că e cea mai bună supă de broască-ţestoasă pe care a gustat-o în viaţa lui şi întrebă pe domnul Osborne de unde şi-a luat vinul de Madeira.

— E din pivniţele lui Sedley, şopti majordomul stăpânului său.

— Îl am mai demult şi m-a costat o groază de bani, răspunse domnul Osborne, cu voce tare, musafirului său; după care şopti vecinului din dreapta că-l cumpărase „la licitaţia bătrânului negustor”.

Îl întrebă de mai multe ori pe maior despre... despre doamna George Osborne, temă în care maiorul putea fi foarte elocvent când găsea el de cuviinţă. Îi povesti domnului Osborne despre suferinţele Ameliei, despre dragostea fără margini pe care o avusese pentru soţul ei, a cărei memorie o slăvea încă, despre felul duios şi îndatoritor în care îşi sprijinise părinţii şi despre chipul cum se despărţise de micul George atunci când crezuse că îndatoririle faţă de copil îi dictează să procedeze în felul acesta.

— Dumneavoastră nu ştiţi, domnule, câte a îndurat femeia asta, spuse lealul Dobbin, cu un tremur în voce, şi eu sper şi sunt încredinţat că vă veţi împăca cu dânsa. Dacă ea v-a luat băiatul dumneavoastră, vi l-a dăruit în schimb pe al ei; şi oricât de mult l-aţi fi iubit pe George al dumneavoastră, puteţi fi sigur că ea l-a iubit de zece ori mai mult pe George al ei!

— Zău, tare cumsecade om mai eşti, domnule! fu tot ce răspunse domnul Osborne.

Niciodată nu-i trecuse prin cap că văduva ar fi putut fi îndurerată că se despărţise de băiat sau că ar mai putea fi întristată şi acuma, când fiul ei avea o situaţie aşa de frumoasă. Se anunţa o împăcare grabnică şi de neînlăturat, şi inima Ameliei **şi** începuse să ticăie la gândul teribilei întâlniri cu tatăl lui George.

Cu toate acestea, soarta voi ca întâlnirea aceasta să nu aibă loc niciodată. Interveni boala îndelungată şi apoi

moartea bătrânului Sedley, după care, măcar pentru un oarecare timp, nu mai putu fi vorba de niciun fel de întâlnire. Această catastrofă, ca şi alte evenimente, pare să-l fi zguduit pe domnul Osborne. În ultima vreme arăta foarte dărâmat, şi îmbătrânit, şi muncit de fel de fel de gânduri. Trimise după avocat şi schimbă pesemne câte ceva la testament. Medicul care îl consultă îl găsi slăbit, agitat, şi pomeni ceva despre luare de sânge şi despre malul mării; dar bătrânul nu băgă în seamă niciunul din sfaturile acestea.

Într-o bună zi, la ora când trebuia să coboare la micul dejun, slujitorul său, văzând că lipseşte, intră în camera de toaletă şi îl găsi zăcând lângă masa de toaletă, lovit de dambla. Domnişoara Osborne fu înştiinţată numaidecât, doctorii fură chemaţi în grabă, Georgy fu oprit de a se mai duce la şcoală; bătrânului i se puseră lipitori şi ventuze. Osborne fu readus întrucâtva într-o stare de conştienţă; dar de-atunci nu mai putu să vorbească, deşi se chinui îngrozitor o dată sau de două ori; şi după patru zile muri. Doctorii plecară, în timp ce oamenii antreprenorului de pompe funebre urcau scările şi toate obloanele dinspre parcul din Russell Square fură închise. Bullock alergă foarte grăbit din City. Câţi bani îi lăsase oare băiatului aceluia? Cu siguranţă că nu jumătate din avere! Cu siguranţă că-şi împărţise banii în părţi egale între cei trei. Era un moment de mare emoţie.

Ce încercase, dar în zadar, bietul bătrân să spună **o** dată

sau de două ori? Eu nădăjduiesc că dorea **s**-o vadă pe Amelia şi, înainte de-a părăsi lumea aceasta, să se împace cu scumpa şi devotata soţie a fiului său; şi foarte probabil că asta voia să spună, căci testamentul lăsă să se vadă că ura pe care o nutrise atâta vreme împotriva Ameliei îi pierise din inimă.

Se găsi în buzunarele halatului său scrisoarea cu marea pecete roşie pe care i-o scrisese George de la Waterloo. El se uitase şi prin celelalte hârtii care-l priveau pe fiul său, căci cheia cutiei în care le păstra se găsea şi ea în buzunarul halatului, şi se constată că sigiliile şi plicurile fuseseră rupte – foarte probabil chiar în seara dinaintea atacului – când majordomul îi dăduse ceaiul în birou şi-l găsise citind din marea *Biblie* a familiei, legată în roşu.

Când fu deschis testamentul, se constată că-i lăsase lui George jumătate din avere, iar restul fu împărţit între cele două surori; domnul Bullock putea continua, în beneficiul lor comun, speculaţiile comerciale, sau ieşi din această combinaţie, după cum va găsi de cuviinţă. O rentă de cinci sute de lire, din veniturile proprietăţilor lui George, fu lăsată mamei lui, „văduva iubitului meu fiu, George Osborne”, care urma să reia educaţia băiatului.

„Maiorul William Dobbin, prietenul iubitului meu fiu”, fu numit executor testamentar; şi „întrucât datorită bunăvoinţei şi bunătăţii sale şi cu mijloacele lui personale el i-a ajutat pe nepotul meu şi pe văduva fiului meu, pe când aceştia erau lipsiţi de mijloace de trai (continua să spună

testamentul), eu îi mulţumesc din toată inima pe această cale pentru dragostea şi grija avută faţă de ei; şi îl rog să accepte o sumă suficientă pentru a-şi cumpăra brevetul de locotenent-colonel, sau să dispună de ea în orice fel va crede de cuviinţă”.

Când Amelia auzi că socrul ei o iertase, inima i se topi de înduioşare şi-i fu recunoscătoare pentru averea pe care i-o lăsase. Dar când auzi că George îi era înapoiat şi când află cum se petrecuseră lucrurile şi cui datora această schimbare a sorţii, când descoperi că bunătatea lui William o ajutase în timpul sărăciei, şi că el era cel care îi dăruise şi soţul şi băiatul... oh, atunci căzu în genunchi şi rugă cerul să binecuvânteze inima aceasta statornică şi duioasă; era ca şi cum s-ar fi aplecat să sărute picioarele acelei minunate şi generoase iubiri.

Dar tot ce putea ea da în schimbul unui asemenea devotament era doar recunoştinţă, numai recunoştinţă şi dovezi de bunătate. Ori de câte ori îi încolţea vreun alt gând faţă de Dobbin, chipul lui George se ridica din mormânt şi spunea: „Tu eşti a mea şi numai a mea, acum şi de-a pururi”.

William cunoştea sentimentele ei; oare nu-şi petrecuse el toată viaţa căutând să i le ghicească?

De îndată ce conţinutul testamentului domnului Osborne fu cunoscut de toată lumea, fu edificator să observi cum doamna George Osborne crescu în preţuirea oamenilor care formau cercul ei de cunoştinţe. Slujitorii din casa lui Jos,

care obişnuiau să discute modestele ei ordine şi care spuneau că vor întreba pe „stăpân” dacă trebuie să le execute sau nu, acum nu se mai gândeau niciodată să ceară încuviinţarea lui Jos. Bucătăreasa uită să mai chicotească batjocoritor văzându-i vechile rochii jerpelite (care, într-adevăr, erau complet lăsate în umbră de toaletele bogate ale acestei doamne bucătărese când se gătea să se ducă la biserică duminica seara); ceilalţi servitori nu mai mormăiau nemulţumiţi când auzeau sunând clopoţelul din camera ei, nici nu mai întârziau până să răspundă la aceste chemări. Vizitiul, care bombănea când trebuia să scoată caii, spunând că trăsura i se transformă în spital pentru bătrânul acela şi doamna Osborne, o ducea acuma în cea mai mare viteză şi, tremurând de frică să nu fie înlocuit de vizitiul domnului Osborne, întreba „ce ştiu vizitiii ăia din Russell Square despre străzile unui oraş şi unii ca ăia ştiu cum se stă pe-o capră înaintea unei doamne?” Prietenii lui Jos, bărbaţi şi femei, se arătară subit interesaţi de soarta doamnei Osborne, şi cărţile de vizită conţinând condoleanţe se înmulţiră pe masa din holul ei. Jos însuşi, care o privise ca pe-o soră săracă, bună şi blândă, faţă de care se simţea îndatorat să-i asigure hrana şi adăpostul, începu să-i arate atât Ameliei, cât şi bogatului ei băieţel, nepotul său, cea mai mare consideraţie; era nerăbdător ca „biata şi scumpa fată” să-şi schimbe felul de viaţă după atâtea nenorociri şi încercări, şi începu să se arate la masa de dimineaţă,

cercetând-o anume în privinţa programului pe care ar avea să şi-l facă pentru ziua aceea.

În calitate de tutoare a lui George, având şi consimţământul maiorului, administratorul averii fiului ei, o rugă pe domnişoara Osborne să rămână în casa din Russell Square atâta timp cât dorea; dar numita doamnă, mulţumindu-i, răspunse că nu i-ar fi trecut niciodată prin gând să locuiască singură în casa aceea tristă şi plecă în doliu mare la Cheltenham, cu o pereche de vechi servitori. Ceilalţi fură cu generozitate plătiţi şi concediaţi, iar devotatul şi bătrânul majordom, pe care doamna Osborne ar fi vrut să-l oprească, renunţă la slujbă, preferând să-şi investească economiile într-o cârciumă, unde, sperăm, nu i-a mers rău. Şi întrucât domnişoara Osborne nu voia să locuiască în Russell Square, doamna Osborne, după ce se consultă şi cu ceilalţi, se feri şi ea să ocupe sumbra şi vechea locuinţă de acolo. Casa fu atunci desfăcută, bogatul mobilier şi celelalte obiecte, îngrozitoarele candelabre şi posomorâtele oglinzi înrămate în negru fură împachetate şi puse bine, bogatul salon din lemn de trandafir fu înfăşurat în paie, covoarele făcute sul şi împachetate, mica şi eleganta bibliotecă cu cărţile frumos legate fu îngrămădită în două lăzi de vin, şi toate catrafusele cărate în mai multe camioane enorme la „Pantechnicon”[155], unde aveau să zacă până la majoratul lui George. Şi toată argintăria masivă se duse la domnii „Stumpy Rowdy”. Să zacă în pivniţele acelor

[155] Aici în sensul de depozit de mobile.

eminenţi bancheri până la împlinirea aceluiaşi termen.

Într-o zi, Emmy, ţinându-l pe Georgy de mână şi îmbrăcată în doliu mare, se duse să viziteze casa aceea goală, în care ea nu mai pusese piciorul de pe când era fată. În faţa casei erau numai paie, acolo unde fuseseră încărcate şi de unde porniseră camioanele. Ei intrară în camerele mari şi goale, pe pereţii cărora se vedeau semnele unde fuseseră atârnate tablourile şi oglinzile. Apoi urcară scara cea mare cu dale albe către încăperile de sus, spre aceea în care a murit bunicul, cum îi spuse abia şoptit George, şi apoi mai sus, spre cea a lui George. Băiatul mai era încă agăţat de braţul ei. Dar ea se gândea la un altul care stătuse alături de ea, căci ştia că aceasta fusese camera tatălui lui, aşa după cum fusese şi a fiului.

Ea se duse până la una din ferestrele acum deschise (una din ferestrele acelea spre care obişnuia ea să privească, cu inima bolnavă de durere, când i se luase la început copilul) şi, cum se uita ea de-acolo afară, putu vedea peste pomii din Russell Square vechea casă în care se născuse şi unde petrecuse atâtea zile fericite în sfânta ei copilărie. Şi toate îi înviară în amintire, vacanţele pline de veselie, chipurile binevoitoare ale părinţilor, tot trecutul acela fericit şi prea senin, şi îndelungile suferinţe şi încercări care o doborâseră de-atunci încoace.

Se gândi la toate acestea şi la bărbatul care o ocrotise în chip statornic, geniul ei cel bun, singurul ei binefăcător, duiosul şi generosul ei prieten.

— Uită-te, mamă! zise Georgy. G.O. Zgâriate pe geam cu un diamant! N-am văzut niciodată până acum zgârietura asta, n-am făcut-o *eu.*

— Asta a fost camera tatălui tău, mult înainte de a te naşte tu, George, răspunse şi se îmbujoră şi-şi sărută băiatul.

Şi nu mai scoase nicio vorbă, în timp ce se reîntorceau cu trăsura la Richmond, unde închiriase temporar o casă; şi unde o serie de foarte zâmbitori avocaţi se îngrămădeau s-o vadă (şi putem fi siguri că îşi notau vizita în nota de cheltuieli); şi unde firește că exista şi o cameră pentru maiorul Dobbin, care venea des pe acolo, având de aranjat o sumedenie de treburi în interesul micului său pupil.

În vremea asta, George fu retras de la pensionul domnului Veal pe timp nelimitat, iar numitului *gentleman* i se ceru să compună o inscripţie pentru o frumoasă placă de marmură, spre a fi depusă în capela Copilului găsit, dedesubtul monumentului funerar al căpitanului George Osborne.

Doamna Bullock, mătuşa lui Georgy, deşi jefuită de acest mic monstru de jumătate din suma pe care o aştepta de la tatăl ei, îşi arătă totuşi milostenia sufletului împăcându-se cu mama băiatului. Roehampton nu e departe de Richmond, şi într-o bună zi trăsura împlazonată cu boulenii de aur pe portiere şi înăuntru cu copiii aceia fleşcăiţi se opri la casa Ameliei din Richmond; şi familia Bullock năvăli în grădină, unde Amelia citea o carte, jos

stătea într-un chioşc înmuind fără nicio grabă fragi în vin, iar maiorul, în una din jachetele lui indiene, se juca de-a capra cu Georgy. Băiatul sări peste capul maiorului şi căzu chiar în faţa micilor Bullock, care purtau imense panglici cernite la pălării şi uriaşe cingători negre, însoţind-o pe mama lor, îmbrăcată în haine de mare doliu.

„E tocmai potrivit pentru Rosa”, îşi spuse duioasa mamă şi aruncă o privire spre acest drag copil al ei, o mică şi bolnăvicioasă domnişoară în vârstă de 7 ani.

— Rosa, du-te şi sărută-l pe iubitul tău verişor, zise doamna Bullock. Nu mă cunoşti, George? Sunt mătuşa ta.

— Vă cunosc foarte bine, răspunse George, dar nu-mi place să fiu sărutat, vă rog. Şi el dădu bir cu fugiţii din faţa mângâierii aceleia de poruncealã a verişoarei.

— Du-mă la iubita ta mamă, ştrengarule, spuse doamna Bullock, şi în felul acesta se întâlniră cele două doamne după o despărţire de mai bine de cincisprezece ani.

În timpul necazurilor şi sărăciei Ameliei, cealaltă nu se gândise nici o singură dată măcar să vină s-o vadă; dar acuma, că poseda un venit onorabil, cumnata ei o vizita ca şi cum ar fi făcut cel mai firesc lucru din lume.

Aşa procedară şi alţii. Vechea noastră prietenă, domnişoara Swartz, şi soţul ei veniră cu mare alai din Hamptom Court, însoţiţi de valeţii lor în strălucitoare livrele galbene, şi se arătă la fel de îndrăgostită de Amelia ca şi odinioară. Domnişoara Swartz ar fi ţinut totdeauna la Amelia dacă ar fi putut-o vedea. Trebuie să-i facem această

dreptate.

Dar, *que voulez vous*[156]? în oraşul acesta mare **n**-ai timp să te duci să-ţi cauţi prietenii; când alunecă de pe treapta lor socială, se dau la fund, iar noi mergem înainte fără ei. Cine bagă în seamă lipsa cuiva în Bâlciul deşertăciunilor?

Şi astfel, într-un cuvânt, mai înainte de-a fi trecut perioada de doliu pentru moartea domnului Osborne, Emmy se pomeni în centrul unui cerc cu adevărat foarte distins, ai cărui membri nu puteau concepe că cei ce aparţineau cercului respectiv s-ar putea să nu se socoată din cale-afară de fericiţi. Aproape că nu era doamnă care să nu se înrudească cu careva din nobilime, deşi soţul ei putea fi angrosist de sare în City. Unele doamne erau foarte pedante şi tobă de carte, citeau pe doamna Somerville[157] şi frecventau Institutul regal[158]; altele erau austere şi bisericoase şi-şi făceau veacul tot pe lângă „Exeter Hall”[159]. Emmy, trebuie să recunoaştem, se simţi cu totul pierdută în mijlocul gălăgiei pe care-o făceau aceştia şi suferi chinurile iadului o dată sau de două ori când fu silită să primească ospitalitatea doamnei Frederick Bullock. Această doamnă stăruia s-o aibă sub aripa ei ocrotitoare, luând în mod cât se poate de graţios hotărârea s-o formeze. Îi recomandă

---

[156] Ce vreţi ? (Fr.).

[157] Cunoscută propagatoare a ştiinţelor naturale în Anglia în secolul al XIX-lea.

[158] Asociaţie pentru promovarea, răspândirea şi extinderea ştiinţei şi a cunoştinţelor folositoare, fondată la Londra în 1799.

[159] **Clădire pe una din străzile principale ale Londrei, în care aveau loc întruniri religioase.**

Ameliei modiste, îi puse casa pe roate şi-o învăţă cum să şi-o conducă. Venea foarte des de la Roehampton şi îşi întreţinea prietena cu fleacuri mondene şi cu cancanuri de la curte. Lui Jos îi făcea plăcere s-o asculte, dar maiorul obişnuia s-o ia din loc, bombănind, la apariţia acestei femei cu nobleţea ei de două parale. Maiorul aţipi o dată sub ochii dispreţuitori ai lui Frederick Bullock, după masă, la una din cele mai reuşite serate ale bancherului (Fred era nerăbdător ca fondurile proprietăţii Osborne să fie transferate de la „Stumpy & Roxvdy" la banca lor), în timp ce Amelia, care nu ştia nici latineşte, nici cine a scris ultimul articol răsunător din *Edinburgh*[160] şi nu deplângea câtuşi de puţin şi nici nu aproba extraordinara tergiversare din ultima vreme a domnului Peel[161] în privinţa fatalului proiect delege a drepturilor catolice, stătea mută printre doamnele acelea din salon, uitându-se pe fereastră la peluzele catifelate, la îngrijitele alei cu pietriş şi la scânteietoarele acoperişuri de sticlă ale serelor.

— Pare să fie femeie cumsecade, dar complet nesărată, spunea doamna Rowdy. Iar maiorul ăsta e peste măsură de *epris*[162]*!*

— N-are însă niciun fel de şic, îşi dădea cu părerea şi doamna Hollyock. Draga mea, n-ai s-o poţi forma niciodată!

— E nemaipomenit de ignorantă şi de nepăsătoare,

[160] E vorba de *Edinburgh Review,* revistă engleză fondată în anul 1802, rivală cu *Quarterly Review.*
[161] *Robert Peel* (1788-1850), om de stat englez, conservator.
[162] Îndrăgostit (fr.).

adăuga doamna Glowry, cu o voce sepulcrală, scuturându-şi cu întrisare capul şi turbanul. Am întrebat-o ce părere are despre prăbuşirea papii, dacă are impresia că lucrurile se vor întâmpla în 1830, cum afirmă domnul Jowls, sau în 1839, cum susţine domnul Wapshot, iar ea mi-a răspuns: „Bietul papă! Să sperăm că nu! Ce a făcut?" – E văduva fratelui meu, dragile mele prietene, răspunse doamna Bullock, şi ca atare avem datoria să-i dăm toată atenţia şi tot ajutorul ca să poată intra şi ea în lumea bună. Vă puteţi închipui că nu pot fi la mijloc motive mercantile în ceea ce-o priveşte pe Amelia, ale cărei *dezamăgiri* sunt bine cunoscute de toţi.

— Sărmana şi scumpa doamnă Bullock, zise Rowdy către Hollyock, în timp ce mergeau în trăsură împreună, ea pune la cale şi urzeşte întotdeauna câte ceva. Vrea ca banii doamnei Osborne să fie scoşi de la banca noastră şi depuşi la a ei... şi felul în care îl linguşeşte pe băiat şi-l pune să şadă lângă mica Rosa cea cu urdori la ochi e de-a dreptul ridicol!

Cercul acesta de oameni era însă prea neomenos de distins pentru Emmy; aşa că toată lumea sări în sus de bucurie când veni vorba despre o călătorie în străinătate.

CAPITOLUL LXII

AM RHEIN[163]

După zilnicele întâmplări mai sus pomenite, mai trecură câteva săptămâni, şi într-o dimineaţă frumoasă, după închiderea Parlamentului, vara fiind înaintată şi toată buna societate din Londra pe punctul de-a pleca din acest oraş pentru călătoria ei anuală în căutarea plăcerilor sau a sănătăţii, vaporul „Batavia” părăsi cheiul Turnului Londrei, ticsit de-un voios grup de turişti englezi. Tendele dunetei erau pline, iar băncile şi coridoarele înţesate de zeci de copii îmbujoraţi la faţă, de doici agitate, de doamne purtând cele mai drăgălaşe bonete trandafirii şi rochii de vară, de *gentleman* cu şepci de călătorie în cap şi jachete de pânză, ale căror mustăţi începuseră să mijească în vederea acelei călătorii; şi veterani bătrâni, greoi şi dichisiţi, cu gulere scrobite şi pălării bine periate, din cei care au invadat necontenit Europa de la terminarea războiului încoace şi au făcut să răsune înjurăturile naţionale în toate oraşele de pe continent. Congregaţia cutiilor de pălării, a cuferelor „Bramah”[164] şi a truselor de toaletă era prodigioasă. Erau acolo tineri îngâmfaţi de la Cambridge, călătorind cu preceptorul respectiv într-o excursie de studii la Nonlienwertli sau Königswinter; erau *gentleman* irlandezi, purtând cele mai bătăioase favorite şi

[163] Pe Rin (germ.).
[164] Cufere cu lacăte speciale, inventate de englezul Bramah.

nenumărate giuvaericale, trăncănind toată vremea despre cai, arătându-se cât se poate de politicoşi faţă de tinerele doamne de pe bord, pe care, dimpotrivă, băieţii de la Cambridge, cât şi palidul lor preceptor, le ocoleau cu o sfiiciune feciorelnică: erau şi trântori bătrâni de pe Pall Mall, în drum spre Ems şi Wiesbaden, pentru o cură de ape minerale care să-i purifice de dineurile din timpul iernii, cât şi pentru o mică ruletă şi un „*trente-et-quarante*”[165], spre a menţine buna dispoziţie generală; îl puteai vedea şi pe bătrânul Methuselah, proaspăt însurat, şi pe tânăra lui nevastă, împreună cu căpitanul Papillon din regimentul de gardă, care-i ducea umbrela şi ghidul; ca şi pe tânărul May, care-şi ducea mireasa în călătorie de nuntă (fosta domnişoară Winter şi care fusese colegă de şcoală cu bunica lui May); erau şi sir John cu soţia şi cu duzina lor de copii, împreună cu guvernantele corespunzătoare; şi prea nobila familie Bareacres, care stătea lângă cârmă, măsura de sus până jos pe toată lumea, dar nu vorbea cu nimeni. Trăsurile lor, împodobite cu coroanele nobiliare, şi imperialele lor, strălucind de-ţi luau ochii, erau îngrămădite pe puntea din faţă, zăvorâte împreună cu alte mai bine de-o duzină de asemenea vehicule. Era greu să-ţi faci drum printre ele, şi bieţii ocupanţi ai cabinelor din faţă abia dacă mai aveau loc să se mişte. Aceştia se compuneau din câţiva *gentleman* din Houndsditeh[166], magnific, îmbrăcaţi care-şi aduseseră proviziile de-acasă şi care ar fi putut cumpăra

[165] Joc de cărţi – „treizeci şi patruzeci” (fr.).

jumătate din oamenii aceia voioşi din salonul cel mare; câţiva indivizi cumsecade, cu mustăţi şi blocuri de desen, care se aşezaseră să facă schiţe în prima jumătate de ceas după ce puseseră piciorul pe bord; una sau două *femmes de chambre* franţuzoaice, care începură să se simtă grozav de rău imediat ce vaporul trecu de Greenwich; un valet sau doi care trândăveau în vecinătatea boxelor de cai de sub supravegherea lor, sau care, aplecaţi deasupra roţilor cu zbaturi ale vaporului, discutau despre caii potriviţi pentru premiul „Leger” şi despre ce socoteau ei că vor câştiga sau pierde în cursa pentru cupa „Goodwood”.

Toţi slujitorii, după ce sfârşiseră cu inspectarea vasului şi-şi instalaseră diferiţii lor stăpâni prin cabine sau pe punte, se strânseră laolaltă şi se puseră pe pălăvrăgeală şi pe fumat, *gentleman-ii* evrei alăturându-li-se şi ei după scurtă vreme, tot uitându-se la trăsuri. Era acolo trăsura cea mare a lui sir John, în care ar fi putut încăpea treisprezece inşi; trăsura lordului Methuselah; caleaşca, brişcă şi furgonul lordului Bareacres, pe care le-ar fi putut cumpăra oricine ar fi avut chef. Şi era lucru de mirare cum de reuşise lordul să-şi facă rost de bani ca să plătească cheltuielile călătoriei. *Gentleman-ii* evrei ştiau însă de unde i-a luat. Ei ştiau şi câţi bani avea în buzunar măritul lord în clipa aceea, şi ce procente plătea pentru ei, şi cine i-i dăduse. Mai era apoi o foarte frumoasă şi elegantă trăsură

[166] Stradă din Londra, unde erau îngrămădite prăvăliile în care se vindeau haine vechi.

de voiaj, asupra căreia începuseră să-şi dea cu presupusul numiţii *gentleman.*

— *A qui cette voiturela*[167]*?* întrebă un domn lacheu, care purta un săculeţ de bani din marochin şi cercei în urechi, pe alt domn lacheu, cu cercei în urechi şi care purta un săculeţ de bani din marochin.

— *C'est a Kirsch, je bense... je Vai vu tont a l'heure qui brenoit des sangviches dans la voiture*[168]*,* răspunse acesta din urmă într-o frumoasă limbă franco-germană.

Kirsch, care se ivi tocmai atunci din preajma baricadei aceleia de catrafuse, unde dăduse, zbierând în gura mare, instrucţii înviorate de sudălmi poliglote oamenilor din echipaj, angajaţi în mod special pentru a păzi bagajele pasagerilor, veni să-şi lămurească confraţii comentatori. El îi informă că trăsura aparţinea unui nabab din Calcutta şi Jamaica, fabulos de bogat, cu care era tocmit să călătorească; şi tocmai în momentul acela un băieţandru, căruia i se pusese în vedere să nu se apropie de grilajul roţilor corăbiei, sărise totuşi pe acoperişul trăsurii lordului Mathuselah, după care îşi tăie drum peste celelalte trăsuri şi imperiale, până ce se căţără pe a lui, ca apoi să coboare de pe ea şi să intre înăuntru pe fereastră, în aplauzele valeţilor care-l priveau.

— *Nous allons avoir une belle traversée, monsieur*

---

[167] A cui e trăsura asta? (Fr.)

[168] E a lui Kirsch, cred... l-am văzut adineauri mâncând sandvişuri în trăsură (în franceză incorectă în original).

George[169] spuse rânjind Kirsch, în timp ce-şi scotea din cap pălăria-i galonată.

— Du-te naibii cu franţuzeasca asta a ta! răspunse tânărul *gentleman.* Unde sunt biscuiţii, hai? întrebare la care Kirsch îi răspunse în limba engleză, sau într-un fel de imitaţie, aşa după cum îl tăia capul, căci, deşi avea deprinderea tuturor limbilor, domnul Kirsch nu cunoştea cum trebuie nici măcar una singură şi le vorbea pe toate cu o nepăsătoare volubilitate şi incorectitudine.

Imperiosul băieţandru, care-şi înfuleca în mare grabă biscuiţii, şi era într-adevăr timpul să-şi refacă forţele, căci nu mai înghiţise nimic de la Richmond, adică de mai bine de trei ceasuri, unde se ospătase din belşug, era tânărul nostru prieten George Osborne. Unchiul Jos şi mama lui erau pe puntea din faţă, împreună cu un *gentleman* de care erau aproape nedespărţiţi; şi toţi patru porniseră într-o călătorie de plăcere.

Jos stătea în momentul acela pe dunetă sub tendă, destul de aproape de onoratul conte de Bareacres şi de familia lui, ale căror mişcări îl absorbeau aproape în întregime pe bengalezul nostru. Nobila pereche arăta parcă mai tânără decât în zbuciumatul an 1815, când Jos îşi aducea aminte că-i văzuse la Bruxelles.

Adevărul este că el dăduse sfară în ţară în toată India că era prieten intim cu ei: părul *lui lady* Bareacres, care pe vremea aceea avea o culoare întunecată. Era acum de-un

[169] Vom avea o traversare liniştită, domnule George (fr.).

auriu-roşcat, de toată frumuseţea, în timp ce favoritele lordului Bareacres, înainte roşii, erau acum de un negru puternic, cu proaspete răsfrâugeri purpurii în lumina soarelui. Dar oricât de schimbaţi ar fi fost, mişcările nobilei perechi ocupau cu totul atenţia lui Jos. Prezenţa unui lord îl fascina, şi el nu se mai putea uita în timpul acesta la nimic altceva.

— Indivizii aceia par a te interesa peste măsură de mult, zise Dobbin, care izbucni în râs observându-l.

Amelia începu să râdă şi ea. Purta o pălărie de pai cu panglici negre, hainele îi erau tot cernite, dar zarva de pe bord şi cerul, senzaţia de sărbătoare pe care ţi-o dădea călătoria îi făceau plăcere şi o însufleţeau, şi ea arăta deosebit de fericită.

— Ce zi divină! spuse Emmy. Şi adăugă, plină de originalitate: Sper că vom avea o traversare liniştită.

Jos îşi flutură dispreţuitor mâna, aruncând în acelaşi timp o ocheadă către ilustrele personaje din faţă.

— Dacă ai fi făcut călătoriile pe care le-am făcut noi, zise el, nu ţi-ar păsa prea mult de vreme. Dar, cu toate acestea, aşa călător încercat cum era, el îşi petrecu noaptea suferind groaznic în trăsura lui, doftoricit de către valetul său, Kirsch, cu groguri şi cu tot felul de trufandale.

La timpul sorocit, această fericită societate debarcă pe cheiurile din Rotterdam, de unde fură transportaţi cu toţii pe un alt vapor, spre oraşul Colonia, unde trăsura şi familia puseră piciorul pe pământ, şi nu mică-i fu bucuria lui Jos

văzându-şi sosirea anunţată în ziarele din Colonia în chipul următor: *Herr Graf lord von Sedley nehst Begteitung* aus *London*[170]*.* Îşi adusese până şi costumul de curte şi stăruise ca Dobbin să-şi care după el toate dichisurile lui de ofiţer; el dădu de veste că are de gând să fie prezentat la o serie de curţi străine, pentru a aduce omagiile sale suveranilor ale căror ţări le onora cu vreo vizită.

Oriunde se oprea mica lor societate şi oriunde se ivea prilejul, domnul Jos îşi lăsa cartea lui de vizită şi pe a maiorului la „legaţia noastră". Şi numai cu mare greutate putu fi oprit de a nu-şi pune bicornul şi hainele de gală spre a merge la consulul englez din oraşul liber Judenstadt, când acel ospitalier funcţionar îi invită pe călătorii noştri la masă. Jos ţinea un jurnal de călătorie şi nota cu mult zel cusururile sau meritele diferitelor hanuri la care poposea şi ale vinurilor şi mâncărurilor din care se împărtăşea.

Cât despre Emmy, ea era foarte fericită şi mulţumită. Dobbin obişnuia să-i poarte de colo-colo scăunelul şi caietul de schiţe şi admira desenele micii artiste plin de bunăvoinţă, aşa cum nu mai fuseseră niciodată admirate înainte de asta. Ea sta pe puntea vaporului şi desena stânci şi castele, sau se urca pe spatele vreunui măgăruş şi se căţăra până la străvechile turnuri de veghe ale cavalerilor tâlhari, însoţită de cei doi aghiotanţi ai ei, Georgv şi Dobbin. Ea izbucni în râs când îl văzu cât de caraghios arăta pe

[170] Domnul conte lord von Sedley din Londra, cu însoţitorii săi (germ.).

spinarea măgarului, atingând cu picioarele lui lungi pământul, şi maiorul făcu la fel. Dobbin era interpretul societăţii, întrucât, în calitate de militar, cunoştea temeinic limba germană; şi împreună cu George, încântat la culme, reconstituiră campaniile de pe Rin şi din Palatinat[171]. În decurs de câteva săptămâni, şi conversând plin de sârguinţă cu domnul Kirsch pe capra trăsurii, Georgy făcu progrese uimitoare în cunoaşterea limbii germane, reuşind să discute în toată legea cu chelnerii şi cu surugii, într-un fel care o umplea de încântare pe mamă şi îl amuza pe tutore.

Domnul Jos nu prea lua parte la excursiile de după-amiază ale tovarăşilor lui de călătorie. El trăgea câte-un pui de somn, sau moţăia la umbră în îmbietoarele grădini ale hanurilor. Îmbietoarele grădini de pe malul Rinului! Vrăjite privelişti de pace şi lumină, falnici munţi purpurii, ale căror piscuri se oglindesc în slăvita undă a fluviului, cine a putut vreodată să vadă şi să nu păstreze o amintire recunoscătoare priveliştilor acelora pline de odihnitoare şi prietenească frumuseţe? Să punem pana jos, căci până şi gândul la acel fermecător ţinut al Rinului te poate face fericit. Vara, la căderea serii, cirezile de vaci, mugind şi sunându-şi tălăngile, coboară de pe dealuri către bătrânul oraş, cu vechile lui şanţuri de apărare şi porţi, şi clopotniţe, şi castani cu prelungi umbre albastre întinzându-se peste ierburi; cerul şi fluviul de sub el seamănă cu o mare de

[171] Campanii ale lui Napoleon.

vâlvătăi roşie tice şi aurii; şi luna s-a ivit şi ea, privind palidă către soare-apune. Soarele alunecă îndărătul munţilor acelora uriaşi, cu fortăreţele lor înfipte pe culmi, iar înserarea coboară dintr-odată, fluviul se întunecă din ce în ce mai mult, şi-o sumedenie de luminiţe încep să tremure pe faţa lui venind de la ferestrele străbunelor metereze, sau scânteind paşnic din satele de sub dealurile de pe celălalt ţărm.

În vremea asta Jos obişnuia să tragă câte-un pui de somn, acoperindu-şi faţa cu fularul, şi să stea tihnit şi să-şi citească toate ştirile din Anglia şi fiecare cuvânt din admirabilul ziar al lui Galignani (binecuvântaţi fie de toţi englezii care au călătorit vreodată în străinătate fondatorii şi proprietarii acestei publicaţii piratereşti), dar fie că era treaz sau dormea, prietenii lui nu-i prea simţeau lipsa. Nu, căci erau foarte fericiţi. Se duceau de multe ori seara la Operă, la acele tihnite, nepretenţioase, dragi şi vechi opere din oraşele germane, unde nobilimea stă şi lăcrimează şi împleteşte ciorapi într-o parte a sălii, faţă în faţă cu burghezia, aflată în cealaltă parte, şi unde graţiosul duce şi graţioasa sa familie, foarte graşi şi binevoitori cu toţii, vin şi se instalează în loja cea mare din mijloc; iar parterul e ticsit de cei mai eleganţi şi zvelţi ofiţeri, cu mustăţile de culoarea paiului şi cu o soldă de trei parale. Aici îşi găsi desfătarea Emmy şi făcu pentru prima dată cunoştinţă cu minunile lui Mozart şi Cimarosa[172]. Despre gustul muzical al maiorului

[172] Domenico Cimarosa (1749-1801), compozitor italian.

am mai pomenit mai înainte, iar performanţele lui la flaut fură lăudate după cuviinţă.

Cu toate acestea, însă, poate că marea lui bucurie în decursul acestor seri de operă era să se împărtăşească din extazul Ameliei în timp ce ea asculta muzica. O lume nouă de iubire şi de frumuseţe i se dezvălui când fu iniţiată în aceste divine compoziţii; această doamnă era înzestrată cu cea mai subtilă şi fină sensibilitate; şi cum ar fi putut ea rămâne nepăsătoare auzindu-l pe Mozart? Duioasele pasaje din *Don Juan o* fermecau într-atâta, încât ea se întreba, înainte de a-şi spune rugăciunile de seară, dacă nu făptuia vreun păcat lăsându-se pradă acelei desfătări care umplea blânda ei inimioară ascultând *Vedrai, carino* şi *Batti Batti*[173]. Dar maiorul, pe care îl consultă numaidecât asupra acestui lucru, în calitatea lui de sfătuitor teologic, având el însuşi un suflet smerit şi cucernic, îi spuse că, în ceea ce-l privea, frumuseţea artei sau a naturii îl făceau la fel de recunoscător şi de fericit şi că bucuria de a asculta o muzică frumoasă, ca şi aceea de-a privi stelele de pe cer, o privelişte desfătătoare sau o pictură, era o binefacere pentru care putem mulţumi cerului cu tot atâta bună-credinţă ca şi pentru oricare altă binecuvântare lăsată pe lume. Şi ca răspuns la o seamă de slabe obiecţii din partea doamnei Amelia (luate din anumite opere teologice, ca, de pildă, *Spălătoreasa din Finchley Common* şi alte opere asemănătoare cu care doamna Osborne fusese

[173] Arii din *Don Juan* de Mozart.

aprovizionată din belşug pe când locuia în Brompton), el îi povesti o fabulă orientală despre bufniţa care îşi închipuia că lumina soarelui e vătămătoare pentru ochi şi că privighetoarea e o pasăre mult mai lăudată de cum s-ar cuveni.

— Menirea uneia e să cânte, iar a celeilalte să cârtească, zise el râzând, şi cu un glas aşa de dulce, dumneata trebuie să faci parte din facţiunea privighetorii!

Îmi place să stărui asupra acestei epoci din existenţa Ameliei şi să mă gândesc că era voioasă şi fericită. Vedeţi, ea n-a prea avut parte de asemenea viaţă până acuma şi nici nu avusese la îndemână mijlocul de a-şi educa gustul şi inteligenţa. Toată viaţa ei, doamna Osborne fusese dominată de oameni cu minţile mărginite. Aceasta este soarta multor femei. Şi cum fiecare persoană ce aparţine sexului frumos înseamnă o rivală pentru celelalte semene ale ei, în milostiva lor judecată sfiiciunea e luată drept neghiobie, şi blândeţea, drept prostie; şi mai ales tăcerea – care nu e decât o timidă negare a pretenţiilor fără măsură a celor ce-şi impun voinţa lor şi altora, şi un protest tacit – nu găseşte niciun fel de îndurare în ochii inchiziţiei feminine. În felul acesta, tu, iubitul şi civilizatul meu cititor, dacă te-ai găsi astă-seară, împreună cu mine, în tovărăşia unor precupeţi, să zicem, e foarte probabil că purtarea noastră ar lăsa de dorit; şi dacă, pe de altă parte, s-ar rătăci vreun precupeţ la unul din rafinatele şi selectele dumitale ceaiuri, unde toată lumea ar spune numai lucruri pline de duh şi

unde fiecare doamnă din buna societate şi-ar face prietenele harcea-parcea în felul cel mai amuzant, e foarte posibil că intrusul nu va avea prea mare chef de vorbă şi nici n-ar pretinde că e interesant sau interesat...

Şi trebuie să reamintim că această sărmană doamnă nu întâlnise niciodată până atunci în viaţă vreun *gentleman.* Poate că aceste personaje se găsesc mult mai rar decât îşi închipuie mulţi dintre noi. Care din noi poate indica mulţi dintre aceştia în cercul cunoştinţelor lui, bărbaţi ale căror ţeluri „Să fie generoase, a căror lealitate să fie statornică, şi statornică nu numai în caracterul ei, ci şi din punct de vedere al calităţii ei morale, a căror lipsă de meschinărie să-i facă neprefăcuţi, care pot privi lumea cinstit în faţă cu o egală şi înţelegătoare simpatie şi pentru cel trufaş, ca şi pentru cel smerit? Cunoaştem cu toţii o sută de inşi care au hainele foarte bine croite, vreo douăzeci care posedă maniere excelente şi una sau două fiinţe care fac parte, cum se zice, din cercurile cele mai alese şi care au pătruns până în inima vieţii mondene, dar *gentleman,* câţi cunoaştem? Să luăm o bucăţică de hârtie şi să ne întocmim fiecare lista.

Pe prietenul meu, maiorul, eu îl trec pe lista mea fără cea mai mică şovăială. Avea picioarele foarte lungi, faţa galbenă şi se bâlbâia puţintel, ceea ce-i dădea, la prima vedere, un aer ridicol. Dar cugetul îi era drept; mintea, ascuţită; viaţa, cinstită şi curată, iar inima, caldă şi smerită. Avea, asta e sigur, mâini şi picioare foarte mari, de care cei

doi George Osborne obişnuiau să-şi bată joc şi să se amuze; iar zeflemelele şi râsul lor poate c-o abătură pe biata şi micuţa Emmy de la dreapta lui preţuire. Dar oare nu ne-am înşelat noi cu toţii în privinţa eroilor noştri şi nu ne-am schimbat de sute de ori părerile? În răstimpul acesta de fericire, Emmy, găsi că ale ei suferiseră o foarte mare schimbare în ceea ce privea meritele maiorului.

Poate că asta era perioada cea mai fericită din vieţile amândurora. Dacă ei şi-ar fi putut da seama de asta, dar cine o poate face? Care din doi poate arăta şi poate spune că asta e maxima, că ăsta e punctul culminant al fericirii umane? Oricum, însă, această pereche fu cât se poate de mulţumită şi se bucură de călătoria aceasta de vară ca nicio altă pereche care părăsi în acel an Anglia. Georgy lua totdeauna şi el parte la spectacole, dar maiorul era acela care-i punea Ameliei şalul pe umeri după lăsarea cortinei: iar când se plimbau sau plecau în excursie micul ştrengar era veşnic în frunte, pe scara îngustă a vreunui turn sau căţărat în vreun copac, în vreme ce cumpătata pereche rămânea jos, maiorul fumându-şi paşnic şi cu statornicie ţigara, pe când Emmy desena peisajul sau ruinele cine ştie cărui castel. Şi tocmai în timpul acelei călătorii, eu, autorul de faţă al unei istorisiri în care fiecare cuvânt e adevărat, am avut plăcerea să-i văd pentru prima dată şi să-i cunosc.

În micul şi primitorul oraş de reşedinţă al ducatului de Pumpernickel (tocmai localitatea în care *sir* Pitt Crawley

fusese pe vremuri un atât de distins *attache*[174]*,* dar asta fusese tare demult, înainte ca vestea bătăliei de la Austerlitz să-i fi trimis acasă pe toţi diplomaţii englezi din Germania), i-am văzut eu pentru prima dată pe colonelul Dubbin şi grupul lui. Ei sosiră în trăsură, cu vizitiul pe capră, şi trăseseră la „Erbprinz Hotel", cel mai bun din oraş, şi toată societatea cină la *table d'hôte*[175]*.* Toată lumea observă chipul maiestuos al lui Jos şi aerul de cunoscător cu care-şi sorbea sau mai degrabă-şi sugea paharul de Johannisberg[176] pe care îl comandase pentru cină. Dar şi băieţelul, de asemenea, băgarăm noi de seamă, avea o poftă straşnică de mâncare şi înghiţi *Schmken,* şi *Braten,* şi *Kartoffeln*[177], şi marmeladă de afine, şi salată, şi budincă, şi pui fripţi, şi dulciuri, cu o vitejie care făcea cinste naţiei sale. După vreo cincisprezece feluri de bucate, el îşi încheie ospăţul cu un desert, din care mai luă şi cu el când se ridică de la masă; căci câţiva tineri *gentleman,* amuzaţi de sângele lui rece şi de purtarea lui curtenitoare, sinceră şi fără ifose, îi vârâră în buzunar o mână de prăjituri cu migdale, ca să le ronţăie în drum spre teatru, unde se ducea toată lumea din vesela, mica şi primitoarea localitate germană. Doamna în negru, mama băiatului, zâmbea roşindu-se toată şi privind, peste măsură de încântată şi sfioasă, în timp ce masa continua, la feluritele isprăvi şi

[174] Ataşat diplomatic (fr.).
[175] Pensiune (fr.).
[176] Oraş în Germania, renumit prin podgoriile sale.
[177] Şuncă, friptură şi cartofi (germ.).

pilde de *espièglerie*[178] ale fiului ei. Îmi aduc aminte cum colonelul – căci el deveni colonel puţină vreme după aceea – îl luă peste picior cu multă seriozitate pe băiat, atrăgându-i atenţia asupra unor feluri pe care *nu* le gustase încă şi rugându-l stăruitor să nu-şi amăgească pofta de mâncare, ci să mai ia încă o provizie din bucatele astea sau din celelalte.

În seara aceea avea loc o reprezentaţie cu *Gastroile*[179], cum spun nemţii, la „Royal Grand Ducal puinpernickelisch Hof", sau Teatrul Curţii; iar *madame* Schroeder Devrient[180], în floarea frumuseţii şi a talentului său pe vremea aceea, juca rolul eroinei din minunata operă *Fidelio*[181]. Din locurile noastre de la stal ne-a fost cu putinţă să-i vedem pe prietenii noştri de la *table d'hôte* în loja pe care Sehwendler de la „Erbprinz" o păstra pentru cei mai de seamă oaspeţi ai săi; şi nu putui să trec cu vederea efectul pe care extraordinara actriţă şi muzica îl produseră asupra doamnei Osborne, căci în felul acesta auzirăm că-i spunea *gentlemanul* acela rotofei şi mustăcios. În timpul minunatului cor al prizonierilor, peste care plutea fermecătoarea voce a actriţei, închegându-se în cea mai încântătoare armonie, pe figura englezoaicei se întipări o asemenea expresie de uimire şi de extaz, încât îl

[178] Şolticărie (fr.).
[179] Actori străini (germ.).
[180] *Wilhehnine Schroeder Devrient* – renumită cântăreaţă de operă.
[181] Operă de Beethoven, text de Sonnleithner, reprezentată pentru prima oară în 1805.

impresionă chiar şi pe micul Fipps, acel *blasé attache*[182], care mormăi, în timp ce-şi fixase asupra ei binoclul: „La naiba, îţi face într-adevăr mare plăcere să vezi o femeie capabilă de atâta entuziasm!” Iar la scena închisorii, când Fidelio, repezindu-se spre soţul ei, exclamă: „*Nichts, nichts, nein Florestan”*[183], ea se pierdu cu totul şi-şi acoperi faţa cu fularul. Toate femeile din sală se smiorcăiau în momentul acela; dar eu am impresia că am remarcat-o pe doamna Osborne din pricină că tocmai eu am fost sortit să scriu memoriile numitei doamne.

A doua zi se reprezentă o altă operă de Beethoven, *Die Schlacht bei Vittoria*[184]*.* Malbrook intră chiar de la început pe scenă, ca semn al rapidei înaintări a armatei franceze. Apoi se aud tobe, trompete, bubuituri de tun şi tânguirile muribunzilor, iar în cele din urmă, într-un amplu şi triumfal final, se execută *God save the King.*

Poate să fi fost în sală vreo douăzeci de englezi, dar la izbucnirea acestei iubite şi binecunoscute melodii, fiecare dintre aceştia, noi, tinerii din staluri, sir John şi *lady* Bullminster (care închiriaseră o locuinţă la Pumpernickel pentru educarea celor nouă copii ai lor), *gentlemanul* rotofei şi cu favorite, lunganul de maior în pantaloni albi de chil şi doamna cu băieţelul, faţă de care maiorul se arăta aşa de binevoitor, şi până şi Kirsch, valetul, de la galerie,

---

[182] Dezgustatul ataşat (fr.).
[183] Nu, nu, dragul meu Florestan (germ.).
[184] *Vittoria* (germ.).

săriră brusc de pe locurile lor, declarându-se în felul acesta fiii alesei şi vechii naţiuni britanice. Cât despre Tapeworm, *le chargé d'affaires*[185], se ridică şi el în picioare, în loja lui, se înclină şi zâmbi graţios, ca şi cum ar fi reprezentat întregul imperiu. Tapeworm era nepotul şi moştenitorul bătrânului mareşal Tiptoff[186] pe care l-am întâlnit în decursul acestei istorisiri ca generalul Tiptoff, exact înaintea bătăliei de la Waterloo, şi care fusese colonel în regimentul al...-lea, în care servea maiorul Dobbin; mareşalul trecu în lumea celor drepţi chiar în anul acela, încărcat de onoruri, dintr-o intoxicaţie cu ouă de fluierar, iar regimentul fu încredinţat de către majestatea-sa colonelului *sir* Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului „Bath", care îl condusese pe multe şi glorioase câmpuri de bătălie.

Tapexvorm trebuie să-l fi întâlnit pe colonelul Dobbin în casa fostului colonel al colonelului, bătrânul mareşal, căci îl recunoscu numaidecât în seara aceea la teatru; şi cu cea mai desăvârşită curtenie, trimisul majestăţii-sale veni din loja lui şi strânse, în văzul tuturor, mâna proaspăt regăsitului său prieten.

— Uită-te la infernalul şi prefăcutul acela de Tapeworm, şopti Fipps, examinându-şi, din stal, şeful. Oriunde e vreo femeie drăguţă, se vâră întotdeauna şi el.

(Iar eu mă întreb pentru ce sunt făcuţi diplomaţii dacă nu pentru asta?)

---

[185] Însărcinatul cu afaceri (fr.):
[186] Este o inadvertenţă a autorului; citeşte Tufto (vezi...

— Am oare cinstea să mă adresez doamnei Dobbin? întrebă secretarul, cu un zâmbet cât se poate de insinuant.

Georgy izbucni în râs şi spuse:

— Straşnică glumă, pe onoarea mea!

Emmy şi maiorul roşiră; noi i-am văzut din stal.

— Nu, este doamna George Osborne, răspunse maiorul, iar dumnealui este fratele doamnei, domnul Sedley, un înalt funcţionar din serviciul civil din Bengal; permiteţi-mi să vi-l prezint.

Diplomatul zâmbi aşa de fascinant, încât lui Jos mai-mai să i se taie picioarele de atâta emoţie.

— Rămâneţi multă vreme în Pumpernickel? întrebă înălţimea-sa. E o localitate cam plicticoasă, dar simţim şi noi nevoia de-a vedea lume aleasă, aşa că vom căuta să vă facem şederea cât mai plăcută, domnule... doamnă. Mă voi simţi onorat să vă vizitez mâine la hotelul dumneavoastră, şi plecă cu un rânjet şi o privire ucigătoare, despre care îşi închipuia că trebuie s-o fi dat cu totul gata pe doamna Osborne.

După ce spectacolul se termină, tinerii îşi mai pierdură câtva timp vremea prin foaiere şi văzurăm în felul acesta cum părăsi teatrul înalta societate. Ducesa văduvă plecă în trăsura ei veche şi hodorogită, însoţită de două domnişoare de onoare bătrâne, devotate şi sfrijite, şi de un aghiotant mărunţel şi posac, cu picioarele ca nişte fuse, într-un pantalon închis la culoare şi o jachetă verde acoperită de decoraţii, printre care steaua şi marele cordon galben al

Ordinului „Sfântul Mihail” al Pumpernickelului ocupau locul de cinste. Tobele răpăiră, garda salută, şi străvechea trăsură se îndepărtă.

Apoi apăru graţiosul duce şi graţioasa familie, cu înalţii săi demnitari şi curteni. El se înclină liniştit, răspunzând salutului fiecăruia, garda dădu onorul, torţele lacheilor care alergau de colo-colo îmbrăcaţi în stacojiu pâlpâiră, şi distinsele trăsuri porniră spre vechiul *Schloss*[187] ducal, cu turnurile şi foişoarele lui dominând tot Schlossbergul. În Pumpernickel se cunoştea toată lumea, şi de îndată ce era pe-acolo vreun străin, ministrul afacerilor străine sau vreun alt înalt sau mic demnitar al statului dădea fuga la „Erbprinz” şi afla numele noilor-veniţi.

Noi îi pândirăm, de asemenea, la ieşirea din teatru. Tapeworm pleca şi el tocmai atunci, înfăşurat în mantaua cu care stătea veşnic în aşteptare uriaşul său *chasseur*[188], semănând cât se poate de bine cu Don Juan. Doamna primului-ministru se ghemuise tocmai atunci în litieră, iar fiica ei, încântătoarea Ida, îşi punea gluga şi galoşii; în clipa aceea îşi făcu apariţia şi societatea englezilor, băiatul căscând înfiorător, maiorul străduindu-se să o învelească cât mai bine cu şalul pe doamna Osborne, iar domnul Sedley, impunător, cu clacul lui pus pe-o ureche şi cu mâna vârâtă într-o voluminoasă jiletcă albă. Noi ne-am scos pălăriile în faţa cunoştinţelor noastre de la *table d’hote,* iar

[187] Castel (germ.).
[188] Valet, slujitor în livrea (fr.).

doamna, drept răspuns, ne-a dăruit un mic zâmbet şi o reverenţă, pentru care putea să-i fie oricine recunoscător.

Trăsura hotelului, sub supravegherea aferatului domn Kirsch, aştepta să ducă societatea acasă; iar rotofeiul domn spuse că el va merge acasă pe jos, fumându-şi în acelaşi timp ţigara de foi; astfel că ceilalţi trei, cu saluturi şi zâmbete, porniră fără domnul Sedley, Kirsch, cu cutia de ţigări de foi la subsoară, însoţindu-şi stăpânul.

Iar noi ceilalţi pornirăm cu toţi buluc după el şi intrarăm în vorbă cu rotofeiul *gentleman,* întreţinându-ne despre felurite *agréments*[189] ale localităţii, care era cât se poate de plăcută pentru englezi. Oferea partide de vânătoare cu şi fără gonaci; iar balurile şi petrecerile se ţineau lanţ la această curte ospitalieră; societatea era în general aleasă, teatrul excelent şi viaţa ieftină.

— Iar ministrul nostru plenipotenţiar pare a fi o persoană remarcabilă şi cât se poate de binevoitoare, zise noul nostru prieten. Cu un asemenea reprezentant şi cu un medic bun, îmi închipui că localitatea e peste măsură de convenabilă. Noapte bună, dom

Şi scările începură să trosnească când Jos porni să urce spre camera lui, urmat de Kirsch, înarmat cu o făclie. Noi eram plini de speranţă că drăgălaşa femeie se va hotărî să mai rămână câtva timp în oraşul acesta.

---

[189] Plăceri, petreceri (fr.).

CAPITOLUL LXIII

ÎN CARE ÎNTÂLNIM O VECHE CUNOŞTINŢĂ

Sigur că purtarea atât de curtenitoare a lordului Tapeworm nu putea să nu influenţeze, cât mai favorabil cu putinţă, opiniile domnului Sedley, şi, chiar a doua zi de dimineaţă, la dejun, el îşi dădu cu părerea că Pumpernickel e cel mai încântător orăşel din câte văzuse el în călătoria aceea a lor. Motivele şi tertipurile lui Jos nu erau greu de priceput; şi Dobbin râse pe sub mustaţă, ca un ipocrit ce era, când îşi dădu seama, după aerul de cunoscător al civilului şi după felul nereţinut în care acesta din urmă vorbea despre castelul Tapeworm şi despre ceilalţi membri ai familiei, că Jos se sculase cu noaptea în cap să consulte *Anuarul nobilimii,* fără de care nu pleca în călătorie. Da, îl văzuse în carne şi oase pe preaonorabilul conte de Bagwig, tatăl înălţimii-sale; era sigur că-l văzuse, îl întâlnise la... la recepţia... Dob nu-şi mai amintea? Iar când diplomatul vizită societatea, credincios făgăduielii date, Jos îl primi cu asemenea temenele şi onoruri, cum numai rareori îi mai fuseseră hărăzite neînsemnatului plenipotenţiar. La sosirea excelenţei-sale, el se uită într-un anumit fel la Kirsch, care, dăscălit mai dinainte, ieşi să supravegheze o gustare

alcătuită din mâncăruri reci, aspicuri şi alte bunătăţi, aduse pe platouri, şi din care domnul Jos stărui, plin de zel, ca nobilul său musafir să se împărtăşească.

Lui Tapeworm, atâta vreme cât putea avea prilejul să admire strălucitorii ochi ai doamnei Osborne (a cărei proaspătă înfăţişare suporta cât se poate de bine lumina zilei), nu-i era neplăcut să accepte oricâte invitaţii din partea domnului Sedley; el îi puse una sau două abile întrebări despre India şi despre dansatoarele de prin partea locului; cu Amelia se întreţinu despre minunea aceea de băiat care fusese cu ea la Operă şi o felicită pe uimita şi micuţa femeie în legătură cu extraordinara impresie pe care o făcuse asupra sălii; şi încercă să-l vrăjească şi pe Dobbin, vorbindu-i despre ultimul război şi despre vitejiile contingentului din Pumpernickel de sub comanda prinţului moştenitor, actualul duce de Pumpernickel.

Lordul Tapeworm moştenise o bună parte din galanteria familiei şi îi făcea mare plăcere să-şi închipuie că nu există femeie asupra căreia să-şi arunce privirea şi ea să nu se îndrăgostească de el. Aşa că o părăsi pe Emmy perfect convins c-o dăduse gata cu spiritele şi cu farmecele lui, şi se reîntoarse acasă să-i scrie un bileţel drăgălaş. Amelia nu se simţea nicidecum fascinată, ci mai degrabă nedumerită de strâmbăturile, de zâmbetul nefiresc, de batista lui dantelată şi parfumată şi de ghetele lui de lac cu tocuri înalte. Ea nu pricepuse nici jumătate din complimentele pe care i le făcuse; în scurta ei experienţă mondenă, nu

întâlnise încă niciodată ceea ce se cheamă un crai, şi se uita La lordul respectiv mai curând ca la ceva curios decât ca la ceva plăcut; şi dacă nu-l admira, o umplea în schimb de uimire. Jos, dimpotrivă, era încântat.

— De câtă curtenie dă dovadă înălţimea-sa, zise el, şi câtă amabilitate din partea înălţimii-sale să spună că are să-mi trimită medicul său! Kirsch, să duci numaidecât cărţile noastre de vizită contelui de Schlusselback, direct; domnul maior şi cu mine vom avea deosebita plăcere să prezentăm omagiile noastre la curte cât mai repede cu putinţă. Scoate-mi uniforma, Kirsch... amândouă uniformele noastre. E o politeţe pe care fiecare *gentleman* englez trebuie s-o arate ţărilor pe care le vizitează, aceea de a prezenta omagiile sale suveranilor ţărilor respective, cât şi reprezentanţilor suveranului său.

Când sosi medicul lui Tapeworm, doctor von Glauber, medicul personal al alteţei-sale ducele, îl convinse cu multă uşurinţă pe Jos că apele minerale din Pumpernickel şi tratamentul medical special vor reda fără doar şi poate tinereţea şi zvelteţea bengalezului.

— Anul trecut fost aici, spuse el, gheneral Bulkeley, un gheneral englez, de două ori mai gras ca domnevostr, domnule, şi eu trimis înapoi acasă după trei luni tras inel, şi numai după doi luni şi dansa cu baroana Glauber.

Jos se hotărî cât ai bate din palme; apele, medicul, curtea şi *le chargé d'affaires* îl convinseseră şi propuse să-şi petreacă toamna pe acele desfătătoare meleaguri. Şi,

credincios cuvântului său, însărcinatul cu afaceri îi prezentă chiar a doua zi pe Jos şi pe maior ducelui Victor Aurelius al XVII-lea, fiind escortaţi în această audienţă la suveran de către contele de Schlusselback, mareşalul curţii.

Ei fură invitaţi, fără niciun fel de ceremonie, la un dineu la curte, iar hotărârea lor de a rămâne în oraş fiind dată publicităţii, cele mai sus-puse doamne din întregul oraş se grăbiră s-o viziteze pe doamna Osborne; şi cum fiecare dintre acestea, oricât de săracă ar fi fost ea, era cel puţin baroană, desfătarea lui Jos atinsese culmi de nespus. El îi scrise lui Chutney, la club, aducându-i la cunoştinţă că funcţia lui în India era mult preţuită în Germania, că are de gând să-i arate şi prietenului său, contele de Schlusselback, felul în care se vânează mistreţii în India, şi că auguştii săi prieteni, ducele şi ducesa, erau cât se poate de binevoitori şi de curtenitori.

Emmy fu şi ea de asemenea prezentată augustei familii, şi cum doliul nu este admis în anumite zile la curte, ea apăru într-o rochie de crep trandafiriu, cu o podoabă de diamante la corsaj, un dar din partea fratelui ei. Şi arăta aşa de drăgălaşă în toaleta aceasta, încât ducele şi toată curtea (lăsându-l la o parte pe maior, care numai rareori o văzuse până atunci într-o rochie de seară şi care jura că nu arăta nici de 25 de ani) o admirară peste măsură de mult.

În rochia aceasta dansă Amelia cu maiorul Dobbin la unul din balurile curţii o poloneză, dans în decursul căruia domnul Jos avu onoarea s-o conducă pe contesa de

Schlusselback, **o** doamnă bătrână şi cocoşată, dar cu şaisprezece generaţii de nobili la spate şi care se înrudea cu jumătate din casele domnitoare ale Germaniei.

Pumpernickel e aşezat în mijlocul unei fericite văi, de-a lungul căreia scânteiază – pentru a se vărsa undeva în Rin, dar n-am la îndemână harta ca să spun exact în care loc anume – panglica fertilizatoare a râului Pump. În unele locuri apa este destul de mare ca să poată fi pus un pod umblător, iar în altele ca să învârtă roata unei mori; şi chiar în Pumpernickel, ante-antepenultimul graţios domnitor, puternicul şi vestitul Victor Aurelius al XIV-lea a construit un măreţ pod, la capătul căruia se înalţă propria lui statuie, înconjurată de naiade şi de felurite simboluri ale victoriei, păcii şi belşugului; el îşi ţine piciorul pe grumazul unui turc prăbuşit la pământ – istoria spune că ducele a atacat şi a străpuns cu mâna lui un ienicer în timpul despresurării Vienei de către Sobieski[190] – dar, fără să se sinchisească de agonia acestui nefericit mahomedan care-şi dă duhul la picioarele lui zvârcolindu-se cât mai îngrozitor cu putinţă, prinţul zâmbeşte blând, arătând cu sceptrul către Aurelius Platz, unde începuse construirea unui nou palat care ar fi trebuit să fie minunea secolului dacă inimosul prinţ ar fi avut destui bani să-l ducă la bun sfârşit. Dar ridicarea palatului „Monplaisir” *(„Moublaisir”,* cum îi spune fiecare neamţ care se respectă) fu împiedicată din lipsa fondurilor,

[190] Jan Sobieski (1624-1699), comandant al oştirii poloneze şi rege al Poloniei între 1674-1696, sub numele de jan al III-lea.

iar clădirea şi parcul respectiv se găsesc acum într-o stare jalnică, ocupând o suprafaţă nu mai mult decât de zece ori mai mare decât ar fi nevoie pentru a adăposti curtea şi suveranul domnitor. Grădinile erau închipuite în aşa fel încât să poată rivaliza cu cele de la Versailles, şi printre terase şi alei se mai pot vedea încă nişte enorme şi alegorice fântâni arteziene, care ţâşnesc şi spumegă cu prilejul festivităţilor de la curte şi te umplu de groază cu uriaşele lor răzmeriţe acvatice. Acolo se găseşte şi grota lui Trophonius[191], în care, printr-un anumit artificiu, tritonii de plumb sunt făcuţi nu numai să azvârle apă din gură, ci şi să scoată nişte gemete înfiorătoare din scoicile lor de plumb; se mai găseşte apoi acolo baia nimfei şi cascada Niagarei, pe care poporul din împrejurimi o admiră nespus de mult când vine la bâlciul anual, care se ţine cu prilejul deschiderii Parlamentului, sau la serbările prin care fericita şi mica naţiune celebrează încă zilele de naştere şi de căsătorie ale princiarilor ei stăpânitori.

Atunci, din toate oraşele ducatului, care se întinde pe-o suprafaţă de aproape zece mile din Bolkum, care e aşezat la graniţa apuseană şi înfruntă Prusia; din Grogwitz, unde prinţul are un castel de vânătoare şi unde domeniile sale sunt despărţite de acele ale megieşului său, prinţul de Potzenthal, de râul Pump; din toate sătuleţele care, în afară de aceste trei mari oraşe, împestriţează fericitul principat – din fermele şi morile înşirate de-a lungul râului Pump, vin

[191] În mitologia greacă, constructorul templului din Delphi.

cârduri întregi de femei în fuste roşii şi fioncuri de catifea în păr, şi de bărbaţi cu pălării în trei colţuri şi pipele în gură, şi se strâng buluc la reşedinţă şi iau parte la desfătările bâlciului şi ale sărbătorilor care au loc acolo. Atunci teatrul îşi deschide porţile pe gratis, iar apele de la *„Monblaisir”* încep să intre în funcţiune (noroc că cetăţenii vin grupuri-grupuri să le privească, căci numai unul singur s-ar speria văzându-le), atunci apar saltimbancii şi călăreţii de circ (felul în care augustul suveran s-a lăsat fascinat de una dintre călăreţele de circ e bine cunoscut şi se crede că *la petite vivandière*[192], cum i se spunea, era o spioană în solda Franţei), iar poporului încântat i se permite să umble prin încăperile măreţului palat du cal şi să admire parchetul alunecos, tapiţeriile bogate şi scuipătoarele de la uşile tuturor camerelor acelora fără număr. Există un pavilion la *„Monhlaisir”* pe care îl amenajase Aurelius Victor al XV-lea, domnitor ilustru, dar mult prea mare iubitor de plăceri, despre care mi s-a spus că întruchipează culmea eleganţei libertine. Picturile de pe pereţi reprezintă triumful lui Bacchus şi al Ariadnei[193], iar masa intra şi ieşea din cameră cu ajutorul unui scripete, aşa încât oaspeţii erau serviţi fără mijlocirea slujitorilor.

Dar pavilionul fu bine zăvorât după aceea de către

[192] Mica vivandieră (fr.).

[193] În mitologia greacă, Ariadna, fiica regelui din Creta, i-a ajutat lui Teseu să iasă din labirint cu ajutorul unui fir, dar a fost părăsită de acesta pe insula Naxos, unde a devenit soţia lui Bacchus.

Barbara, văduva lui Aurelius al XV-lea, o prinţesă severă şi evlavioasă din casa Bolkum, regentă a ducatului în timpul glorioasei minorităţi a fiului ei, după moartea soţului răpus în plină desfăşurare a desfătărilor.

Teatrul din Pumpernickel e vestit în partea aceasta a Germanei. El lâncezi un scurt răstimp, când actualul duce, în tinereţea lui, stărui ca operele sale să-i fie jucate pe scena numitului teatru; şi se zice că într-o bună zi, într-un acces de furie, de pe locul său din orchestră, rupse un fagot de capul capelmaistru ui, care conducea şi dirija prea încet; în care răstimp ducesa Sofia scria comedii locale, care trebuie să fi fost din cale-afară de plictisitoare. Dar acuma prinţul îşi executa muzica lui în particular, iar ducesa îşi citea piesele numai în faţa străinilor de calitate care vizitau mica şi ospitaliera ei curte.

Curte unde viaţa se desfăşoară în îmbelşugare şi strălucire. Când au loc baluri, chiar dacă sunt patru sute de persoane la supeu, există câte un slujitor în haine stacojii cu fireturi pentru fiecare patru inşi, şi fiecare invitat are dinainte talgere şi tacâmuri de argint. Sunt serbări şi ospeţe care nu se mai termină, ducele îşi are şambelanii şi grăjdarii săi, iar ducesa, îngrijitoarea garderobei sale şi doamnele sale de onoare, întocmai ca orice alt stăpânitor, şi chiar ca unul dintre cei mai puternici potentaţi. Forma de guvernământ este sau era un despotism moderat, temperat de un parlament care putea sau nu fi ales, după cum era cazul. Este sigur însă că eu n-am auzit niciodată despre

întrunirea lui atâta timp cât am stat în Pumpernickel. Primul-ministru locuieşte într-o casă la etajul al doilea; iar ministrul de externe ocupă confortabila locuinţă de deasupra cofetăriei „Zwieback”. Armata e alcătuită dintr-o magnifică fanfară, care-şi face cu destoinicie datoria pe scena teatrului, unde ai marea plăcere să-i vezi mărşăluind pe vrednicii ostaşi în costume roşii, turceşti, mânuind iatagane de lemn, sau sub chip de luptători romani, cu tromboane şi oficleide, să-i vezi, zic, seara din nou, după ce-i ascultaseşi toată dimineaţa în Aurelius Platz, pe când cântau în faţa cafenelei unde luam dejunul. În afară de fanfară, mai era un bogat şi numeros stat-major de ofiţeri şi, cred, foarte puţini soldaţi de rând. Pe lângă santinelele obişnuite, mai erau trei sau patru soldaţi, în uniformă de husari, care obişnuiau să facă de pază în piaţă, dar eu nu i-am văzut niciodată călare, şi, *au fait*[194], la ce ar fi folosit cavaleria când pacea domnea de la un hotar la altul? Şi unde dracu’ să fi călărit husarii?

Fiecare – fiecare nobil, firește, căci în privinţa burghezilor nimeni nu se aşteaptă cred să-i băgăm în seamă – îşi vizita vecinul. Excelenţa-sa *madame* de Burst primea o dată pe săptămână, excelenţa-sa *madame* de Schnurrbart îşi avea şi ea seara ei, spectacolele de teatru aveau loc de două ori pe săptămână. Curtea primea graţios o dată, aşa încât viaţa unui om putea fi de fapt un desăvârşit cerc de plăceri la modul nepretenţios din

[194] La urma urmelor (fr.).

Pumpernickel.

Că în localitate erau şi neînţelegeri, n-o putea nega nimeni. Viaţa politică din Pumpernickel era foarte agitată, şi partidele, pline de înverşunare. Exista facţiunea Strumpff şi partidul Lederlung, prima sprijinită de trimisul nostru, iar cealaltă de însărcinatul cu afaceri al Franţei, domnul Macabau. Adevărul este că era de ajuns ca ministrul nostru să se declare de partea doamnei Strumpff, care era în mod neîndoielnic cea mai bună cântăreaţă, dintre cele două doamne, având un mai mare registru vocal ca *madame* Lederlung, rivala ei, era de ajuns, zic, ca ministrul nostru să-şi exprime *vreo* părere, ca el să fie numaidecât contrazis de diplomatul francez.

Şi fiecare cetăţean se rânduia într-una sau cealaltă din aceste două facţiuni. Doamna Lederlung era, fără doar şi poate, o mică şi drăgălaşă făptură, iar vocea ei, atât cât o avea, nespus de dulce, şi nu exista niciun fel de îndoială că doamna Strumpff nu mai era în prima ei tinereţe şi frumuseţe şi hotărât lucru că era prea rotofeie; când apărea în ultima scenă din *Somnambula*[195], de pildă, în cămaşă de noapte şi cu o lampă în mână şi trebuia să iasă pe fereastră şi să treacă peste puntea morii, tot ce putea să facă era să se opintească din răsputeri ca să iasă pe fereastră, iar puntea se îndoia şi trosnea sub greutatea ei, dar altfel, cum cânta ea finalul operei, cu vocea ei plină!... Şi cu câtă năvalnică simţire se năpustea ea în braţele lui Elvino, gata-

[195] Operă de Bellini (1801-1835), compozitor italian.

gata să-l sufoce! în timp ce micuţa Lederlung... dar să punem capăt bârfelilor acestora! Fapt este că aceste două femei erau cele două stindarde ale partidelor francez şi englez din Pumpernickel, iar societatea se împărţea după credinţa pe care-o purta acestor două mari naţiuni.

Noi aveam de partea noastră pe ministrul de interne, pe maestrul de călărie al curţii, pe secretarul particular al ducelui şi pe preceptorul prinţului moştenitor; în timp ce din partidul francez făcea parte ministrul de externe, soţia comandantului-şef care servise sub Napoleon şi mareşalul curţii cu soţia lui, care era cât se poate de încântată să se ţină la pas cu moda din Paris şi care îşi primea întotdeauna toaletele şi pălăriile prin curierul domnului de Macabau. Secretarul cancelariei acestuia era micul Grignac, un tânăr mai afurisit ca Satana şi care umpluse toate albumele din localitate cu caricatura lui Tapeworm.

Cele două facţiuni îşi aveau cartierul lor general şi *la table d'hote* la „Pariser Hauf", celălalt hotel al oraşului; şi cu toate că, bineînţeles, numiţii *gentleman* erau obligaţi să fie curtenitori în public, ei se înţepau totuşi cu epigrame mai tăioase ca ascuţişul briciului, dar procedau şi ei ca perechea aceea de luptători pe care o văzusem în Devonshire, care-şi loveau până la sânge fluierul piciorului, fără să-şi arate însă niciodată durerea pe vreo fibră a muşchilor feţei. Niciodată Tapeworm sau Macabau nu trimiteau vreo depeşă guvernelor respective fără ca ea să cuprindă cele mai sălbatice atacuri la adresa rivalului. De

pildă, dinspre partea noastră, noi am fi scris: „Interesele Marii Britanii în această localitate şi în întreaga Germanie sunt serios periclitate atâta vreme cât va fi menţinut în post actualul trimis francez; omul acesta e un personaj atât de infam, încât n-are să se dea în lături de la niciun fel de minciună şi n-are să şovăie în faţa nici unei crime pentru a-şi atinge scopurile. El otrăveşte atmosfera curţii aţâţând spiritele împotriva trimisului englez, prezintă politica Marii Britanii în cea mai odioasă şi revoltătoare lumină şi este, din nefericire, susţinut de un ministru a cărui ignoranţă şi lipsuri sunt tot atât de notorii pe cât de fatală este influenţa lui!” Dinspre partea lor, cei din tabăra adversă ar spune: „Domnul de Tapeworm continuă sistemul său de stupidă aroganţă insulară şi de josnică minciună împotriva celei mai mari naţiuni a lumii. Ieri el a fost auzit exprimându-se cu multă uşurinţă despre alteţa-sa regală doamna ducesă de Berry[196]; într-o altă ocazie el a insultat pe eroicul duce d’Angoulême[197] şi a îndrăznit să insinueze că alteţa-sa regală ducele d’Orléans conspiră împotriva augustului tron al crinilor[198]. Aurul lui este cu dărnicie risipit, în toate părţile în care stupidele sale ameninţări dau greş. Prin aceste mijloace a izbutit să câştige mai multe personalităţi de la curtea de-aici, şi, în fine, Pumpernickel nu va cunoaşte

[196] După revoluţia din iulie 1830, ducesa de Berry a fugit în Anglia şi a încercat să pregătească de acolo o răscoală.
[197] Fiul mai mare al lui Carol al X-lea, (rege al Franţei între 1824-1830), care, după revoluţia din iulie 1830, a fugit împreună cu tatăl său în Anglia.
[198] Flori care se află pe emblema Franţei.

liniştea, Germania nu va şti ce-i pacea, nici Franţa respectul, sau Europa mulţumirea, până ce această năpârcă veninoasă nu va fi strivită sub călcâi”; şi aşa mai departe. Când una din părţi trimitea vreo depeşă deosebit de picantă, puteai fi sigur că multe amănunte din cuprinsul ei se strecurau şi în tabăra cealaltă.

Trebuie notat faptul că, pe la începutul iernii, Emmy îşi fixase o anumită zi şi primea lumea cu multă bunăvoinţă şi modestie. Avea un profesor francez, care o complimenta pentru puritatea accentului şi uşurinţa cu care îşi însuşea limba; adevărul este că ea învăţase totul mai dinainte şi se iniţiase singură, şi în mod temeinic, în tainele gramaticii franceze, pentru a fi în stare să-i predea limba respectivă lui George; iar *madame* Strumpff veni să-i dea lecţii de canto, şi Amelia execută totul aşa de bine şi cu o voce atât de limpede, încât ferestrele maiorului, care-şi avea locuinţa peste drum, sub aceea a primului-ministru, stăteau totdeauna deschise, ca să poată asculta lecţia. Câteva din doamnele germane, care sunt foarte sentimentale şi nepretenţioase în gusturile lor, o îndrăgiră şi începură să-i spună numaidecât *du*[199]*.* Amănuntele acestea sunt lipsite de semnificaţie, dar ele sunt legate de vremuri fericite. Maiorul deveni el însuşi preceptorul lui George, citea Caesar şi făcea matematică împreună cu el şi-şi luaseră şi un profesor de limba germană, iar serile călăreau alături de trăsura Ameliei. Doamna Osborne fusese întotdeauna prea

[199] Tu (germ.).

fricoasă şi începea să ţipe îngrozitor la cea mai uşoară mişcare pe care-o făcea calul atunci când încerca să călărească şi ea. Aşa că ieşea la plimbare numai cu trăsura, împreună cu una din iubitele ei prietene din Pumpernickel şi cu Tos, care moţăia pe bancheta din spate.

El devenise cât se poate de duios faţă de contesa Fanny von Butterbrod, o tânără făptură nemaipomenit de blândă, de simţitoare şi de modestă, o protestantă convinsă şi o contesă autentică, dar cu un venit de abia zece lire pe an; iar Fanny, în ceea ce o privea, susţinea că cea mai mare fericire pe care i-o putea hărăzi cerul era să devină cumnata Ameliei, aşa că Jos ar fi putut pune şi blazonul cu coroana contesei alături de armele lui personale pe trăsură şi pe furculiţe; când... când intervenira anumite evenimente în timpul marilor serbări date cu ocazia căsătoriei prinţului moştenitor din Pumpernickel cu fermecătoarea prinţesă Amelia de Humbourg-Schlippenschloppen.

Cu prilejul acestor serbări se desfăşură în mica localitate germană un fast cum nu se mai văzuse din zilele risipitorului Victor al XIV-lea. Toţi prinţii din vecinătate, toate prinţesele şi toate mărimile fură poftite la serbare. Preţul paturilor din Pumpernickel se urcă la o jumătate de coroană pe noapte, iar armata cădea din picioare de oboseală tot făcând la gărzi de onoare pentru alteţele, serenisimele şi excelenţele care soseau din toate părţile. Prinţesa se căsători prin procură, la reşedinţa tatălui său, reprezentantul mirelui fiind contele de Schlusselback. Fură

dăruite tabachere din belşug (după cum am aflat de la bijutierul curţii, care le vându şi pe urmă le cumpără din nou), şi baniţe întregi cu decoraţii ale Ordinului „Sfântul Mihail” al Pumpernickelului fură trimise nobililor de la curte, în timp ce coşuri cu panglici şi rozete ale Ordinului „Sfânta Catherine” din Schlippenschloppen fură împărţite trimişilor străini. Ministrul francez le căpătă pe amândouă.

— E numai panglici, de parcă ar fi o brezaie, spunea Tapeworm, care, conform rangului său, nu putea să accepte niciun fel de decoraţie. Lasă-l să primească câte cordoane vrea; victoria însă a cui este?

Adevărul este că această căsătorie însemna un triumf al diplomaţiei britanice; partidul francez propusese şi făcuse tot posibilul spre a se contracta o căsătorie cu o prinţesă din casa de Potztausend-Donnerwetter, la care, lucru de la sine înţeles, noi ne-am opus.

Fu poftită toată lumea la serbările căsătoriei. Ghirlande de flori şi arcuri de triumf fură ridicate de-a lungul şoselei spre a întâmpina tânăra mireasă. Din fântâna cea mare a Sfântului Mihail ţâşnea, în mod excepţional, un vin acrişor, în timp ce din aceea din Piaţa Artileriei se revărsau valuri spumegânde de bere. Marile jocuri de apă funcţionau din plin; în parc şi grădini fură ridicate nenumărate prăjini, pentru fericita ţărănime, pe care tinerii puteau să se caţăre în voie şi să ia din vârfurile lor ceasornice, furculiţe de argint, cârnaţi fripţi legaţi cu panglicuţe trandafirii etc. Georgy luă şi el unul, smulgându-l din vârful prăjinii, unde

se căţărase, spre desfătarea spectatorilor, alunecând după aceea în jos cu repeziciunea unei căderi de apă. Dar el făcuse asta numai de dragul gloriei. Băiatul dărui cârnatul unui ţăran, care încercase şi el să-l înhaţe, iar acuma stătea la picioarele prăjinei, lăcrimând, din pricină că nu izbutise.

Cancelaria franceză avea şase lampioane mai mult decât a noastră; cancelaria noastră expusese în schimb un tablou care reprezenta tânăra pereche princiară înaintând, în timp ce Discordia, a cărei figură avea cea mai grotescă asemănare cu ambasadorul francez, fugea izgonită, tablou care îl bătu cu mult pe cel al legaţiei franceze; şi nu mă îndoiesc că faptului acestuia îi datoră Tapeworm avansarea şi crucea Ordinului „Bath", pe care le obţinu după aceea.

Cârduri întregi de străini sosiră pentru serbările acestea; şi bineînţeles că şi din Anglia. În afară de balurile de la curte, avură loc şi baluri publice la primărie şi în fortăreaţă, în primul local amenajându-se şi o încăpere pentru *„trente-et-quanmte"* şi *roulette,* instalate numai pentru săptămâna festivităţilor de către una din marile societăţi germane din Ems sau Aix-la-Chapelle. Ofiţerilor şi locuitorilor oraşului nu li se îngădui să-şi încerce norocul la aceste jocuri, dar străinilor, ţăranilor şi doamnelor din nobilime li se dăduse voie, ca şi tuturor celor care voiau să piardă sau să câştige bani.

Şmecherul acela mic de Georgy Osborne, printre alţii, ale cărui buzunare erau totdeauna doldora de dolari şi ale cărui rubedenii se găseau la marea serbare de la curte, se

duse şi el la balul de la primărie, în tovărăşia valetului unchiului său, domnul Kirsch; şi cum până atunci îşi aruncase doar privirile într-o sală de joc, la cazinoul din Baden-Baden, însoţit fiind de Dobbin, dar unde, fireşte, nu i se îngăduise să joace, se apropie cu nerăbdare de sala unde avea loc asemenea soi de distracţie, suspinând în jurul meselor unde crupierii şi cei ce pontau erau în plină activitate. Jucau şi femei; unele purtau mască; concesie făcută cu prilejul zilelor acelora furibunde de carnaval.

O femeie cu părul roşcat, purtând o rochie sărăcăcioasă şi nici pe departe aşa de proaspătă cum fusese odinioară, şi cu o mască neagră pe faţă, prin găurile căreia ochii ei scânteiau într-un fel ciudat, stătea la una din mesele de ruletă, având în faţă un carton, un ac şi doi fiorini. Când crupierul striga culoarea şi numărul câştigător, ea înţepa cartonul cu mare grijă şi regularitate şi nu-şi risca banii decât după ce roşul sau negrul ieşiseră de un anumit număr de ori. Era o apariţie foarte stranie.

Dar în ciuda atenţiei şi a zelului depus, ea ghici prost, şi ultimii doi fiorini dispărură unul după altul sub lopăţica crupierului când acesta anunţă cu vocea lui inexorabilă culoarea şi numărul câştigător. Ea scoase un oftat, ridică dispreţuitor din umerii care-i ieşeau cam prea mult din rochie şi, înţepând cu acul cartonul de pe masă, rămase câtva timp bătând darabana pe el, de mai multe ori la rând. Apoi se uită de jur-împrejur, şi privirea îi căzu pe faţa nevinovată a lui George, care se uita la ruletă. Ştrengarul!

Ce treabă avea el oare pe acolo? După ce îl văzu pe băiat, a cărui faţă femeia o privi ţintă prin găurile măştii, zise:

— *Monsieur n'est pas joucur?*[200]

— *Non, madame's,* glăsui băiatul.

Dar ea trebuie să-şi fi dat numaidecât seama, după accentul lui, de ce naţionalitate era, căci îi răspunse cu un...

— N-ai jucat niciodată... vrei să-mi faci o mică favoare? într-o engleză cu accent străin.

— Despre ce este vorba? întrebă Georgy, roşind

Domnul Kirsch era, în ceea ce îl privea, ocupat şi el cu *rouge et noir*[201] şi-l pierduse din vedere pe tânărul lui stăpân.

— Joacă moneda asta pentru mine, te rog; pune-o pe orice număr, pe orice număr. Şi ea scoase din sân o pungă şi luă din ea o piesă de aur, singura monedă pe care-o mai avea, şi o puse în mâna lui George. Copilul izbucni în râs, făcând ceea ce i se ceru.

Numărul, bineînţeles, ieşi. Există o putere, se spune, care orânduieşte în felul acesta lucrurile pentru începători.

— Mulţumesc – zise ea, trăgându şi maldărul de parale în faţă – mulţumesc. Cum te cheamă?

— Mă cheamă Osborne, răspunse George, vârându-şi mâinile în buzunare după dolari.

Şi tocmai când se pregătea să-şi încerce şi el norocul,

---

[200] Domnul nu joacă ? (fr.).
[201] Roşu şi negru (fr.).

maiorul, în uniforma lui, şi Jos, *en marquis*[202], care se întorceau de la balul curţii, îşi făcură apariţia. Alţi cetăţeni, găsind că petrecerea de la curte e lipsită de haz şi preferând distracţiile de la primărie, părăsiseră mai de multă vreme balul; e de bănuit însă că maiorul şi Jos fuseseră mai întâi pe-acasă şi descoperiseră lipsa băiatului, căci Dobbin se duse întins la el şi, apucându-l de umăr, îl trase repede de tot de la locul ispitei. Apoi, uitându-se de jur-împrejur prin sală, îl văzu şi pe Kirsch, ocupat, după cum am mai spus, şi, îndreptându-se spre el, îl întrebă cum de-a îndrăznit să-l aducă pe domnul George într-un asemenea loc.

— *Laissez-moi tranquille!* răspunse domnul Kirsch foarte aţâţat de joc şi de vin*. Il faut s'amuser, parbleu! Je ne suis pas au service de monsieur*[203]*.*

Văzând în ce hal era, maiorul nu găsi de cuviinţă să mai lungească vorba cu el; ci se mulţumi să-l ia de-acolo pe George şi-l întrebă pe Jos dacă vrea să meargă acasă. Jos stătea lângă doamna mascată, de partea căreia se întorsese norocul, uitându-se cu mult interes la joc.

— N-ai face mai bine să vii şi tu, Jos, spuse maiorul, cu George şi cu mine?

— Eu am să mai rămân puţin şi-am să mă întorc acasă cu pungaşul ăsta de Kirsch, răspunse Jos.

---

[202] În costum de marchiz (fr.).

[203] Lăsaţi-mă în pace! Ce naiba, trebuie să mai şi petreci puţin! Nu sunt în serviciul dumneavoastră (fr.).

Şi din pricina unei anumite ţinute pe care socotea că trebuie s-o păstreze în faţa băiatului, Dobbin renunţă să-l mai mustre pe Jos; îl părăsi şi se duse acasă numai cu Georgy.

— Ai jucat? întrebă maiorul după ce ieşiră şi porniseră spre casă.

Băiatul spuse „nu”.

— Dă-mi cuvântul tău de *gentleman* că n-ai să joci niciodată!

— De ce? se interesă băiatul. Mi s-a părut tare amuzant.

Atunci maiorul, într-un chip cât mai elocvent şi mai mişcător, îi arătă de ce nu trebuie să facă aşa ceva şi şi-ar fi putut întări sfaturile dându-l de exemplu chiar pe tatăl lui Georgy, dacă i-ar fi plăcut să spună ceva care să arunce o cât de mică umbră asupra amintirii celuilalt. După ce Dobbin ajunse acasă, se duse la culcare şi văzu lumina din odăiţele băiatului, care erau lângă camerele Ameliei, stingându-se numaidecât. Lumina din camera Ameliei se stinse şi ea o jumătate de oră mai târziu. Nu ştiu ce-l făcea pe maior să supravegheze cu atâta zel luminile acestea.

Jos, însă, rămase lângă masa verde; el nu era jucător, dar nu dispreţuia din când în când emoţia jocului şi avea şi câţiva napoleoni care-i sunau în buzunarele împodobite cu fireturi ale hainei lui de gală. Întinse unul pe deasupra frumosului umăr al micuţei jucătoare din faţa lui şi câştigă. Ea făcu **o** uşoară mişcare pentru a-i lăsa loc lângă ea şi-şi trase poala rochiei de pe scaunul liber de alături.

— Stai aici şi poartă-mi noroc, zise ea, tot cu un accent străin, cu totul diferit de vorbirea franceză şi curat englezească în care îi spusese „mulţumesc” lui Georgy pentru acel *coup*[204] dat în favoarea ei.

După ce se uită prin preajmă să vadă dacă nu-l observa cumva vreo persoană de rang, grăsunul *gentleman* se aşeză şi îi şopti:

— Ah, într-adevăr, totu-i în regulă acuma, ai milă de sufletul meu, Dumnezeule! Eu sunt foarte norocos; şi sunt sigur că am să vă port noroc!... ca şi alte cuvinte curtenitoare şi confuze.

— Jucaţi la miză mare? întrebă masca străină.

— Pun un Napoleon sau doi, răspunse Jos cu un aer falnic, aruncând pe masă o piesă de aur.

— Da; un Napoleon după dineu... glăsui masca, cu şiretenie. Dar cum Jos se uită speriat la ea, necunoscuta continuă cu fermecătorul ei accent franţuzesc: Dumneata nu joci pentru bani. Nici eu. Eu joc ca să uit, dar nu izbutesc. Nu pot uita vremurile de altă dată, *monsieur.* Nepoţelul dumitale e leit tatăl lui; iar dumneata... dumneata nu te-ai schimbat de loc... ba da, te-ai schimbat. Fiecare se schimbă, fiecare uită; nimenea nu poate ţine minte totul.

— Dumnezeule, dar cine sunteţi dumneavoastră? întrebă Jos, uluit.

— Nu poţi ghici. Joseph Sedley? întrebă micuţa femeie cu o voce tristă şi, scoţându-şi masca, îl privi drept în ochi.

[204] Lovitură (fr.).

M-ai uitat!

— Dumnezeule! Doamna Crawley! murmură Jos.

— Rebecca, spuse cealaltă, punându-şi mâna peste mâna lui.

Dar în timp ce se uita la el, ea urmărea jocul. Am tras la hotelul „Elefant”, continuă ea. Întreabă de *madame* de Raudon. Am văzut-o astăzi pe scumpa mea Amelia; ce drăgălaşă e, şi cât de fericită! Şi dumneata la fel! Toţi, în afară de mine, care sunt o nenorocită, Joseph Sedley. Şi îşi mută banii de pe roşu pe negru, ca şi cum mâna i s-ar fi mişcat întâmplător, în timp ce îşi ştergea ochii cu o batistă de dantelă zdrenţuită.

Roşul ieşi din nou şi, dintr-o singură lovitură, ea pierdu tot.

— Să mergem! zise ea. Hai cu mine puţin... suntem prieteni vechi, nu-i aşa, dragă domnule Sedley?

Şi domnul Kirsch, care, în timpul acesta, îşi pierduse toţi banii, îşi urmă stăpânul afară, în bătaia lunii; lampioanele pâlpâiau anemic, iar tabloul de la misiunea noastră abia se mai vedea.

CAPITOLUL LXIV

UN CAPITOL VAGABOND

Trebuie să trecem cu vederea o parte din biografia doamnei Rebecca Crawley cu dezinvoltura şi delicateţea pe care o cer oamenii, oamenii cinstiţi, care, deşi poate că n-au de făcut niciun fel de obiecţie împotriva viciului, au totuşi o aversiune de neînvins când aud spunându-i-se viciului pe numele lui cel adevărat. Sunt lucruri pe care le facem şi pe care le cunoaştem nemaipomenit de bine în Bâlciul deşertăciunilor, deşi nu vorbim niciodată despre ele; aşa după cum adepţii lui Ahriman[205] se închină Diavolului, dar nu-l pomenesc niciodată; nici publicul de elită nu va suporta lectura unei autentice descrieri a viciului, mai mult decât va îngădui o englezoaică sau o americancă cu adevărat rafinată să se rostească în castul lor auz cuvântul „pantaloni”. Şi, totuşi, doamnă, şi viciul şi pantalonii se plimbă în fiecare zi prin faţa noastră, fără să ne ofenseze din cale-afară de mult. Şi dacă ai roşi de fiecare dată când trec pe lângă dumneata, ce ten aprins ai mai avea! Noroc că pudoarea dumitale se arată înfricoşată şi ultragiată numai atunci când se rosteşte vulgara lor denumire, iar dorinţa scriitorului de faţă a fost aceea de-a se supune, de-a lungul acestei povestiri, în mod respectuos, obiceiurilor din zilele noastre, făcând numai uşoare aluzii la existenţa imoralităţii, într-un fel sprinten şi amuzant, aşa încât să nu poată fi rănite sentimentele alese ale nici unui muritor. Eu desfid pe oricine ar îndrăzni să spună că Becky a noastră, care are, asta e sigur, anumite vicii, n-ar fi fost prezentată

[205] Zeul răului, la vechii perşi.

publicului cititor într-un chip desăvârşit de curtenitor şi de inofensiv. Descriind această sirenă cu cântecele şi zâmbetele ei, cu linguşelile şi graţiile ei, autorul, cu sfioasă mândrie, întreabă pe toţi cititorii săi dacă a uitat el măcar o singură dată regulile politeţii, lăsând vederii hidoasa coadă a acestui monstru marin? Nu! Cei care au chef n-au decât să se uite sub unda străvezie şi să o vadă răsucindu-se şi învârtindu-se, drăcesc de înspăimântătoare şi de vâscoasă, zbătându-se printre oseminte, sau încolăcindu-se în jurul stârvurilor; vă întreb însă: oare deasupra apei n-a fost totul curat, plăcut şi cuviincios, şi are cumva dreptul vreun moftangiu de moralist din Bâlciul deşertăciunilor să strâmbe din nas? Dar când sirena dispare şi se lasă la fund, printre cadavre, sigur că apa se tulbură deasupra ei, şi în zadar încerci s-o străpungi cu privirea, oricât de curios ai fi. Ele par foarte atrăgătoare când stau pe câte o stâncă, abia atingând strunele harpelor lor sau pieptănându-şi părul, cântând şi făcându-ţi semn să te apropii şi să le ţii oglinda; dar când se afundă în elementul lor firesc, fiţi încredinţaţi, acele fiice ale mării nu mai au niciun farmec, iar noi am face mai bine să nu cercetăm diabolicele vietăţi marine, care înghit oameni, în timp ce chefuiesc şi se ospătează din nenorocitele şi ticăloasele lor victime. Şi aşa şi Becky, după ce s-a abătut din drumul nostru, e mai mult ca sigur că nu s-a îndeletnicit cu lucruri din cale-afară de onorabile, şi, cu cât stăruim mai puţin asupra faptelor ei, cu atât mai bine.

Dacă am face o amplă dare de seamă asupra

întâmplărilor ei din răstimpul celor doi ani care au urmat catastrofei din Curzon Street, lumea ar putea avea temei să spună că istorisirea de faţă e necuviincioasă. Faptele celor trufaşi şi cruzi, a celor care caută numai plăcerea sunt foarte deseori necuviincioase (aşa cum sunt şi mulţi dintre voi, amice cu mutra de-un cot şi cu reputaţia nepătată; dar asta să rămână numai între noi); şi care e purtarea unei femei fără credinţă, fără dragoste, sau fără caracter? Iar eu sunt înclinat să cred că a existat în viaţa doamnei Becky o perioadă când fu cuprinsă nu de remuşcare, ci de un fel de deznădejde, când îşi nesocoti cu desăvârşire persoana, nemaipăsându-i nici chiar de reputaţia ei.

Acest *abattement*[206] şi această degradare nu veniră dintr-odată; ci o cuprinseră treptat-treptat, după nenorocirea ei şi după multe sforţări de a se menţine la suprafaţă, asemeni naufragiatului care se agaţă de-o scândură, cât timp mai are oarecare speranţă, şi apoi îşi dă drumul şi se duce la fund când îşi dă seama că lupta e zadarnică.

Ea zăbovi la Londra în timp ce bărbatul ei îşi făcea pregătirile pentru a pleca să-şi ia în primire postul de guvernator; şi se crede că a făcut nenumărate încercări de a-şi vedea cumnatul, pe *sir* Pitt Crawley, pentru a-l influenţa în sentimentele lui, sentimente pe care aproape le şi câştigase de partea ei. O dată, pe când *sir* Pitt şi domnul Wenham se duceau la Camera Comunelor, acesta din urmă

[206] Descurajare (fr.).

o descoperi pe doamna Rawdon înfăşurată într-un voal negru, dând târcoale pe lângă Parlament. Ea se mistui de îndată ce privirile ei întâlniră pe ale lui Wenham, şi adevărul este că planurile Rebeccăi în ceea ce-l privea pe baronet dăduseră greş.

Pesemne că intervenise şi *lady* Jane. Am auzit că l-a uluit pe bărbatul său prin energia de care dădu dovadă cu prilejul acestui scandal şi prin hotărârea ei neclintită de a o renega pe doamna Becky. Ea îl pofti pe Rawdon, din propriul ei îndemn, să vină să stea în Gaunt Street până la plecarea lui în Coventry Island. Ştiind prea bine că, având asemenea paznic, doamna Becky nu va încerca să-i mai forţeze uşa; şi cerceta cu multă atenţie adresele expeditorilor tuturor scrisorilor care veneau pentru *sir* Pitt, ca nu cumva acesta să fi intrat în corespondenţă cu cumnata lui. Nu că Rebeccăi nu i-ar fi dat prin gând să-i scrie; dar ea nu încercă să-l vadă sau să-i scrie lui Pitt la el acasă, şi, după o tentativă sau două, Becky consimţi, la cererea acestuia, ca toată corespondenţa privitor la neînţelegerile ei conjugale să fie dusă numai prin avocaţi.

Adevărul este că *sir* Pitt fu aţâţat împotriva Rebeccăi. Scurtă vreme după accidentul întâmplat lordului Steyne, Wenham trecu pe la baronet; şi îi dădu atâtea amănunte biografice despre doamna Becky, încât deputatul de Queen’s Crawley rămase înmărmurit. Avocatul cunoştea absolut totul; cine fusese tatăl ei; în ce an dansase mama ei la Operă; ce făcuse înainte şi care-i fusese purtarea în

timpul vieţii ei conjugale; cum însă eu nu mă îndoiesc de loc că mare parte din istorisirea respectivă era falsă, dictată fiind de-o rea-voinţă interesată, ea nu va mai fi repetată şi aici. Dar Becky se alese cu o proastă, cu o foarte proastă reputaţie în stima acestui *gentleman* de ţară şi rubedenie, care altă dată fusese mai curând de partea ei.

Veniturile guvernatorului insulei Coventry se dovediră a nu fi din cale-afară de mari. Parte din ele fură destinate de excelenţa-sa plăţii anumitor datorii rămase neachitate şi a anumitor conturi pasive, obligaţiile legate de înalta lui poziţie socială, pe de altă parte, cerând cheltuieli considerabile; în cele din urmă se constată că nu putea trimite soţiei sale mai mult de trei sute de lire pe an, sumă pe care se oferi să i-o plătească cu condiţia ca ea să nu-l tulbure niciodată. Altminteri, ar urma scandal, separare. Doctors Commons[207] şi toate celelalte. Şi era în interesul domnului Wenham, în interesul lordului Steyne, al lui Rawdon şi al tuturor ca Becky să plece din ţară şi să se muşamalizeze o afacere atât de neplăcută pentru toată lumea.

Iar ea fu pesemne aşa de preocupată să pună la punct aceste chestiuni băneşti cu avocaţii soţului ei, încât uită să stabilească ceva şi în privinţa fiului ei, micul Rawdon, şi nu ceru nici măcar o dată să se ducă să-l vadă. Tânărul *gentleman* fu încredinţat în întregime tutelei mătuşii şi

[207] Instituţie juridică care se ocupă, printre altele, şi cu încheierea şi desfacerea căsătoriilor.

unchiului său; *lady* Jane deţinuse totdeauna mare parte din afecţiunea copilului. Mama lui îi scrise o scrisoare îngrijită din Boulogne, când părăsi Anglia, în care îl sfătuia să se ţină de învăţătură, spunându-i că ea se duce să facă o călătorie pe continent, în care timp va mai avea plăcerea să-i scrie. Dar vreme de-un an după aceea, ea nu-i mai scrise nici un singur rând, până ce singurul băiat al lui *sir* Pitt, care fusese totdeauna bolnăvicios, muri de tuse convulsivă şi pojar, şi atunci mama lui Rawdon scrise cea mai afectuoasă scrisoare dragului ei fiu, care, datorită acestei întâmplări, deveni moştenitorul domeniului Queen's Crawley, simţindu-se mai aproape ca oricând de binevoitoarea lady, a cărei iubitoare inimă îl şi adoptase. Rawdon Crawley, acum un tânăr înalt şi frumos, roşi când primi scrisoarea.

„Oh, mătuşă Jane, dumneata eşti mama mea, zise el. Şi nu... şi nu cealaltă".

Dar răspunse doamnei Rebecca, aflată pe vremea aceea la o pensiune din Florenţa, printr-o scrisoare binevoitoare şi respectuoasă. Să n-o luăm însă înaintea evenimentelor.

Primul zbor al iubitei noastre Becky nu fu la prea mare depărtare. Ea se lăsă pe coasta franceză la Boulogne, azilul acesta al atâtor neprihăniţi exilaţi din Anglia, unde trăi pe picior destul de mare, adoptând o atitudine de văduvă, cu *femme de chambre* şi două camere la un hotel. Lua masa la *table d'hote,* unde lumea o găsi cât se poate de amuzantă şi unde îşi întreţinea vecinii cu istorisiri despre cumnatul ei,

sir Pitt, şi despre înaltele ei cunoştinţe din Londra, întrebuinţând acel sprinten şi elegant jargon care face aşa de mare impresie asupra oamenilor cu puţină educaţie. Ea trecea în ochii multora dintre ei drept o persoană de calitate; dădea mici ceaiuri în camera ei şi se împărtăşea din nevinovatele distracţii pe care i le punea la îndemână localitatea – băi de mare, excursii în trăsuri deschise, plimbări pe plajă şi spectacole. Doamna Burjoice, nevasta tipografului, care trăsese la hotel cu toată familia pentru sezonul de vară şi pe care Burjoice al ei venea s-o vadă sâmbăta şi duminica, declara sus şi tare că Becky e o femeie plină de farmec, până când pungaşul acela de Burjoice începu să-i dea prea multă atenţie. Dar nu era nimic suspect în toată povestea asta, în afară de faptul că Becky era întotdeauna amabilă, la largul ei şi bine dispusă, şi mai ales cu bărbaţii.

Numeroase persoane plecau în străinătate, aşa cum se întâmplă de obicei la sfârşitul sezonului, şi Becky avu nenumărate prilejuri să afle, din atitudinea cunoştinţelor sale din lumea mare a Londrei, opinia „societăţii” în privinţa purtării ei. Într-o zi, în timp ce Becky se plimba, plină de sfială, pe digul portului Boulogne, iar coastele stâncoase ale Albionului străluceau în depărtare, dincolo de marea albastră şi adâncă, se întâlni faţă în faţă cu *lady* Partlet şi cu fiicele acesteia. *Lady* Partlet, cu o mişcare circulară a umbrelei, îşi adună toate fetele în jurul ei şi părăsi digul, aruncând nişte priviri fioroase micuţei şi sărmanei Becky,

care rămase acolo singură cuc.

În altă zi-sosi pachebotul. Fusese furtună pe mare şi Rebeccăi îi plăcuse întotdeauna să se uite la mutrele caraghioase şi jalnice ale celor care se dădeau jos din vapor. În ziua aceea se întâmplă să fie pe bord şi *lady* Slingstone. Înălţimii-sale îi fusese tare rău şi era peste măsură de sfârşită, abia mai simţindu-se în stare să coboare de pe puntea vaporului pe dig. Dar îşi veni numaidecât în fire în clipa în care o văzu pe Becky zâmbind batjocoritor sub pălăria ei trandafirie; şi după ce-i aruncă Rebeccăi o privire plină de dispreţ, înălţimea-sa intră în clădirea vămii fără să mai aibă nevoie de ajutorul nimănui. Becky râse; dar nu cred că i-a făcut plăcere purtarea înălţimii-sale. Ea simţi că e singură, cu desăvârşire singură; şi că falezele stâncoase ale Angliei, care străluceau acolo departe, îi erau inaccesibile.

În purtarea bărbaţilor se simţea, de asemenea, o nu ştiu ce schimbare. Grinstone rânjea şi-i râdea în faţă cu o familiaritate care nu-i făcea niciun fel de plăcere. Micul Bob Suckling, care numai cu trei luni înainte era cât se poate de respectuos faţă de ea şi ar fi fost în stare să umble prin ploaie cale de-o milă ca să găsească trăsura Rebeccăi printre trăsurile musafirilor la Gaunt House, stătea într-o zi pe dig de vorbă cu Fitzoof din gardă (fiul lordului Heehaw), în timp ce Becky se plimba şi ea pe-acolo. Micul Bobby făcu o mişcare din cap peste umăr, fără să-şi scoată pălăria, şi îşi continuă convorbirea cu moştenitorul lui Heehaw. Tom

Raikes încercă să intre în salonul ei de la hotel cu o havană în gură, dar Rebecca îi trânti uşa în nas şi ar fi şi încuiat-o dacă el n-ar fi avut prinse degetele în uşă. Ea începu să simtă că e într-adevăr singură. „Dacă ar fi aici şi *el,* îşi spunea doamna Rawdon, laşii ăştia n-ar fi îndrăznit niciodată să mă jignească". Se gândea la „el" cu mare tristeţe şi poate că-i era tare dor de bunătatea şi de fidelitatea lui sinceră, naivă şi statornică; de necontenita lui supunere; de buna lui dispoziţie; de bărbăţia şi de curajul lui. Şi e foarte probabil că plângea de multe or, căci era deosebit de însufleţită şi-şi punea ceva mai mult ruj pe obraz când cobora la masă.

În ultima vreme se farda cu regularitate; şi... şi camerista ei îi aducea câte-o sticlă de coniac în plus, în afară de cel prevăzut în nota hotelului.

Poate că, la urma urmei, purtarea jignitoare a bărbaţilor nu-i era atât de nesuferită ca simpatia anumitor femei. Doamnele Crackenbury şi doamna Washington White trecură şi ele prin Boulogne, în drum spre Elveţia. (Societatea se găsea sub aripa ocrotitoare a colonelului Horner, a tânărului Beaumoris şi, bineînţeles, a bătrânului Crackenbury şi a fetiţei doamnei White.) Acestea n-o ocoliră, ci chicotiră, flecăriră, trăncăniră, îi exprimară regretele lor, o mângâiară şi luară faţă de ea un aer protector care aproape o făcu să turbeze de mânie. „Să mă protejeze *ele* pe mine!" se gândea Rebecca, în timp ce acestea se îndepărtau zâmbind afectat, după ce o

sărutaseră. Apoi auzi râsul lui Beaumoris răsunând pe scară, şi ştiu perfect de bine cum trebuie interpretată izbucnirea lui de veselie.

După această vizită se întâmplă ca Becky, care îşi plătise cu punctualitate notele, care câştigase inimile tuturor celor din casă, care-i zâmbea soţiei hotelierului, care li se adresa chelnerilor cu „*monsieur*” şi care le copleşea pe cameriste cu complimente şi laude, compensând din gros, în felul acesta, zgârcenia ei în privinţa banilor (zgârcenie de care Becky nu se vindecase încă), se întâmplă, zic, ca Becky să primească o invitaţie de a părăsi hotelul, din partea proprietarului, căruia i se spusese de către cineva că Rebecca e o persoană cu totul nedemnă de a locui în hotelul lui şi că doamnele englezoaice n-ar putea îngădui vecinătatea ei. Şi ea fu silită să-şi caute o pensiune, plicticoasă şi izolată şi care o întrista peste măsură de mult.

Totuşi, în ciuda tuturor acestor eşecuri, ea nu-şi pierdu cumpătul şi încercă să-şi creeze un nume onorabil şi să pună capăt cancanurilor. Se ducea foarte regulat la biserică şi cânta psalmii mai abitir ca oricine. Se interesa de cauza văduvelor şi a pescarilor naufragiaţi şi dărui o serie întreagă de broderii şi de desene pentru Quashyboo Mission; subscria la operele de binefacere şi renunţă să mai valseze. Într-un cuvânt, făcea numai lucruri vrednice de respect; din pricina asta zăbovim noi atâta asupra acestei perioade din viaţa ei, şi cu mai mult drag decât vom face cu

privire la epoca ulterioară a acestei istorii, care nu-i atât de plăcută. Ea vedea că lumea o ocoleşte, şi totuşi se silea s-o întâmpine cu zâmbetul pe buze. Şi uitându-te la faţa Rebeccăi, n-ai fi putut bănui niciodată, câtă umilitoare suferinţă putea îndura în adâncul sufletului.

Dar, la urma urmei, viaţa ei era un mister. Părerile erau împărţite în două. Unii dintre cei care se osteneau să se ocupe de povestea asta susţineau că ea era vinovată; în timp ce alţii jurau că e neprihănită ca un mieluşel şi că numai odiosul de bărbatu-său e de vină. Ea câştigă simpatia multora prin aceea că izbucnea în lacrimi ori de câte ori era vorba despre băiatul ei şi arăta cea mai neostoită mâhnire când i se pomenea numele, sau când vedea vreun copil care semăna cu el. Câştigă, în felul acesta, inima bunei doamne Alderney – care era aproape regina Boulogneului britanic şi care dădea cele mai multe dineuri şi baluri dintre toţi englezii de-acolo – prin aceea că izbucni în lacrimi atunci când tânărul Alderney se întoarse de la pensionul doctorului Swishtail ca să-şi petreacă vacanţa cu mamă-sa.

„E de aceeaşi vârstă cu Rawdon al meu şi-i seamănă atât de bine”, spunea Becky, cu vocea sugrumată de durere; când de fapt între băieţi era o diferenţă de cinci ani şi nu semănau între ei mai mult decât seamănă onorabilul meu cititor cu umilul lui servitor. Când Wenham plecă şi el în străinătate, în drum spre Kissingen, unde trebuia să se întâlnească cu lordul Steyne, o lămuri pe deplin pe doamna

Alderney asupra acestui punct, destăinuindu-i că el e mult mai în măsură să i-l descrie pe micul Rawdon decât propria lui mamă, care îl ura, precum bine ştia toată lumea, şi care nu-l vedea niciodată; că băiatul avea 13 ani, în vreme ce micul Alderney nu avea decât 9; şi era blond, în vreme ce celălalt era oacheş, făcând-o, într-un cuvânt, pe numita doamnă să regrete bunăvoinţa pe care i-o arătase Rebeccăi.

Ori de câte ori Becky îşi încropea un mic cerc de prieteni, cu o trudă şi ostenealã de neînchipuit, apărea câte cineva şi i-l împrăştia fără milă, şi ea trebuia s-o ia de la început. Era din cale-afară de greu; din cale-afară de greu să fii singură şi descurajată.

Se împrieteni pentru câtva timp cu doamna Newbright, care fu atrasă de suavitatea cu care cânta Becky la biserică, cât şi de vederile deosebit de juste ale acesteia în privinţa problemelor serioase ale vieţii, probleme pe care doamna Becky le aprofundase stăruitor pe vremuri la Queen’s Crawley. Ei bine, nu numai că primi anumite broşuri religioase, dar le şi citi. Lucră fustuliţe de flanelă pentru misiunea Quashyboo, bonete de noapte din bumbac pentru indienii cocoanut, pictă iconiţe în vederea convertirii papistaşilor şi a evreilor, venea la predicile domnului Rovvis miercurea şi la ale domnului Huggleton joia, asista la cele două slujbe de duminică, fără s-o mai punem la socoteală pe cea a domnului Bawler de duminică seara, dar totul fu în zadar. Doamna Newbright avu prilejul să intre în

corespondenţă cu contesa de Southdown în legătură cu fondul pentru Azilul insularilor din Feejee (pentru administrarea căruia se alcătuise un comitet feminin din care făceau parte amândouă aceste admirabile şi milostive doamne), şi pomenind într-una din misive despre „drăgălaşa ei prietenă”, doamna Rawdon Crawley, contesa văduvă îi răspunse printr-o asemenea scrisoare în privinţa Rebeccăi, plină de atâtea aluzii, fapte, minciuni şi ameninţări, încât prietenia dintre doamna Newbright şi doamna Crawley încetă pe dată; şi toată lumea serioasă din Tours, unde avu loc catastrofa, renunţă numaidecât la prietenia păcătoasei. Cei care cunosc coloniile engleze din străinătate ştiu că ducem cu noi trufia noastră, pilulele, prejudecăţile, sosurile Harvey, piperul, cât şi ceilalţi lari[208], alcătuind, oriunde ne stabilim, o mică Britanie.

Becky zbură îngrijorată dintr-o colonie în alta. De la Boulogne la Dieppe, de la Dieppe la Caen, de la Caen la Tours, căutând cu deznădejde să se facă respectată de cei din jur, dar, vai! era întotdeauna, mai devreme sau mai târziu, dată de gol şi alungată din colivie de gaiţele cele adevărate.

Într-una din localităţile acestea ea se împrieteni cu doamna Hook Eagles, o femeie mai presus de orice bănuială şi cu o casă în Portman Square. Locuia la hotelul din Dieppe, unde se refugiase şi Becky. Şi ele făcură mai întâi cunoştinţă în mare, fiind amândouă înotătoare; iar mai

[208] Zeii casei, la vechii romani.

pe urmă la *table d'hote* de la hotel. Doamnei Eagles îi ajunsese la urechi – cui nu-i ajunsese la urechi? – câte ceva din scandalul Steyne; dar după o convorbire cu Becky, ea susţinea sus şi tare că doamna Crawley e un înger, soţul ei un ticălos, lordul Steyne un individ imoral, cum toată lumea ştia, şi totul o conspiraţie infamă şi criminală pusă la cale împotriva doamnei Crawley de pungaşul acela de Wenliam.

„Dacă ai avea mai mult curaj, domnule Eagles, l-ai lua de urechi pe ticălosul acela prima dată când îl vezi la club", spunea ea soţului.

Dar Eagles nu era decât un paşnic şi bătrân *gentleman,* soţul doamnei Eagles, pasionat geolog şi mult prea scurt la stat ca să poată ajunge la urechile cuiva.

Familia Eagles o luă atunci pe doamna Rawdon sub aripa ei ocrotitoare, îi oferi adăpost în propria ei locuinţă din Paris, se certă cu nevasta ambasadorului din pricină că aceasta nu voia să-i primească la *portegee,* făcând tot ceea ce stă în puterea unei femei pentru a o ţine pe Becky pe calea cea dreaptă a virtuţii şi a reputaţiei fără pată.

La început, Becky se purtă cu multă bună-cuviinţă, întocmai după tipic, dar viaţa aceasta virtuoasă şi anostă sfârşi prin a o plictisi peste măsură de mult. Zilnic acelaşi lucru, aceleaşi amuzamente fără sare şi fără piper, aceeaşi plimbare cu trăsura în aceeaşi stupidă Bois de Boulogne, aceeaşi societate seara, aceeaşi predică şi acelaşi Blair duminica, veşnic aceeaşi piesă, jucată şi răsjucată; Becky era să-şi dea duhul de plictiseală, când, spre norocul ei, se

întoarse de la Cambridge tânărul domn Eagles; însă maică-sa, văzând ce impresie făcu asupra fiului său micuţa ei prietenă, o înştiinţă numaidecât pe Becky că e mai bine să plece.

După asta ea încercă să locuiască împreună cu o prietenă; dar acest *ménage* începu să se certe şi să facă datorii. Pe urmă se hotărî să se stabilească într-o pensiune şi stătu câtva timp la faimoasa pensiune ţinută de doamna de Saint Amour, din Rue Royale, la Paris, unde ea începu să-şi exercite graţiile şi farmecele asupra filfizonilor jerpeliţi şi a frumuseţilor răsuflate care frecventau saloanele proprietăresei; Rebeccăi îi plăcea societatea, şi adevărul este că nu putea trăi fără ea mai mult ca un fumător de opium fără picătura lui, aşa că se simţi destul de fericită în această perioadă a vieţii sale petrecută la pensiune.

„Femeile de-aici sunt tot aşa de amuzante ca şi cele din Mayfair, povestea ea unei prietene londoneze pe care o întâlni la Paris, numai că rochiile lor nu sunt tot aşa de proaspete. Bărbaţii poartă mănuşi curate şi sunt nişte lichele nenorocite, fără nicio îndoială, dar nu sunt cu nimic mai răi decât Jack Ăsta sau Tom Ăla. Stăpâna casei e niţeluş cam vulgară, dar nu cred să fie la fel de vulgară ca lady...” şi aici ea pronunţă numele unei înalte personalităţi mondene, pe care mai curând aş muri decât să-l destăinuiesc.

De fapt, când vedeai camerele doamnei de Saint Amour

seara, iluminate, bărbaţii cu *plaques* şi *cordons*[209] la mesele de *écarté,* iar femeile aşezate la mică distanţă de ei, puteai să-ţi închipui, pentru o clipă, că te găseşti în înalta societate, şi că stăpâna casei e o contesă adevărată. Mulţi oameni îşi închipuiau asta; şi Becky fu pentru un timp una din cele mai strălucitoare doamne din saloanele contesei.

Pesemne însă că vechii ei creditori din 1815 o descoperiră şi o făcură să părăsească Parisul, căci biata şi micuţa femeie fu silită s-o ia din loc cam pe neaşteptate; şi de acolo se duse la Bruxelles.

Cât de bine îşi amintea totul! zâmbi ironic când dădu cu ochii de micul *entresol*[210] în care locuise pe vremuri, şi când se gândi la familia Bareacres's strigând după cai, în dorinţa lor nebună de-a spăla putina cât mai repede, în timp ce trăsura le stătea înţepenită sub *la porte-cochere* a hotelului. Se duse la Waterloo, se duse şi la Laeken, unde rămase înmărmurită în faţa monumentului ridicat în cinstea lui George Osborne. Făcu o mică schiţă după el. „Bietul Cupidon! îşi zise ea. Cât de mult mă iubea şi ce nebun era! Mă întreb dacă micuţa Emmy o mai fi trăind. Era o făptură mititică şi bună; dar dolofanul de frate-său! mai am încă printre hârtiile mele un portret caraghios de-al lui. Erau nişte oameni cumsecade şi simpli!".

Becky veni la Bruxelles cu o scrisoare de recomandaţie din partea doamnei de Saint Amour către prietena ei,

---

[209] Insigne şi cordoane de ordine şi decoraţii (fr.).
[210] Locuinţă între parter şi etajul întâi (fr).

madame la comtesse de Borodino, văduva generalului lui Napoleon, celebrul conte de Borodino, pe care răposatul erou o lăsă fără alt venit în afară de o *table d'hôte* şi o masă de *écarté.* Filfizoni de mâna a doua şi *roués*[211] cucoane văduve cu câte-un veşnic proces în curs şi englezi cât se poate de naivi, care-şi închipuiau că întâlnesc în casele acestea înalta societate de pe continent, îşi lăsau banii la mesele de joc sau în sufrageria doamnei de Borodino. Tinerii aceştia curtenitori cinsteau societatea de la *table d'hôte* cu şampanie, însoţeau doamnele la plimbare cu trăsura, sau închiriau cai pentru excursii la ţară, puneau împreună bani pentru câte-o lojă la teatru sau la Operă, jucau peste frumoşii umeri ai doamnelor la mesele de *écarté* şi scriau părinţilor lor acasă, în Devonshire, despre fericita lor intrare în înalta societate de pe continent.

Aici, ca şi la Paris, Becky deveni regina pensiunii; şi domnea numai peste *pensions* selecte. Nu refuza niciodată şampania, buchetele, plimbările cu trăsura la ţară şi nici lojile rezervate; dar ceea ce prefera ea cu adevărat era câteodată o partidă de *écarté,* seara, şi juca cu multă îndrăzneală. Juca la început la mizã mică, apoi la cinci franci, apoi la galbeni, apoi la bancnote; apoi nu mai fu în stare să-şi plătească pensiunea lunară; apoi împrumută bani de la tinerii *gentleman;* apoi fu iarăşi în fonduri şi-şi dădu aere faţă de *madame* de Borodino, pe care cu puţin mai înainte o dezmierda şi-o linguşea; apoi juca la zece

[211] Şmecheri, destrăbălaţi (fr.).

bani şi trăgea din nou targa pe uscat; apoi îi sosea pensia trimestrială şi îşi plătea datoria de la *madame* de Borodino şi pornea iarăşi la luptă, cu cărţile de joc, împotriva lui *monsieur* de Rossignol sau a cavalerului de Raff.

Când Becky părăsi oraşul Bruxelles, tristul adevăr era că ea datora doamnei de Borodino pensiunea pe trei luni, despre care lucru, ca şi despre patima ei pentru cărţi, ca şi despre pasiunea ei pentru băutură, ca şi despre faptul că se târa în genunchi în faţa cucernicului Muff, preotul anglican, şi că lua de la el bani cu împrumut, şi că îl linguşea şi cocheta cu cavalerul Noodle, fiul lui *sir* Noodle, elevul cucernicului domn Muff, pe care obişnuia să-l primească în camera ei şi de la care câştiga sume mari de bani la *écarté,* despre care lucru, zic, ca şi despre o sută de alte tertipuri de-ale ei, contesa de Borodino îl informează pe fiecare englez care poposeşte la pensiunea sa, susţinând sus şi tare că *madame* Rawdon nu era decât o *vipère.*

Aşa că micuţa noastră rătăcitoare îşi aşează cortul în felurite alte oraşe ale Europei, tot aşa de fără de astâmpăr ca şi Ulise sau ca Jidovul rătăcitor. Înclinarea ei spre neconformism deveni din ce în ce mai pronunţată. Se transformă în scurtă vreme într-o adevărată boemă, înhăitându-se cu indivizi de care ţi s-ar fi făcut părul măciucă văzându-i.

Nu există niciun oraş de oarecare importanţă în Europa care să nu-şi aibă mica lui colonie de plevuşcă englezească, oameni ale căror nume domnul Hemp, portărelul, le citeşte

cu glas tare, la date regulate, la tribunalul şerifului, deseori tineri *gentleman* de familie foarte bună, numai că aceasta îi reneagă; obişnuiţi ai sălilor de biliard şi stâlpi de cafenele din străinătate, obişnuiţi ai curselor de cai şi ai meselor de joc. Ei umplu închisorile datornicilor, beau şi fac pe grozavii, se bat şi caută gâlceavă, spală putina fără să plătească, se bat în duel cu ofiţerii francezi şi germani, îl trişează pe domnul Spooney la *écarté,* îi iau banii şi se duc la Baden în trăsuri magnifice, unde-şi încearcă infailibila lor martingală şi dau târcoale meselor de joc cu buzunarele goale, fanfaroni jerpeliţi, crai fără o para chioară, până ce izbutesc să tragă pe sfoară vreun bancher evreu cu câte-o poliţă falsă sau să găsească un alt domn Spooney pe care să-l jumulească. Şi e cât se poate de interesant să vezi trecerea bruscă de la strălucire la mizerie pe care o îndură oamenii aceştia. Viaţa lor trebuie să fie peste măsură de agitată. Becky – e nevoie s-o mai spunem? – trăia în felul acesta, şi-i plăcea. Se muta dintr-un oraş într-altul şi-şi făcea veacul printre tot felul de pierde-vară. Norocoasa doamnă Rawdon era cunoscută la toate mesele de joc din Germania. Închirie apoi o casă la Florenţa, împreună cu *madame* de Cruchecassée. Se spune că ar fi fost expulzată din Munchen; iar prietenul meu Frederick Pigeon mi s-a plâns c-a fost îmbătat la un supeu din casa ei din Lausanne şi a pierdut opt sute de lire jucând împotriva maiorului Loder şi a onorabilului domn Deuceace. Suntem obligaţi, vedeţi bine, să facem o oarecare dare de seamă asupra biografiei

Rebeccăi, dar cu cât vom stărui mai puţin asupra acestei perioade, cu atât va fi, poate, mai bine.

Se povesteşte că, atunci când doamna Crawley era în pasă deosebit de neagră, dădea concerte şi lecţii de muzică pe unde apuca. Exista o oarecare *madame* de Raudon care dădu în mod sigur o *matinée musicale* la Wildbad, acompaniată de *Herr* Spoff, primul pianist al hospodarului Valahiei, iar micul meu prieten Ştietot, care cunoaşte pe toată lumea şi care a călătorit peste tot locul, susţine sus şi tare că se găsea la Strasbourg, prin anul 1830, când o oarecare *madame* Rebecque îşi făcu apariţia în opera *la dame Blanche*[212] iscând un scandal de toată frumuseţea în numitul teatru. Publicul o fluieră, alungând-o de pe scenă, parte din pricina nepriceperii sale, dar mai cu seamă din pricina simpatiei nesocotite a anumitor persoane de la *parquer*[213] (unde aveau acces ofiţerii garnizoanei); şi Ştietot era sigur că acea nefericită *debutante* nu era alta decât doamna Rawdon Crawley.

Ea nu era de fapt altceva decât o fiinţă fără căpătâi, umblând necontenit de colo-colo. Când avea bani, juca; şi după ce şi-i juca până la unul, era nevoită să recurgă la fel de fel de expediente ca să-şi poată duce zilele. Şi numai Dumnezeu ştie cum de izbutea s-o scoată la capăt. Se zice că o dată a fost văzută la St. Petersburg, de unde a fost expulzată de poliţie, fără prea multe formalităţi, aşa că nu

[212] Operă comică a compozitorului francez Boiekheu.
[213] Primele rânduri de la parterul unui teatru (fr.).

poate fi niciun bob de adevăr în zvonul c-ar fi făcut, după aceea, la Toplitz şi Viena, spionaj în favoarea Rusiei. Eu am fost de asemenea informat că, la Paris, Rebecca şi-a descoperit şi o rubedenie, nici mai mult, nici mai puţin decât pe bunica ei dinspre mamă, care nu era o Montmorency, ci o îngrozitoare şi bătrână cabinieră de la un teatru de pe bulevard. Întâlnirea dintre ele, întâlnire despre care alte persoane, aşa după cum se dă să se înţeleagă în altă parte, pare să fi luat cunoştinţă, trebuie să fi fost o întrevedere peste măsură de duioasă. Istoricul de faţă nu poate da însă niciun amănunt sigur cu privire la evenimentul acesta.

O dată, la Roma, întâmplându-se ca doamnei Rawdon să-i sosească pensia alimentară pe o jumătate de an la cel mai de seamă bancher local, şi având în vedere că oricare persoană cu un cont de peste cinci sute de scuzi era invitată la balurile pe care le dădea în timpul iernii acest prinţ al cămătarilor, Becky fu şi ea onorată cu o invitaţie şi apăru la una din splendidele serate ale prinţului şi prinţesei Polonia. Prinţesa făcea parte din familia Pompili, coborându-se în linie dreaptă din al doilea rege al Romei[214] şi din Egeria[215], fiica Olimpului, pe când bunicul prinţului, Alessandro Polonia, vindea săpunuri, parfumuri, tutun şi batiste, făcând diferite comisioane pentru *gentleman* şi

[214] Numa Pompiliu.

[215] În mitologie, nimfă din katium, adorată de vechii romani; în cursul unor convorbiri nocturne, ea dicta regelui Numa Pompiliu legi religioase pentru a fi instituite la Roma.

împrumutând bani cu dobândă mică. Toată societatea înaltă a Romei se îmbulzea în saloanele lui – prinţi, duci, ambasadori, artişti, violonişti, cardinali, tineri agenţi de bursă, împreună cu şefii lor – oameni de toate rangurile şi toate condiţiile. Balurile lui îţi luau ochii de strălucire şi măreţie, saloanele scânteiau de mulţimea ramelor de aur (ce încadrau picturi) şi a antichităţilor dubioase; iar enorma coroană de aur şi armele princiarului proprietar, o ciupercă aurită pe câmp cărămiziu (culoarea batistelor pe care le vindea), şi fântâna de argint a familiei Pompili străluceau pe toate tavanele, uşile şi pereţii casei, ca şi deasupra uriaşelor baldachine de catifea pregătite să primească papi şi împăraţi.

Şi aşa se făcu că Becky, care sosise de la Florenţa cu diligenţa şi trăsese la un hotel cât se poate de modest, primi o invitaţie la serata prinţului Polonia, iar camerista o îmbrăcă cu o grijă neobişnuită, şi ea se duse la balul acesta elegant sprijinindu-se de braţul maiorului Loder, cu care i se întâmplase să călătorească de la Florenţa până la Roma (acelaşi om care îl împuşcă peste un an în duel, la Napoli, pe prinţul Ravoli şi care fu ciomăgit de către sir John Buckskin din pricină că avea în pălărie patru regi, în afară de cei care se foloseau la *écarté);* perechea aceasta îşi făcu apariţia în saloanele prinţului împreună, şi Becky văzu acolo numeroase şi vechi cunoştinţe care-i aduceau aminte de vremuri mai fericite, când nu era mai nevinovată ca acuma, dar nu era încă descoperită. Maiorul Loder cunoştea un

mare număr de străini, oameni cu privirea pătrunzătoare, bărbaţi cu favorite, purtând la butoniere panglici murdare şi dungate şi lăsând să li se vadă de sub jachete cât mai puţină lenjerie; concetăţenii săi, însă, se putea bine observa, îi întorceau spatele. Becky, de asemenea, cunoştea şi ea câteva doamne, văduve franţuzoaice, îndoielnice contese italience, pe care le nedreptăţiseră bărbaţii lor... pfui!... dar ce să mai vorbim, noi care ne-am învârtit prin cea mai înaltă societate din Bâlciul deşertăciunilor, despre lepădăturile şi şleahta asta de pungaşi? Dacă e să jucăm, apoi să jucăm cu cărţi cinstite, nu cu perechea asta măsluită. Dar fiecare cetăţean care a făcut parte dintr-una din numeroasele armate de călători cunoaşte bine pe aceşti soldaţi pungaşi din trupele neregulate, ca Nym sau Pistol[216], care se ţin în urma armatei regulate, făcând paradă de însărcinările date, dar jefuind pentru ei înşişi şi încheindu-şi uneori cariera cu ştreangul de gât, la marginea drumului.

Ei bine, Rebecca era la braţul maiorului Loder şi străbătură saloanele împreună şi băură o mare cantitate de şampanie la bufet, unde lumea, şi în special armata neregulată a maiorului, se lupta cu furie pentru cucerirea băuturilor, din care, după ce perechea se împărtăşi îndeajuns, îşi făcu loc până ce ajunse în salonul de catifea

[216] Personaje din comedia Nevestele vesele din Windsor şi din tragedia Henric al IV-lea de Shakespeare, cheflii prieteni de-ai lui Falstaff.

trandafirie al amfitrioanei, tocmai la capătul şirului de încăperi (unde se găsea statuia Venerei şi o serie de mari oglinzi veneţiene în rame de argint), şi unde familia princiară îşi ospăta oaspeţii mai de seamă la o masă rotundă de supeu. Era un restrâns şi ales banchet, întocmai ca acela la care, îşi aminti Becky, luase şi ea parte la lordul Steyne... şi iată că lordul stătea la masa lui Polonia, şi ea îl văzu.

Cicatricea lăsată de broşa de diamante pe fruntea lui albă, cheală şi strălucitoare era ca o pecete de un roşu-aprins; favoritele lui roşcate fuseseră vopsite în purpuriu, ceea ce făcea ca faţa lui pală să pară încă şi mai palidă. Purta colanul şi toate ordinele sale, panglica albastră şi Ordinul Jartierei. El era cel mai distins personal de acolo, deşi erau de faţă un duce domnitor şi o alteţă regală, împreună cu prinţesele lor; iar lângă înălţimea-sa lordul, stătea frumoasa contesă de Belladouna, născută de Glandier, al cărei soţ (contele Paolo della Belladonna), prea bine cunoscut pentru strălucitele sale colecţii entomologice, lipsea de multă vreme din ţară, trimis fiind într-o misiune pe lângă împăratul Marocului.

Când Becky zări această familiară şi ilustră figură, cât de vulgar îi apăru dintr-odată. Maiorul Loder şi ce groaznic mirosea a tutun căpitanul Rook! Ea îşi reluă într-o clipă ţinuta ei distinsă de *lady* şi încercă să pară şi să simtă aşa ca şi cum s-ar fi găsit iarăşi în Mayfair. „Femeia aceea are aerul că-i şi proastă şi în toane rele, gândi ea. Şi sunt sigură

că nu poate să-l distreze. Nu, trebuie să se plictisească de moarte lângă ea... lângă mine nu se plictisea niciodată". Şi nenumărate şi emoţionate speranţe, temeri şi amintiri i se învălmăşeau în inimioară, în timp ce se uita cu ochii peste măsură de strălucitori (fardul cu care-şi dădea până la pleoape îi făcea să scânteieze) spre măritul aristocrat.

La o serată la care îşi arbora decoraţiile şi Ordinul Jartierei, lordul Steyne obişnuia, de asemenea, să-şi însuşească şi cele mai alese maniere, purtându-se şi vorbind ca un adevărat prinţ ce era. Becky îi admira zâmbetul lui condescendent, îndatoritor, trufaş şi plin de demnitate. Ah, *bon Dieu,* ce plăcut tovarăş era, ce spirit strălucitor, ce bogăţie de idei, ce maniere de adevărat om de lume! Şi ea îl schimbase pe omul acesta cu maiorul Loder, duhnind a trabuc şi rachiu, şi cu căpitanul Rook, cu glumele lui de jocheu şi care nu ştia decât să vorbească în limbajul boxerilor şi alte asemenea lucruri. „Mă întreb dacă are să mă recunoască", îşi spuse. Lordul Steyne stătea de vorbă şi râdea cu o înaltă şi ilustră doamnă de lângă el, când îşi ridică deodată privirea şi o văzu pe Becky.

Ea se zăpăci cu totul când li se întâlniră privirile, şi Becky schiţă cel mai seducător surâs de care era ea capabilă şi îi făcu o mică, sfioasă şi rugătoare plecăciune. El o fixă câteva clipe îngrozit, aşa cum s-ar fi uitat şi Macbeth văzându-l pe Banquo[217] apărând pe neaşteptate la recepţia

[217] Banquo-thane, sau guvernator al regelui în Loeiiaber, din nordul Scoţiei (secolul al XI-lea). A fost ucis de Macbeth,

lui, şi rămase aşa, privind-o cu gura căscată, când îngrozitorul acela de maior Loder o trase de mânecă.

— Hai în sufragerie, doamnă Rawdon, glăsui respectivul *gentleman.* Când îi văd halind pe căpăţânoşii ăştia, simt că mă taie şi pe mine la ramazan. Hai să căutăm şampania cea veche a patronului.

Becky îşi spuse că maiorul se cam întrecuse cu băutura.

A doua zi ea se duse să se plimbe pe colina Pincio – Hyde Park-ul trântorilor romani – în nădejdea de a-l mai vedea o dată pe lordul Steyne. Dar ea întâlni acolo altă cunoştinţă: pe domnul Fiche, omul de încredere al înălţimii-sale lordul, care se apropie salutând-o cu oarecare familiaritate, dând din cap şi ducându-şi degetul la pălărie.

— Ştiam că doamna e aici, zise el. Am urmărit-o de la hotel. Am un comision pentru doamna!

— Din partea marchizului de Steyne? întrebă Becky, reluându-şi pe cât putu mai mult aerul ei măreţ, cu toate că era destul de tulburată din pricina speranţelor şi a aşteptării.

— Nu, răspunse valetul, ci din partea mea. Roma are o climă foarte nesănătoasă.

— Nu în anotimpul acesta, *monsieur* Fiche... abia după Paşti!

— Eu o înştiinţez pe doamna că şi acuma e nesănătoasă.

---

uzurpatorul tronului Scoţiei, deoarece era martorul mut al crimei prin care acesta ajunsese pe tron. În Macbeth de Shakespeare, umbra sa revine, umplându-l de groază pe

Pentru anumite persoane bântuie malaria. Vântul ăsta blestemat omoară o mulţime de oameni în orice anotimp. Uite, *madame* Crawley, dumneavoastră aţi fost întotdeauna *bon enfant*[218] şi eu sunt tare îngrijorat de sănătatea dumneavoastră, *parole d konneur*[219]. Aşa că vă previn. Părăsiţi Roma, vă repet, sau de nu, vă veţi îmbolnăvi şi veţi muri.

Becky începu să râdă, deşi turba de furie.

— Cum I să fiu asasinată, biata de mine? zise ea. Ce romantic! Lordul are asasini drept lachei şi stilete în pernele trăsurii? La naiba! Am să rămân pe loc chiar dacă asta nu-i convine. Are cine să mă apere cât timp sunt aici!

De astă dată fu rândul lui *mon-sieur* Fiche să râdă.

— Să vă apere, glăsui el, şi cine mă rog? Maiorul, căpitanul sau oricare din cartoforii ăştia pe care îi frecventează doamna ar fi în stare să-i ia viaţa pentru o sută de ludovici. Despre maiorul Loder ştim lucruri (el nu-i maior, aşa cum nu sunt eu înălţimea-sa marchizul) care l-ar putea trimite la ocnă, dacă nu şi mai rău. Noi ştim totul şi avem prieteni peste tot. Noi ştim pe cine aţi văzut la Paris şi ce rubedenii v-aţi descoperit acolo. Da, doamna poate să facă ochii mari. Dar noi ştim. Cum s-a făcut că niciun plenipotenţiar de pe continent n-a vrut s-o primească pe doamna? Dânsa a jignit pe cineva; pe cineva care nu iartă niciodată şi a cărui mânie a crescut îndoit când v-a văzut.

[218] De treabă (fr.).
[219] Pe cuvânt de onoare (fr.).

Când a venit aseară acasă, era ca ieşit din minţi. Doamna de Belladonna i-a făcut o scenă îngrozitoare din pricina dumneavoastră şi a izbucnit într-una din crizele ei de furie!

— Ah. Deci doamna de Belladonna e cea care te-a trimis, nu-i aşa? zise Becky, revenindu-şi puţin, căci informaţiile pe care abia le căpătase o speriaseră bine de tot.

— Nu, ea n-are niciun amestec în afacerea asta, ea face întotdeauna scene de gelozie. V-am spus doar că e vorba de înălţimea-sa lordul. Aţi făcut rău că v-aţi arătat în faţa lui. Şi dacă rămâneţi pe loc, vă veţi căi. Luaţi seama la ce vă spun. Plecaţi. Iată trăsura lordului...

Şi apucând-o pe Becky de braţ, se repezi pe o alee lăturalnică a grădinii tocmai când caleaşca lordului Steyne, strălucind de mulţimea blazoanelor, apăru în goană pe aleea principală, trasă de o pereche de cai de rasă şi purtând-o pe *madame* de Belladonna tolănită pe perne, întunecată, îmbufnată, dar strălucind de frumuseţe, cu un căţel King Charles în poală, legănând o umbreluţă albă deasupra capului, şi cu bătrânul Steyne lungit alături, cu faţa lividă şi cu ochii morţi. Ura, mânia sau dorinţa îi mai făceau din când în când să sticlească: dar de obicei erau stinşi şi păreau obosiţi să tot privească o lume a cărei bucurie pălise aproape toată şi a cărei frumuseţe pierduse ce-avea ea mai bun pentru acest moşneag sleit şi împovărat de păcate.

— Înălţimea-sa nu şi a revenit niciodată din şocul acelei

nopţi, nu şi-a revenit de Loc, şopti *monsieur* Fiche doamnei Crawley în timp ce trăsura trecu pe lângă ei ca un vârtej, şi Rebecca pândea din tufişul după care se ascunsese.

„Oricum, e şi asta o mângâiere”, îşi zise ea.

Dacă lordul avea cu adevărat intenţii criminale faţă de doamna Becky, aşa cum susţinea *monsieur* Fiche (după moartea excelenţei-sale, dânsul s-a întors în ţara sa de baştină, unde trăieşte foarte respectat de toată lumea şi unde a cumpărat de la domnitorul respectiv titlul de baron Ficci) – şi acest factotum protestă că ar fi vorba de asasinat – sau dacă avea numai însărcinarea de a o speria pe doamna Crawley, făcând-o să părăsească oraşul în care lordul avea de gând să-şi petreacă iarna şi unde prezenţa ei i-ar fi fost întru totul neplăcută înălţimii-sale, este un punct asupra căruia n-am fost niciodată pe deplin lămuriţi; dar ameninţarea şi-a făcut efectul asupra micuţei femei, şi ea socoti că e mai nimerit să nu se mai impună prezenţei vechiului său protector.

Toată lumea cunoaşte tristul sfârşit al acestui nobil, care avu loc la Napoli, la două luni după revoluţia franceză din 1830, când foarte onorabilul George Gustavus, marchiz de Steyne, conte de Gaunt şi de Gaunt Castle, *pair* de Irlanda, viconte de Hellborough, baron de Pitchley şi Grillsby, cavaler al preaînaltului Ordin al Jartierei al Lânei de Aur din Spania, al Ordinului rusesc „Sf. Nicolae” clasa întâi, al Ordinului turcesc al „Semilunii”, prim-lord al Cabinetului pulberăriei, gentilom al palatului, colonel al regimentului de

miliţie din Gaunt al regentului, custode la „British Museum”, consilier al Camerei de navigaţie, epitrop la „Whitefriars School” şi doctor în drept, se săvârşi din lumea aceasta, după o serie de atacuri prilejuite, după cum spun ziarele, de puternica lovitură dată sensibilităţii înălţimii-sale de prăbuşirea vechii monarhii franceze.

Şi un elocvent pomelnic apăru într-un hebdomadar, în care i se descriau meritele, dărnicia, talentele şi faptele cele mai bune. Iar dragostea şi ataşamentul său faţă de ilustra casă de Bourbon, cu care pretindea că se şi înrudea, fu aşa de mare, încât înălţimea-sa nu putu supravieţui nenorocirilor augustelor sale rubedenii. Trupul îi fu înmormântat la Napoli, dar inima lui – inima aceea care bătea totdeauna la orice emoţie generoasă şi nobilă – fu adusă la Castle Gaunt într-o urnă de argint. „În el, spunea domnul Wagg, sărăcimea şi arta au pierdut un protector generos, societatea, una din cele mai strălucite podoabe, iar Anglia, pe unul din cei mai mari patrioţi şi oameni de stat” etc., etc.

Se făcu mare vâlvă în jurul testamentului său şi a încercării de a se lua cu forţa de la *madame* de Belladonna o faimoasă bijuterie, diamantul numit „Ochiul jidovului”, pe care înălţimea-sa lordul îl purta totdeauna pe degetul arătător şi pe care se zicea că numita doamnă i l-ar fi scos din deget după jalnica sa săvârşire dintre cei vii. Dar slujitorul şi omul său de încredere, *monsieur* Fiche, dovedi că inelul fusese dăruit numitei *madame* de Belladonna cu

două zile înainte de moartea marchizului; ca şi bancnotele, bijuteriile, obligaţiunile napolitane şi franceze etc., găsite în sertarul înălţimii-sale şi reclamate de către moştenitorii acestuia de la acea năpăstuită femeie.

CAPITOLUL LXV

TREBURI ŞI DISTRACŢII

A doua zi după întâlnirea de la masa de joc, Jos se găti cu obişnuita lui îngrijire şi eleganţă şi, fără a socoti de trebuinţă să sufle ceva vreunui membru al familiei sale despre întâmplările din seara precedentă, sau să invite societatea la plimbare, ieşi foarte de timpuriu din casă, şi nu peste multă vreme fu văzut făcând cercetări la poarta hotelului „Elefant”.. Din pricina acestor *fêtes,* hotelul era ticsit de lume, mesele de pe trotuar se şi umpluseră de persoane care fumau şi beau slaba bere naţională, saloanele erau într-un nor de fum; iar domnul Jos, după ce întrebă, în felul lui măreţ şi cu nemţeasca lui stângace, despre persoana pe care o căuta, fu îndreptat spre partea cea mai de sus a clădirii, deasupra camerelor de la catul întâi, unde locuiau nişte vânzători ambulanţi care îşi expuneau giuvaericalele şi brocarturile, deasupra

camerelor de la catul al doilea, ocupate de *Vétat-major*[220] al jucătorilor de cărţi, deasupra camerelor de la catul al treilea, unde şedea trupa vestiţilor saltimbanci şi scamatori, şi aşa mai departe, până la chichineţele acelea de sub acoperiş, unde, de-a valma cu studenţii, comis-voiajorii, negustoraşii şi ţăranii veniţi la festivităţi, Becky îşi găsise şi ea un mic cuib, un mic adăpost, aşa de murdar, cum nici unei femei frumoase nu i se mai întâmplase până atunci să-şi ia drept ascunziş.

Becky iubea viaţa aceasta şi se simţea foarte la îndemână cu toată lumea – cu negustorii ambulanţi, cu cartoforii de meserie, cu scamatorii, cu studenţii şi cu toţi ceilalţi. Ea avea o fire avântată, nestatornică, moştenită de la tatăl său şi de la maică-sa, care fuseseră şi unul şi altul boemi din vocaţie, dar datorită şi împrejurărilor; dacă nu era înălţimea-sa lordul, ea putea sta de vorbă şi cu lacheul, şi încă cu cea mai mare plăcere; larma, mişcarea, felul în care beau şi fumau şi tăifăsuiau negustorii ambulanţi evrei, fanfaronada gravă a bieţilor scamatori, conversaţia *sournoise*[221] a clienţilor permanenţi de la masa de joc, cântecele şi ifosele studenţilor şi tot bâzâitul şi zumzetul din cămăruţele acelea de sub acoperiş îi făceau plăcere şi o încântau pe micuţa femeie chiar şi atunci când norocul o părăsea şi nu mai avea cu ce să-şi achite nota de plată. Şi cu atât mai mult îi plăcea tot tărăboiul acesta acuma, când

[220] Statul-major (fr.).
[221] Vicleană (fr.).

punga îi era plină de banii pe care i-i câştigase aseară micul Georgy. Şi când Jos urcă pufăind şi gâfâind cele din urmă trepte, că aproape i se tăiase răsuflarea, când ajunse la ultimul spalier, unde începu să-şi şteargă faţa de sudoare şi mai apoi să caute numărul 92, camera unde i se spusese că va găsi persoana dorită, văzu uşa camerei din faţă, de la numărul 90, deschisă, şi un student cu cizme înalte şi o jachetă murdară tolănit pe pat şi fumând dintr-o pipă lungă; în vreme ce un alt student, cu părul lung şi blond, cu un veston cu găitane, peste măsură de cochet şi de murdar în acelaşi timp, stătea în genunchi în faţa uşii de la numărul 92, implorând-o prin gaura cheii pe persoana dinăuntru.

— Şterge-o! spuse o binecunoscută voce, care-l făcu pe Jos să tresalte de bucurie. Aştept pe cineva; aştept pe bunicul. Nu trebuie să te vadă acolo.

— *Angel Englanderinn*![222] strigă, tot în genunchi, studentul cu zulufii blonzi şi cu un inel mare pe deget. Fie-ţi milă de noi! Trebuie să ne vedem. Şi să iei masa cu mine şi cu Fritz la hanul din parc. O să avem fazani fripţi şi bere tare, budincă cu stafide şi vin franţuzesc. Murim dacă nu primeşti invitaţia!

— Sigur c-o să murim, întări şi tânărul din pat.

Convorbire pe care Jos o auzi în întregime, dar nu pricepu din ea nicio iotă, şi asta pentru temeiul că nu studiase niciodată limba în care era purtată.

---

[222] Înger englezesc! (într-un jargon anglo-german).

— *Newmero Kattervang dooze, si vous plait*[223] întrebă Jos cât putu mai solemn când se simţi în stare să deschidă gura.

— *Quater fang tooce!* spuse studentul, sculându-se repede şi repezindu-se în camera lui, unde zăvorî uşa şi unde Jos îl auzi râzând cu hohote cu prietenul tolănit în pat.

Gentleman-ul din Bengal rămase năuc din pricina unei atare întâmplări, când uşa de la numărul 92 se deschise de la sine şi se arătă micuţul cap şiret şi poznaş al Rebeccăi. Ea îl privi pe Jos.

— Dumneata eşti? rosti ea, ieşind pe coridor. De când te aştept! Stai puţin! Nu intra încă... numai un minut.

În care răstimp ea dosi sub învelitoarea patului un borcan de suliman, o sticlă de rachiu şi o farfurie cu resturi de mâncare. Dădu puţin cu pieptenele prin păr şi în cele din urmă îi îngădui vizitatorului ei să intre.

Becky purta în loc de capot un domino trandafiriu, puţin învechit şi murdar, pătat ici şi colo de pomadă; dar braţele ei frumoase străluceau de albeaţă din mânecile largi ale costumului, bine strâns în jurul mijlocului ei subţire, punând în evidenţă mica şi frumoasa făptură a celei care-o purta. Ea îl luă pe jos de mână şi-l conduse în mansarda ei.

— Intră, spuse ea. Intră şi să stăm de vorbă. Aşază-te pe scaun, şi îi strânse puţintel mâna civilului, apoi, râzând, îl aşeză pe scaun.

Cât despre ea, se aşeză pe pat, nu pe sticlă sau pe

[223] Numărul nouăzeci şi doi, vă rog (în franceză incorectă)

farfurie, puteţi fi siguri de asta, adică nu acolo unde s-ar fi aşezat Jos dacă ar fi ales locul acela; aşa că se aşeză pe pat şi începu să stea de vorbă cu vechiul ei admirator.

— Ce puţin te-ai schimbat... zise, cu o privire de duios interes. Te-aş fi recunoscut dintr-o mie. Ce plăcere, când eşti printre străini, să mai vezi o dată figura generoasă şi cinstită a unui vechi prieten!

Figura generoasă şi cinstită, care, ca să spunem adevărul, avea în momentul acela orice altă expresie în afară de generozitate şi sinceritate, era, dimpotrivă, foarte tulburată şi încurcată. Jos cerceta ciudata şi mica încăpere în care îşi găsise vechea lui dragoste. O rochie atârna deasupra patului, alta spânzura de-un cui bătut în uşă; pălăria acoperea jumătate din oglindă, pe care, de asemenea, stătea şi cea mai drăgălaşă pereche de pantofiori auriţi; un roman franţuzesc zăcea pe măsuţa de lângă pat, alături de-o lumânare, nu de ceară curată, bineînţeles. Becky se gândise s-o ascundă şi pe asta sub cuvertură, dar ea nu vârâse acolo decât mica scufă de hârtie cu care stingea lumânarea când se culca.

— Te-aş fi recunoscut oriunde te-aş fi întâlnit, continuă; o femeie nu uită niciodată anumite lucruri. Iar dumneata ai fost primul bărbat care mi-a atras vreodată privirile!

— Eu am fost acela, e adevărat? întrebă Jos. Ai milă de sufletul meu, Dumnezeule, nu, nu spune asta!

— Când m-am întors cu sora dumitale de la Chiswick, eram aproape o copilă, glăsui Becky... Ce mai face draga de

ea? Oh, ce individ stricat şi mizerabil era bărbatul ei! Şi biata şi scumpa de ea era, bineînţeles, tare geloasă pe mine. Ca şi cum m-aş fi sinchisit câtuşi de puţin de el! când altcineva era cel care... dar nu, să nu vorbim de vremurile acelea vechi. Şi îşi trecu peste gene batista ei cu dantela zdrenţuită. Nu-i straniu să găseşti în locul acesta, continuă ea, o femeie care a trăit într-o lume cu totul diferită? Am avut atâtea supărări şi am fost atât de nedreptăţită, Joseph Sedley; s-au purtat atât de crud cu mine, încât am fost de multe ori la doi paşi de nebunie. N-am puterea să stau liniştită într-un loc, ci trebuie să călătoresc veşnic, fără odihnă şi fără pace. Toţi prietenii mei m-au trădat... toţi! Nu există în toată lumea asta un singur bărbat cinstit. Am fost cea mai credincioasă soţie care-a existat vreodată, deşi m-am măritat cu bărbatul meu de necaz, fiindcă eu pe altcineva... dar să lăsăm asta. Am fost credincioasă, dar el m-a călcat în picioare şi m-a părăsit. Am fost mama cea mai iubitoare. Am avut doar un singur copil, o singură iubire, speranţă şi bucurie, pe care îl purtam în inima mea caldă de mamă, un copil care era viaţa mea toată, rugăciunea mea, binecuvântarea mea, şi ei... ei mi l-au răpit... mi l-au răpit! şi îşi duse mâna la inimă cu un patetic gest de deznădejde, ascunzându-şi pentru o clipă faţa în pernă.

Sticla de rachiu de sub învelitoarea patului se ciocni de farfuria cu resturile de cârnat rece. Erau şi ele, fără îndoială, mişcate de manifestarea unei atât de mari dureri. Max şi Fritz stăteau la uşă, ascultând înmărmuriţi hohotele

şi suspinele doamnei Becky. Jos, de asemenea, era speriat şi foarte impresionat văzându-şi în starea asta vechea lui dragoste. Şi începu, cât ai bate din palme, să-i povestească mica ei istorioară, atât de bine ticluită, de simplă şi de firească, încât era cât se poate de convingătoare auzind-o; şi dacă a existat vreodată un înger în haină albă fugit din cer pentru a fi supus infernalelor maşinaţiuni şi ticăloşii ale diavolilor de aici de pe pământ, apoi era făptura aceasta fără de prihană, martira aceasta nefericită şi neîntinată, care stătea pe pat în faţa lui Jos, pe pat, pe sticla cu rachiu.

Şi cei doi avură o foarte lungă, amicală şi confidenţială convorbire, în decursul căreia Jos Sedley fu pus oarecum la curent, dar într-un fel care nu-l sperie câtuşi de puţin şi nici nu-l jigni, că inima Rebeccăi învăţase să bată pentru prima oară în încântătoarea lui prezenţă; că George Osborne îi făcuse desigur curte, dar zadarnic, ceea ce trezise gelozia Ameliei şi dusese la mica lor neînţelegere; dar că Becky nu-l încurajase niciodată şi în niciun fel pe nefericitul ofiţer, căci ea nu încetase niciodată să se gândească la Jos, şi asta chiar din prima zi în care îl văzuse, deşi, bineînţeles, îndatoririle ei de femeie măritată rămâneau pe primul plan, îndatoriri pe care ea şi le respectase totdeauna, şi le va respecta până în ziua morţii ei, sau până când binecunoscuta şi îngrozitoarea climă în care trăia colonelul Crawley avea s-o elibereze de un jug pe care cruzimea lui **o** făcuse să-l urască.

Jos plecă, convins că Becky era cea mai virtuoasă, după

cum era şi una din cele mai fermecătoare femei şi urzind în mintea lui tot felul de planuri binevoitoare pentru a o ajuta. Persecuţiile acestea trebuiau să ia sfârşit; ea trebuia să se reîntoarcă în societatea a cărei podoabă era. Are să vadă el ce-i de făcut. Trebuia să părăsească camera aceea şi să-şi închirieze o locuinţă tihnită. Amelia trebuia să se ducă s-o vadă şi să se împrietenească din nou cu ea. Are să aibă el grijă de lucrul ăsta şi are să se sfătuiască şi cu maiorul. Ea vărsă sincere lacrimi de recunoştinţă când se despărţi de Jos şi îi strânse mâna când galantul şi rotofeiul *gentleman* se aplecă să i-o sărute pe a ei.

Aşa că Becky îl conduse pe domnul Sedley din mica ei mansardă cu atâta curtenie şi cu atâta graţie, ca şi cum ar fi fost vorba de un palat ale cărui onoruri le făcea; şi după ce acest greoi *gentleman* dispăru pe scări în jos, Max şi Fritz ieşiră din vizuina lor, fumându-şi pipele, şi ea se distră de minune parodiindu-l în faţa lor pe Jos, în timp ce molfăia din pâinea şi cârnatul cel rece şi trăgea câte-o duşcă din rachiul ei favorit.

Jos apăru plin de gravitate la locuinţa lui Dobbin, împărtăşindu-i şi lui emoţionanta istorisire pe care abia o aflase, fără să mai pomenească şi de aventura din seara trecută de la masa de joc. Şi cei doi *gentleman* stătură multă vreme de vorbă şi se sfătuiră asupra celor mai bune mijloace prin care ar fi putut veni în ajutorul doamnei Becky, şi asta în vremea în care ea îşi termina micul ei

clejeuner à la fourchette[224] pe care i-l întrerupsese Jos.

Cum se făcea că Becky poposise în orăşelul acesta? Cum se făcea că n-avea niciun prieten şi călătorea singură? Copiii de şcoală învaţă chiar în prima lor carte de latină că drumul Avernului[225] e foarte uşor de coborât. Să trecem peste această din urmă parte a vieţii sale. Rebecca nu era mai păcătoasă acuma decât fusese în zilele ei cele mai înfloritoare, numai că-i pălise puţintel norocul.

Cât despre doamna Amelia, ea era o femeie cu o fire atât de blajină şi de naivă, că imediat ce auzea despre cineva că e nenorocit, inima i se înduioşa pe dată, fiind alături de cel năpăstuit; şi cum nu păcătuise niciodată nici cu gândul şi nici cu fapta, ea nu simţea repulsia aceea faţă de viciu care caracterizează pe moraliştii deosebit de pricepuţi în materie. Dacă ea copleşea cu bunăvoinţă şi complimente pe toţi cei din jurul ei, dacă cerea iertare tuturor slujitorilor că i-a stingherit sunându-i, dacă cerea scuze unui băiat de prăvălie care-i arăta o bucată de mătase, sau saluta pe-un măturător de stradă, complimentându-l în acelaşi timp asupra curăţeniei de pe strada respectivă, şi aproape că era în stare de oricare din aceste prostii, e sigur că faptul de-a se gândi la o veche cunoştinţă pe care a lovit-o nenorocirea trebuia să-i înmoaie inima; ea n-ar fi putut îndura ideea că cineva, şi

---

[224] Gustare frugală (fr.)

[225] Lacul Avernus din Italia, care emana vapori de sulf, era socotit în antichitate locul pe unde se cobora în infern.

fără niciun fel de vină, e nefericit. O lume pusă sub o legislaţie după modelul ei n-ar fi fost un loc prea recomandabil de locuit; dar nu există multe femei de felul acesta, cel puţin nu printre-cele care au un rol în conducerea lumii acesteia. Această doamnă, cred, ar fi desfiinţat toate închisorile de pe lume, pedepsele, cătuşele, bicele, sărăcia, bolile şi foametea; era o creatură atât de inimoasă, încât – trebuie s-o mărturisim – era în stare să uite chiar şi o jignire de moarte.

Când maiorul află de la Jos despre aventura sentimentală a acestuia din urmă, trebuie să recunoaştem că el nu fu tot atât de impresionat ca *gentleman*-ul din Bengal. Ci, dimpotrivă, tulburarea lui era cauzată de-un sentiment cu totul opus; Dobbin făcu uz de o scurtă, dar improprie expresie cu privire la o biată femeie ajunsă la strâmtoare, întrebând pur şi simplu: „Iar a ieşit la lumină destrăbălata aia mică?” El nu avusese niciodată nici cea mai mică simpatie faţă de ea; şi niciun fel de încredere; şi asta chiar din primul moment, când ochii ei verzi l-au privit şi apoi l-au ocolit.

— Diavolul ăsta mic stârneşte numai nenorociri oriunde s-ar afla, spuse cu îndrăzneală maiorul. Cine ştie ce fel de viaţă a dus şi ce învârte pe-aici şi de ce e singură? Să nu-mi vorbeşti mie de persecuţii şi de duşmani; o femeie cinstită e înconjurată totdeauna de prietene, şi nu se desparte niciodată de familia ei. De ce şi-a părăsit bărbatul? Poate să fi fost el o secătură şi un stricat, aşa cum spui tu. Toată

viaţa lui a fost aşa. Îmi aduc bine aminte de escrocul acela şi de felul în care obişnuia să-l trişeze şi să-l jumulească pe bietul George. Mi se pare, de altfel, că a fost un scandal în toată regula când s-a despărţit de nevastă-sa. Parcă mi-a ajuns şi mie la ureche ceva în privinţa asta... exclamă maiorul Dobbin, care nu da de obicei atenţie palavrelor, şi pe care Jos încercă în zadar să-l convingă că doamna Becky era, în toate privinţele, o femeie nedreptăţită şi plină de virtuţi.

— Bine, bine; s-o întrebăm şi pe doamna George, îşi dădu cu părerea iscusitul diplomat, care era maiorul. Să mergem s-o consultăm şi *pe ea.* Cred, în tot cazul, că eşti de acord că *ea* e un judecător drept şi că ştie ce este de făcut în asemenea chestiuni.

— Hm! Ţi-ai şi găsit pe cine! răspunse Jos, care se întâmpla să nu fie în termeni de prea mare amiciţie cu sora lui.

— De ce vorbeşti aşa? Pe dumnezeul meu, domnule, ea e cea mai cumsecade femeie pe care-am întâlnit-o vreodată! sări maiorul. Eu zic să mergem numaidecât şi s-o întrebăm dacă trebuie sau nu s-o vizităm pe doamna Crawley, iar eu mă voi supune verdictului ei.

Adevărul este că acest nesuferit şi viclean maior era convins, în sinea lui, că avea să câştige. Îşi aducea aminte că Emmy fusese pe vremuri grozav de geloasă, şi pe bună dreptate, pe Rebecca, şi că nu-i pomenea niciodată numele fără să se înfioare. O femeie geloasă, îşi spunea Dobbin, nu

iartă niciodată. Şi aşa se făcu că cei doi trecură strada la doamna Osborne, pe care-o găsiră cântând, cu multă mulţumire, bucata muzicală pe care i-o preda *madame* Strumpff.

După ce numita doamnă plecă, Jos deschise discuţia cu obişnuita lui beţie de cuvinte.

— Amelia, draga mea, glăsui el, mi s-a întâmplat cea mai extraordinară... da, jur pe Dumnezeu, cea mai extraordinară aventură... o veche prietenă... da, o foarte bună şi veche prietenă de-a ta, pot spune că din vremuri de demult, a sosit tocmai în localitate, şi mi-ar face plăcere să te duci s**-o vezi!**

— S-o văd... răspunse Amelia. Care prietenă? Domnule maior Dobbin, nu-mi rupe foarfecele, te rog!

Maiorul le tot învârtea împrejurul lănţişorului cu care erau legate, aşa cum atârnau, de obicei, de mijlocul stăpânei lor, punându-şi prin asta în mare primejdie ochii.

— E o femeie pe care eu personal o detest din toată inima, spuse maiorul, cu arţag, şi pe care nici dumneata n-ai vreun motiv special s-o iubeşti.

— E Rebecca, sunt sigură că-i Rebecca! zise Amelia, roşind şi tulburându-se foarte.

— Ai dreptate; ai întotdeauna dreptate, răspunse Dobbin.

Bruxelles, Waterloo, timpuri de demult, tare de demult, dureri, necazuri, amintiri se năpustiră iarăşi în blajina inimă a Ameliei, unde iscară o tulburare de nespus.

— N-am s-o văd, continuă Emmy. N-am să pot!

— Ţi-am spus doar, i se adresă Dobbin lui Jos.

— E foarte nenorocită şi... nici nu ştii ce nenorocită e, stărui Jos. E foarte săracă şi absolut singură pe lume; şi a fost bolnavă... extrem de bolnavă, iar escrocul acela de bărbat al ei a părăsit-o.

— Ah! exclamă Amelia.

— N-are pe nimeni pe lume, continuă Jos, nu fără dibăcie, şi credea că se poate bizui pe tine. E aşa de nenorocită, Emmy! Era cât pe-aci să înnebunească de durere. Povestirea ei m-a impresionat nemaipomenit de mult, pe cuvântul şi pe cinstea mea că m-a impresionat, şi pot să vă spun că niciodată n-a răbdat cineva mai cu seninătate asemenea crudă prigoană! Familia ei s-a purtat cu multă cruzime faţă de ea.

— Biata femeie... rosti Amelia.

— Şi dacă nu-şi poate găsi nicio prietenă, spunea că n-are s-o mai ducă mult timp, continuă Jos, cu **o** voce slabă şi tremurătoare. Doamne sfinte! ştii c-a încercat să se sinucidă? Are totdeauna la îndemână o doză de laudanum... am văzut sticla în camera ei... o cămăruţă îngrozitor de nenorocită, la un hotel de mâna a treia, „Elefantul”, tocmai la mansardă. Am văzut-o cu ochii mei.

Asta nu păru s-o impresioneze pe Emmy. Prinse chiar să zâmbească. Poate că şi-l închipuia pe Jos cum urca gâfâind scările.

— E pur şi simplu doborâtă de durere, reluă el. E

înspăimântător să auzi câte a putut îndura femeia asta. Avea un băieţel de vârsta lui George.

— Da, da, parcă-mi amintesc... observă Emmy. Şi pe urmă?

— Cel mai frumos copil ce s-a văzut vreodată, spuse Jos, care era foarte gras şi uşor impresionabil şi fusese tare mişcat de istorisirea înşirată de Becky. Un înger, în toată puterea cuvântului, care îşi adora mama. Sceleraţii i l-au smuls din braţe în timp ce micuţul urla, şi nu i-au mai dat niciodată voie să-l vadă.

— Dragă Joseph, strigă Emmy, sărind în sus ca arsă, să mergem la ea numaidecât! şi alergă alături în dormitor, îşi puse în mare grabă pălăria, ieşi cu şalul pe braţ şi-i porunci lui Dobbin s-o urmeze.

Maiorul o însoţi şi-i puse şalul pe umeri – era un caşmir alb, pe care i-l adusese chiar el din India. Dobbin văzu că nu mai era nimic de făcut decât s-o asculte; şi Amelia îl luă de braţ şi porniră.

— La numărul 92, sus, după patru rânduri de scări, zise Jos, poate nu tocmai bucuros să le mai urce încă o dată, şi se aşeză la fereastra dormitorului lui, care domina piaţa în care se găsea hotelul „Elefant”, şi urmări cum perechea taie piaţa.

Fu mare noroc că-i văzu şi Becky de la mansarda ei; căci ea şi cu cei doi studenţi mai flecăreau şi mai râdeau încă acolo sus şi făceau fel de fel de glume pe socoteala înfăţişării bunicului Rebeccăi – la a cărui sosire şi plecare

asistaseră şi tinerii aceia – dar doamna Crawley avu timp să-i expedieze şi să-şi pună odăiţa în ordine mai înainte ca patronul hotelului „Elefant” – care ştia că doamna Osborne se bucura de mare favoare la luminata curte şi-i arătă, ca urmare, un deosebit respect – să-i conducă pe scări până sus la mansardă, îmbărbătându-i, pe *milady* şi pe *Herr* maior, în timp ce urcau.

— Scumpă doamnă, scumpă doamnă! strigă hotelierul, bătând la uşa Rebeccăi; în ajun îi spunea *madame* şi era departe de a se purta politicos cu ea.

— Cine-i? întrebă Becky, scoţându-şi capul afară, şi dădu un ţipăt uşurel: în faţa ochilor ei stăteau Emmy, tremurând toată, şi Dobbin, maiorul cel înalt, cu bastonul lui.

Acesta era numai ochi şi urechi şi privea cu mult interes scena; dar Emmy se repezi cu braţele deschise către Rebecca; şi în acel moment o iertă, şi o îmbrăţişă, şi o sărută din toată inima. Ah, biată păcătoasă, când au mai fost buzele tale atinse vreodată de-o sărutare aşa de curată?

CAPITOLUL LXVI

AMANTIUM IRAE[226]

[226] Supărările îndrăgostiţilor (lat.).

Firea generoasă şi bună a Ameliei păru că o mişcă chiar şi pe o nemernică aşa de înrăită ca Becky. Ea răspunse La mângâierile şi la cuvintele binevoitoare ale Ameliei prin ceva care semăna foarte mult cu recunoştinţă şi cu o emoţie care, dacă nu era de lungă durată, era cel puţin pentru moment sinceră. Povestea în legătură cu copilul, „smuls din braţele ei în timp ce urla”, era o lovitură foarte dibace. Prin această sfâşietoare nenorocire îşi recâştigă Becky prietena, şi putem fi siguri că tocmai acesta fu cel dintâi subiect pe care biata, naiva şi mica noastră Emmy începu să-l dezbată cu proaspăt regăsita ei cunoştinţă. Şi va să zică ţi-au răpit copilul iubit? izbucni prostuţa noastră. Ah, Rebecca. Biata şi scumpa mea prietenă, ce chinuri trebuie să înduri! Eu ştiu ce înseamnă să-ţi pierzi băiatul, şi sunt cu tot sufletul alături de mamele cărora li s-a întâmplat una ca asta. Dar roagă-te lui Dumnezeu, şi are să-ţi fie înapoiat, aşa după cum providenţa cea milostivă, cea peste măsură de milostivă, mi l-a dat înapoi şi pe-al meu!

— Copilul, copilul meu? Oh, da, am suferit îngrozitor de mult... mărturisi Becky, poate că nu fără oarecare mustrări de conştiinţă.

Faptul că era silită să înceapă chiar din primul moment cu minciuni drept răspuns la o asemenea încredere şi sinceritate o făcea să nu se simtă nicidecum la îndemână. Dar, din nenorocire, aşa se întâmplă totdeauna când o apuci pe drumul unor astfel de înşelăciuni. Când eşti obligat

să scorneşti o minciună, ca să zicem aşa, trebuie să scorneşti numaidecât o a doua, care s-o întărească pe cea dintâi, şi în felul acesta maldărul de minciuni pe care îl pui în circulaţie creşte în mod inevitabil, după cum sporeşte în fiecare zi şi primejdia de-a fi dat de gol.

— Am suferit îngrozitor, continuă Becky (sper să nu se aşeze pe sticlă), când mi l-au luat; credeam c-am să mor; dar, din fericire, am avut o congestie cerebrală, în timpul căreia doctorul mă şi condamnase, dar... dar m-am refăcut... şi... şi iată-mă săracă şi fără niciun prieten.

— Câţi ani are? întrebă Emmy.

— Unsprezece, răspunse Becky.

— Unsprezece?! se miră cealaltă. Cum, doar s-a născut în acelaşi an cu George, care are...

— Ai dreptate! strigă Becky, care, de fapt, nu mai ştia nimic în legătură cu vârsta micului Rawdon. Durerea m-a făcut să uit atâtea lucruri, draga mea Amelia! M-am schimbat foarte mult; uneori sunt aproape nebună. Avea unsprezece ani când mi l-au luat. Dumnezeu să binecuvânteze faţa lui cea scumpă... de atunci nu l-am mai văzut niciodată!

— Era blond, sau brun? întrebă acea absurdă şi micuţă Emmy. Arată-mi o şuviţă din părul lui!

Rebeccăi îi veni aproape să râdă de atâta candoare.

— Nu acuma, draga mea... altă dată, când are să-mi sosească bagajul de la Leipzig, de unde am venit, şi am să-ţi mai arăt şi un mic portret de-al lui, pe care l-am făcut în

zile mai fericite!

— Săraca de tine, săraca de tine! spuse Emmy. Cât de recunoscătoare, cât de recunoscătoare trebuie să fiu atuncea eu!

(Deşi eu mă îndoiesc că acest exerciţiu de pietate cu care ne-a deprins sexul frumos în copilăria noastră, să fim adică recunoscători din pricină că suntem mai fericiţi ca alţii, ar fi un exerciţiu foarte conform cu principiile religiei).

Apoi ea începu să se gândească, după cum îi era obiceiul, că fiul ei e cel mai frumos, cel mai bun şi cel mai isteţ băiat din toată lumea.

— Ai să-l vezi pe Georgy al meu, spuse Emmy, socotind că nimic n-ar putea-o mângâia mai mult pe Becky decât lucrul acesta.

Şi cele două femei continuară să sporovăiască pe tonul acesta un ceas şi mai bine, în care timp Becky avu prilejul să-i servească noii sale prietene o amplă şi completă versiune a istoriei vieţii sale particulare. Îi spuse că mariajul cu Rawdon Crawley fusese privit totdeauna de membrii familiei cu sentimente de totală ostilitate; că *lady* Jane, cumnata ei (o femeie tare vicleană), îl aţâţase pe Rawdon împotrivă-i, că el legase anumite prietenii dubioase, care îl înstrăinaseră de ea; dar că îndurase totul – sărăcia, lipsa de consideraţie, răceala din partea fiinţei celei mai iubite – îndurase totul de dragul copilului; şi cum că, în cele din urmă şi din pricina celei mai îngrozitoare jigniri, fusese silită să ceară separarea de soţ, atunci când mizerabilul,

nemaiavând niciun fel de scrupul, îi ceru să-şi jertfească onoarea pentru ca el să poată obţine un post cu ajutorul unui om atotputernic şi foarte sus pus, dar cu desăvârşire imoral, marchizul de Steyne, e adevărat! Ce monstru îngrozitor!

Becky povesti această parte a vieţii sale – bogată în evenimente – cu cea mai desăvârşită gingăşie feminină, jucând la perfecţie rolul virtuţii ultragiate. Silită, din pricina acestei jigniri, să părăsească acoperământul soţului ei, laşul a urmărit-o cu răzbunarea, răpindu-i copilul. Şi aşa s-a făcut, spuse Becky, că a ajuns o vagabondă, săracă, fără niciun sprijin, fără prieteni, o biată femeie nenorocită.

Emmy, aşa cum îşi pot cu uşurinţă închipui toţi cei care îi cunosc firea, dădu întru totul crezare acestei povestiri, relatată cu lux de amănunte. Ea se cutremură de indignare auzind în ce fel se purtaseră mizerabilul de Rawdon şi desfrânatul de Steyne. Iar ochii îi scăpărau de indignare la fiecare cuvânt prin care Becky descria persecuţiile pe care le suferise din partea aristocratelor sale rubedenii şi felul în care o părăsise bărbatul. (Becky nu-l ocăra. Ea vorbea mai degrabă cu părere de rău decât cu mânie. Atâta numai că îl iubise peste măsură de mult; şi nu era oare el tatăl băiatului ei?) Iar în ceea ce priveşte scena despărţirii de copil, în timp ce Becky povestea, Emmy se ascunse aproape cu totul în batistă, aşa încât desăvârşită şi micuţa tragediană trebuie să fi fost încântată văzând efectul pe care jocul ei îl producea asupra auditoriului.

În timp ce doamnele erau cufundate în conversaţie, permanenta escortă a Ameliei, maiorul (care, fireşte, nu dorea să le tulbure convorbirea şi care se plictisi să tot patruleze pe podeaua scârţâitoare a îngustului coridor al cărui tavan îl ştergea cu vârful pălăriei), coborî la parterul hotelului, în salonul cel mare, pe care-l frecventau toţi clienţii „Elefantului”, şi de unde pornea şi scara. Încăperea respectivă e veşnic înecată în fum de tutun şi stropită din belşug cu bere. Pe o masă murdară zac zeci de sfeşnice la fel de murdare, cu lumânări de seu pentru locatari, ale căror chei stau atârnate, la şir, deasupra lumânărilor. Emmy trecuse roşind prin camera aceea în care erau adunaţi tot felul de oameni: vânzători de mănuşi din Tirol şi negustori de pânzeturi de pe malul Dunării, cu boccelele lor alături; studenţi care-şi împrospătau forţele cu pâine cu unt şi cu mezeluri; trântori care jucau cărţi sau domino pe mese murdare şi năclăite de bere; saltimbanci care-şi potoleau setea între numerele spectacolelor pe care le dădeau; într-un cuvânt, întreg *fumum* şi *strepitus*[227] al unui han german în zi de bâlci. Chelnerul aduse şi maiorului o stacană de bere, ca un lucru de la sine înţeles; şi maiorul îşi scoase o ţigară de foi şi-şi amăgi vremea cu această plantă vătămătoare şi cu un ziar, până ce aveau să-l reclame iarăşi îndatoririle lui cavalereşti.

Max şi Fritz coborâră şi ei numaidecât, cu şepcile pe-o ureche, cu pintenii zdrăngănind, cu pipele lor splendide

[227] Fumul şi zgomotul (lat.).

împodobite cu pajuri şi cu fel de fel de ciucuri, îşi agăţară cheia la numărul 90 şi cerură o porţie de pâine cu unt şi bere. Cei doi se aşezară lângă maior şi atacară o conversaţie din care maiorul nu se putu reţine să nu asculte o bună parte. Vorbiră mai cu seamă despre *Fiichs*[228] şi *Philister*[229] şi despre duelurile şi chiolhanurile de la Universitatea din vecinătate, „Sehoppenhausen”, din care vestit centru de cultură tocmai sosiseră şi ei în *Eilwagen*[230] împreună cu Becky, după cât se părea, pentru a fi de faţă la serbările nupţiale din Pumpernickel.

— Mica englezoaică pare a fi *en bays de gonnoisance*[231], glăsui Max, care ştia franţuzeşte, către camaradul său Fritz. După ce-a plecat bunicul cel gras, a venit o compatrioată drăguţă. Le-am auzit pe amândouă flecărind şi smiorcăindu-se în camera femeiuştii noastre!

— Trebuie să luăm câteva bilete pentru concertul ei, zise Fritz. Ai ceva parale, Max?

— Fii serios! răspunse acesta. Concertul e un concert *în nuhibas*[232]. Hans pretinde că ea a anunţat unul şi la Leipzig; şi băieţii au cumpărat o mulţime de bilete. Dar ea a şters-o fără să cânte. Spunea ieri în diligenţă că i s-a îmbolnăvit pianistul la Dresda. Şi credinţa mea e că habar n-are să cânte; vocea ei scârţâie la fel ca şi a ta. Oh, tu, cel mai

---

[228] Denumire dată în Germania studenţilor din anul I.
[229] Burtă-verde, filistin (germ.).
[230] Diligenţă (germ.).
[231] Printre cunoştinţe (în franceză incorectă).
[232] Nori (în ger.).

vestit băutor de bere!

— Scârţâie al naibii! Tot o aud pe fereastră încercând o *schrecklich*[233] baladă englezească, intitulată *De rose upon de Balgony!*[234]

— Cântecul şi băutura nu fac casă bună, observă Fritz cel cu nasul roşu, care prefera, evident, cea de-a doua distracţie. Nu, să nu cumperi nici măcar un singur bilet. Aseară a câştigat o mulţime de bani la *„trente-et-quarante”*. Am văzut-o cu ochii mei; a pus pe un băieţel englez să joace pentru ea. O să cheltuim şi noi bani acolo sau la teatru, sau o s**-o** tratăm cu vin franţuzesc şi coniac la „Aurelius Garden”, dar de bilete nici nu poate fi vorba! N-am dreptate? Ei, mai luăm o stacană de bere? Şi după ce îşi înecară rând pe rând mustăţile lor blonde în băutura aceea leşinată, începură să şi le răsucească şi apoi porniră să se grozăvească prin bâlci.

Maiorul, care-i văzuse punând cheia de la numărul 90 în cuiul ei şi auzise şi conversaţia celor doi filfizoni universitari, înţelese că vorbeau despre Becky. „Mica drăcoaică se ţine iar de vechile şotii”, îşi spuse şi zâmbi la amintirea vremurilor vechi, când fusese şi el martor la deznădăjduitul ei flirt cu Jos şi la caraghiosul sfârşit al acelei aventuri. El şi cu George râseseră deseori de întâmplarea asta până târziu de tot, când, la câteva săptămâni după căsătoria lui George, fu şi acesta prins în mrejele micuţei

[233] Groaznică (germ.).
[234] *Trandafirul de pe balcon* (în engleză incorectă).

Circe[235] cu care avu o legătură pe care e aproape sigur că prietenul său o bănuia, dar prefera s-o ignoreze. William era mult prea jignit şi timid ca să cerceteze acest ruşinos mister, deşi o dată, şi cu mustrări de conştiinţă, bineînţeles, George făcuse aluzie la aventura aceasta. Era în dimineaţa bătăliei de la Waterloo, în timp ce prietenii stăteau împreună în faţa companiilor lor puse în linie de bătaie, cercetând pâlcurile negre ale francezilor care acopereau înălţimile din faţă, pe când ploaia se cernea necontenit. „M-am vârât într-o încurcătură idioată cu o femeie, spuse George. Îmi pare bine că am primit ordinul de plecare. Dacă mă curăţ, sper că Emmy n-are să afle niciodată despre povestea asta. De-ar fi dat Dumnezeu să n-o fi început niciodată!” Lui William îi plăcea să se gândească – şi deseori o mângâiase pe biata văduvă a lui George cu această povestire – că Osborne, după ce şi-a părăsit soţia şi după atacul de la Quatre Bras, din prima zi, i-a vorbit cu multă seriozitate şi dragoste camaradului său despre tatăl şi despre soţia sa. Asupra lucrurilor acestora William stăruise de asemenea cu multă tărie în convorbirea pe care-o avusese cu bătrânul Osborne; şi putuse, în felul acesta, împăca pe tată cu memoria fiului său tocmai către sfârşitul vieţii bătrânului.

„Aşadar, diavolul ăsta îşi ţese şi-acuma intrigile, îşi spuse William. Aş vrea să fie la o sută de mile depărtare de-

[235] În Odiseea ea este frumoasa vrăjitoare care transformă în fiare pe cei ce-i calcă pământul.

aici! Aduce nenorocire oriunde se arată”. Şi îşi continuă prorocirile acestea şi seria aceasta de gânduri supărătoare stând cu capul în mâini şi cu *Pumpernickcl Gazette* de săptămâna trecută necitită sub nas, când cineva îl bătu uşor pe umăr cu o umbrelă şi, când îşi ridică privirea, dădu cu ochii de doamna Amelia.

Femeia aceasta avea o specialitate în a-l tiraniza pe maiorul Dobbin (căci până şi omul cel mai neajutorat va domina şi el pe cineva), poruncindu-i când să plece, când să vină, trimiţându-l sau să-i aducă sau să-i ducă ceva, ca şi cum ar fi fost un câine de Newfoundland. Şi maiorului îi plăcea, ca să zicem aşa, să sară şi în apă când ea spunea: „Hai, Dobin!” şi să păşească în urma ei ducându-i geanta în gură. Istorisirea aceasta nu şi-a atins câtuşi de puţin scopul dacă cititorul n-a priceput până acum că maiorul era un papă-lapte.

— De ce nu m-ai aşteptat, domnule, să mă întovărăşeşti la coborâtul scărilor? întrebă ea, clătinând uşurel din cap şi făcând cea mai batjocoritoare reverenţă.

— Nu puteam sta pe coridor, răspunse el cu o privire comic de rugătoare şi, încântat să-i dea braţul şi s-o scoată din locul acela îngrozitor şi din fumăraia aceea, ar fi fost în stare să plece fără să-şi aducă aminte de chelner, dacă tânărul n-ar fi alergat după el, şi nu l-ar fi oprit pe pragul hotelului, cerându-i să plătească berea, pe care nici n-o consumase măcar.

Emmy începu să râdă şi-i spuse că-i un zăpăcit care vrea

s-o ia din loc fără să plătească; şi adevărul este că făcu şi câteva glume care se potriveau de minune cu întâmplarea şi cu berea blondă. Ea era foarte însufleţită şi bine dispusă şi străbătu nespus de vioaie piaţa. Dorea să-l vadă numaidecât pe Jos. Maiorul râdea de impetuoasa afecţiune pe care o manifesta doamna Amelia: căci de obicei momentele când ea dorea să-şi vadă „numaidecât" fratele nu erau prea dese.

Îl găsiră pe civil în salonul lui de la primul etaj; se plimbase tot timpul prin cameră, rozându-şi unghiile şi uitându-se de partea cealaltă a pieţei, la hotelul „Elefant", de cel puţin o sută de ori de-un ceas încoace, în timp ce maiorul bătea darabana pe mesele murdare din salonul comun de la parter. În ceea ce îl privea pe Jos, era şi el tot atât de nerăbdător s-o vadă pe doamna Osborne.

— Ei? întrebă el.

— Biata şi draga de ea, cât a mai pătimit! Glăsui Emmy

— Doamne-Dumnezeule! Ai dreptate! răspunse Jos, dând din cap, aşa că obrajii îi tremurau ca o gelatină.

— Ar putea sta în camera lui Payne, care poate să doarmă şi sus, continuă Emmy.

Payne era o taciturnă şi tânără englezoaică, slujitoarea personală a doamnei Osborne şi căreia valetul – după cum îi era datoria – îi făcea curte şi pe care Georgy obişnuia s-o „amuze" îngrozind-o cu poveşti despre hoţii nemţi şi despre strigoi. Ea îşi trecea în mare parte timpul bombănind, servindu-şi stăpâna şi dându-şi pe faţă intenţia de-a se

reîntoarce chiar în dimineaţa următoare în satul ei natal din Clapham.

— Ar putea locui în camera lui Payne, spuse Emmy.

— Cum adică, nu cumva vrei să spui că ai de gând s-o aduci pe femeia aceea aici *în casă?* sări ca ars maiorul.

— Fireşte că avem, răspunse Amelia cu aerul cel mai nevinovat din lume. Nu te înfuria şi nu distruge mobilierul, domnule maior Dobbin. Fireşte că avem de gând s-o aducem aici.

— Fireşte, dragul meu, întări şi Jos.

— Biata nenorocită, după câte-a îndurat... continuă Emmy. Oroarea aceea de bancher care dă faliment şi o ia la sănătoasa; soţul ei – mizerabilul acela păcătos – care-o părăseşte şi îi ia şi copilul (aici ea îşi încleştă pumnii mici şi şi-i proiectă înainte într-o atitudine foarte ameninţătoare, aşa că maiorul fu încântat să vadă o amazoană aşa de cutezătoare), sărăcuţa de ea! cu totul singură şi forţată să dea lecţii de canto ca să-şi câştige pâinea... şi să n-o aducem aici!

— Ia lecţii de canto, draga mea doamnă George, exclamă maiorul, dar n-o aduce în casă! Nu face una ca asta, te implor!

— Ei, asta-i! zise Jos.

— Dumneata, care-ai fost întotdeauna bun şi blând... care obişnuiai să fii, în orice caz! Mă uimeşti, domnule maior William! exclamă Amelia. Ei bine, când trebuie să-i vii în ajutor dacă nu atunci când e în starea asta de plâns?

Acuma e momentul să-i facem şi noi un bine. Cea mai veche prietenă pe care-am avut-o vreodată, şi să nu...

— Nu ţi-a fost întotdeauna prietenă, Amelia! zise maiorul, căci era peste măsură de mânios.

Aluzia asta era mult prea mult pentru Emmy, care, ţintuindu-l pe maior drept în faţă, cu cruzime aproape, îi strigă:

— Să-ţi fie ruşine, domnule maior Dobbin! şi după ce îl lovi în felul acesta, ieşi din cameră cu un aer cât se poate de maiestuos şi închise cu putere uşa în urma ei şi a demnităţii ultragiate.

„Să facă aluzie la una ca *asta!* îşi zise după ce trânti bine uşa. Ah, câtă cruzime din partea lui, să-mi aducă aminte de asemenea lucru... şi îşi ridică privirea spre portretul lui George, care atârna în camera ei, ca de obicei, cu portretul băiatului dedesubt. Câtă cruzime din partea lui! Dacă eu am uitat, era oare nevoie să-mi aducă el aminte? Nu! Şi doar din gura lui am aflat cât de oarbă şi de neîntemeiată era gelozia mea şi că tu erai nevinovat... oh, da, erai cu totul nevinovat, sfântul meu din ceruri!”

Măsură odaia în lung şi în lat tremurând de indignare. Se duse şi se sprijini de tăblia scrinului deasupra căruia atârna portretul lui George şi se uită şi se răsuită la el. Ochii lui păreau că o privesc cu o mustrare din ce în ce mai adâncă. Şi vechile şi dragile amintiri ale acelui scurt început de iubire o năpădiră din nou. Rana pe care anii abia o cicatrizaseră sângera iarăşi, şi, vai, cât de dureros! Ea nu

putea îndura mustrările soţului ei, care stătea acolo în faţă-i. Şi nu putea fi nimic adevărat. Nimic, absolut nimic.

Bietul Dobbin; bietul şi bunul William! Cuvântul acela nefericit dărâmase opera atâtor ani, îndelungatul şi trudnicul edificiu de o viaţă întreagă, clădit din dragoste şi statornicie, dar înălţat pe temelii mult prea ascunse şi misterioase, în care zăceau îngropate pasiuni, lupte fără de număr, sacrificii neştiute, un singur şi neînsemnat cuvânt fu rostit, şi minunatul palat al speranţei se prăbuşi, un singur cuvânt, şi pasărea pe care toată viaţa lui încercase s-o ademenească îşi luă zborul!

Deşi pricepuse, din privirile Ameliei, că se produsese o criză teribilă, totuşi William continuă să-l roage pe Jos Sedley, şi în termenii cei mai energici, să se păzească de Rebecca; şi să-l implore cu înfocare, cu frenezie aproape, să nu care cumva s-o primească în casă. Îi ceru domnului Sedley să culeagă cel puţin câteva informaţii asupra ei şi îi povesti cum aflase că ea se înhăitase cu nişte cartofori şi nişte oameni cu reputaţie îndoielnică; îi arătă tot răul pe care-l făcuse ea pe vremuri; cum, împreună cu Crawley, îl ruinase pe bietul George; şi cum se despărţise de bărbatul ei, după propria ei mărturisire, şi probabil pentru motive serioase. Ce tovarăşă primejdioasă ar fi fost ea pentru sora lui, care nu cunoştea nimic din faţa cea adevărată a vieţii. William îl imploră pe Jos, cu toată elocvenţa de care era în stare şi cu mult mai multă energie decât era obişnuit să cheltuiască acest blajin *gentleman,* să o îndepărteze pe

Rebecca de sub acoperişul casei lui.

Dacă el ar fi fost mai puţin violent, sau ceva mai dibaci, ar fi reuşit să se facă ascultat de Jos; dar civilul era oarecum gelos de aerele de superioritate pe care maiorul şi le lua faţă de el, aşa îşi închipuia Jos (păreri pe care le împărtăşise şi domnului Kirsch, valetul, ale cărui note de cheltuieli i le controlase tot timpul acestei călătorii maiorul Dobbin şi care fu întru totul de partea stăpânului său), aşa că începu un furtunos discurs în legătură cu competenţa lui în a-şi apăra onoarea, cu dorinţa lui ca Dobbin să nu se amestece în ceea ce nu-l priveşte şi, în fine, cu intenţia de-a nu mai îndura de-acum înainte jugul maiorului, când convorbirea – cam lungă şi cam vijelioasă – luă sfârşit în modul cel mai nevinovat cu putinţă prin sosirea doamnei Becky adică, urmată de un hamal de la hotelul „Elefant”, încărcat cu foarte sărăcăciosul ei bagaj.

Ea îşi salută gazda cu multă şi respectuoasă afecţiune şi destul de sec, deşi amical, pe maiorul Dobbin, care, după cum o înştiinţă numaidecât instinctul ei, îi era duşman şi o vorbise de rău; iar mişcarea şi zarva iscate de sosirea Rebeccăi o scoaseră şi pe Amelia din cameră. Emmy se repezi şi-şi îmbrăţişă musafira cu cea mai mare căldură, pe când maiorului nu-i dădu niciun fel de atenţie, în afară de o privire mânioasă, cea mai nedreaptă şi mai dispreţuitoare privire care apăruse poate vreodată pe faţa acelei biete şi micuţe femei de când se ştia pe lume. Dar în adâncul sufletului Amelia nutrea anumite simţăminte care-o

îmboldeau să fie supărată pe el. Iar Dobbin, indignat mai mult de nedreptate decât de înfrângere, plecă, făcându-i o închinăciune la fel de semeaţă ca şi reverenţa ucigătoare cu care micuţa femeie găsi de cuviinţă să-şi ia rămas bun de la el.

După ce maiorul îi părăsi, Emmy se arătă deosebit de vioaie şi de iubitoare faţă de Rebecca şi, forfotind prin camere, îşi instală musafira în încăperea pe care i-o destinase, cu o nerăbdare şi o agerime rar întâlnite la blajina şi mica noastră prietenă. Dar când e vorba să se comită o nedreptate, mai ales de către oamenii slabi de înger, e mai bine să fie făcută repede de tot; iar Emmy îşi spunea că prin purtarea ei dădea dovadă de credinţă, respect şi veneraţie faţă de memoria răposatului căpitan Osborne.

Georgy veni şi el la ora mesei, după ce fusese la serbări, şi găsi tot patru tacâmuri, ca de obicei: dar locul maiorului Dobbin era ocupat de o doamnă.

— Ei! Dar unde-i Dob? întrebă tânărul *gentleman,* fără să se sinchisească de modul în care se exprimă, aşa cum făcea de obicei.

— Mi se pare că maiorul Dobbin mănâncă în oraş, răspunse mama, şi trăgându-şi copilul spre ea, îl sărută de câteva ori, îi îndepărtă părul de pe frunte şi îl prezentă doamnei Crawley. Băiatul meu, Rebecca, zise doamna Osborne, ca şi cum ar fi spus: „Mai are oare pereche pe lume?”

Becky se uită la el extaziată şi îi strânse foarte afectuos mâna.

— Dragul de el, spuse, ce bine seamănă cu... Emoţia o împiedică însă să-şi termine fraza.

Dar Amelia înţelese, ca şi cum Becky şi-ar fi dus gândul până la capăt, că biata femeie se gândea la copilul ei adorat. Tovărăşia prietenei sale alină până în cele din urmă durerea doamnei Crawley, căci mâncă cu cea mai mare poftă.

În timpul mesei, Rebecca avu prilejul să vorbească de mai multe ori, în vreme ce Georgy era numai ochi şi urechi. La desert, Emmy se duse să supravegheze anumite treburi domestice; Jos stătea în fotoliul lui încăpător şi moţăia deasupra revistei *Galignani*; Georgy şi noua-sosită stăteau unul lângă celălalt; el continuase s-o cerceteze de mai multe ori, ca şi cum o cunoştea, şi, în cele din urmă, punând pe masă spărgătorul de nuci, spuse:

— Aş vrea să vă întreb ceva.

— Ei, ce-i? întrebă Becky râzând.

— Dumneavoastră sunteţi doamna aceea mascată pe care am văzut-o la „Rouge et noir”?

— Sst! ştrengarule! răspunse Becky, luându-i mâna şi sărutându-i-o. A fost şi unchiul tău pe-acolo, şi mama nu trebuie să afle nimic.

— Ah, nu, nici gând! glăsui băiatul.

— După cum vezi, ne-am şi împrietenit, spuse Becky Ameliei, care se întorcea chiar atunci în sufragerie, şi

trebuie să recunoaştem că doamna Osborne îşi adusese în casă o tovarăşă cât se poate de potrivită şi binevoitoare.

William, în culmea indignării, deşi nu era încă la curent cu toată trădarea care i se îngrămădea deasupra capului, hoinări furios prin oraş, până ce se întâlni cu secretarul legaţiei noastre, Tapeworm, care-l invită să ia masa cu el. Şi în timp ce puneau la cale meniul, maiorul găsi prilejul să-l întrebe pe secretar dacă ştie ceva despre o anumită doamnă Rawdon Crawley, care, avea el impresia, stârnise oarecare vâlvă la Londra; şi atunci Tapeworm – care era la curent, fireşte, cu toate cancanurile din Londra şi care, în afară de asta, se mai înrudea şi cu lady Gaunt – deşertă în urechile uluitului maior asemenea lucruri despre Becky şi despre soţul ei, încât îl lăsă pur şi simplu cu gura căscată pe cel care întrebase şi care, mulţi ani mai târziu, exact la aceeaşi masă, îi puse la îndemână toate amănuntele acestei întâmplări scriitorului acestor rânduri, care avu plăcerea să asculte ceea ce istorisea el. Tufto, Steyne, familia Crawley şi toată istoria lor, tot ceea ce era în legătură cu Becky şi cu viaţa ei anterioară fu trecut prin ciurul amintirii de causticul diplomat. El ştia totul, şi chiar mai mult decât atâta, despre toată lumea: Tapeworm făcu, într-un cuvânt, cele mai uluitoare revelaţii cinstitului nostru maior. Iar când Dobbin îi aduse la cunoştinţă că doamna Osborne şi domnul

Sedley o poftiseră la ei în casă pe doamna Crawley, Tapeworm izbucni într-un hohot de râs care îl ofensă pe

maior, întrebându-l dacă n-ar face mai bine să se adreseze închisorii şi să ia în casă în locul ei pe unul sau doi dintre *gentleman-ii* aceia raşi în cap şi cu jachete galbene care măturau străzile din Pumpernickel, legaţi cu lanţul doi câte doi, şi care să ţină loc de preceptori pungaşului aceluia mic de Georgy.

Lucrurile acestea îl uimiră peste măsură de mult şi îl îngroziră pe maior. În dimineaţa aceea rămăseseră înţeleşi (mai înainte de întâlnirea cu Rebecca) ca Amelia să meargă seara la balul curţii. Acolo ar fi fost locul cel mai potrivit ca să stea de vorbă cu ea. Maiorul se duse acasă, îşi îmbrăcă uniforma şi apăru la curte, în speranţa de a o întâlni. Dar Amelia nu veni. Când maiorul se întoarse acasă, toate luminile de la locuinţa lui Sedley erau stinse. N-o putea vedea până a doua zi dimineaţă. Nu ştiu cum o fi putut dormi, cu taina aceea îngrozitoare alături de el.

În dimineaţa următoare, la cea mai timpurie oră pe care o îngăduia buna-cuviinţă, îşi trimise servitorul peste drum cu un bilet, anunţând-o pe doamna Osborne că dorea, în mod cu totul deosebit, să-i vorbească. I se răspunse că doamna Osborne se simţea foarte prost şi că nu putea părăsi camera.

Nici Amelia nu închisese ochii toată noaptea. Se gândise stăruitor la un lucru care-i chinuise sufletul de sute de ori până atunci. De sute de ori pe punctul de a ceda, Amelia se dăduse de tot atâtea ori înapoi din faţa unui sacrificiu care simţea că o depăşeşte. Nu putea s-o facă, în ciuda

afecţiunii şi a statorniciei de care William dăduse dovadă, în ciuda consideraţiei, a respectului şi recunoştinţei pe care le avea pentru el, căci ce însemnătate au binefacerile? Ce însemnătate are constanţa sau meritul? O şuviţă din bucla unei fete, un fir de păr dintr-o mustaţă ar face ca balanţa să încline cât ai bate din palme împotriva lor. Toate aceste simţăminte nu valorau nici pentru Emmy mai mult decât pentru alte femei. Cunoştea prea bine lucrurile acestea; căutase să le facă să tragă mai greu în cumpănă, dar nu putea: şi nemiloasa micuţă doamnă găsise un pretext şi luă hotărârea să se elibereze.

Când, în sfârşit, după-amiază, maiorul căpătă încuviinţarea de-a o vedea pe Amelia, în locul primirii calde şi afectuoase cu care fusese obişnuit de-atât amar de vreme, fu întâmpinat de-o uşoară plecăciune şi de-o mână înmănuşată, retrasă chiar în momentul în care fusese întinsă.

Rebecca era şi ea în cameră şi veni în întâmpinarea lui cu zâmbetul pe buze şi cu mâna întinsă. Dobbin se dădu înapoi, cam încurcat.

— Vă... vă cer iertare, doamnă, zise el. Trebuie să vă spun însă că n-am venit aici în calitate de prieten al dumneavoastră.

— Ei, la naiba! Să lăsăm poveştile astea! exclamă Jos alarmat şi dorind să evite o scenă.

— Mă întreb, ce are de spus domnul maior Dobbin împotriva Rebeccăi? glăsui Amelia cu o voce slabă, limpede

şi cu o undă de tremur în ea, dar cu o lumină foarte hotărâtă în privire.

— *Nu* vreau poveşti de felul ăsta în casa mea! interveni şi Jos. Ascultă, nu admit asta nici în ruptul capului! Şi, Dobbin, domnule, opreşte-te, te rog, aici! şi se uită de jur-împrejur, tremurând tot; roşu ca sfecla, gâfâi puternic de câteva ori, apoi se îndreptă spre uşa care dădea în camera lui.

— Dragă prietene, zise Rebecca, cu o suavitate îngerească, de ce nu vrei să asculţi ce are de spus domnul maior Dobbin împotriva mea?

— *Nu* vreau să ascult, înţelege o dată! ţipă Jos cu o voce piţigăiată, şi adunându-şi halatul în jurul corpului, părăsi încăperea.

— Am rămas acuma numai două femei, rosti Amelia. Aşa că poţi vorbi, domnule!

— Felul acesta de a te purta cu mine nu ţi se potriveşte de loc, Amelia, răspunse cu semeţie maiorul, şi nici nu cred că m-am făcut prea des vinovat de asprime faţă de femei. Nu simt nicio plăcere să-mi îndeplinesc datoria pentru care am venit.

— Te rog grăbeşte-te, dacă nu-i cu supărare, domnule maior Dobbin, spuse Amelia, din ce în ce mai îndârjită.

Expresia figurii lui Dobbin, în timp ce ea îi vorbea pe tonul acesta poruncitor, era departe de-a fi binevoitoare.

— Am venit să spun – şi cum eşti şi dumneata de faţă, doamnă Crawley, pot s-o spun şi în prezenţa dumitale – că

eu cred că dumneata... că dumneata nu trebuie să faci parte din familia prietenilor mei. O femeie despărţită de soţul ei, care nu călătoreşte sub propriul său nume, care frecventează localurile de joc...

— M-am dus la bal! strigă Becky.

—... nu este o prietenă potrivită pentru doamna Osborne şi pentru fiul ei, continuă Dobbin. Şi pot să adaug că există aici oameni care te cunosc şi care declară că sunt la curent cu fapte privind purtarea dumitale, despre care nici nu vreau să vorbesc în faţă... în faţa doamnei Osborne!

— Felul dumitale de-a vorbi este o formă foarte blajină şi curtenitoare a calomniei, domnule maior Dobbin, zise Rebecca. Dumneata mă laşi sub povara unei învinovăţiri care, la urma urmei, rămâne neformulată. Şi despre ce este vorba? Despre vreo necuviinţă faţă de soţul meu? Desfid pe oricine să dovedească lucrul acesta, te desfid şi pe dumneata! Cinstea mea e tot atât de nepătată ca şi a celui mai crud duşman care m-a defăimat vreodată. Dumneata mă acuzi pentru că sunt săracă, părăsită şi nenorocită? Da, m-am făcut vinovată de aceste păcate, şi sunt în fiecare zi pedepsită din pricina lor. Lasă-mă să plec, Emmy! N-am decât să-mi închipui că nici nu te-am întâlnit şi nu voi fi mai nenorocită azi decât am fost ieri. N-am decât să-mi închipui că s-a luminat de ziuă şi că sărmana călătoare a pornit iarăşi la drum. Îţi aminteşti cântecul pe care obişnuiam să-l cântăm demult, demult de tot, în zilele fericite ale tinereţii noastre? De-atunci am fost veşnic pribeagă... o biată

făptură părăsită. Dispreţuită pentru că eram săracă şi insultată fiindcă sunt singură. Lasă-mă să plec; căci să rămân aici ar însemna să-i stric planurile acestui *gentleman.*

— Într-adevăr, aşa este, doamnă, zise maiorul. Dacă am vreo autoritate în casa asta...

— Autoritate, niciun fel! izbucni Amelia. Rebecca, tu rămâi doar la mine. *Eu* nu te voi părăsi pentru că ai fost persecutată şi nici nu te voi insulta pentru că... pentru că aşa vrea domnul maior Dobbin. Vino, draga mea! Şi cele două femei se îndreptară spre uşă.

William o deschise. Dar în timp ce ele ieşeau, Dobbin luă mâna Ameliei şi spuse:

— Vrei să rămâi un moment să stăm de vorbă?

— Vrea să-ţi mai spună cine ştie ce despre mine, interveni Becky. Luându-şi un aer de martiră.

În loc de răspuns, Amelia strânse mâna Rebeccăi.

— Pe onoarea mea că nu despre dumneata vreau să-i vorbesc, rosti maiorul. Întoarce-te, Amelia, şi ea se întoarse.

Dobbin făcu doamnei Crawley o plecăciune în timp ce închidea uşa în urma ei. Amelia îl privea în timp ce se sprijinea de geam: faţa şi buzele îi erau complet albe.

— Am fost un zăpăcit când am spus cele ce am spus, începu maiorul, după o pauză. Şi am întrebuinţat în mod greşit cuvântul autoritate.

— Da, spuse Amelia, şi dinţii îi clănţăneau de enervare.

— Cel puţin am dreptul să cer să fiu ascultat, continuă Dobbin.

— Dai dovadă de generozitate reamintindu-mi obligaţiile pe care le am faţă de dumneata.

— Vreau să spun drepturile care mi-au fost lăsate de tatăl lui George, adause Dobbin.

— Da, şi i-ai insultat memoria. Ai făcut aceasta ieri. Ştii bine că ai făcut-o. Şi nu te voi ierta niciodată. Niciodată! spuse Amelia. Şi rosti fiecare propoziţie tremurând de emoţie.

— Cred că nu vrei să spui asta, Amelia? zise William cu tristeţe. Cred că nu vrei să spui că aceste cuvinte rostite fără să mă gândesc pot sta în cumpănă alături de devotamentul dovedit timp de o viaţă întreagă? Cred că memoria lui George nu a fost jignită de felul cum m-am referit la ea; şi dacă am ajuns să ne facem reproşuri, eu cel puţin nu merit niciunul din partea văduvei sale şi din partea mamei fiului său. Gândeşte-te mai pe urmă, când vei fi liniştită şi când conştiinţa dumitale va înceta să mă învinovăţească. A încetat chiar şi acum să mă mai învinovăţească.

Amelia îşi lăsă capul în jos.

— Nu vorbele mele de ieri te supără. Acesta nu-i decât un pretext, Amelia, sau dacă greşesc, înseamnă că te-am iubit şi ţi-am purtat de grijă în zadar cincisprezece ani de zile. Oare nu am învăţat în tot acest răstimp să-ţi cunosc sentimentele şi să-ţi citesc gândurile? Eu ştiu de ce este în

stare inima dumitale; ea se poate agăţa cu fidelitate de-o aducere-aminte şi îndrăgi o închipuire, dar nu poate pricepe valoarea unui ataşament care să-l poată egala pe al meu, ataşament la care mi-ar fi răspuns orice femeie mai generoasă ca dumneata. Nu, dumneata nu eşti demnă de dragostea pe care ţi-am închinat-o şi mi-am dat chiar de la început seama că ţelul spre care ţinteam nu merita atâta strădanie; că eram un nebun îndrăgostit de-o fantomă şi că-mi risipeam tot elanul şi toată înflăcărarea mea în schimbul micii şi slabei dumitale rămăşiţe de iubire. Nu-mi mai continuu lupta, mă retrag. Dumneata nu ai niciun fel de vină. Eşti o fiinţă plină de bunăvoinţă şi ai făcut tot ce ţi-a stat în putinţă, dar nu puteai... nu puteai atinge înălţimea sentimentului pe care l-am avut eu faţă de dumneata şi pe care un suflet mai nobil decât al dumitale ar fi fost mândru să-l împărtăşească. La revedere, Amelia! Mi-am dat seama de lupta care s-a dat în sufletul dumitale. Să se curme odată, căci ne-a obosit pe amândoi!

Amelia rămase înlemnită şi tăcută, în timp ce William sfărâma dintr-o singură mişcare lanţul cu care îl ţinea atât de strâns legat şi îşi afirma independenţa şi superioritatea. El i se prosternase atât de multă vreme la picioare, încât biata micuţă doamnă se obişnuise să calce peste el. Nu dorea să se mărite cu el, dar voia să-l păstreze. Nu voia să-i dea nimic, dar el trebuia să-i dea totul. Acesta este un târg nu arareori întâlnit în dragoste.

Ieşirea lui William o doborâse cu totul. Asaltul *ei* slăbise

de multă vreme şi bătea oarecum în retragere.

— Trebuie să înţeleg oare din asta că... că pleci... pleci, William? întrebă.

El râse cu tristeţe.

— Am mai plecat şi altă dată, zise, şi m-am întors după doisprezece ani. Eram tineri pe-atunci, Amelia. La revedere. Mi-am risipit destui ani din viaţă în jocul acesta!

În timpul acestei convorbiri, uşa dinspre camera doamnei Osborne se crăpase puţin; adevărul este că Becky apucase clanţa uşii şi apăsase pe ea exact în clipa în care o lăsase Dobbin din mână; şi Becky auzi fiecare cuvânt din discuţia ce avu loc între cei doi. „Ce inimă nobilă are omul acesta, îşi zise, şi cu câtă neobrăzare se joacă femeia aceasta cu sufletul lui!” Rebecca îl admira pe Dobbin; nu-i purta niciun fel de pică pentru atitudinea pe care o luase împotriva ei, căci era un joc cinstit, cu cărţile pe faţă. „Ah, îşi spuse Rebecca, dacă aş fi avut şi eu parte de un soţ ca ăsta, de un om cu asemenea inimă şi cu asemenea minte! Nu m-aş fi uitat că are picioare mari”; şi năpustindu-se în camera ei, stătu puţin pe gânduri, apoi îi scrise un bileţel, îndemnându-l să mai rămână câteva zile în oraş, să nu se mai gândească la plecare, pentru că i-ar putea fi de folos în legătură cu A.

Despărţirea se înfăptuise. Bietul William se îndreptă încă o dată spre uşă şi ieşi; şi mica văduvă, autoarea acestei opere, îşi impusese voinţa, câştigase bătălia şi era lăsată să se bucure cât mai mult de victorie. Pizmuiţi-i, doamnelor,

triumful acesta!

La romantica oră a mesei, Georgy îşi făcu apariţia şi remarcă iarăşi absenţa „bătrânului Dob”. Ceilalţi mâncau în tăcere; apetitul lui Jos nu scăzuse, dar Emmy nici nu atinsese bucatele.

După masă, Georgy se tolăni pe pernele de lângă bătrâna fereastră, o fereastră mare, cu trei canaturi, ce ajungeau până în tavan, şi care dădea spre Market Place, unde se găsea hotelul „Elefant”, în timp ce Amelia era ocupată în camera de alături, când văzu semne de agitaţie în casa maiorului, de cealaltă parte a străzii.

— Ia uite! strigă el. Asta-i droşca lui Dob, au scos-o afară din curte.

Droşca în chestiune era o trăsură pe care maiorul dăduse şase lire sterline şi pe socoteala căreia ei obişnuiau să facă fel de fel de glume.

Emmy tresări uşor, dar nu zise nimic.

— Ia uite! continuă Georgy. Uite-l pe Francis, care iese cu geamantanele, şi pe Kunz, vizitiul cel chior, care traversează piaţa cu trei cai albi! Uitaţi-vă numai la cizmele lui şi la jacheta lui galbenă, nu-i caraghios? Dar ce... văd că pun caii la trăsura lui Dob. Pleacă undeva?

— Da, răspunse Emmy, pleacă într-o călătorie!

— Pleacă într-o călătorie! Şi când se întoarce?

— Nu... nu se mai întoarce, spuse Emmy.

— Cum nu se mai întoarce? strigă Georgy sărind ca ars.

— Stai pe loc! răcni Jos.

— Stai, Georgy, spuse mamă-sa, cu o figură foarte tristă.

Băiatul se opri, bătu cu piciorul în podea, sări în genunchi, când sus, când jos, pe pernele de lângă fereastră, şi arătă tot felul de semne de nelinişte şi curiozitate.

Caii fură înhămaţi. Bagajul urcat sus, Francis îşi făcu apariţia cu sabia, bastonul şi umbrela stăpânului său, legate toate laolaltă, şi le puse în coşul trăsurii şi cu valiza şi vechea cutie a tricornului lui, pe care le aşează sub bancă. Valetul scoase apoi vechea şi pătata manta albastră, căptuşită cu stofă roşie, pe care proprietarul ei o purtase după el toată vremea în aceşti ultimi cincisprezece ani şi care *ruanchen* Sturn *erleht*[236]*,* cum glăsuia un cântec foarte la modă în anul acela. Fusese nouă în campania de la Waterloo şi îi acoperise pe George şi pe William după noaptea de la Quatre Bras.

Bătrânul Burke, proprietarul, ieşi şi el, apoi Francis. Cu mai multe bagaje, cele din urmă, apoi maiorul William; Burcke voia să-l sărute. Maiorul era adorat de toată lumea cu care avea de-a face şi numai cu mare greu putu să scape de această dovadă de dragoste.

— Pe cinstea mea, *vreau* să mă duc şi eu! Strigă George.

— Dă-i asta! îi şopti Becky, foarte mişcată, şi puse o hârtie în mâna băiatului.

[236] Trăise câteva furtuni (germ.).

El se repezi pe scări în jos şi străbătu strada cât ai clipi; vizitiul în galben tocmai plesnea încetişor din bici.

William se urcase în trăsură, scăpat din îmbrăţişările proprietarului. George sări în trăsură şi-şi aruncă braţele în jurul gâtului maiorului (precum văzură ei pe fereastră) şi începu să-i pună fel de fel de întrebări. Apoi se căută în buzunarul hainei şi îi înmână un bilet. William i-l smulse cu nerăbdare, îl deschise tremurând. Dar se schimbă numaidecât la faţă, rupse hârtia în două şi o aruncă afară din trăsură. Îl sărută pe Georgy pe frunte, iar copilul coborî cu pumnii la ochi, ajutat de Francis. Mai zăbovi puţin cu mâna pe portiera trăsurii. *„Fort, Schwager!”*[237] Vizitiul în galben plesni cu măiestrie din bici, Francis sări pe capră, şi bălanii porniră, în timp ce Dobbin rămăsese cu capul în piept. Şi nici nu-şi ridică măcar privirea când tre’cură pe sub fereastra Ameliei; iar Georgy, părăsit de unul singur în stradă, izbucni în hohote de plâns în faţa întregii mulţimi de gură cască.

Camerista Ameliei îl auzi plângând toată noaptea şi îi aduse nişte caise zaharisite ca să-l mângâie. Şi suspinele ei se amestecară cu ale lui. Toată lumea săracă, umilă şi cinstită, toţi oamenii buni care veneau în contact cu Dobbin îl iubeau pe acest blând şi simplu *gentleman.*

Cât despre Emmy... nu şi-a împlinit oare până la capăt datoria? Ea îşi avea, drept mângâiere, portretul căpitanului George.

[237] Dă-i drumul, vizitiu! (germ.).

CAPITOLUL LXVII

ÎN CARE E VORBA DESPRE NAŞTERI, CĂSĂTORII ŞI DECESE

Oricare ar fi fost planul urzit de Becky datorită căruia sincera iubire a lui Dobbin urma să fie încununată de succes, mica femeie socoti că acest plan trebuie tăinuit; şi, de fapt, nefiind câtuşi de puţin interesată de bunăstarea aproapelui în aceeaşi măsură ca de a sa proprie, avea numeroase alte lucruri personale cu care să-şi bată capul şi care o preocupau mult mai mult decât fericirea pe lumea aceasta a maiorului Dobbin.

Rebecca se pomeni dintr-odată şi pe neaşteptate într-o locuinţă tihnită şi îmbelşugată, înconjurată de prieteni, de amabilitate şi de lume binevoitoare şi sinceră, aşa cum nu mai întâlnise de multă vreme; şi rătăcitoare cum era, prin forţa lucrurilor şi datorită şi firii sale, existau totuşi momente când odihna era foarte bine venită. Aşa după Cum şi celui mai oţelit arab, care-a străbătut vreodată deşertul pe cocoaşa unui dromader, îi place să se odihnească uneori sub curmalii de lângă marginea apei, sau să cerceteze oraşele, să se plimbe prin bazaruri, să se

răcorească în băile publice şi să-şi spună rugăciunile în moschei înainte de-a porni iarăşi după pradă, tot astfel sălaşul şi pilaful lui Jos îi făceau mare plăcere acestei mici ismaelite. Ea îşi legă fugarul, îşi atârnă armele în cui şi începu să se încălzească la flacăra acestui foc îmbietor. Popasul, în viaţa ei rătăcitoare şi fără de odihnă, era ca un balsam nespus de alinător.

Aşa că era încântată şi încercă din toată puterea să fie pe plac tuturor; noi ştim cu câtă măiestrie şi cu cât succes practica ea arta de-a fermeca pe ceilalţi. În ceea ce îl privea pe Jos, ea găsise mijloacele de a-i recâştiga o foarte mare parte din bunăvoinţă chiar în acea scurtă întrevedere din mansarda hotelului „Elefant”. În decurs de o săptămână, civilul deveni sclavul ei prea-supus şi fanaticul ei admirator. El nu se mai ducea să se culce după amiază, aşa cum obişnuia pe când se afla în tovărăşia prea puţin voioasei Amelia. Ci se plimba cu Becky în trăsura lui deschisă. Dădea mici serate şi născocea serbări în cinstea ei.

Tapeworm, însărcinatul cu afaceri, care o defăimase cu atâta cruzime, venea să ia masa cu Jos şi prezenta apoi în fiecare zi omagiile sale Rebeccăi. Biata Emmy, care nu fusese niciodată prea vorbăreaţă şi era mai morocănoasă şi mai tăcută ca oricând acuma, după plecarea lui Dobbin, fu dată cu totul uitării când îşi făcu apariţia forţa aceasta superioară. Ministrul plenipotenţiar francez era tot atât de încântat de ea ca şi rivalul său englez.

Doamnele germane, care n-au fost niciodată deosebit

de năzuroase în privinţa chestiunilor de morală, şi mai cu seamă când era vorba de englezi, erau încântate de isteţimea şi spiritul fermecătoarei prietene a doamnei Osborne; şi, cu toate că ea nu ceru să fie prezentată la curte, augustele personaje auziră totuşi despre farmecele ei şi se arătară foarte dornice s-o cunoască. Iar când se află că e din viţă nobilă, fă când parte dintr-o veche familie engleză, că soţul său era un colonel din gardă, *excellenz* şi guvernator al unei insule, despărţit de soţia sa doar din pricina unuia din fleacurile acelea care sunt de mică importanţă într-o ţară unde *Werther* este încă citit, iar *Wahlverwandtschaften*[238] al lui Goethe trece drept o edificatoare carte morală, nimeni nu se gândi să-i refuze intrarea în cea mai înaltă societate a micului ducat, iar doamnele se arătară chiar şi mai zeloase să-i spună *du* şi să-i jure prietenie veşnică decât făcuseră atunci când îi acordaseră Ameliei aceeaşi nepreţuită favoare. Dragostea şi libertatea sunt interpretate de aceşti nemţi plini de sinceritate într-un fel pe care cinstiţii cetăţeni din Yorkshire şi din Sommersetshire nu-l prea înţeleg, iar o doamnă poate, în anumite oraşe filosofice şi civilizate, să divorţeze de respectivii ei soţi ori de câte ori are chef şi să-şi păstreze totuşi în societate onoarea neştirbită. Casa lui Jos, de când avea şi el o casă a lui, nu fusese niciodată aşa de plăcută

[238] Referire la romanul lui Goethe *Afinităţile elective,* în care autorul pledează pentru libertatea sentimentelor şi împotriva constrângerii şi prejudecăţilor care barează calea liberei lor manifestări.

ca acuma, de când era şi Becky acolo. Ea cânta din gură şi la pian, râdea, discuta în două sau trei limbi; era punctul de atracţie al acelei case, deşi îl făcu pe Jos să creadă că numai neîntrecutele lui însuşiri de om de lume, cât şi felul său spiritual de a fi erau ceea ce strângea toată societatea din partea locului în juru-i.

Cât despre Emmy, care se pomeni că nu este câtuşi de puţin stăpână propriei sale case, afară de momentele în care trebuiau achitate notele de plată, Becky găsi foarte repede mijlocul de-a o linişti şi mulţumi. Îi vorbea toată vremea despre maiorul Dobbin, pe care Amelia îl trimisese la plimbare; şi nu-şi făcea niciun scrupul să-şi arate toată admiraţia ei pentru acest excelent şi nobil *gentleman* şi nici să-i spună Ameliei că se purtase foarte crud cu el. Emmy îşi scuza purtarea, demonstrându-i că-i fusese dictată de cele mai înalte principii religioase; că o femeie o dată cununată etc., şi cu un înger ca acela cu care avusese ea norocul să se mărite, era măritată pentru totdeauna; dar ea nu avea nimic împotrivă să o audă pe Becky ridicându-l în slăvi pe maior ori de câte ori avea chef să facă acest lucru; şi adevărul este că Becky aducea vorba despre Dobbin de câteva zeci de ori pe zi.

Iar pentru a câştiga favoarea lui Georgy şi a slujitorilor, mijloace erau destule şi foarte la îndemână. Camerista Ameliei, după cum am spus, trecuse cu totul de partea generosului maior. Deşi la început n-o putu suferi pe Becky, socotind că doamna Crawley era cauza îndepărtării lui din

preajma stăpânei sale, ea se împăcă în cele din urmă cu Rebecca din pricină că aceasta deveni cea mai înfocată admiratoare şi apărătoare a lui William. Şi în timpul conclavelor acelora nocturne pe care le aveau cele două doamne după recepţiile lor, şi în vreme ce camerista le peria părul, aşa cum numea ea buclele blonde ale uneia, ca şi cosiţele mătăsoase şi brune ale celeilalte, această fată punea întotdeauna câte-un cuvânt bun pentru acel iubit şi generos *gentleman,* maiorul Dobbin. Pledoaria ei n-o supăra pe Amelia, după cum n-o supăra nici admiraţia pe care o avea pentru el Rebecca. Ea îl puse pe Georgy să-i scrie cât mai des, stăruind să-i transmită, într-un post-scriptum, cele mai bune urări din partea mamei. Şi în vreme ce se uita, serile, la portretul soţului ei, acesta n-o mai mustra, şi poate că ea îl dojenea, acum, că William plecase.

Emmy nu se simţi din cale-afară de fericită după eroicul său sacrificiu. Era foarte *distraite*[239]*,* nervoasă, tăcută şi prost dispusă. Familia n-o văzuse niciodată aşa de arţăgoasă. Era palidă la faţă şi mai toată vremea suferindă. Încerca din când în când să cânte anumite melodii *(Einsam Inn ich, nicht alleine*[240] era unul din ele, acel duios cântec de dragoste al lui Weber[241], cu care odinioară, pe vremea când dumneata abia te născuseşi, doamnele tinere dovedeau că şi cei ce-au trăit înaintea dumitale ştiau ce e

[239] Neatentă (fr.).
[240] Sunt însingurată, dar nu singura (germ.).

[241] *Karl Maria von Weber* (1786-1826), compozitor german.

dragostea şi cântecul), nişte melodii, spuneam, care-i plăceau maiorului: şi în timp ce le fredona în semiîntunericul salonului, ea se oprea în mijlocul cântecului şi se ducea în încăperea de alături, şi acolo, fără îndoială, se refugia lângă portretul soţului ei.

Mai rămăseseră încă nişte cărţi, după plecarea lui Dobbin, însemnate cu numele său; un dicţionar german, de pildă, cu: „William Dobbin din regimentul al...-lea”, pe prima pagină; un ghid cu iniţialele lui şi unul sau două alte volume. Emmy le luă şi le puse pe scrin, acolo unde îşi ţinea cutia de lucru, mapa de scris, *Biblia* şi cartea de rugăciuni, dedesubtul portretelor celor doi George. Şi fiindcă în graba plecării maiorul îşi uitase mănuşile, e lucru dovedit că Georgy, cotrobăind după câtva timp prin biroul mamei sale, le găsi împăturite cu grijă şi puse în ceea ce se numeşte sertarul secret.

Şi cum societatea o obosea şi de fiece dată când ieşea în lume se plictisea de moarte, plăcerea cea mai mare a Ameliei era, în serile de vară, să facă lungi plimbări cu Georgy (în timpul cărora Rebecca era lăsată în tovărăşia domnului Joseph), şi atunci mama şi fiul obişnuiau să vorbească despre maior într-un fel care îl făcea până şi pe băiat să zâmbească. Ea îi spunea că era convinsă că maiorul William e cel mai bun om din lume; cel mai blând şi mai binevoitor, cel mai brav şi cel mai modest. Şi îi repeta la nesfârşit că tot ceea ce posedau ei pe lume se datora grijii binevoitoare pe care le-o purtase acest prieten; că el a

fost alături de ei tot timpul cât au durat sărăcia şi nenorocirile lor. Că a vegheat asupra lor când nimeni nu se sinchisea de ceea ce li se întâmpla, că toţi camarazii lui îl admirau, deşi el nu vorbea niciodată despre faptele sale de arme; că tatăl lui Georgy se încredea în el mai mult decât în toţi ceilalţi oameni, şi că bunul William ţinuse întotdeauna la el.

— Şi tatăl tău îmi spunea deseori, povestea ea, că, pe vremea când era băieţel, William a fost acela care i-a luat apărarea împotriva unui tiran de la şcoala unde învăţau, şi prietenia lor n-a încetat niciodată de-atunci şi până în ziua în care a căzut iubitul tău tată.

— L-o fi omorât oare Dobbin pe omul care l-a ucis pe tata? întrebă Georgy. Sunt sigur că l-a omorât sau că l-ar fi omorât dacă l-ar fi prins, nu-i aşa, mamă? Când am să fiu în armată, nu-i aşa c-am să-i urăsc şi eu pe francezi? Sigur că da!

În asemenea convorbiri îşi treceau mama şi copilul o bună parte din timp. Şi neîndemânatica femeie i se destăinuia fiului ei. Iar el ţinea tot aşa mult la maior ca orice om care îl cunoştea bine.

În treacăt fie zis, doamna Becky, pentru a nu rămâne în urmă în ceea ce priveşte sentimentele, îşi făcuse rost de o miniatură pe care şi-o atârnă în camera ei, spre mirarea şi amuzamentul celorlalţi şi spre desfătarea originalului, care nu era altcineva decât prietenul nostru Jos. La început, după ce îi onoră pe cei doi Sedley cu vizita ei, micuţa

femeie, care sosise cu un nemaipomenit de slăbuţ şi de jerpelit bagaj, simţindu-se pesemne ruşinată de micimea geamantanelor şi cutiilor de carton, aducea deseori vorba, şi cu mare respect, de cu ferele rămase la Leipzig şi pe care trebuia să le primească negreşit. Când un călător îţi vorbeşte veşnic despre splendoarea bagajului său, pe care se întâmplă să nu-l aibă cu el, păzeşte-te, fiule, de asemenea călător! Căci este, pariez zece contra unu, un impostor.

Nici Jos şi nici Emmy nu cunoşteau însă această importantă maximă. Li se părea că n-are nicio însemnătate faptul că Becky poseda o bogată colecţie de haine în cufere nevăzute; dar cum provizia actuală era tare sărăcăcioasă, Emmy o înzestră cu fel de fel de lucruri din propria-i garderobă, iar mai apoi o duse la cea mai bună croitoreasă din oraş, unde îi comandă tot ce-i trebuia.

Adio, gulere zdrenţăroase, bineînţeles, adio, rochii de mătase atârnându-i jalnic pe umăr! Becky îşi schimbă îmbrăcămintea odată cu poziţia socială, borcanul cu fard fu dat deoparte, iar celălalt excitant, cu care de asemenea se obişnuise în ultima vreme, fu înlăturat şi el, sau folosit, cel puţin, numai în particular, în afară de serile acelea de vară când Emmy şi băiatul nefiind de faţă, ci duşi ca de obicei la plimbare, se lăsa convinsă de Jos să guste puţin coniac. Dar dacă ea nu se deda acestui viciu, lacheul nu-şi puse nicio oprelişte; pungaşul acela de Kirsch nu se putea stăpâni când vedea o sticlă şi nici nu-şi dădea seama de cantitatea

băută când îşi punea mintea cu vreuna. Se mira el însuşi uneori de viteza cu care scădea coniacul domnului Sedley. Ei, ei, ăsta e un subiect delicat. Şi e foarte probabil că Becky nu se mai lăsa pradă acestei voluptăţi aşa cum făcea înainte de a intra în familia asta de oameni cumsecade.

În sfârşit, mult trâmbiţatele cutii sosiră de la Leipzig; erau trei la număr şi departe de a arăta mari sau elegante şi nici nu păru că Becky ar scoate la iveală de aci, rochii deosebit de frumoase sau podoabe. Dintr-una, însă, care conţinea o mulţime de hârtii de-ale ei (exact cutia în care scotocise Rawdon Crawley în sălbatica lui vânătoare după banii ascunşi de Becky), scoase, cu multă bucurie, un tablou pe care îl atârnă în camera ei, încăpere în care îl pofti numaidecât pe Jos. Tabloul desenat în creion înfăţişa un *gentleman,* faţa acestuia bucurându-se de avantajul de a fi pictată în trandafiriu. El călărea pe un elefant, care ieşea dintr-un pâlc de cocotieri, crescuţi lângă o pagodă; întreaga scenă avea un aer oriental.

— Doamne sfinte, ăsta e chiar portretul meu! exclamă Jos.

Era într-adevăr el, în floarea tinereţii şi a frumuseţii, îmbrăcat într-o jachetă de nankin, aşa cum se purta prin 1804. Recunoscuse vechiul tablou care împodobea una din încăperile din Russell Square.

— L-am cumpărat... rosti Becky cu glasul tremurând de emoţie. Mă dusesem să văd dacă pot fi de vreun folos bunilor mei prieteni. Nu m-am despărţit niciodată de tabloul

acesta... şi nu mă voi despărţi de el niciodată.

— Adevărat? exclamă Jos, cu o privire plină de extaz şi satisfacţie. Adevărat că ţii la el de dragul meu?

— Ştii prea bine că da, răspunse Becky. Dar ce să mai vorbim, să ne mai gândim, să mai privim înapoi! Acum e prea târziu!

Convorbirea din seara aceea îi merse lui Jos drept la inimă. După ce se întoarse de la plimbare, Emmy se duse numaidecât să se culce, fiind obosită şi simţindu-se prost. Jos şi frumoasa lui invitată avură un fermecător *tête-à-tête,* iar sora lui, care stătea trează în camera de alături, putu s-o audă pe Rebecca cântându-i lui jos vechile melodii din 1815. În noaptea aceea Jos nu închise ochii, lucru nemaipomenit pentru el, întocmai, de altfel.

Era luna iunie, şi, prin urmare, la Londra sezonul era în toi; Jos, care citea incomparabila gazetă *Galignani* (cel mai bun prieten al unui exilat), obişnuia să le onoreze în fiecare zi la micul dejun pe doamne cu anumite extrase din respectiva foaie. Şi puteai găsi săptămânal, în ziarul acesta, câte-o îmbelşugată cronică militară, care îl interesa în mod special pe Jos, ca pe unul care mirosise viaţa militară. Cu unul din aceste prilejuri el citi: „Sosirea regimentului al...-lea. Gravesend, 20 iunie. «Ramehunder», vas aparţinând Companiei Indiilor Orientale, a intrat în port azi-dimineaţă, având pe bord 14 ofiţeri şi 132 soldaţi, făcând parte din acest brav regiment. Ei au lipsit timp de şaisprezece ani din Anglia, îmbarcându-se pentru Indii imediat după bătălia de

la Waterloo, în care glorioasa acţiune au luat şi ei parte activă, distingându-se după aceea în războiul din Burma. Colonelul veteran *sir* Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului «Bath», cu doamna şi sora au debarcat chiar ieri, împreună cu căpitanii Posky, Stubble, Macraw, Malony; locotenenţii Smith, Jones Thompson, F. Thomson; sublocotenenţii Hicks şi Grady; fanfara, care-i aştepta pe chei, a intonat imnul naţional, iar mulţimea i-a ovaţionat îndelung pe vitejii veterani, în timp ce aceştia se îndreptau spre hotelul «Wayte», unde avu loc un somptuos banchet dat în cinstea apărătorilor bătrânei Anglii. În timpul ospăţului despre care e de prisos să mai spunem că a fost servit în cel mai ales stil al lui Wayte – ovaţiile continuau cu atâta entuziasm, încât *lady* O'Dowd şi colonelul au ieşit în balcon şi au închinat în cinstea compatrioţilor lor un pahar din cel mai bun Bordeaux al lui Wayte!"

Cu un al doilea prilej, Jos mai citi un scurt anunţ – maiorul Dobbin se prezentase la regimentul al...-lea la Chatham; şi după aceea dările de seamă oficiale despre prezentarea la curte a colonelului Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului «Bath», a *lui lady* O'Dowd (de către doamna Molloy Malony de Ballymalony) şi a domnişoarei Glorvina O'Dowd (de către *lady* O'Dowd). Şi aproape numaidecât după asta, numele lui Dobbin apăru printre locotenent-colonei, deoarece bătrânul mareşal Tiptoff murise în timpul călătoriei regimentului al...-lea de la Madras spre Anglia, iar suveranul binevoi să-l înainteze pe

colonelul Michael O Dowd la gradul de general-maior imediat ce acesta se întoarse în Anglia, cu menţiunea ca el să rămână şi în viitor comandantul distinsului regiment în fruntea căruia stătuse atâta timp.

Amelia fusese pusă la curent cu unele din aceste schimbări. Corespondenţa dintre George şi tutorele lui nu încetase niciun moment. William îi scrisese chiar şi ei o dată sau de două ori, dar în termeni atât de indiferenţi şi de reci, încât biata femeie simţea la rândul ei că nu mai avea nicio putere asupra lui şi, că aşa după cum îi spusese, era liber. O părăsise, şi ea se simţea nenorocită. Amintirea serviciilor lui fără de număr şi marea şi afectuoasa lui grijă i se înfăţişau acuma în altă lumină şi o frământau zi şi noapte. Şi potrivit unui vechi obicei, Amelia se lăsa chinuită de aceste amintiri; îşi dădea seama de curăţenia şi de frumuseţea afecţiunii cu care se jucase şi se mustra că dăduse cu piciorul unei asemenea comori.

Într-adevăr, se sfârşise totul. William ajunsese la capătul răbdării. N-o mai iubea, îşi spunea, aşa cum o iubise până atunci, şi n-are s-o mai poată iubi niciodată. Acea consideraţie pe care i-o arătase neclintit atâţia ani nu poate fi smulsă, zdrobită şi ştearsă în aşa fel ca să nu mai arate nicio cicatrice. Acea mică nesocotită îi ucisese dragostea. „Nu, se gândea neîncetat William, eu sunt acela care m-am amăgit singur şi m-am încăpăţânat în a mă hrăni cu iluzii; dacă Amelia ar fi fost demnă de dragostea mea, mi-ar fi răspuns de multă vreme şi cu aceeaşi măsură. A fost o

nemaipomenită greşeală din parte-mi. Dar nu-i alcătuită oare toată viaţa noastră din asemenea greşeli? Şi presupunând că aş fi câştigat-o, oare nu m-ar fi dezamăgit chiar a doua zi după victorie? De ce să mai plâng sau să mă ruşinez de înfrângere?”

Cu cât stăruia mai mult asupra acestei îndelungate perioade a vieţii lui, cu atât îşi dădea mai limpede seama de decepţia suferită. „Am să mă înham iarăşi la căruţă, îşi spunea, şi am să-mi fac datoria acolo unde i-a plăcut cerului să-mi hărăzească locul. Am să controlez dacă-s lustruiţi cum trebuie nasturii recruţilor şi dacă sergenţii nu greşesc comenzile. Voi mânca la popotă şi voi asculta pe medicul scoţian povestindu-şi isprăvile. Iar când am să îmbătrânesc şi am să mă ramolesc, am să ies la pensie, iar bătrânele mele surori or să mă cicălească tot timpul. Am *«geliebt und gelebt»*[242], cum spunea, fata din *Wallenstein*[243]. S-a terminat cu mine. Achită notele de plată, Francis, şi dă-mi o ţigară; şi vezi ce se joacă astă-seară la teatru; mâine plecăm cu «Batavia»”. El ţinu discursul acesta, din care Francis nu auzi însă decât ultimele două rânduri, în vreme ce măsura când în sus, când în jos strada Boompjes din Rotterdam. „Batavia” aştepta în rada portului. Şi Dobbin putea zări puntea de cart pe care stătuse el şi cu Emmy în timpul fericitei lui călătorii. Ce voia oare să-i spună acea micuţă doamnă Crawley? La dracu’!

[242] Am iubit şi am trăit (germ.).
[243] Trilogie dramatică de Schiller.

Mâine va trece marea şi se va înapoia în Anglia, acasă, şi la datorie!

Odată cu sfârşitul lunii iunie, toată mica societate din preajma curţii din Pumpernickel obişnuia să se despartă, potrivit obiceiului nemţesc, apucând care încotro spre nenumăratele localităţi balneare, unde beau ape minerale, călăreau pe măgari şi jucau la *redoutes*[244], dacă aveau bani şi plăcere; se năpusteau cu sutele să se îndoape la *tables d'hotes* şi trândăveau toată vara. Diplomaţii englezi se duseră la Topiitz şi la Kissingen, iar rivalii lor francezi, după ce-şi închiseră *la chancellerie*[245] alergară la scumpul lor Boulevard de Gand. Augusta familie domnitoare se duse parte la băi, parte se retrase la castelele de vânătoare. Toată lumea pleca, toată lumea cu pretenţii de distincţie, şi Fireşte odată cu ei, şi doctorul von Glauber, medicul curţii, şi cu baroneasa lui. Sezonul băilor era perioada cea mai productivă din toată practica doctorului – el îmbina afacerile cu plăcerile, localitatea pe care o prefera fiind Ostanda, foarte mult frecventată de germani şi unde doctorul se curarisea atât pe sine, cât şi pe soţia sa cu ceea ce numea el o „bălăcire" în mare.

Interesantul său pacient, Jos, însemna pentru doctor o adevărată vacă de muls, şi el îl convinse cu uşurinţă pe civil că, atât în interesul propriei sale sănătăţi, cât şi în acela al încântătoarei lui surori, care se simţea într-adevăr foarte

[244] Localuri de petrecere (fr.).
[245] Cancelaria (fr.).

prost, ar fi bine să-şi petreacă vara în acel dezgustător port la mare. Ameliei nu-i prea păsa unde merge, George sări în sus de bucurie la gândul unei schimbări. Cât despre Becky, ea urma, ca un lucru de la sine înţeles, să ocupe cel de al patrulea loc din eleganta caleaşcă pe care o cumpărase domnul Jos, cei doi servitori stând pe capră. Rebecca ar fi putut avea anumite neplăceri dinspre partea prietenilor cu care s-ar fi întâlnit la Ostanda şi care ar fi putut povesti istorii urâte pe socoteala ei, dar puţin îi păsa! Era destul de tare să ţină piept tuturor. Aruncase în vremea asta în sufletul lui Jos o ancoră atât de solidă, încât ar fi rezistat şi la cea mai puternică furtună. Întâmplarea aceea cu tabloul îl dăduse gata. Becky îşi luă elefantul şi îl puse în cutiuţa pe care o căpătase în dar cu atâţia ani în urmă de la Amelia. Emmy, de asemenea, pleca şi ea cu larii ei – cele două portrete – şi, în cele din urmă, societatea fu găzduită într-o locuinţă nemaipomenit de scumpă şi de incomodă la Ostanda.

Amelia îşi începu cura de băi de mare şi trase tot folosul pe care îl putea trage; şi cu toate că zeci de persoane dintre cunoştinţele Rebeccăi treceau pe lângă ea şi-i întorceau spatele, totuşi doamna Osborne, care se plimba însoţită de prietena sa, dar nu cunoştea pe nimeni, nu-şi dădea seama de tratamentul la care era supusă amica pe care şi-o alesese în mod atât de judicios drept tovarăşă, întrucât Becky nu socoti niciodată de cuviinţă să-i povestească ceea ce se petrecea chiar sub ochii ei inocenţi.

Cu toate acestea, parte din cunoscuţii doamnei Rawdon Crawley o recunoscură destul de bucuros, cu mai multă bucurie, poate, decât ar fi dorit. Printre aceştia erau maiorul Loder (în disponibilitate), şi căpitanul Rook (fost în corpul de carabinieri), care puteau fi văzuţi în fiecare zi pe dig, fumând şi uitându-se la femei, şi care fură numaidecât invitaţi la primitoarea masă şi în alesul cerc al domnului Joseph Sedley. De fapt, ei nici nu mai ţineau seama dacă au fost sau nu invitaţi; şi fie că Becky era sau nu acasă, se plimbau prin salonul doamnei Osborne, pe care îl parfumau cu hainele şi cu mustăţile lor, îi spuneau lui Jos „crai bătrân” şi-i luau cu asalt masa de prânz, pălăvrăgind şi chefuind acolo ceasuri întregi.

— Ce-au vrut să spună ăştia, mamă? întrebă Georgy, căruia nu-i plăceau de loc respectivii *gentleman.* L-am auzit ieri pe maior spunându-i doamnei Crawley: „Nu, nu, Becky, n-ai să ţi-l păstrezi pe craiul ăsta bătrân numai pentru tine! Trebuie să ne pice şi nouă un oscior, că de nu, la naiba, dau totul pe faţă!” Ce voia să spună maiorul, mamă?

— Maior! Să nu-i mai spui *ăstuia* maior! răspunse Emmy. Şi habar n-am ce voia să spună!

Prezenţa lui Loder şi a prietenului lui îi inspirau micii doamne o groază şi o aversiune de nedescris. O copleşeau cu complimente de beţivani; când erau la masă, o priveau galeş, iar căpitanul îi făcea declaraţii care o îmbolnăveau de spaimă, aşa că nu se arăta niciodată în faţa lui fără să-l aibă pe George alături.

Rebecca, să fim drepţi cu ea, nu lăsa niciodată pe vreunul din bărbaţii aceştia să rămână singur cu Amelia; maiorul, fiind şi el liber, se jura că are s-o cucerească. Perechea asta de potlogari se lupta pentru nevinovata creatură, mizând pe ea chiar la masa ei; şi cu toate că Amelia nu cunoştea planurile acestor escroci cu privire la propria sa persoană, se simţea totuşi îngrozită şi stânjenită când cei doi erau de faţă şi dorea din toată inima să evadeze.

Începu să-l roage, să-l implore pe jos să plece. Dar el nici nu voia s-audă. Se urnea cu greu din loc, era apoi legat şi de doctorul său şi poate şi de alte sfori nevăzute. În ceea ce o privea pe Becky, ea nu era nerăbdătoare să se întoarcă în Anglia.

În cele din urmă, Amelia luă o hotărâre mare – făcu marele salt. Scrise o scrisoare unui prieten de-al ei care se găsea pe celălalt ţărm al mării, o scrisoare despre care nu suflă nimănui nicio vorbă şi pe care o duse la poştă chiar ea, pitind-o sub şal; şi nu observă nimeni nimic, numai că arăta mai îmbujorată, la faţă şi mai agitată când se întâlni cu Georgy, şi îl sărută şi stătu multă vreme aplecată asupra lui în seara aceea. Nu mai ieşi din cameră după ce se întoarse de la plimbare, Becky bănui că maiorul Loder şi căpitanul trebuie să fie cei care o umpleau de groază.

„Nu trebuie să mai rămână mult timp aici, îşi spunea Becky. Prostuţa asta trebuie să plece numaidecât. Ea se mai miorlăie şi-acum după neghiobul acela de bărbatu-său,

mort (şi merita) de cincisprezece ani. N-are să se mărite cu niciunul din indivizii ăştia. Loder e prea ordinar. Nu, ea are să se mărite cu bastonul de bambus, am să pun treaba asta la cale chiar acum!”.

Aşa că Becky îi duse Ame iei o ceaşcă de ceai în cameră şi o găsi pe numita *lady* în tovărăşia portretelor, într-o stare de adâncă melancolie şi nervozitate. Îi puse ceaşca de ceai pe masă.

— Mulţumesc, zise Amelia.

— Ascultă, Amelia, spuse Becky, măsurând camera în lung şi în lat şi examinându-şi prietena cu un soi de dispreţuitoare bunăvoinţă. Vreau să-ţi vorbesc. Trebuie să pleci de-aici, şi cât mai departe de obrăzniciile acestor indivizi. Nu vreau să te tulburi din pricina lor; şi dacă rămâi, or să te insulte. Îţi spun că nu sunt decât nişte ticăloşi, nişte oameni care ar merita să fie trimişi la galeră. N-are nicio importanţă cum de se face că-i cunosc. Eu cunosc pe toată lumea. Jos nu te poate apăra, e prea slab pentru asta, şi are el însuşi nevoie de sprijinul cuiva. Tu nu eşti în stare să te descurci în viaţă mai mult decât un copil de ţâţă. Trebuie să te măriţi, iar de nu, şi tu şi copilul tău o să vă duceţi de râpă. Ai nevoie de un bărbat, cap sec ce eşti! şi unul din cei mai aleşi *gentleman* pe care i-am văzut vreodată ţi s-a oferit de-o sută de ori, şi tu l-ai respins ca o prostuţă mică ce eşti, fără inimă şi nerecunoscătoare!

— Am încercat... am încercat tot ce-am putut, zău c-am încercat, Rebecca... răspunse, cu un glas rugător, Amelia.

Dar nu puteam să-l uit pe... Şi îşi termină fraza uitându-se la portret.

— Nu puteai să-l uiţi pe *el,* strigă Rebecca, pe şarlatanul acela egoist, pe mitocanul acela de filfizon ordinar, pe gogomanul acela crescut în puf, care n-avea nici spirit, nici maniere, nici simţire şi care nu poate fi comparat cu prietenul tău cu baston de bambus, aşa cum nu poţi fi tu comparată cu regina Elizabeth! Ei bine, omul acesta se săturase de tine şi ar fi lăsat totul baltă dacă Dobbin acesta nu l-ar fi silit să-şi ţină cuvântul. Mi-a mărturisit asta chiar el. Nu i-a păsat niciodată de tine. Obişnuia să râdă de tine în faţa mea, şi asta tot timpul; şi a început să-mi facă curte numai la o săptămână după ce se însurase cu tine.

— Nu-i adevărat! Nu-i adevărat! Rebecca! strigă Amelia, uimită.

— Priveşte numai, proastă ce eşti! răspunse Becky, cu buna ei dispoziţie provocatoare, şi scoţându-şi de la cingătoare o hârtiuţă, o desfăcu şi o aruncă în poala Ameliei: Cunoşti scrisul, cred, şi scrisoarea mi-e adresată mie. Voia să fug cu el... şi mi-a dat-o sub nasul tău, cu o zi înainte de a fi împuşcat, soartă pe deplin meritată! Repetă Becky.

Emmy nu auzea nimic; privea fix scrisoarea. Era scrisoarea aceea pe care o pusese George în buchet şi i-o dăduse Rebeccăi în seara balului de la ducesa de Richmond. Şi era exact ceea ce spunea Becky: descreieratul acela îi cerea să fugă cu el.

Capul Ameliei căzu pe piept, şi, cu toate că în decursul acestei istorii nu vom mai spune de multe ori că a plâns, de astă dată, ea se puse pe treabă, îşi înclină capul, îşi duse mâinile la ochi, şi se lăsă pradă emoţiilor în timp ce Becky stătea şi o privea. Cine îşi va da osteneala să analizeze lacrimile acestea va putea spune oare dacă plângea de bucurie sau de amărăciune? Era într-adevăr foarte mâhnită din pricină că idolul i se prăbuşise în ţărână şi i se sfărâmase la picioare, se simţea indignată că iubirea îi fusese dispreţuită în felul acesta, sau era mulţumită că în sfârşit piedica pe care sfiala o ridicase între sufletul ei şi o nouă şi adevărată dragoste fusese înlăturată? „Nimic nu mă mai împiedică acum, se gândea ea. Ah, vreau, vreau, numai dacă mă va ierta!” Şi eu cred că sentimentul acesta le copleşea pe toate celelalte care frământau această blândă inimioară.

Adevărul este că Amelia nu plânse aşa de mult cât se aştepta Becky, care o alintă şi o sărută, semn rar de simpatie din partea acestei doamne. Se purta cu Emmy ca şi cum ar fi fost un copil şi o mângâie pe cap.

— Şi acum să luăm pana şi cerneala şi să-i scriem să vină chiar în minutul acesta! zise ea.

— I-am... i-am scris azi-dimineaţă, glăsui Emmy, îmbujorându-se peste măsură de tare.

Becky izbucni în râs:

— *„Un biglietto* – cântă ea asemenea Rosinei[246] – *eccolo qua!*[247] şi toată casa răsuna de cântecul ei pătrunzător.

La două dimineţi după această mică scenă, deşi ziua era ploioasă şi furtunoasă, iar Amelia nu închisese ochii toată noaptea, ascultând mugetul vântului şi rugându-se pentru toţi cei ce călătoreau pe uscat sau pe apă, se sculă totuşi devreme şi stărui să facă o mică plimbare cu Georgy pe dig, pe care îl măsură în lung şi în lat în timp ce ploaia îi bătea în faţă şi se tot uita spre apus, dincolo de linia neagră a mării, peste valurile umflate care veneau şi se rostogoleau, bătând malurile, albe de spumă. Niciunul din ei nu vorbi mult, şi numai băiatul scotea din când în când câte-un cuvânt, cu un ton înţelegător şi protector.

— Sper că n-are să vină pe-o vreme ca asta, zise Emmy.

— Pun rămăşag pe zece la unu că vine! răspunse băiatul. Ia uite, mamă, fumul vaporului!

Ăsta era cu siguranţă semnalul.

Dar cu toate că vaporul era în drum, se putea ca el să nu fie pe bord; poate că nu primise scrisoarea; poate că nu vrea să vină. Temeri fără de număr năvăleau una după alta în inima asta mică, asemeni talazurilor care loveau în dig.

După dâra de fum, se ivi, în cele din urmă, şi vaporul. George, care avea la el un elegant telescop, începu să examineze vasul cu multă îndemânare. Şi făcu nişte foarte

---

[246] **Personaj din *Bărbierul din Sevilla,* comedie de Beaumarchais, care a dat libretul operei leufe cu acelaşi nume de Rossini.**

[247] **Un bilet, uite-l aici! (It.).**

potrivite comentarii nautice asupra felului în care se apropia vaporul de ţărm, când afundându-se, când înălţându-se pe creasta valurilor. În vârful unui catarg înalt de pe chei fu înălţat, zbătându-se în vânt, semnalul care indica apropierea unui vas englezesc. Pot să vă asigur că inima doamnei Amelia se zbătea la fel şi ea.

Emmy începu să se uite la rândul ei prin lentilă, peste umărul lui George, dar nu fu în stare să desluşească nimic. Nu vedea decât o pată neagră, legănându-se când în sus, când în jos, pe dinaintea ochilor ei.

George luă din nou telescopul şi descoperi iarăşi vasul.

— ia te uită cum taie valurile! zise. Uite, un val îi trece chiar acuma peste proră. Şi nu sunt decât doi oameni pe punte, alături de cârmaci. Unul stă jos şi un... un individ cu... manta şi cu o... ura! e Dob, pe legea mea că-i Dob!

Începu să bată cu palma în telescop şi o strânse pe mamă-sa în braţe. Cât despre această doamnă, ca să spunem ce făcea, ne vom folosi de cuvintele unui foarte iubit poet: Aaxpuosv veXaacra[248]. Era sigură că-i William. Nu putea fi altcineva. Şi tot ceea ce spusese în legătură cu speranţa ei, că nu va veni pe-o asemenea vreme, nu era decât ipocrizie. Bineînţeles că avea să vină; ce putea face altceva decât să vină? Ea ştia că va veni.

Vasul se apropia din ce în ce mai repede; şi în vreme ce se duceau să-l întâmpine la cheiul de debarcare, genunchii Ameliei tremurau aşa de tare, că abia se mai putea ţine pe

[248] **Râdea printre lacrimi (gr.),** *(Iliada,* **Cartea a VI-a).**

picioare. Ar fi vrut să se prosterne acolo pe mal şi să mulţumească cerului. Oh, îşi spunea, toată viaţa va mulţumi cerului!

Era o vreme aşa de păcătoasă, că niciun gură-cască nu se găsea pe ţărm când, în cele din urmă, vasul ancoră la chei; pentru controlul celor câţiva pasageri de pe vapor nu se afla la faţa locului decât un singur comisar. Pungaşul acela mic de George fugise şi el de acolo; şi în timp ce domnul cu mantaua aceea veche şi căptuşită cu stofă roşie coborî pe ţărm, mai că nu era nimeni de faţă să vadă scena, care, pe scurt, se petrecu în modul următor:

O doamnă cu pălărie albă, udă leoarcă de ploaie şi înfăşurată într-un şal, cu mâinile micuţe întinse înainte, ieşi în întâmpinarea călătorului, şi în clipa următoare dispăru cu totul, învăluită de vechea lui manta, şi îi sărută, cu tot elanul de care era capabilă, o mână; în timp ce bărbatul era cred ocupat s-o strângă la piept (până la care abia de ajungea capul doamnei), ţinând-o să nu cadă. Ea murmura ceva ca „...iertare... scumpul meu William... iubitul, iubitul, iubitul meu prieten... sărută-mă, sărută-mă, sărută-mă” şi aşa mai departe, continuând să şuşotească pe acelaşi ton sub manta, în felul cel mai absurd cu putinţă.

Când Emmy ieşi de-acolo, ţinea încă una din mâinile lui William strânsă în mâinile ei şi i *se* uita drept în faţă. Faţa lui exprima tristeţe, duioşie, iubire şi milă. Ea înţelese mustrarea şi îşi plecă privirile în pământ.

— Era timpul să mă chemi, dragă Amelia.

— N-ai să mai pleci niciodată, William?

— Nu, niciodată, răspunse el şi strânse încă o dată la piept făptura ei mică şi dragă.

Când ieşiră din incinta vămii, Georgy se năpusti asupra lor cu telescopul în mână şi îi ură lui William bun venit, hohotind de râs; apoi începu să ţopăie în jurul perechii şi făcu fel de fel de nebunii în timp ce se îndreptau spre casă. Jos nu se sculase încă; Becky nu era nici ea nicăieri (deşi îi privea prin crăpăturile storurilor); Georgy alergă să vadă de micul dejun. Emmy, care-şi lăsase şalul şi pălăria pe coridor în mâinile domnişoarei Payne, descoperea acuma mantaua lui William şi, în ceea ce ne priveşte, ne vom duce şi noi, dacă nu vă este cu supărare, împreună cu Georgy, să vedem ce-i cu micul dejun al colonelului. Corabia ajunsese în port; colonelul câştigase preţul strădaniei sale de o viaţă. În sfârşit, pasărea intrase în colivie. Iat-o ciripind, stând cu capul pe umărul lui, guruindu-i la piept şi bătând molatic din aripi: Asta era ceea ce îşi dorise el în fiecare zi şi în fiecare ceas din ultimii optsprezece ani. Acesta era visul pentru care suferise. Aici este punctul culminant, sfârşitul, ultima pagină a volumului al treilea. La revedere, colonele! Dumnezeu să te binecuvânteze, credinciosule William! Adio, scumpă Amelia! înmugureşte din nou, gingaşă iederă, în jurul vigurosului şi vechiului stejar de care te-ai agăţat.

Poate doar din pricina remuşcării faţă de această bună şi simplă fiinţă, care fusese cel dintâi om ce-i luase vreodată apărarea în viaţă, poate din pricina aversiunii faţă

de asemenea scene sentimentale, adevărul este că Rebecca, mulţumită de contribuţia pe care-o avusese în tranzacţia respectivă, nu se mai arătă niciodată în faţa colonelului Dobbin şi a doamnei cu care se căsători. Anumite afaceri personale, zise ea, o chemau de urgenţă la Bruges, unde, de altfel, se şi duse; şi numai Georgy şi cu unchiul său Jos luară parte la ceremonia căsătoriei. Când totul se termină, iar Georgy se mută la părinţii lui, doamna Becky se reîntoarse (numai pentru câteva zile) să-l consoleze pe stingherul burlac, Joseph Sedley. El prefera să trăiască pe continent, după cum pretindea, şi refuză să locuiască laolaltă cu sora şi cu soţul ei.

Emmy era foarte fericită, în inima ei, când se gândea că-i scrisese lui William mai înainte de a fi citit sau Cunoscut scrisoarea aceea a lui George.

— Eu ştiam totul, zise William, dar puteam întrebuinţa asemenea armă împotriva memoriei bietului băiat? Asta a fost ceea ce m-a făcut să sufăr atâta când tu...

— Să nu mai vorbim niciodată de ziua aceea! exclamă Emmy, atât de smerită şi de umilă, încât William schimbă subiectul şi începu să-i povestească despre Glorvina şi despre scumpa şi bătrâna Peggy O’Dowd, la care se găsea când primise scrisoarea prin care-l chema.

— Dacă nu m-ai fi chemat, adăugă el râzând, cine ştie ce nume ar fi purtat acuma Glorvina?

Acum se numeşte Glorvina Posky şi e soţia maiorului Posky, cu care se căsătorise după moartea primei lui soţii,

întrucât era ferm hotărâtă să nu se mărite cu cineva dinafara regimentului. *Lady* O'Dowd, de asemenea, e atât de strâns legată de regiment, încât pretinde că, dacă i s-ar întâmpla ceva lui Mick, ea s-ar reîntoarce şi s-ar mărita cu unul din ofiţerii acelui regiment. Dar generalul-maior este perfect sănătos şi trăieşte în mare strălucire la O'Dowdstown, înconjurat de o grămadă de câini de vânătoare, şi, cu excepţia, poate, a vecinului său, Hoggarty de Castie Hoggarty, el este cel mai de vază personaj din tot ţinutul. Înălţimea-sa doamna dansează şi acuma câte-o gigă şi nu s-a lăsat până nu l-a dat gata, la ultimul bal al lordului locotenent, pe maestrul de călărie. Amândouă, şi ea şi Glorvina, spuneau că Dobbin nu se purtase tocmai cum trebuie, dar intervenind Posky, Glorvina se consolă, şi un splendid turban adus de la Paris potoli şi furia lui lady O'Dowd.

După ce colonelul Dobbin părăsi armata, ceea ce făcu imediat după căsătorie, luă în arendă o mică şi ademenitoare proprietate în Hampshire, nu departe de Queen's Crawley, unde după reforma electorală[249] locuiau acuma în mod permanent *sir* Pitt şi familia lui. Nu mai putea fi vorba de-a deveni *pair* al Angliei, cele două scaune din Parlament ale baronetului fiind pierdute, catastrofă care

[249] *Bill of Reform* (1832) reformă a sistemului electoral prevăzând o redistribuire a reprezentării în Parlamentul englez. Au fost luate un număr de mandate aparţinând „burgurilor putrede" (vezi vol. I, pag. 100, nota 2), în favoarea noilor centre industriale.

îi ruinase şi averea şi mintea, ba chiar şi sănătatea, şi *sir* Pitt profetiza acum grabnica prăbuşire a imperiului.

Lady Jane şi doamna Dobbin se împrieteniră la toartă, şi între castel şi Evergreens, reşedinţa colonelului (luată cu chirie de la prietenul său, maiorul Ponto, care era plecat în străinătate cu familia) era un veşnic du-te-vino de trăsuri. Înălţimea-sa *lady* Jane fu naşa copilei doamnei Dobbin, care primi numele distinsei *lady,* botezată fiind de cucernicul jani" s Crawley, care urmă tatălui său la parohie; şi o prietenie destul de strânsă se închegă între cei doi flăcăi, George şi Rawdon, care vânau împreună în timpul vacanţelor, urmând amândoi la acelaşi colegiu din Cambridge, şi se certau între ei din pricina fiicei *lui lady* Jane, de care erau, fireşte, şi unul şi altul îndrăgostiţi. O căsătorie între George şi numita domnişoară era un plan mai vechi şi foarte pe placul celor două mame, deşi eu am auzit că domnişoara Crawley înclina spre vărul ei.

Numele doamnei Rawdon nu era pomenit niciodată în aceste două familii. Existau motive pentru ca să se păstreze cea mai mare tăcere în ceea ce o privea, căci oriunde călătorea domnul Joseph Sedley, se ducea şi ea; omul acesta îndrăgostit părea a fi cu totul sclavul ei. Avocaţii colonelului îl înştiinţară că Jos Sedley îşi asigurase viaţa pentru o mare sumă de bani, de unde se deducea că îşi retrăsese **o** mare parte din capital pentru a plăti datorii. El obţinu şi o prelungire de concediu de la Compania Indiilor Orientale, adevărul fiind că o ducea din ce în ce mai prost

cu sănătatea.

Aflând ştirea în legătură cu asigurarea, Amelia, foarte speriată, îl rugă stăruitor pe soţul ei să se ducă la Bruxelles, unde se găsea atunci Jos, şi să se intereseze de starea afacerilor lui. Colonelul plecă de-acasă în silă (căci era adâncit în redactarea *Istoriei Pundjabului*[250], care îl preocupă încă şi acum, şi era foarte alarmat de sănătatea fetiţei lui, pe care o idolatriza şi care avusese tocmai atunci vărsat de vânt) şi se duse la Bruxelles, unde îl găsi pe Jos locuind într-unul din cele mai mari hoteluri. Doamna Crawley, care îşi avea trăsura personală, dădea dineuri şi trăia pe picior mare, ocupa o altă serie de camere în acelaşi hotel.

Colonelul, fireşte, nu dorea să dea ochi cu respectiva doamnă şi nici nu socoti măcar de cuviinţă să o anunţe şi pe ea de sosirea lui la Bruxelles, ci numai pe Jos, şi aceasta în mod confidenţial, printr-un bilet trimis cu valetul său. Jos îl rugă pe colonel să vină să-l vadă chiar în seara aceea, deoarece doamna Crawley va fi la o *soiree,* iar ei vor putea fi *singuri.* Colonelul îşi găsi cumnatul într-o stare foarte jalnică în ceea ce priveşte sănătatea şi peste măsură de speriat de Rebecca, deşi se grăbi să-i ridice osanale. Îl îngrijise cu un devotament extraordinar tot timpul cât suferise de o sumedenie de boli nemaiauzite. Fusese pentru el ca o fiică.

---

[250] *Pundjab* – provincie din nord-vestul fostelor indii engleze, denumită astfel după cele cinci râuri care o străbat.

— Numai că, pentru Dumnezeu, veniţi şi voi aici şi... treceţi să mă vedeţi şi pe mine uneori... se plângea nenorocitul.

La care faţa colonelului se întunecă.

— Nu putem, Jos, răspunse el. Având în vedere situaţia, Amelia nu te poate vizita!

— Îţi jur... îţi jur pe *Biblie,* strigă Jos, dând să sărute cartea, că e nevinovată ca un copil, că e neprihănită ca şi soţia ta!

— Se poate, zise colonelul, posomorât, dar Emmy nu poate veni la tine. Fii bărbat, Jos; rupe legătura asta ruşinoasă şi vino acasă lângă familia ta! Noi am auzit că şi afacerile ţi s-au cam încurcat!

— Încurcat! exclamă Jos. Cine-a scornit asemenea calomnii? Toţi banii mei sunt plasaţi cât se poate de bine. Doamna Crawley... adică vreau să zic... sunt plasaţi cu o dobândă foarte bună!

— Aşadar, n-ai datorii? De ce ţi-ai asigurat viaţa?

— Mă gândeam... un mic dar pentru ea... în caz că mi s-ar întâmpla cine ştie ce, şi tu ştii că sănătatea mea e foarte gingaşă... un semn de mică recunoştinţă; am de gând să vă las toată averea mea vouă, aşa că pot cheltui venitul, sigur că pot! exclamă neajutoratul cumnat al lui William.

Colonelul îl imploră pe Jos să părăsească numaidecât localitatea, să se înapoieze în India, unde doamna Crawley nu avea să-l urmeze; să facă orice, numai să rupă legătura asta, care putea avea cele mai fatale consecinţe pentru el.

Jos începu să plângă şi să-şi frângă mâinile. Se va reîntoarce în India. Va face orice, numai să-i mai dea puţin răgaz; şi să nu-i spună nimic doamnei Crawley.

— Ea m-ar ucide dacă ar şti. Tu nu ştii ce teribilă femeie e asta! mărturisi nenorocitul.

— Atunci de ce nu vii acuma cu mine? zise Dobbin drept răspuns.

Dar Jos n-avea curajul s-o facă. Are să-l vadă pe Dobbin mâine dimineaţă, şi el nu trebuie să sufle niciun cuvânt că fusese pe acolo. Acuma îl roagă să plece. Becky poate să se întoarcă dintr-un moment în altul! Dobbin îl părăsi, plin de negre presimţiri.

Şi nu-l mai văzu niciodată pe Jos. Trei luni mai târziu, Joseph Sedley muri la Aix-la-Chapelle. Se dovedi că întreaga lui avere fusese tocată cu felurite speculaţii de bursă şi nu mai rămăsese din ea decât unele participaţii fără niciun fel de valoare în felurite societăţi-fantomă. Toată averea lui consta în cele două mii de lire, în schimbul cărora îi fusese asigurată viaţa şi care fură lăsate în părţi egale „iubitei sale surori, Amelia, soţia colonelului... etc. Şi prietenei şi nepreţuitei lui îngrijitoare în timpul suferinţei, Rebecca, soţia locotenent-colonelului Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului «Bath»”, care era numită executoare testamentară.

Avocatul societăţii de asigurări se jură că acesta era cazul cel mai suspect pe care-l întâlnise până atunci; vorbi de trimiterea unei comisii la Aix ca să ancheteze asupra

morţii lui Jos Sedley, şi firma refuză achitarea poliţei. Dar doamna, sau mai bine zis *lady* Crawley, cum se intitula ea singură, veni numaidecât în capitală (se înţelese cu avocaţii săi, domnii Burke, Thurtell şi Hayes de la Thavies Inn) şi somă societatea să onoreze poliţa respectivă. Avocaţii cerură cercetarea cazului, declarând că numita doamnă era obiectul unei conspiraţii infame, care o urmărise tot timpul vieţii şi, în cele din urmă, avură câştig de cauză. Banii fură plătiţi, reputaţia Rebeccăi rămase neatinsă, dar colonelul Dobbin trimise înapoi partea din moştenire societăţii de asigurare şi refuză categoric să aibă vreo legătură cu Rebecca.

Ea nu deveni niciodată *lady* Crawley, deşi continua să se intituleze în felul acesta. Excelenţa-sa colonelul Rawdon Crawley muri de friguri galbene la Convetry Island, iubit şi deplâns de toată lumea, numai cu şase săptămâni înainte de moartea fratelui său, *sir* Pitt. În consecinţă, averea trecu asupra actualului *sir* Rawdon Crawley, baronet.

El refuză, de asemenea, să-şi vadă mama, căreia îi constitui însă o pensie generoasă şi care, în afară de asta, pare a fi foarte bogată. Baronetul locuieşte tot timpul la Queen’s Crawley, împreună cu *lady* Jane şi cu fiica ei; în timp ce Rebecca, *lady* Crawley, se împarte în mod obişnuit între Bath şi Cheltenham, unde este socotită, de-o serie întreagă de oameni foarte cumsecade, drept femeia cea mai persecutată din lume. Îşi are însă duşmanii ei. Cine nu şi-i are? Iar răspunsul pe care-l dă ea acestor duşmani e

însăşi viaţa pe care o duce. Se ocupă cu opere de caritate. Se duce regulat la biserică, şi niciodată fără să fie însoţită de un lacheu. Numele ei figurează pe toate listele de binefacere. Vânzătoarea de portocale care-a fost abandonată, spălătoreasa ajunsă în mizerie, nenorocitul de plăcintar, toţi aceştia găsesc în ea o adevărată şi generoasă prietenă. Ea conduce totdeauna un anumit număr de standuri la bazaruri organizate în folosul acestor fiinţe nefericite. Emmy, copiii ei şi colonelul, venind o dată la Londra, se pomeniră faţă în faţă cu ea la unul din bazarurile acestea. Ea îşi lăsă ochii în pământ cu smerenie şi zâmbi când ei se grăbiră s-o ocolească. Emmy se ghemui la braţul lui George (un tânăr şi chipeş *gentleman* la vremea aceea), iar colonelul o apucă repede de mână pe mica lui Janey, pe care o iubea mai mult decât orice pe lume, mult mai mult decât *Istoria Pundjabului.*

„O iubeşte mai mult decât pe mine”, îşi spune oftând Emmy. Dar el nu i-a spus Ameliei niciodată vreun cuvânt care să nu fie blând şi binevoitor; sau să afle că are nevoie de ceva şi să nu-i facă pe plac.

Ah! *Vanitos vanitatum!*[251] Care din noi se poate socoti fericit pe lumea aceasta? Care din noi şi-a împlinit vreodată visul? Iar dacă şi l-a împlinit, nu mai doreşte nimic altceva? Haideţi, copii, să închidem cutia cu păpuşi, căci reprezentaţia noastră s-a terminat.

---

[251] Deşertăciunea deşertăciunilor ! (lat.).